BIBLIOTHECA FRIEDLANDIANA.

קהלת משה

אריה ליב פרידלאנד

רשימת כל הספרים העברים,

נדפסים וכתבי־יד

הנמצאים באספת־פרידלאנד

באוצר מוזעאום האזיאטי של האקאדעמיא למדעים

בס״ט פטרבורג.

מחברת שלישית. כוללת: ספרי—דפוס, אות ג, ד.

ערוכה בסדר א״ב

בהוצאות המאסף ובפקודת הדירעקטור של המוזעאום,

תחת השגחת הפרופיסור ד״ר דניאל חוואלזאן.

מאת

שמואל ווינער.

פטרבורג, תרנ״ז

בדפוס בעהרמאן עט ק.

1897.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
B. 729/III

BIBLIOTHECA FRIEDLANDIANA.

קהלת משה

אריה ליב פרידלאנד

רשימת כל הספרים העברים,

נדפסים וכתבי־יד

הנמצאים באספת־פרידלאנד

באוצר מוזאום האזיאטי של האקאדעמיא למדעים

בס״ט פטרבורג.

מחברת שלישית. כוללת: ספרי—דפוס, אות ג, ד.

ערוכה בסדר א״ב

בהוצאות המאסף ובפקודת הדירעקטור של המוזאום,

תחת השגחת הפרופיסור ד״ר דניאל חוואלזאן.

מאת

שמואל ווינער.

פטרבורג, תרנ״ז

בדפוס בעהרמאן עט ק.

1897.

M. T. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

קהלת משה

אריה ליב פרידלאנד בפטרבורג

אות ג.

קהלת משה

אריה ליב פרידלאנד בפטרבורג

אות ג.

1823. **גאולת ישראל** עם פירוש נופת צופים וחיות הקודש . . . [כולל מאמרים שונים מחז"ל (ומדרשי פליאה, שלא נודע מקורם) עם רמזים עליהם מגדולי החסידים, ובהם מאת: הבעש"ט, מהר' דוב בער מ"מ דמעזריטש, מהר' לוי יצחק מב"ד, מהר' אהרן ז"ל מ"מ דזיטאמיר. נאספו ע"י הר' יהושע אברהם ב"ר ישראל מזיטאמיר. ב' חלקים]. (כ"ש באמשטרדם). דפוס ראשון (חמו"ד). [אום טרהא] (אהרן מדפים ובנו אברהם) [תקפ"א 1821] 4° (2)+31+(2)+27 דף.
(Zedn. p. 358).

1824. „ . . . כבר נדפס כמה פעמים . . . [ונשמטה הקדמת המאסף]. לעמבערג (מ. פ. פארעמבא). [תרי"ז] 1857 16°. (47 דף).

1825. מאמר **גאולת מצרים ומצות תפלין** חברו הרב . . . שלמה . . . פאפענהיים . . . הובא לדפוס לטובת חברת גדול יתומים ע"י ר' הירש זאקס . . . [(עם הקדמה ממנו. מדובר בו על יסודי התורה בכלל, ומצות תפילין בפרט" (המחבר נולד בברעסלויא בש' ת"ק ונפטר שם, י"ב אדר תקע"ד)]. ברעסלויא (ליב זולצבאך לבית קאצנילנבוגן). תקע"ה [1814] 8°. (8)+34+(2) עמ'. (ומסם תסר דף סהקדמה סתכנוית).
(Zedn. p. 627. Roest p. 921).

——— ספר **גאולת עולם** לסדר . . . הגדה של פסח . . . [מהר']. . . . אברהם במוהרא"ל ליכט שטיין ראב"ד ומ"ץ דק"ק זאבלודאוויז. הורא דנא (שמחה זימל בן מנחם נחום) [תקפ"ב 1822] 4° (2)+30 דף. [ראה הגדה ש"פ באות ה'].
(Zedn. p. 444).

1826. **גאון אברהם** החלק הא' מספר שני המאורות . . . חדושים . . . על חמש מסכתות: בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, עכו"ם, נזיר. מהרב . . . אברהם בהרב . . . שאול . . . [משקלאוו, עם הערות מהר' משה נחמיה כהניו מחסלאוויטש, ובסופו חלק מאב"ן מאת המדפים (נכד גיסו של המחבר, הר"ט בעל ס' זכרון למשה, הנזכר בשער הראשון מזה הספר שני המאורות, אך נדפס אח"ז בקובץ מיוחד, ראה באות ז')]. אדעסא (מ. א. בעלינסאן). תרכ"ד [1864] 8° 106+(2) עמ' (דף האחרון כולל: קול קורא ע"ד מגלת יוחסין למשפחות המיוחסות במדינת רוסיא. ראה באות מ' מגלת יוחסין). [הסכ' הר' מש' תרכ"ד: א) א. ש. במשטיסלאוו. ב) משה יצחק אביגדור משקלאוו. ג) מ. נ. כהניו הנ"ל. ד) דוד לוריא מבוהאב ישן, תר"ב. ה) יוסף מסלוצק, תר"ב. ו) רבני שקלאוו (אלכסנדר במהר"א גינצבורג. אלחנן בהר' יצחק. דוד בהר' אלי') מש' תר"ב. ז) רבני ווישעפסק, מש' תר"ב: (יצחק אייזק ב"ר משה ראב"ד. יצחק אייזק בהר' יעקב אסתרין.

ישעי' בהר' נתן נטע עטין. שאול בהר' אברהם) . ח) מאיר ברלין מ"ץ במאהילאוו, תר"ב . ט) יהודה ליב במהר"א מד"א במינסק, תר"ב . י) ישראל מיכל ישרון ר"מ במינסק, תר"ב . יא) יהזקאל סירקין ר"מ בוויטעפסק, תר"ד . יב) אליעזר פיוויש מסלוצק מ"מ ומ"ץ במאהלאוו, תר"ב . יג) אלי' גאלדבערג מפאריטש, תר"ב . י"ד) יחיאל צבי היילפרין באדעסא, תרכ"ד .
(StrIn p. 6).

1827. A. **גאון הארץ** . ספר לכל נפש ולכל בית ישראל יצא לאור בידי זאב יעבץ בירושלם. חלק ראשון. [כולל מאמרים ושירים מסופרים שונים חובבי אה"ק . ראה באות א' הארץ 949 №]. וארשא (האחים שולדבערג) . תרנ"ג 1893 8° .66 עמ' . (ובסימנים מיוחדים נלוה אליו בסופו: הזכוכית מאמר ע"ד הזכוכית באה"ק מאת גיסו הרי"מ פינס .12 עמ').
„ . . . חלק שני . . . תרנ"ד 1894 8° .80+12 עמ' .

1828. **גאון יהודה וירושלים** . . . בגדי העברים והעבריות וכל תכשיטי בנות ישראל . . . מראשית ימי מקראי הקודש עד תמם . . . מאת שלמה ראבין. [נדפס ראשונה, בסימנים מיוחדים, בהשחר שנה א' . ראה באות ש']. ווין (יעקב הכהן שלאספבערג) תרכ"ט 1869 8° .88 עמ' . (Strln. p 203).

1829. **גאון יעקב** חידושי מס' עירובין . . . [בבלי ירושלמי ותוספתא] . . . חברו הרב . . . יעקב כהנא . . . [מווילנא, בהר' אברהם כהנא אבד"ק ברעסטיץ, חתן הר' שאול אבד"ק אמ"ד . (המחבר היה חתן הר' ישכר בער אחיו של הגר"א, נפטר י"ט אדר תקפ"ו, והוא המסדר ס' אלי' רבא לסדר טהרות, גם הניח אחריו חבורים רבים שנאבדו)] . . . העתקתיו מכתיבת יד . . . המחבר . . . וסדרתיו . . . וגם נתתיו לבית הדפוס רפאל נתן נטע . . . ראבינאוויטץ. [והוסיף בסופו דף אחרון כולל: קונטרס זכרון יוסף ביאור שיטת בין השמשות מהרב יוסף ז"ל בהר' ישראל איסר מווילקאמיר) . לעמבערג (זלמן ליב פלעקיר ושותפיו) . תרכ"ג 1863 fol. (2)+58+(1) דף . [הסכ' הר': ח) יוסף שאול מלבוב, תרכ"ג . כ) בצלאל הכהן מווילנא תר"ך] .
(Zedn p. 295. Roest p. 508).

1830. **גאון צבי** חידושי הלכות . . . על הש"ס . . . [מס': יבמות כתובות קדושין ב"ק ב"מ וחולין (ובראשו קצת שו"ת), מהר' צבי הירש הלוי הורוויץ ז"ל שהיה אב"ד ור"מ בשלשה גלילות מדינת זאמוט: קיראן וויזון ובירז, ואח"ז בעיר זאבלודאווי בהר' יהושע משה אהרן הלוי (שנפטר ג' טבת ת"ט בעיר קאזניץ אצל קראב סמוך ללובלין) אחיו של הר' חיים חייקא הלוי אב"ד ור"מ דק"ק הוראדנא . הובא לדפוס ע"י נכדו הר' דוב בער הלוי מקאמניץ בהר' יהודה הלוי ז"ל שהיה אבד"ק לידא וק' וואסילישק ובכמה קהלות בגליל העליון דהוראדנא, בן המחבר, עם הקדמה ממנו מש' תצ"א והוספת כמה חי' והקדמה מהמ"ל (ובה מעשה רב מהמחבר מש' ת"י ות"ט) . ראה גם באות א' אספקלריה המאירה 843 №] . פראג (המחוקקים נכדי הר' יודא ב"ק) [תצ"ז 1736] (ההקדמה וההסכמות נדפסו בווילי הרמרש דארף, אצל צבי בן חיים מפיורדא, תצ"ח) fol. (3)+73 דף. [הסכ' הר': ח) ישראל איסרל אבד"ק בריסק, ת"ץ . כ) יהונתן מפראג, תצ"ו. ג) זכריה מ ענדל בהר' ארי' ליב אבד"ק הוראדנא, תצ"ג . ד) דוד שמואל שמלקא אבד"ק קראקא, תצ"ג . ה) אשר בהר' שאול גינצבורג אבד"ק פינסק, תצ"ב . ו) יצחק אייזק חלוי אבד"ק לובלין תצ"ג . ז) יהושע העשל אבד"ק ווילנא תצ"ב . ח) מאיר הלוי הורוויץ אבד"ק טיקטין, תצ"ג . ט) מאיר ב"ר יצחק אייזין שטרט, תצ"ג . י) משה יעקב מקראקא אבד"ק אפטא, תצ"ג] .
(St. № 7420,2. Zedn. p. 292).

1831. **גאון צבי** על מסכת בבא מציעא . . . [מאת] . . . הרב . . . צבי הירש זצ"ל . . . [אבד"ק רישא, (ושם נפטר קודם ש' תקנ"ב) חתן הר' אברהם אבד"ק דאברעמיל] . . . והניח אחריו חבילות כתבים . . . והתעורר בנו . . . מהור'ר אברהם להביאם לדפוס . . . [עם הקדמה ממנו]. וארשא (בדפוס האלמנה זאוואצקא) תקס"א 1801 fol. (3)+49 דף. (עם הגהות כ"י) . [הסכ' הר': ח) משה שלמה זלמן אבד"ק קראקא, תקס"א. כ) מאיר ברצ"ה מבראד, תקנ"ב . ג) משה צבי הירש בהר' שמשון מייזלש אבד"ק זאלקווא, תקנ"ב . ד) יהודא ליב אבד"ק שאכטשוב . ה) חנינא ליפמן מייזלש אבד"ק פיעטרקוב, תקנ"ד. ו) מרדכי בנעט מנ"ש . ז) חיים יחיאל במהור"י סטריזאב אבד"ק טשענגר, תקנ"ז . ח) יוסף בהר' יעקב יצחק מזאמושטש . ט) אברהם אבלי הכהן אבד"ק קאליש, תקנ"ט . י) יהודה ליב מרגליות אבד"ק פלאנץ, תקנ"ט . יא) יצחק בהר' יחיאל מיכל אבד"ק אפאטשנא, תקס"א .

יב) דוד בהר"י הלוי זצ"ל מ"ט דק"ק סטעפאן, תקס"א. יג) יעקב יצחק בר אברהם אליעזר הלוי הורוויץ מלובלין. יד) יעקב בהר' אליכלך בע"ס נ"א, כמאגאלניצה. (והרווים מר' יחזקאל בהרב הג' המפורסם מו"ה דוד נ"י)].

1832. „ [**גאון צבי**. נדפס שנית]. וואַרשא (ישראל אלאפין) תרמ"ג 1882. fol. 82 עמ' [הסכ' הר' כמו בדפוס הראשון, (ומהם איננה הסכ' הרמש"ז מקראקא, ובמקומה הסכ' הר' אליעזר קאליר מקעלין, תקנ"ג. טו] חיים אליעזר וואקס מקאליש בוואַרשא, תרמ"ג.
(Strln. p. 199)

1833. **גאון צבי** . . . על טור וש"ע חושן משפט . . . [ובפופו שו"ת אחת מחלק או"ח] . . . חברו הרב . . . משה צבי הלוי העליר . . . [ב"ר יוסף. (שהיה אבד"ק באקיטשעוויץ, ונפטר בטרם מלאו לו ארבעים שנה, סביב שנת תקכ"ח). הובא לדפוס ע"י נכדו המעתיק הר' צבי יוסף סגל מק"ק בארשטין בן בתו של המחבר. (עם הקדמה ממנו)] לעמבערג (יהודא ליב באלבאן) [ת"ר 1840]. (עם רשיון מוויען משנת 1838). fol. (2)+88+9 דף. [הסכ' הר': f) יעקב אורנשטיין מלבוב, תקצ"ח. כ) אריה ליבש איש הארוויץ אבד"ק סטאניסלב, תקצ"ז. ג) אהרן משה טאיביש אבד"ק סנטין, תקצ"ט. ד) יחיאל מיכל בהר' מאיר מבראד ת"ר. ה) שלמה קליגר מבראד, ת"ר. ו) מרדכי זאב סגל איטינגער וגיסו יוסף שאול הלוי נ"ז מלבוב, ת"ר. ז) צ"ה חיות מזאלקווא, ת"ר].
(Zedn. p. 285).

1834. **גבול בנימין** . . . מדרושים . . . על כל פרשיות התורה וההפטרות . . . ולמועדים . . . [מאת הרב] . . . בנימין הכהן נר"ו . . . [מריגייו (התחיל לחברו בש' תל"ה בהיותו בן כ"ד שנה כשנתקבל לדרשן באלכסנדרי', בשנת תמ"ב נתקבל לריגייו זנפטר שם בשנת תצ"ט). כולל ג"ח, ובסוף ח"ב עשרה דרושים להספד, ובהם על הר': יצחק לוי ואלי שנפטר במודונא בחדש אייר ת"ם. אברהם יוסף שלמה גראציאנו שנפטר במודונא ליל ש"ק פ' חיי שרה תמ"ה (הוא הרב אי"ש ג"ר הנודע למאסף ספרים נדפסים וכתבי יד, עוד טרם גולד הרב המאסף הנודע ר"ד אופנהיים). שמשון באקי, בקסאלי י"א סיון תנ"א. אלחנן דוד קרמי בריגייו, כסליו תנ"ג. מנחם שמשון באסולי (מורו ורבו) במנטובה, שמ"ע תנ"ד. שמואל אבוהב בוויציאה, ר"ח אלול תנ"ד. משה זכות (מורו ורבו) במנטובה בד' דסוכות תנ"ח, (עם קינה בחרוזים), אברהם רוויגי במנטובה כ"ש כסליו, תע"ד]. אמשטרדם (שלמה בן יוסף פרופס כ"ץ) [תפ"ז 1727]. fol. (1)+117+140+(2) דף.
(St. № 4558,3. Zedn. p. 87).

1835. **גבול יאודה** . . . על מסכת גטין . . . כתובות . . . [בבא קמא. מאת] . . . הרב . . . יאודה אשכנזי זצוק"ל בן . . . יוסף אשכנזי . . . [הובא לדפוס ע"י בנו הר' רפאל אשכנזי מאזמיר. עם הקדמה ממנו (ובפופו השמטות מס' מראה עינים של בן המחבר, ראה באות מ')]. שאלוניקי (בצלאל הלוי). [תקפ"א 1821]. fol. (2)+105+48 דף.
(Zedn. p. 58).

1836. **גבולות ארץ** . . . [כולל: ידיעות קצרות על דבר בני האדם השוכנים בכל חלקי התבל, ומצב בני ישראל בארצות שונות, חובר מאת פלאי, והוא הר' אברהם בן הגר"א מווילנא]. ברלין [ווילנא?] תקס"א [1801]. 8° (1)+16 דף.
(ראה גם באות ר' רב פעלים).

1837. **גבולת בנימין** . . . כולל . . . [חי' על מאמרי רבב"ח, וחי' על סדר התורה והגדה ש"פ, מהרב] . . . בנימין בהרב . . . שמחה כהן ראפפורט ובתוכו . . . על הפרשיות מאביו הנ"ל גם מאת אחיו . . . מוהר"ר חיים כהן זלה"ה אבד דק"ק לבוב והגליל, [ומהר' ישראל ומהר' שלמה ז"ל אבד"ק חעלם (וקודם מותו נתקבל לאבד"ק פוזנן), לבוב (יהודית אשת הרב צבי הירש אבד"ק לבוב) [תקמ"ט 1789] 4° (2)+32+20+(20) דף. [חסכ' הר' צ"ה בהר' דוד בער זצ"ל אבד"ק באלחוב, תק"ל (וכעת אבד"ק לבוב)].
(Zedn. p. 647).

1838. **גבור מלחמה תולדות** . . . ראש שרי צבאות עסטרייך . . . גראף ראדעצקי . . . מן אברהם מענדיל מאהר. לעמבערג (דוד צ"ה שרענצעל) [תרט"ז] 1856. 8° 16. עמ',
(Zedn p. 557).

1839 **גבורות ארי** על מסכת תענית מאת . . . הרב . . . אריה ליב . . . האב"ד דק"ק מיץ בעל המחבר ספר שאגת אריה, וטורי אבן . . . [הובא לדפוס מכ"י ע"י הר' גרשון אמשטרדם בר משה (עם הקדמה ממנו)]. ווילנא (י. ר. ראם). [תרכ"ב] fol. 1862 (14)+112 עמ'. [הסכ' הר': א) אשר אבד"ק קארלסרוא, בן המחבר, תקצ"ו. ב) אליה ווילשטעטר אבד"ק קרלסרוא, תקצ"ט, ג) גדליה ב"ר יעקב רוטנבורג ממיץ אבד"ק באדינגהיים במד' באדען (תלמידו של הרב ש"א, דור עשירי ממהר"ם רוטנבורג), תקצ"ט. ד) אליה הירש בר' משה פרעגר אבד"ק ברוכזאל במד' באדען, תקצ"ט. ה) עקיבא גינז מפוזנן. ז) משה סופר מפ"ב, תקצ"ט. ז) יחזקאל לנדא בהר' יצחק אייזיק סג"ל מווילנא, ת"ר. ח) ישכר בער בהר' תנחום מווילנא, ת"ר. ט) יעקב בר אהרן מקארלין, תקצ"ט. י) יעקב מאיר פאדאווא, ת"ר. יא) חיים דאווידזאהן מווארשא, ת"ר. יב) יוסף בר מאיר מסלוצק, תקצ"ט. יג) יצחק בהר"ח מוואלאזין, ת"ר. יד) דוד בערוש אשכנזי מסלאנימא, ת"ר. טו) צ"ה ברודא אבד"ק סאלאנט. טז) בנימין בהר"ג אבד"ק לאמזע, תקצ"ט. יז) אליה בהר' יעקב ז"ל האבד"ק סלאבאדקי קאוונא, תקצ"ז. יח) יהודא ב"ר יהושע העשל בכרך מסייני, ת"ר. יט) מ. ז. איטינגא וגיסו יוסף שאול מלבוב, תקצ"ט. כ) אלכסנדר זיסקינד בהר' גרשו אבד"ק נאווארעדאק, ת"ר. כא) יעקב יוקב עטלינגר, מאלטונא תרכ"ב. כב) יעקב צבי מעקלענבורג מקע"ב, תרכ"ב]. (Zedn. p. 796).

„ 1840. A. . . . [ומצורפים אליו ב' קונטרסים: א) מודעא רבה ע"ד ספרי כ"י . . . בעל המחבר שאגת אריה וטורי אבן . . . וחדושי אביו ובנו . . . ווילנא (מן וזימל) [תקצ"ח] 1838 4° (3) דף. ב) מודעה מהדפסת ספר גבורות ארי ספר ראשון על מסכת תענית ומכות, עם הסכמות הר' הג"ל סי' א—ו. (על מס' מכות לא נדפסה, וס' מעונות אריות, קובץ גדול על ש"ע חו"מ מהר' אשר אביו של הש"א, נמצא כעת כ"י בידי מ"ס בווארשא). ווילנא (השותפים הג"ל) [ת"ר] fol. 1839 (4 דף), ובסופו דף כולל תעודות לחתומים].

1841. **גבורות הארי** . . . ימי חייו ושלשלת יחוסו . . . של . . . מוהר"ר אריה ליב הלוי עפשטיין האב"ד ור"מ דק"ק קעניגסבערג . . . בעל הפרד"ס ומאחיו . . . ומבניו . . . מאתי נין ונכדו אפרים מרדכי במוהר"ר שלמה זלמן הלוי עפשטיין . . . מק"ק סלאנימא. ווילנא (פין וראזענקראנץ). [תר"ל] 1870 8° 32. עמ'.

„ 1842. . . . הוצאה שניה בהוספות ותקונים . . . [עם צוואה מהר' אברהם מאיר הלוי עפשטיין אבד"ק מוש (שנפטר א' אד"ר תקל"ב) בן הרא"ל]. ווילנא (פין ראזענקראנץ ושריפט זעצער). [תרמ"ט] 1888 8° 40. עמ'.

1843. ספר **גבורות ה'** מספר את הגבורות, אשר פעל קורא הדורות בצאת ישראל לחירות . . . [ע"ב פרקים ובהם פי' על הגש"פ (ומצורף בסופו הלכות פסח בקצרה והלכות יין נסך). דפוס ראשון בלי שם המחבר והוא: הר' יהודה ליווא בר' בצלאל הנודע בשם מהר"ל מפראג. (קיצור מפי' הגש"פ ראה באות ה')]. קראקא (יצחק בן אהרן מפרוסטיץ) שמ"ב [1581—82] fol. [אותיות מרובעות]. 93+(3) דף. [ומהם חסרים ג' דפים אחרונים סכוללים: הל' פסח והל' יין נסך, ותי' הטעות).

(St. № 6153,3. Zedn. p. 404. Roest p. 622).

„ 1844. A. . . . [כנראה על פי דפוס נאווידוואהר תקנ"ו. בלי ההלכות הנזכרות]. ווארשא (י. גאלדמאן) [תרל"ג] 1873 8° [אותיות רש"י] 109. דף.

„ 1845. A. . . . לובלין (השותפים הערשענהארן ושניידמעסיר). תרל"ו 1875 8° [א' רש"י] 202. עמ'. (בלי ההלכות כנ"ל).

1846. A. **גבורי ישראל** ספור . . . יסודו בקדמוניות ישראל מאת מנחם נחום ב"ר אברהם . . . ליטינסקע (המכונה מנ"ל). יצא לאור ע"י אפרים דיינארד. אדעססא [פ. א. זיעליעני) [תרמ"ד] 1883 12° 24. עמ'. (Strln p. 284)

1847. ספר **גבורת אנשים** . . . [מהרב] . . . שבתי בעל שפתי כהן על א"ה סי' קנ"ד בדין גבור' אנשים ושו"ת מאביו . . . כמוהרר מאיר כ"ץ . . . והובא לבית הדפוס ע"י נכדו . . . כמהר"ר יצחק בן הרב . . . משה כ"ץ זצ"ל. [בן המחבר, והמ"ל חיה חתן הר' משה סג"ל אבד"ק מינסק, (שנפטר בש' תנ"ו) ב"ר לעמיל

אטינגר מווינא (ראה הערתי בס' דעת קדושים הנדפס בעת ע"י, עמ' 191)]. דעסוי (באותיות אמ"ד, בדפוס שהוקם ע"י הר' משה בן שמחה בונם) [תנ"ז 1697] 4° (2)+ 38 דף. [הסכ' הר': ל) ממדינת פולין, תנ"ז, וחתומים: פנחס משה מלבוב. יוסף סג"ל מפרעמסלא. שניאור מרישא). כ) דור אופנהיים מנ"ש, תנ"ז. ג) אברהם מקראקא אבד"ק לייפניק, תנ"ז]. (תוצאה שניה סרילקאב תקע"ט 4° ברשי' צעדנער, ושלישית ווארשא תרמ"ב 8° ברשי' שטראלען). [ע"ד הר"ב ש"ך כתבתי במכ"ע „המליץ" תרנ"ד „דבר יום ביומו" 21 № ובקצת נוספות ותקונים, בס' דעת קדושים הנ"ל עמ' 188].
(St. № 6879,1. Zedn. p. 693. Roest p. 1038).

1848. A. „ [גבורת אנשים]. . . . נדפס מחדש . . . מדפוס הראשון. וואַרשא (כ. טורש) [תרנ"ה] 1895 8° 100 עמ'. [הסכ' הר' כמו בדפוס הנ"ל].

1849. גבעות עולם והוא קצת שאלות ותשובות וקצת דרשות על סדר הפרשיות שארית הפליטה מאשר נמצא מהרב . . . יוסף קובו זצ"ל בכמה"ר שמעיה . . . [הובא לדפוס ע"י הר' רפאל חיים אברהם קובו נין ונכד של המחבר, (עם הקדמה ממנו). ראה: בן פורת יוסף, באות ב']. שאלוניקי (מרדכי נחמן וחברו חיים ליאון קלעי) [תקמ"ד 1784] fol. (6)+140 דף.
(Zedn. p. 415).

1850. גבעת ירושלים חקירה על התלמוד הירושלמי ענינו ומקורו, זמנו ומחברו. ממני . . . יונה אליהו וויעזנער רב הגליל בעיר נאחאד. יצא לאור בהשחר שנה שניה, [ובסופו הערות והארות מאת פרץ סמאלענסקי מו"ל השחר]. ווין (י. האלצווארטה). תרל"א [1871] 8° 84 עמ'. (הנרשמים: 1—24. 23—84).
(Strln p. 246).

1851. גבעת המורה אשר אין וחיקר הפלסוף האלהי א"ב בחכמה ור"ך בשנים כהר"ר יוסף בר יצחק הלוי מזמרינת ליטא. [עם הגהות מהר' יום טוב ליפמן העלר בעל תוי"ט, והקדמה ממנו. כולל: שלשה עיונים הנחלקים לפרקים ובהם השגות על ההקשים הפלסופים של ס' מורה נבוכים להרמב"ם: א) במציאות ה'. ב) בהרחקת הגשמיות. ג) באמונת היחוד, (וקצת חכמי דורו כתבו עליו שטנה בעד השגותיו על הרמב"ם, ע"כ חבר את"ז ס' כתונת פסים, בו י"ג פרקים לבאר מעלות התורה על שבע החכמות על פי הקדמות ויסודות מס' המורה. שנדפס חמ"ד, עם הסכ' הר', בלובלין שע"ד 4°, נמצא רק באספת רד"א באוקספרד)]. פראנא (גרשון בר שלמה פאפר כ"ץ ז"ל מחוקק). ר"ח כפליו שע"ב [1611] 4° (30 דף). [הסכ' הר': ל) שלמה אפרים איש לונטשיץ מפראג. כ) יצחק בר שמשון הכהן חתן מהר"ל מפראג, שע"ב. ג) מרדכי ב"ר אלי' לובשץ מפראג]. (העקז' הזה הוא עצם הספר שהיה באוצר ספרי ר' דניאל יפה בבערלין, החתום בשער הס', ואח"ז בא בעקב ספרי הרצ"ה קצינאלינבויגין בווילנא, ושמה היה למראה עיני „חכם בארץ רוספיא", הוא הר"ש זאקש שהודיע במכ"ע ציון שנה ב' תר"ב עמ' 78 ע"ד הספר והמחבר, הנעלם מעיני הד"ר גייגער בהערותיו לס' מלא חפנים. ואחרי מות הרצ"ה בשנת תרכ"ח בא הספר הזה באוצר ספרי הר' אברהם בארעל בווילנא, שהקדים לבחור את היותר נבחרים מספרי העזבון הנזכר, טרם היו למראה עיני הר"מ שטראשון ז"ל, ומידי הר"א בארעל ז"ל בא הספר היקר הזה בלוית מכתב ספרי בית אוצרו באספת—פרידלאנד. ראה גם בהקדמה לאות ב' עמוד X).
(St. № 5930,1. Zedn p. 246).

1852. גבעת פנחס. שאלות ותשובות גבעת פנחס . . . [מהרב פנחס הלוי איש הורוויץ ז"ל בהר' צבי הירש, אבד"ק פ"פ דמין, כולל פ"ג שו"ת ומהם מ"ג בדיני אה"ע, הובא לבה"ר ע"י הר' יצחק הלוי הורוויץ מבראד ב"ר יואל בהר' צ"ה בן המחבר]. לעמבערג (יהודא ליב באלבאן) [תקצ"ח] 1837 fol. (1)+47 דף. [ראה: נתיבות לשבת חי' על ש"ע אה"ע. באות נ'].
(Zedn. p. 291).

1853. A. „ . . . יוזעפאף (ברוך זעצער) תרנ"ם 1885 fol. 68 דף [הסכ' הר' מש' תקצ"ח (נלקחו מס' נתיבות לשבת שלא נדפס פה): ל) יעקב אורנשטיין מלבוב. כ) משה סופר מס"ב. (והקדמה מנכד המחבר, הר' מאיר הלוי הורוויץ)].

1854. [גבעת שאול]. חמשים דרושים . . . אשר נלקטו מן הפרדס הגדול אשר נטע . . . הרב . . . שאול לוי מורטיירא . . . ויקרא שמו גבעת שאול . . . [על סדר פרשיות התורה. ובסופו „לוח החמש מאות דרושים" (מהאלף וארבע מאות),

שלא נדפסו. הובא לדפוס עם הקדמה מאת תלמידיו: הר' משה בר יעקב בילמונטי, והר' בנימן דיאש פאטו, במצות הר' אליהו מכבי). עם שירים מהר': ה) אברהם הכהן פימנטיל. ו) יאשיהו ב"ר דוד פארדו. ז) שמואל די קאסרש. (המחבר גולר בויניציאה, ונפטר באמ"ד ת"ך)]. אמשטרדם (בבית עמנואל בנבנשתי) [ת"ה 1645] 4° 116. עמ'.
(St. № 7100,1. Zedn. p. 683. Roest p. 1036).

1855. „ [גבעת שאול. מאוצר ספרי הר' יוסף מזל מוויאזין].

1856. גבעת שאול. שאלות תשובות גבעת שאול . . . חברו . . . הרב . . . שאול בן . . . מוהר"ר משה ז"ל שהי' אב"ד דק"ק לאמז במדינות ליטא . . . [הובא לדפוס ע"י הר' יהושע זעליג אבד"ק לאמז בן המחבר עם הקדמה ממנו, (בהוצאות אחי אמו של המחבר, הר' יעקב שפירא לאגורנר ב"ר יצחק בהר' יעקב כהנא שפירא בעל ס' אוהל יעקב, ראה באות א' 291 №). כולל קי"ב שו"ת על ד' שו"ע. עם קונטרס אחרון]. זאלקווא (המתוקקים: דוד בן מנחם מן וחיים בן אהרן סג"ל, ובן דודו זאב וואלף הן גרשון סג"ל). [תקל"ר 1774] fol. (3)+58 דף. [הסכ' הר': ה) צבי הירש בהר' שמשון מיזלש ז"ל אבד"ק זאלקווא, תקל"ד. ו) אברהם מבית ק"ב אבד"ק בריסק, תקכ"ח. ז) יצחק הלוי מלבוב אבד"ק העלמא, תקכ"ט. ח) מרדכי בהר' יצחק סג"ל אב"ד דהעלמא אבר"ק זלאוין, תקל"ד, (חתן הר"י שפירא הנ"ל דודו של המחבר). ט) בנימין יעקב בר משה אבד"ק הארדישץ, תקל"ד, (אחיו של המחבר)].
(Strln p. 208)

1857. A. „ . . . [נדפס שנית בהשמטת ההקדמות, הקונטרס אחרון והסכ' הר']. סדילקאב (יצחק מדפים) תקצ"ד fol. 1834 (1)+50 דף.
(Zedn. p. 682).

1858. גבעת שאול והוא מספר תמורים על מות הרב . . . [שאול ק"ב בווילנא. מאת צבי הירש ב"ר שמחה קאצינעלין בוגין (ראה גם באות א' אבל כבד 35 №)]. ווילנא והוראדנא (בדפוס השותפים). [תקפ"ה] 8° 1825 (3)+24+(4) דף.
(St. № 7430,1. Zedn. p. 411. Roest p 635).

1859. „ . . . [ומכורך אליו ס' מגלת ספר, קינים והגה על מות הרב חיים פרחי בעיר עכו מרצ"ה הנ"ל. (ראה באות מ')].

1860. גבעת שאול והוא מספר תמורים אל הלקח . . . מרן יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן . . . האבדק"ק לכוב . . . ביום ז"ך לחדש אדר א' שנת תרל"ה . . . מאתי . . . מרדכי רבינשטיין . . . [מואלקווא, נין ונכד הר' הירץ ברודא בהר' אברהם ברודא]. לעמבערג (קארל בודוויזער) תרל"ה 8° 1875. (13 דף).

1861. גבעת שאול . . . שלשה חלקים . . . הראשון בו יתבאר מגלילת ארץ הצבי ושמות ההרים בלשון עבר ובלשון ערבי חדשים וגם ישנים מימי קדם מתנ"ך ומאמר חז"ל . . . השני בו יתבאר מהרים ימים ונהרות . . . בארץ הצבי וסוריי ותוצאות הארץ וגם ראשי ההרים מארץ סורי', ותבואות ופירות הארץ, ואיך נשתנו עתות השנה בארץ הצבי . . . השלישי בו . . . השופטים והמלכים . . . מימות יהושע עד היום ומעשי הארץ ומנהגי הערבים, וסדר הנסיעה מחו"ל לאה"ק ובאה"ק ולות המושלים והמלכים אשר מלכו מיציאת מצרים עד היום. מאת שאול . . . [ב"ר פנחס הארנשטיין, (ובסופו תוכן הענינים גם בלא"ש)]. ווין [פרעסבורג] (אברהם אלקאלאי) [תרנ"ג] 8° 1893 (4)+102+(6) עמ'.

1862. גדול בנים לפי יסודות חכמת הרפואה . . . אבהאנדלונג איבער געזונדע קינדער ערציהונג נאך מעדיציניישען גרונדזעטצען . . . פאן משה מאהל, דאקטאר דער מעדיצין אין לעמבערג. [עברית ואשכנזית, באותיות עבריות]. לעמבערג (הערץ גראססמאנן) [תקפ"א] 8° 1821 (2)+206 עמ'. [ראה ברשימת רוסט עמ' 760].
(Zedn. p. 507. Roest p. 760.)

1863. גידולי טהרה על הלכות מקואות עם כמה שאלות ותשובות שחיבר . . . מהור"ר מנחם המכונה מענדיל קארגויא . . . [מפיורדא, שנפטר ער"ה תר"ג, והובא לדפוס ע"י תלמידיו: יונה בר מענדעל ראזענבוים, ואשר אנשיל בר' מאיר שטערן, עם הקדמת תלמיד'

הר' אברהם וועכסלער משוואבאך. (כולל פנים הש"ע עם ב' פי' ובסופו מ"א שו"ת)]. פיורדא (דוד צירנדארף וחתנו יודא זאמטער). [תר"ה 1845] 4° 3. 56+(1) דף. [הסכ' הר' מש' תר"ה: א) אברהם בנימין וואלף האמבורג מפיורדא, ב) אברהם בר דוד וועכסלער אבד"ק שוואבאך, (תלמידו של המחבר). ג) אברהם שמואל בנימין בהרמ"ס מפ"ב. ד) אלעזר הלוי הורוויץ מוויען]. (Zedn. p. 340).

1864. **גדולי צבי רבא** הוא ביאור . . . על הילקוט שמעוני מתורת כהנים, על סדר ויקרא . . . מאת . . . הרב . . . צבי הירש בהמוה"ר חיים הלוי מפלונצק בה"מ ספר צמח לאברהם וגדולי צבי זוטא. נין וגיד בה"מ מג"א וזית רענן . . . [כולל מאמרי הילקוט עם ביאורים דרך דרוש, (ראה באות צ' צמח לאברהם על הילקוט שמעוני בראשית ושמות עם גדולי צבי רבא, קי' מחידושיו על הילקוט ויקרא במדבר דברים)]. נאווי דוואהר (יאהאן אנטאן קריגער) [תקס"ד 1804] fol. (4)+93 דף. (Zedn. p. 702).

1865. **גדולי תרומה** חברתיו אני . . . עזריה בכמה"ר אפרים פיגו . . . והוא פירוש לספר התרומות שחבר הרב . . . שמואל בן . . . ר' יצחק הסרדי . . . [בשנת ד"א תתקפ"ג]. (נדפס עם הפנים). וויניציאה (במצות וינדראמין על יד פראנציסקו וויצירי, ע"י האומנים: אברהם חבר טוב ושמעון חביליו, התחומים בחרוזים בסוף הספר. דפוס ראשון). [ת"ג 1643] fol. (6)+382 דף. [עקו' על נייר רעגאל, מאספת הס' של הר"א ליפמאן ראבינאוויץ שו"ב דמינסק]. (ובכרשי' צעדנער נמצאת גם תוצאה שניה זאלקווא תקס"ט fol.). [ס' התרומות נדפס ראשונה: שאלוניקי שנ"ז 1595 fol. ושנית: פראג שס"ה, ושלישית: שאלוניקי שפ"ח הנמצאות בכרשי' שט' וצעדנער, (והשלישית גם פה באות ת')].
(St. № 7069,4. Zedn. p. 674. Roest p. 1024).

1866. A. **גדולת דוד** ומלכות שאול . . . [העתקה קצרה בלשון יהודית אשכנזית (אותיות ע"ט), מס' מלוכת שאול שחבר הר' יוסף האפרתי (ראה באות מ') בלי שם המעתיק והוא הר' נפתלי הירש בר דוד. (נדפס ראשונה בלבוב תקס"א)]. סידלקאב (דוד מדפים). תקצ"ו 1836 4° 23. דף.

1867. A. „ . . . ומלוכת שאול . . . ווילנא (י. ר. ראם). תר"ח 1848 12° 84. עמ'.

1868. A. **גדולת יונה** מדבר מגדולת יונה בן אמתי הנביא . . . [הוא ספר מדרש יונה בקצת השמטות, ראה באות ס' סבוב ר' פתחיה וגלוה אליו מדרש יונה מוגה מפרקי דר' אליעזר] . . . העתקנוהו ללשון עברי דייטש . . . וארשא (י. לעבענזאהן). תרי"ז 1857 12° (14 דף),

1869. A. **גדולת יוסף** . . . [העתקה קצרה בלשון אשכנז מס' מלחמה בשלום שחבר חר' חיים אברהם מ"מ במאהליב (ראה באות מ'), על ידי הר' אליעזר פאוויר ספרא דק"ק זאלקווא]. ווילנא והוראדנא (השותפים מן וזימל). תקצ"ג 1832 4° [אותיות צו"ר]. (1)+28 דף.

1870. A. „ . . . סדילקאב (דוד מדפים) תקצ"ד 1834 4° [אותיות ע"ט]. 28 דף.

1871. A. „ . . . ווילנא (מן וזימל) תקצ"ז 1836 4° [אותיות צו"ר]. 58 עמ'.

1872. A. „ . . . ווילנא (מן וזימל). תר"ד 1843 8° [אותיות ע"ט] .(2)+106 עמ'.

1873. **גדולת מרדכי** והוא מגלה עמוקות . ספר מרדכי . . . [ראה באות מ' (בהיות המחבר בפראג באו לידו ג' ספרי המרדכי מוגהים מכ"י הר': א) מהר"ל מפראג. ב) מהר"י חיות. ג) מהר' אליעזר אשכנזי). ונלוה אליו ס' אגודת אזוב חי' על ג' בבות בדינים הנוגעים לס' גדולת מרדכי, לקוחים מספרו א"א מסדר נזיקין, על סדר והלכות טור ח"מ. מהר' ברוך ב"ר דוד איש גניזון במדינת פולנייא]. האנואה. [שעה—ע"ו 1615] fol. 116. דף. [הסכ' רבני אשכנז מש' שע"ה: א) יעקב בר אשר אהרן. ב) אליהו ב"ר משה לואנש. ג) עזריאל ב"ר ח"י ז"ל מולהויזן. ד) אהרן שמואל ב"ר משה שלום קרעמניץ בפולדא]. (ראה באות ה' הלכות ר"י אלפסי נלוה בסופו ס' מרדכי ועליו חי' מס' גדולת מרדכי).
(St. № 4503,1. Zedn. p. 76. Roest p. 138).

1874. **גדולת מרדכי** כולל שאלות ותשובות . . . אשר השיב . . . הרב . . . מרדכי ב"ר אברהם זצ"ל אבד"ק בוסק, ונלוה לזה דרושים . . . בשם פרשת מרדכי . . . [על פרשיות התורה (ובסופו קצת חי' מנכדי המחבר). הובא לדפוס (עם הקדמה וחי') ע"י הר' דובער ראבינער בהר' בנימין בינוש ז"ל (נפטר י' כסליו תק"ץ) בן המחבר]. ווילנא (י. ל. מ"ץ). תרל"ח 1878 fol. (4)+126+(2) עמ'.

1875. **גדלת מרדכי** חלק ראשון . . . [כולל רמזים בדרך החסידות על פרשיות התורה, ס' בראשית, מהרב מרדכי זצ"ל בהרב יוסף דוד ז"ל בן הרב צבי ארי' ז"ל מאליק בעל ס' אור חכמים (ראה באות א' 464 №), ונלוה אליו הגהות ובאורים מהר' שמעון שלמה בן המחבר המביא לדפוס (עם הקדמה ממנו)]. וואר שא (מ. י. האלטער) [תרמ"ה] 1885 8° 68 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ה: ל] יוחנן בהר' מרדכי ז"ל מראחמיסטריסקע (המ"ל הוא חתן כתו'). כ) יעקב יצחק בהר' מנחם נחום ז"ל ממאקארוב].

„ . . . חלק שני . . . [ס' שמות] . . . 56 עמ'.

1876. A. **גדולת משה** מדבר בגדולת מרע"ה . . . [ומספר מה שראה משה כשעה שעלה למרום. — נדפס ראשונה בשאלוניקי תפ"ז (נזכר ברשי' שט' ואינני באוקספרד) ונדפס שנית באמ"ר תקי"ד 8° (ברשימת צעדנער) גם נעתק את"ז ללשון אשכנז ונדפס פעמים הרבה בלה"ק עם לא"ש באותיות צו"ר, ומהם ברשימת רוסט: פ"פ דאדר תקל"ג 12°. פפד"א תקס"ה 8° גם ראה באות ב' 1338 № בית המדרש חדר ראשון ובו מדרש פטירת משה רבינו, ונוסחא ב' בחדר ששי, גם בחדר שני: דברי הימים של משה רבינו (ראה באות ד'. גם פטירת אהרן, בחדר ראשון מביהמ"ד הנ"ל, ובאות י' ילקוט על פטירת אהרן ומשה). עם העתקה עברי טייטש. (אולי על פי דפוס ווילנא תקס"ז הנזכר באוצר הספרים לבן-יעקב)]. יוזעפאוו. (ש. וואקס). [תר"ה] 1845 12° [אותיות מרובעות "וע"ט]. (2)+38 עמ'.

1877. A. „ . . . [לה"ק עם ע"ט כנ"ל]. ווילנא (יוסף ראיבן ראם) תר"ח 1848 12° 36. עמ'.

1878. A. „ . . . ווילנא (י. ר. ראם) תר"ט 1849 12° 36 עמ'.

1879. A. „ . . . זיטאמיר (האחים שפירא) תר"י 1850 12° 38. עמ'.

1880. A. „ . . . ווילנא (י. ר. ראם) תרי"א 1851 12° 36. עמ'.

1881. A. „ . . . וואר שא (י. לעבענזאהן). [תרי"ז] 1856 12° (13). דף.

1882. A. „ . . . ווילנא (י. ר. ראם) תרט"ז 1856 12° 36. עמ'.

1883. A. „ . . . וואר שא (פ. לעבענזאהן). [תרי"ט] 1859 12° 12. עמ'.

1884. A. „ . . . ווילנא (י. ר. ראם) תר"ך 1860 12° 36. עמ'.

1885. A. „ . . . ווילנא (משה יואל כר שמחה זיסל טיפאגראף). תרכ"ד 1864 12° 28. עמ'.

1886. A. „ . . . זיטאמיר (א. ל. שפירא) תרכ"ד 1864 12° 28. עמ'.

1887. A. „ . . . ווילנא (אברהם יצחק דווארזעץ). תרכ"ד 1864 16° (2)+30+(2) עמ'.

1888. A. „ . . . ווילנא (הלל בר אברהם יצחק דווארזעץ) תרל"ב 1872 12° 24. עמ'.

1889. A. „ . . . לובלין [הערשענהארן ושניידמעסיר) תרל"ה 1874 12° 30. עמ'.

1890. A. „ . . . ווילנא (י. ל. מ"ץ) תרמ"ב 1882 16° 32. עמ'.

1891. A. „ . . . ונשיקות משה . . . [הנעתק מס' פטירת משה הנ"ל בלא"ש]. לובלין (משה שניידמעסער ונחמה אלמנת ר' יעקב הערשענהארן) תרנ"א 1890 8° 30. עמ'.

1892. **גדולת שאול** . . . כולל קורות . . . השר בישראל . . . נגיד ומצוה לאומים בין מלכי פולין וליטא הרב . . . שאול וואהל . . . בק"ק בריסק דליטא, בן . . . רב . . . שמואל יהודה קצינאלבוגן . . . אבד"ק פאדובה . . . ערוך ומסודר . . . עם הוספות הערות והגהות מאתי . . . צבי הירש עדעלמאן איש חן טוב. [ונלוה אליו קונטרס ניר לדוד ולזרעו כולל יחוס משפחתו של הגביר ר' דוד בר משה בן שמואל מלונדון, מגזע השר הנ"ל. (עם שער מיוחד משנת תרי"ב)]. לונדון תרי"ד [1854] 8° (2)+XII. XIV+XVIII עמ' + 37 דף. (8 דפים בשפת אנגלית חסרים בעקז' הזה). [הסכ' הר' מש' תרי"ג—י"ד: א) יעקב מאיר פאדווא מבריסק. ב) צבי הירש חיות מזאלקווא בקאליש. ג) שמואל הלוי מקראטשין בעל ס' דבר שמואל. ד) יעקב צבי מעקלענבורג מקע"ב. ה) ישראל ליפשיטץ מדאנציג. ו) יחיאל מיכל זקש מבערלין. ז) ומכתבים מאת: (ש. ד. לוצאטו. ח) אליעזר ראזענטאל מהאנובר, וזולתם)].

(Zedn p. 213. Roest p. 319).

1893. A. **הגדיש** . . . [מאמרים ושירים מאת יצחק בארג (גם מסופרים שונים, זולתו). חוברת א']. ווארשא (א. בוימריטטער) תרנ"ד 1894 8° (1)+39 עמ'.

" . . . [חוברת ב'] . . . (2)+34 עמ'.

1894. A. **גדר עולם** בו יבואר ענין הגדר שגדרה התורה לבנות ישראל נשואות להיות שערותיהן מכוסות, ונהגו איזה נשים כהיום קלות ראש בענין הזה בפרט, ובפרצת גדר הצניעות בכלל . . . גם מצורף בסוף הספר לקוטים אחדים מהלכות נדה הנחוצים . . . [מהרב מרדכי הכהן ז"ל מווילנא, עם העתקה עברי טייטש מאת יצחק ב"ר יוסף מווארשא]. ווארשא (יוסף ברי"ז ז"ל אונטערהענדלער). [תרמ"ט] 1889 8° (2)+38 עמ'. [הסכ' הר' ש"ז קלעפפיש מווארשא תר"ן].

1895. A. " . . . [שנית, ונוסף בסופו ב' דפים. ע"ד המחולות]. ווארשא (נ. שריפטגיסער). [תרנ"ב 1892] 8° (2)+42 עמ'. [הסכ' הנז'].

1896. A. " . . . [שלישית ונוספו עוד דברים בענין הנ"ל בסופו]. ווארשא (ב. טורש) [תרנ"ג 1893] 8° (2)+46 עמ'.

1897. ספר **הגדרים** חברו . . . מנחם בן אברהם המכונה בונאפוס אברהם הפרפנייני זלה"ה קראו מכלל יופי. [כולל ביאור מלות זרות וגדר כל השמות בספרי הפילוסיפיא הרפואה וההגיון, ובספרי חכמה ומוסר, ע"פ א"ב. הובא לדפוס עם הקדמה והוספות רבות המתחילות: אהינ"א, מהר' יצחק ן'ארויו בר משה, ומצורף אליו: פרקים בהצלחה להרמב"ם (עם הקדמה מהמ"ל) ע"ר אושר הנצחי, שנדפסו שנית בשם פרקי ההצלחה (בלי שינוי אך בלתי מוגה) בשו"ת פאר הדור סי' קנ"ה, ומשם לוקחו ונדפסו שלישית בשם זבד טוב, בלבוב תקנ"ה, (ונלוה אליו זבד טוב חלק שני בשם זכרון לבני ישראל, מסוף לקט הקמח, ראה באות ל', ובאות ז', (בווילנא תקצ"ז הדפיסו חלק השני, בשם זבד טוב והשמיטו הפרקים, ראה באות ז')]. שאלוניקי („היתה התחלת המלאכה . . . אחד עשר יום לחדש סיון שנת השכ"ז. ה' ברחמיו יחיינו ויזכנו להשלימו ולהדפיס כל התלמוד" . . .) [1567] 4° [אותיות רש"י]. (50 דף). (מאספת הס' של הר"מ מענדל לאנדסבערג מקרעמעניץ).

(St, № 6341. Zedn. p. 527).

1898. " . . . ספר הגדרים אדער לעקסיקאן פאן וויסנשאפטן . . . נדפס מחדש עם גדרים נוספים מהמדקדק ר' איצק סטאנב, וביאורו . . . [כל הנוסף ממנו בפנים הס' רשום: ניה"ל: נאום יצחק הלוי ב"ר משה, (והשמיט פרקי ההצלחה והקדמות המ"ל הראשון)]. ברלין (חברת חינוך נערים). תקנ"ח 1798 4° [אותיות מרובעות והבי' א' רש"י]. (2)+105 דף.

(Zedn. p. 527. Roest p. 788).

1899. [גולות עליות]. **גלות עליות**. ביאור . . . על משניות ותוספתות דמסכת מקואות, וביאור כל שיטות . . . הראשונים . . . הלכה למעשה. ונלוה אליו פירוש קצר לדברי המשנה אשר לקטתי . . . דוב בער ב"ר שמעון ז"ל מבית ליפשיץ. חובק"ק וויעטקא. מחוז מאהליב. [נדפס עם פנים המשנה (ובסופו תשובה אחת)]. ווארשא (יצחק גאלדמאן). [תרמ"ח] 1887 fol. (4)+264 עמ'.

Bibl.Friedl. 30.

1900. **גולת תחתיות**. חידושים על מסכת גיטין וקידושין, וליקוטים . . . [לספרו אור לישרים שהדפיס בשנת תקל"ח (ראה באות א' № 482) מהר' רפאל ב"ר יעקב מגזע ר"מ יפה בעל הלבושים מק"ק פיזור]. דיהרנפורט (האלמנה רעכיל ובניה: מיכאל שמעון, ואהרן, ויוסף בני המנוח ר' יחיאל מיכל מייא) תקס"ה 4° 1805. (4)+35 דף. [הסכ' הר': א—ד (מס' אור לישרים הנ"ל) משנת תקל"ד—ל"ז. ה) יעקב א"ש פייוויל מזלאטאווי, תקל"ח].
(St. № 6794,2. Zedn. p. 313).

1901. **גופו של פסח** או הגדת—פסח לתינוקות ישראל שהיה מגיד אותה ומפרש ר' שלמה ב"ר מנחם הרדשן לילדיו . . . בשלשה אופנים . . . [בלשון אשכנז. שם המחבר בדוי, (ובעל יודע ספר, כתב: כי „נכתב בפקודת חחברה ממשולחי הנוצרים להטעות את בני ישראל אל אמינתם")]. [בערלין] (טראוויטצש ובנו) [תק"ץ 1830] 8° [אותיות צו"ר]. (2)+94 עמ'.
(Zedn. p. 726. Roest p. 1009).

1902. **גופי הלכות**. חלק ראשון, והוא חידושים ובאורים על מס' נדה על גפ"ת ומפרשים ופוסקים . . . שחברתי אני . . . יעקב אב"ד דק"ק לודווינאווי' בן . . . המנוח . . . שר ונגיד . . . המפורסם מוה' פנחס מקאלווריעא בהרב . . . חנוך זונדיל בהגאון . . . מוה' מרדכי ר' זונדלם מנוילקוויושק נכד להגאון מ' טוביי חסיד מטוקטין ולהגאון מ' מרדכי יפה בעל הלבושים, והוטר גזע מהגאונים המפורסמים מ' טובי' ומ' ישראל הקדושים אשר בראזני' . . . [ראה באות ד' דעת קדושים]. וארשא (צבי הירש שריפטגיסר) תקפ"ב [1822] 4° 42. [הסכ' הר' מש' תקפ"ב: ה) שלמה זלמן מפוזנן אבד"ק פראגא וראב"ד דווארשא. ג) ארי' ליב ברודא אבד"ק קאלווריעא. ג) נתן אבד"ק וויסטיניץ]. (המחבר היה חתנו של הר' שמואל אבד"ק קארלין ואנטיפאלי' ז"ל שהיה הודו של הרב נתן הנ"ל. — ח"ב לא נדפס).
(Zedn. p. 305).

1903. A. **גופי הלכות** איזה הערות על מס' קנים מאתי . . . צבי הירש קראמער מסאנפראנסיסקא אשר בקאליפארניה. [החתום בהקדמה: כתריאל צבי ב"ר שלמה מווילנא. (עם פנים המשנה ופי' הרמב"ם, וקצת דברי רע"ב, תוי"ט, והגר"א)]. ווילנא (האל' והאח' ראם). תרנ"ב 1891 4° 46. עמ'.

1904. **[גור אריה]**. ביאור שחבר . . . כמהר"ר יהודה ב"ר בצלאל על פי' רש"י ז"ל על חמשה חומשי תורה . . . שם חבור הזה גור אריה . . . [דפוס ראשון]. פראג (בבית הישיש ר' מרדכי בר גרשם כ"ץ בצירוף בניו המחוקקים בצלאל ושמואל. ע"י הפועל אליעזר בר משולם הנקרא ליפמן זעציר מק"ק לובלין). של"ח [ל"ט .79—1578] fol. 228 דף.
(St. № 6153,4. Zedn. p. 404. Roest p. 622).

1905. **גור אריה** אשר חיבר . . . מהור"ר יהודה אריה בן הרב . . . דוד . . . נין ונכד . . . בעל בית חדש ובעל תורת חיים חתן הקצין מהור"ר ברוך קרפלים זצ"ל, והם דרשות . . . על חמשה חומשי תורה . . . ובקונטרים האחרון בדק הבית פלפולים וחידושי דינים מהגאון בעל תורת חיים על טור אבן העזר . . . [המחבר היה אב"ד ור"מ בכמה קהלות במדינות פולין ובסוף ימיו אב"ד ור"מ דקא"ש באמ"ד. הובא לדפוס על ידי בנו של המחבר ז"ל, הר' דוד שהוסיף הקדמה, וכמה חידושים]. אמשטרדם (הירץ לוי רופא בר זיסקינד סג"ל) תצ"ג [1733] fol. (2)+28+(2)+8 דף. [הסכ' הר': ה) רבני פולין מש' תפ"ט: יהודא ליב מקראקא. יעקב בהר' יצחק ז"ל מפוזנן. יצחק לנדא מזאלקוויא. כ) רבני אמ"ד דקא"ש: יוסף דיין. משה פ"פ, תצ"ג].
(St. № 5703. Zedn. p. 402. Roest p. 620).

1906. **גור אריה יהודא** . . . [כולל שו"ת על ד' שו"ע, מהר'] . . . אריה יהודא ליב האומים . . . [אבד"ק בראד] . . . בן . . . מוהר"ר יוסף האומים שהי' בילדותו אבד"ק דק"ק אוסטרווצי ואח"כ ראש ישיבה ודרשן דק"ק פוזנא ואח"כ בק"ק לובלין . . . [או"ח קמ"ד סי', יו"ד קכ"א סי', אה"ע ס"ה סי', חו"מ קכ"ט סי', (ובסופו שערי תשובה לא"ח ויו"ד, וכנראה חסרים מפתחות אה"ע וחו"מ)]. זאלקווא (מאיר זאב מאיר האצער) [תקפ"ז] 1827 fol. (1)+168+6 דף.
(Zedn. p. 755).

1907. A. **הגורל והירושה** ספור מחיי היהודים והנוצרים בכפרים ובערים הקטנות ברוסיא המערבית, מאת י. וויססברעם. [נדפס ראשונה במכ"ע הצפירה]. וארשא (האחים שולדבערג) תרנ"ב 1892 12° 118. עמ'.

1908. A. „ . . . הוצאה שניה. ווארשא (א. בוימריטטער) תרנ"ה 1895 16° 118. עמ'.

1909. גורל לה' . . . [על דבר עתידות ישראל, והטבת מצבם באה"ק. (ע"י יסוד „חברות אניות האש וחברות הדרך העשויה מברזל וכדומה"). מאת הר' יהודה ב"ר שלמה חי אלקלעי ש"ץ דקהל ספרדים בסעמלין, (בסערביען)] . . . נדפס פעם ראשונה בווין . . . תרי"ז, ועתה . . . שנית על יד המחבר . . . אמשטרדם (ישראל לעוויסאן). [תרי"ח] 1857 8° 8+(4) דף. [הסכ' הר' : א) ראובן ברוך מוויען, תרי"ח. ב) רבני באקארעשט: לוי יצחק. יעקב מאיר ב"ר אליהו. (עם מכתבים בלה"ק ולא"ש מחכמי הדור בלונדון, פאריס, וויען, ברעסלויא לייפציג, ובע־לין מש' תר"א—י"ז)].
(Roest p. 60).

1910. סדר גורלות שחבר . . . הרב אברהם אבן עזרא . . . על פי חזיון הכוכבים וסוד קדושים . . . [מיוחס בטעות להראב"ע ומסודר על שמות אנשים מכתבי הקדש, עם הקדמה ותפלה), וסדר הפרצופים]. ויניצאה (בראגאדין ע"י האומן אנטוניו קאיוני). תי"ז [1657] 24° 42. דף. [ראה בספרו הגדול של הרמש"ש: ע"ד המעתיקים העברים בימי הבינים עמ' 859].
(St. № 3436]. Zedn. p. 23).

1911. A. „ . . . ספר גורלות . . . [על פי ד' ויניציאה הנ"ל, בלי שינוי]. זיטאמיר (אברהם שלום שאדאוו). תרכ"ז 1867 24° 52. עמ'.

1912. „ . . . [על פי ד' תרכ"ז הנ"ל]. זיטאמיר (י. מ. באקשט). תרל"ג 1873 24° 48. עמ'.

1913. A. „ . . . ספר גורלות . . . מהחכם אבן עזרא . . . [משונה מהנ"ל ומסודר על פי שמות העופות הנזכרות בכה"ק]. זיטאמיר (א. ל. שפירא). תרכ"ד 1864 24° 24. עמ'.

1914. A. „ . . . [על פי ד' תרכ"ד הנ"ל]. ווארשא (יוסף לעבענזאהן). [תרל"ג] 1873 24° 24. עמ'.

1915. A. „ . . . [על פי הנ"ל]. ווארשא (נתנאל דוד זיסבערג) [תרל"ג]. 1873 24° 24. עמ'.

1916. [גורל קודש]. ספר הגורלות של הרב . . . חיים וויטאל . . . והם רנ"ו שאלות ומיוסד על י"ב מזלות ושבעה כוכבי לכת, גם כתובים בתוכו המלאכים הממונים על הז' כוכבי לכת . . . ועל י"ב מזלות . . . [הובא לדפוס מכת"י המובא מתימן על ידי הר' יעקב ספיר הלוי. (עם הקדמה ממנו)]. ירושלם (השותפים: יחיאל ברי"ל, מיכל הכהן יואל משה בהר"מ): [תרכ"ג 1863] 8° (2)+(48) דף. (בראשי העמודים רשום שמו גורל קודש). [ראה בספרו של הרמש"ש ע"ד המעתיקים העברים בימי הבינים עמ' 871].
(Strln p. 54. Roest p. 266).

1917. ספר הגורלות לאחיתופל . . . [קי"ז שאלות על פי סדר א"ב, נדפס מכ"י] ירושלם (בדפוס החדש של הר' אברהם רוטנבערג) כתר"ו [1866] 12° 8. דף.
(Strln p. 9)

1918. A. „ ספר . . . גורלות החדש מכתב יד ישן . . . המכונה על שם אחיתופל הגילוני למצא פתרון ב דברים נעלמים. [(הוא ס' שיח השדה שנדפס ראשונה באחת מערי וואליניעו סביב שנת תק"ס). כולל צ' שאלות בשינוים מדפוס ירושלים הנ"ל]. ווילנא (פין ושותפיו) תרל"ז 1877 12° 14. ע"מ'.

1919. A. ספר גורלות החדש אשר היה באמתחת אחד מהרבנים . . . [ושמו פלאי (כולל י"ח שאלות באופנים שונים, בלה"ק ועברי טייטש)]. ווילנא (י. ל. מ"ץ). תרמ"ג 1883 12° 30. עמ'. [ראה: אורים ותומים באות א' № 536. ובאות ה' הבה תמים].

1920. גורן אטד. מספד . . . על מות . . . מוה' יחיאל מיכל איטינגער . . . [ב"ר יצ'חק ז"ל הנקרא בפי כל ר' מיכל ראווער בווארשא, מאת שארו הר' יוסף שמואל הלוי לנדא אבד"ק קעמפנא]. ווארשא (אביגדור בן יואל ז"ל לעבענזאהן). תקצ"ז 1837 4° 16. דף.
(Zedn. p. 424. Roest p. 658).

1921. **גורן דוד**. שאלות ותשובות חלק אורח חיים. חברו הרב . . . אהרן דוד זצ"ל בן הרב . . . אברהם אהרן . . בן . . . מו"ה יוסף דייטש . . . [שהיה אב"ק רוידניטץ במדינת פיהם נ"ח שנה, (נפטר ג' תשרי תקפ"ז).הר"ר דייטש נולד בש' תקע"ב או ע"ד, והי' תלמידו של הר"מ סופר מפ"ב, ובש' תר"ו נתקבל לרב בשעבעש והגליל שבמחוז שאראש, ובש' תרי"א לאבד"ק יארמוטה ונפטר שם א"ח ש"פ תרל"ח. כולל ס"ו שו"ת עם ב' הקדמות מבניו: המסדר הר' יוסף ישראל דייטש, הר' משה דייטש (מתולדות המחבר)]. פאקש (איצק ליב ראזענבוים). תרמ"ה 1885 fol. 4.+69+(1) דף.

(Strln p. 266)

1922. **גורן נבון**. תקון מדת הנפש . . . עם ספר מוסרי הפלוסופים וספר התפוח לארסטוטליס. [א) ס' תקון מדת הנפש על דעת החכמים הקדמונים בה' חלקים על ה' חושים (וכל חלק נחלק לד' פרקים). חובר בלשון ערבי בשנת ד"א תת"ה מר' שלמה בי"ר יהודה בן גבירול ספרדי במדינת סרקסטא, ונעתק מר' יהודה אבן תבון (בש' ד"א תתקכ"ז) בהשמטת השירים (החרוזים: אש ומים תחום בהם: אריה, והשיר בסוף הס' הוא מהמעתי ק) נדפס ראשונה בסוף ס' חובת הלבבות ד' קושטי' ש"י (הנמצא ברשי' שט' וצעדנער, ובאוצר ספרי הפרופיסר ד. חוואלסאן פה). ב) ס' מוסרי הפולוסופים (וספורים מחכמי יון, עם קצת הגדות משלמה המלך, ומתולדות אלכסנדר מוקדון). נאספו מאת חנניה בן יצחק היוצרי (הוא החכם חונין בן יצחק הנוצרי, שחי בשנת ד"א תקפ"ט—תרל"ג) המעתיק מלשון יון וארמית ללשון ערב, ונעתק לעברית ע"י הר' יהודה בר שלמה אלחריזי. ג) ס' התפוח המיוחס לאריסטו, נעתק מערבית לעברית ע"י הר' אברהם הלוי בר' שמואל בן חסראי. (נדפס ראשונה בויניציאה רע"ט, ראה באות ת'). שלשה אלה חוברו יחדיו והובאו לדפוס ע"י הר' יוסף בר יעקב שליט הי"ד אשכנזי מפדואה, עם הקדמה. מ"מ ומפתחות ממנו. והוגה ע"י הר' יעקב מרקריאה הרופא]. ריווא דטרינטו. כב"ש [1562] 4° 17.+(30) דף, [ראה בספרו הגדול של הרמש"ש: המעתיקים העברים בימי הבינים עמ' 268 גם 381].

(St. № 6916,11, Zedn. p. 725. Roest p, 1004).

1923. „ . . . נדפסו מחדש . . . לינעווויל (בבית אברהם פרייזע). [תקס"ז 1807 4° 20.+(29)+4+(2) דף. [הסכ' הר' ליברמן ווירטיישא מלינעוויל, תקס"ז].

(Zedn p. 725. Roest p. 1004).

1924. „ . . . גורן נבון. תקון מדות הנפש . . . כבר נדפס בריווא . . . ובלינעוויל . . . ועתה נדפס מחדש. [בהשמטת הס' ה גלוים, ובסופו נוסף רק פרק העשירי ממוסרי הפלוסופים, המדבר בקדושה]. ווילנא (השותפים: מן ווימל). תר"ה 1845 16° 40. דף.

1925. „ . . . נדפס מחדש . . . עפ"י תקונים מכ"י על ידי . . . אליעזר ליפמאן זילבערמאן . . . [כולל ס' תיקון מדות הנפש (לא נדפס יותר) ס' גורן נבון דפוס לינעוויל הנ"ל, עם הערות ותקוני הרי"ל דוקעס על פי כ"י, והגהות ב"ג על פי גוף הס' בלשון ערבי הנמצא באוקספרד. ובראשו אגרת מהמעתיק ר"י אבן תבון אל הרא"ש מלוניל (מרשימת אוצרות חיים)]. ליק (צבי הירש פעצאלל) תרי"ט [1859] 8° (6).+ 38 עמ'.

(Zedn. p. 725. Roest p. 1004).

1926. **גושפנקא דמלכא** אשר פעל ועשה . . . הרב . . . פארוו קרסינטי . . . [מרבני עיר והראן באפריקא, (נפטר כ"ח טבת תר"ו)] . . . על ספר היד החזקה . . . [להרמב"ם, ונלוה אליו חי' על גפ"ת ועניינים שונים, ודרוש לתשובה, עם חי' דיני איסור והיתר מהר' שלמה עמאר ז"ל, (ובסופו ב' הסכמות בדין חזקה וכתובת אשה, מש' תקפ"ז ותקצ"ב, ותחומים רבני והראן: h) יהודה צרמון, כ) פארוו קרסינטי, ג) מסעוד צרמון). הובא לדפוס ע"י בנו הר'] . . . יום טוב קרסינטי. ליוורנו (שלמה בילפורטי וחברו). [תרכ"א 1861]. fol. 125+(2). דף. [הסכ' רבני והראן מש' תרכ"א: שלמה ב"ר שלום זרקא, יהודה צרמון].

(Zedn. p. 409)

1927. **גזע ישי** . . . מדובר בו מקורות ותולדות יואש מלך יהודה ומפלת עתליהו . . . ביד יהוידע הכהן. שיר בחמשה חלקים מאת מאיר הלוי לעטערים. [העתקה חפשית מהשיר עתליה שחבר המשורר הצרפתי ראסיני בשנת תנ"א. (ראה: גטול עתליה)]. ווין (אנטאן שמיד). [תקצ"ה] 8° 1835 XVI+144 עמ', (ומסס תסר דף תחרון מהספרות).

(Zedn. p. 647. Roest p. 949).

1928. **גזע ישי** . . . מכללי הדינים . . . מאל"ף ועד תי"ו . . . ספר הראשון מ א ל"ף ועד היו"ד . . . [(לא נדפס יותר) מאת הר'] . . . יהודה שמואל אשכנזי. ליוורנו (בדפוס החדש של האחים: יעקב ואחיו בניו של המחבר). רב"ת [1842] fol. 202+(2) דף. (Zedn. p. 58).

1929. **גזע ישישים** . . . מספר על . . . מוהר"ר דוד . . . אב"ד דק"ק נאוואהרדאק . . . [(והספר על הר' עקיבא איגר ועל הר' אריה ליב אבד"ק בריסק) מהרב חיים ב"ר אלי' תלמידו של הר"ד, ובסופו חי' מהר' משה אבד"ק קארעליץ (בני יחידו של הר' דוד הנ"ל שנפטר קודם שנת תר"ה בטרם נמלאו לו שלשים שנה). הובא לדפוס ע"י הר' צמח ב"ר בנציון נכד הר"ד, עם הקדמה ממנו. (נדפס על גליון נדול להיות נלוה גם אל ס' גליא מסכת, ראה שם)]. ווילנא (השותפים . מן וויזמל) הר"ת 1845 fol. (2)+12 עמ'.

1930. A. „ . . . [נדפס שנית בכרך קטן]. ווילנא (השותפים הנ"ל). הר"ת 1845 8° 48 עמ'.

1931. קונטרס **גזרות תתנ"ז** לרבינו אליעזר בר נתן הנודע בשם הראב"ן . . . [ממגנצא (ראה גם באות א' 59 № אבן העזר)] . . . ואגרת אל קהלות . . . היהודים הנמצאים באשכנז להודיע להם מיטב ארץ תוגרמה ויתרון מלכות ישמעאל מאת יצחק צרפתי . . . יצאו לאור זה פעם ראשונה ע"י אהרן יעלליגעק . . . [עם מבוא אשכנזי ממנו (נדפס על פי העתקה משובשת וחסרה)]. לפסיא (בהוצאות ר' יעקב משה גאלדבערג מברלין, דפוס פאללראשה בלייפציג). תרי"ך 1854 8° VII+25 עמ', [נדפס שנית עם נוספות ותי' על פי ה' נוסחאות כת"י על ידי: מ. שטערן וא. נייבויער, עם העתקה אשכנזית מר"י ז. באער בקובץ Hebr. Berichte über die Judenverfolgungen während der Kreuzzüge. Berlin 8° 1892 (הוא כרך שני מספר המקורים לתולדות היהודים בארץ אשכנז בלא"ש הוצאת ועד החברה לתולדות היהודים באשכנז)]. (Zedn. p. 223. Roest p. 348).

1932. **גט מקושר** . . . בהלכות גיטין . . . חברתיו אנא . . . רפאל משה בולה . . . [אב"ד ור"מ בירושלים. (ראה: זכות משה, באות ז' ובאות ח' חיי עולם] קושטאנדינה (האחים: ראובן ונסים בני ר' יונה אשכנזי ז"ל). [תקכ"ז 1727] fol. (1)+193 דף. (Zedn. p. 161. Roest p. 246).

1933. **גט מקושר** . . . בהלכות גיטין . . . סובב הולך על ספר . . . גט פשוט . . . מהר"מ ן' חביב זצ"ל . . . [ובסופו] . . . ביאור תוספי ראש"ם לסמ"ג . . . פעולת . . . הרב . . . יונה נבון זצ"ל. הובא אל בית הדפוס על ידי . . . אפרים נבון . . . [בן המחבר (ר' יונה נבון בהר' חנון נבון, מרכני ירושלים, ושם נפטר בן מ"ז שנה ט"ז שבט תק"ך, ראה: נחפה בכסף באות נ'), ונלוו אליו ג' קונטרסים: א) קונט' בענין כל תוסיף מהר' חיים מרדכי סורנאגא הדיין, ומהר' בנימין נבון בן המחבר. ב) קונט' בענין מצוות אי צריכות כוונה מהר' מרדכי נבון בן המחבר. ג) קונט' בענין הפקר ב"ד מהר"מ נבון הנ"ל. (עם הקדמות מהר' חיד"א תלמידו של המחבר, ומהמגיה הר' שמואל בר משה הכהן)]. ליוורנו (השותפים א קאשטילו ואליעזר סעדון). [תקמ"ה 1784] fol. (2)+166 דף. (Zedn. p. 602. Roest p. 891).

193 **גט מקושר** עם ביאור טיב גיטין שהיבר הרב . . . אריה ליב נ' במו' משה ז"ל, שהיה אב"ד ק"ק פלאצק וק"ק טשעכנאווא אשר בילדותו חיבר שו"ת יעלת חן ונדפס בק"ק פראג . . . [תקנ"ג (ראה באות י'). כולל] . . . ביאור סדר מהר"מ שנדפס בב"ש . . . גם נכלל בין קונטרס השמות . . . וגם סדר חליצה עם הגהות מקונטרס טיב חליצה שת"י המחבר בכתובים . . . [ראה באות ט'] . . . ובסוף הספר . . . בענין שיעורן של תפילין . . . [ב' שו"ת מהר' יעקב מליסא, ומהמחבר (ובסופו חרוזים: אביגדר בן יואל, ומשה בן יחיאל מסדרי אותיות)]. וארשא (בדפוס חדש אשר הקים ויסד צבי הירש בן נת מלוטמערסק). [סיון תקע"ב 1812] fol. 10.+90 דף. [עם הגהות בגליון מכ"י הר' יעקב ב"ר יהודא ליב פרידלאנד משאצק אבד"ק באריסאוו, שנפטר בעשי"ת תרל"ו]. (Zedn. p. 55).

1935. **גט פשוט** והוא ביאור על הלכות גיטין מש"ע להרב . . . משה ן' חביב . . . [ב"ר שלטה, ר"מ בירושלם, (ושם נפטר בן מ"ב שנה בש' תנ"ו). כולל פנים הש"ע אהע"ז

סי' קי"ט—קכ"ט עם בי' (חברו בש' תל"ז); ובסופי ז' כללים (עם מפתחות שחברו בעיר צפת מאת מסדר הספר, הר' יעקב כולי בן בתו של המחבר, המגיה והמביאו לדפוס). ומצורף אליו: קונטרס א) סדר הגט מנהג קושט' שחבר הר' יאושע בר ישראל בנבנשתי בש' ת"ב בעיר ברוסה, ונקרא גט פשוט, רצ"ה סי'. ונלוה אליו: שמות הגיטין שניתנו בבית דינו של הרב בעל פני משה ז"ל בקושט'. קונטרס ב) סדר חליצה מהרי"ב הנ"ל ונקרא מצות חליצה, קב"ג סי'] . אורטה קיוואי הסמוך לקושטנדינא (יונה בן יעקב) . [תע"ט 1719] fol. (2)+143 דף. [הסכ' רבני קושט' מש' תע"ט (אברהם קמחי . שמואל הלוי . חיים קמחי . יאודה רוזאניש)].
(St. № 6446,1. Zedn. p. 341. Roest p. 579).

1936. A. **גט פשוט** [נדפס שנית (על ידי הר' הנינא ליפא ב"ר שמואל אברהם מסלאוויטא)] . סדילקאב (יצחק מדפיס). תקצ"ד 1833 fol. (1)+74+34 דף. [הסכ' הר': ו) רבני קושט' (כמו בדפוס הראשון הנ"ל) . כ) חיים כהן רפאפורט אבד"ק אוסטרהא, תק"ן] .
(Strln p. 108).

1937. **גיא חזיון** ח"א והוא משל ומליצה, וספור חזיוני, כולו . . . חכמה ומוסר . . . נתחבר זה כשלש מאות שנה ונמצא בכתיבת יד בעיה"ק חברון . . . בתוך אוצר הספרי' של הרב . . . יהודה ביבאס זלה"ה, והוע תק ונעשה לו הגהות והערות ומראה מקום ומבוא לחקור ולדרוש על אודות הספר ומחברו . . . מאתי אברהם ברוך מני . . . מעיה"ק חברון . . . [(ובראשו מגילת קינות ממנו על מות הר' אברהם אשכנזי ראשון לציון) . חלק ראשון, בו מאה סימנים, חובר מאת הר' אברהם יגל מליצירה אצל מנטובה, בהיותו בבית הסהר „על דבר משאו ומתנו והריב אשר לו עם מנגדיו' (ראה מה שכתב הרמש"ש בהמזכיר שנה XXI 1881 עמ' 76) . חלק שני לא נדפס ונשאר בכ"י בחברון (הר"י ביבאס שנפשר י"ז ניסן תרי"ז הקדיש את אספת ספריו נדפסים וכתבי יד, לבית המדרש, ומשם לוקחו לאחר אחד, ונתפרדה החבילה) ראה באות ס' סדר רב עמרם גאון, ובאות ש' תשובות הגאונים, שהוציא לאור הרנ"ן קורוניל)] . נאאמון (בהוצאת הר' פרג חיים מורחי מרפיס ומ"ס) . [תר"ם 1880] 8° (8)+46+(4) דף. [הסכ' הר' משה פארדו אבד"ק אלכסנדריא של מצרים, תר"ם] .
(Strln p. 7).

1938. **גיא חזיון** . . . שני מאמרים: א) הקוף או דברי הימים לאגור בן יקה . . . ב) חזות קשה או הושענא רבה, אחרית שלומיאל הבטלן מאת אליעזר דוד ליבערמאנן (איש חמודות) בביאליסטאק. וואר ש א (בדפוס החדש של מ. לעווינסקי) . תרמ"ט [1889] 8°. V.+115+(2) עמ' .
(Strln p. 284).

1939. **גל אבנים** . . . המצבות לקט וחבר . . . אהרן לוצאטו בעיר טריאסטי, [פ"ח מצבות מקברות טריעסט, מש' תקי"ג—תרי"א. ומהם ס"ד מהמחבר, (והאחרות רובן מאת שד"ל ותלמידו ר' שמואל חיים זלמן)] . טריעסטי (בדפוס מארעניגהא), [תרי"א] 1851 8° 72 עמ' .
(Zedn. p. 501. Roest p. 752).

1940. **גל נעול** פירוש ריב"א על מסכת מגילה . . . ובאו"ח מסימן תרפ"ה עד סוף מגילה וספר שובע שמחות י"ב דרושים לפורים . . . [מחר' יוסף מעסינג מגאסטין (ראה אבני שש באות א' 108 №) . ברעסלויא (הירש זולצבאך) . תרכ"ו [1866] 4° 50. עמ' .

A. —— **גל עד** . קובץ מאה ושבעים כתבי לוחות אבני זכרון בשדה הקבורה ישן נושן ק"ק פראג . . . עם . . . מכתב שלמה . . . יהודה כהן רפאפורט . . . אב"ד פה . אספם והוציאם לאור קלמן ליעבן . [חתנו של הר' משה וואלף ייטלס ז"ל בעל ס' זכרון ליום אחרון, ראה באות ז' (שהחל לאספם) סופר דח"ק ג"ח בפ"אג, ומצורף אליו תולדות החכמים המצוינים, בל א"ש מאת שמעון האק בעל ס' משפחות ק"ק פראג . (אספת הספרים היקרים, כשלשת אלפים כרכים נדפסים ובהם דפוסי פראג העתיקים, שנדפסו קודם שנת ש"ל וכ' רבים, שהיו בידי הר"ק ליעבן ז"ל הובאו אחרי מותו באוצר הספרים המפואר של עדת פראג, ונלוו לאספת הרב שי"ר, והרב ד"ר גרין ראש בית האוצר הוה מכין בעת לדפוס רשימת הס' האלה]. פראג (מ. לנדא) תרט"ז 1856 8° LIV.+88+XX+72 עמ' . [זכרו יבוא ברשימת ספרי חכמת ישראל בלשונות העמים הנמצאים פה במוזעאום] .
(Zedn. p. 437. Roest p. 680).

1941. **גל עיני** . . . הכינו וגם תקנו כמ"ר יעקב אלישע בכמ"ר נחמיה חי מאדומים . [כולל: סדר הלמוד לליל ל"ג לעומר, לזכר הנסים בשנת תקנ"ט, בהיות

העיר פיראראַ במצור, (בהסכמת ראשי העדה, ובראשם הר' יהודה חי מלאויזה ר"מ בפיראראַ)]. ליוורנו (אליעזר יוסף חיים סעדון). [תקס"ד 1804] 12°. (3)+64 דף. [הסכ' רבני ליוורנו מש' תקס"ד, (יעקב נונים ואים. דוד חי ואים. מנשה פאדווה].

1942. **גל של אגוזים**, חברו הרב . . . מנחם אגוזי זלה"ה בן . . . כהר' משה אגוזי . . . [כולל: דרשות על התורה, סדר בראשית. (לא נדפס יותר)]. ביל וידיר הסמוך לקושטי (בבית הגברת מ' רוינא נשיא אלמנת השר וגדול בישראל הדוכוס דון יוסף הנשיא על ידי יוסף בן יצחק אשקלוני). (חש"ד) [לערך שנ"ג 1593] 62. fol. דף. (ומסם תסר דף כ' וג').
(St. № 6349. Zedn. p. 528. Roest p. 791).

1943. ספר **הגלגולים** מהרב . . . חיים ויטאל . . . שקיבל מפי הרב . . . יצחק לוריא . . . הועתק מכ"י . . . מוהר"ר מרדכי עגמי ז"ל שהעתיק אותו מכ"י מוהר"ר חיים קלפריו הנ"ל . . . בירושלים . . . והוא ניף הרביעי מספר נוף עץ חיים שחיבר מהר"ח . . . והוא שער דרושי הנשמות והגלגולים . . . עם תוספות נופך משל מי שיש לו יד ושם בחכמה זו מהור"ר מאיר אייזן שטאט נרו בקצת פי' הצריך במקומות שוני' . . . [הוא ר"מ בר חיים א"ש החתום מא"ש טבית קאצינעלבויגין ממגורשי א"ש בעל ס' משתה יין ראה באות מ')] . . הוציאו לאור הדפוס והגיהו . . . הבקי בכל חכמה ומדע התורני מיודעי חן כהר"ר דוד במוהר"ר נתן גרין הוט מק"ק פרנקפורט. [בהיימרדינגן, מנכדי הר' יעקב גינצבורג אבד"ק פרידבורג (המסכים על ס' גנת אגוז דפוס ראשון). כולל ל"ה פרקים ובסופו ליקוטים, (עם הקדמה מהמ"ל ע"ד רבני דורו שבקשו לגנוז ס' זה והוא הוציאו שלא ברצון חכמים]. פרנקפורט, כסליו תמ"ד [1683] 4° (1)+45 דף.
(St. № 4715,2. Zedn. p. 178).

1944. A. „ . . . עם תוספת נופך . . . בע"ה שו"ת פנים מאירות מוה' מאיר אייזן שטאט . . . [ל"ה פרקים, והליקוטים בסופו כנ"ל. (המביא לדפוס החליף שם הר"מ א"ש הנזכר בדפוס הראשון, בשם בעל פנים מאירות, ראה מה שכתבתי בהערה לס' דעת קדושים, הנדפס פה ע"י, עמ' 190)]. ווילנא (א. צ. קאציניעלינבויגען) תרמ"ו [1885] 8° 152. עמ'. [ובראשית שטראאלן נמצא ס' שער הגלגולים פרעמישלא תרל"ה 4° (שנדפס על פי כ"י ובו כפלים מהנדפס)].
(Strln p. 264).

1945. **גלגולי נשמות** . . . בתנאים ואמוראים, ובהם . . . מעשים נוראים, אשר קבלם . . . מוהר"ר מנחם עזריה מפאנו בעל עשרה מאמרות, מהרב . . . ישראל סרוק . . . [הובא לדפוס מכ"י על ידי המעתיק והמסדר הר' שמעון ב"ר אפרים יהודא ז"ל מילידי ווינא ומגורשי אייזן שטאט] . . . והוגה על ידי המקובל . . . מוהר"ר בער פעריל העפטר . . . בן . . . מוהר"ר ליב איי בשיץ סופר דהאלופים ב"ד מ"ש . . . פה . . . פראג. [בעל ס': ה) אהל יששכר על שו"ב כהר"י וויל, ווילהרמרש דארף ת"ל 4° (נזכר כרשימת שטיינשניידער) כ) מעשה חושן וקטורת. פראג תמ"ז 4° (נמצא ברשי' שט' וצעדנער). ג) באר הטיב פי' המלות בתרגום שני פראג תנ"ט 8° (ברשי' שט' צעדנער נרוסט)]. פראג (על ידי בניו של ר' יהודא ב"ק ז"ל) חת"ם [1688] 4° (12 דף), [נדפס גם שנית בפ"פ דמיון תס"ב 4° (ברשי' שט' צעדנער ורוסט)].
(St. № 6342.1. Zedn. p. 702).

1946. „ . . . [נדפס שלישית על פי ד' פ"פ דמיון]. (חמו"ר). [שקלאוו]. (הובא לדפוס ע"י בניימין בן דוד אריה ליב סג"ל מק"ק פולנאה). [תקע"ו 1816] 12°. (24 דף). [הסכ' רבני שקלאוו מש' תקע"ו (אהרן בהר' יקותיאל סג"ל ז"ל. נתן נטע בר שמואל. נחמן בר צבי הירש)].

1947. A. **גלגל החוזר** ספור . . . יסודתו בקורות . . . בני עמנו באשכנז, נעתק משפת עם לועז ע"י „סופר מהיר". [הוא הרב החכם ר' יחזקאל ליעבשיטץ (בן הרה"ג הנודע בהעתקותיו: האל"ה מפלונגיאן)]. וואַרשא (יוסף אונטערהענדלער) תרמ"ז 1887 8°. 132. עמ'.
(Strln p. 272).

1948. ספר **הגלוי** לרבי יוסף ברבי יצחק בן קמחי עם הגהות של איש אחד ושמו בנימין. הוציאם לאור מכתב יד יחידי. הינרי יוחנן מאתיאום. [עם הקדמה (כתיבה עבריה) ממנו כולל שני חלקים בדקדוק להק': ה) הכרעות בין דברי מנחם והתשובות אשר השיב עליו

דונש וגם תשובות על הכרעות רבינו הם. כ) הגהות על מחברת מנחם מאשר לא השיבו עליו. נדפס על פי כ"י שבוואטיקאן על ידי חברת מקיצי נרדמים (שהוקמה מחדש בשנת תרמ"ה) שנה שלישית]. ב ר ל י ן (צבי הירש איטצקאווסקי) תרמ"ז 1887 8° XII. 180 עמ'. [מצורף אליו בסופו „הערות על ספר הגלוי מאת יעקב רייפמאנן" שנלוו אל ספר הזכרון (ראה באות ז' № 16. עמ')]. (Strln p. 279).

1949. A. ספר **הגלוי** ע"ד בית ועד לישובו של עולם. כולל ידיעות המסחר וחרושת המעשה, חכמת הכלכלה והקנין, דרכי החשבון ומערכת הכספים תורת הכוכה א לטונג ועריכת ספרי מסחר, סדרי המשפטים והמכירה, ארחות ההלואה והשטרות, דרכי העקאנאמיע וישובו של עולם . . . נערך . . . ע"י חליפות מכתבים מאת יהודה הלוי לעוויק. ונלוה אליו קונטרס אחרון (להשיב על דבר). [נגד שיטתו של ר' יעקב מארק]. ב ר ד י ט ש ו ב (יעקב שעפטיל). [תרי"ן 1890] 12° 52. עמ'.

1950. A. **גלוי דעת חדשה** בענין שפע אורות העליונים. [מאת חיים זעליג סלאנימסקי. (נדפס בלי שער, כעין הוספה למכ"ע המליץ)]. א ד ע ס א. [תרכ"ז] 1867 8° 6. עמ'. (Strln p. 56)

1951. **גלוי עינים** או השקפה עיונית על מצב עם הישראלי המוסרי מאתי שלום יוסף בן אהרן זילבערשטיין מסלאבאדקא דקאווגא. [י"ט שירים]. ו ו א ר ש א [י. אלאפין]. תרמ"א 1881 8° 40. עמ'. (Strln p. 219).

1952. **גלות הארץ החדשה** על ידי קריסטאף קאלומבום. תובר מאת . . . קאמפא וגעתק ללשון הקודש . . . מאתי מרדכי אהרן בלא"א . . . אשר מאנגוס גינצבורג. [נחלק לשלשה חלקים ובראש כל אחד קינות ושירים על מות הר' יהודה אשר בר מנחם מאגנוס גינצבורג מסאלאנט (שנפטר ר"ח סיון תקפ"ג בווילנא) מאת: ה) מרדכי בר בנימין נאטהאנזאהן. כ) מבנו המעתיק. ג) נוסן ב"ר אליעזר ראזענטאהל. ד) שמואל זאב גינצבורג אחיו של המעתיק]. ו ו י ל נ א (בדפוס של המיספאן). תקפ"ג [1823] 8°. [אותיות רש"י]. (16)+72+(8)+60+(4)+52 עמ'. (עם מפת ארץ החדשה, החסרה בעקו' הזה). [הסכ' הר' אברהם אבלי מווילנא, תקפ"ג]. (ראה גם באות מ' מציאת הארץ החדשה, וברשי' אות א' 922 № אגרת ארחות עולם).
(St., № 5147,1. Zedn p. 165. Roest p. 251).

1953. „ . . . מסע קאלומבום או גלות הארץ החדשה . . . יצא שנית . . . ו ו א ר ש א (ג. שריפטגיסער) תרמ"ד 1883 8° [אותיות מרובעות]. 144. עמ'. [הסכ' הר' (עם קול נהי מר"מ נ"ז) כמו בדפוס הראשון].

1954. A. **הגלות והפדות** יבואו בו כל ספורי מלחמת מנטובה והמגפה אשר היתה בה בעת היותה במצור ואופן כבושה מחיל הקיסר פירדינאנדו השני, והגירוש המר אשר גורשו היהודים מהמעמד ההוא והתלאה אשר מצאתם ואופן פדותם . . . [בשנות שפ"ח — שצ"א]. חובר מאת הר' . . . אברהם בכמה"ר יצחק אלוף מסראן . . . תושב מנטובה, נדפס בויניציאה שצ"ד [1634] 16° (ברש' שט' וצערנער) הובא שנית לדפוס על פי דפוס ראשון הנ"ל (היקר מאד במציאותו, ואיננו פה במוזאום) שנמצא באיצר ספרי הפרופיסור ד"ר ד. חוואלואן). (חמו"ד). [פ ט ר ב ו ר ג (בערמאן וראבינאוויץ) תרנ"ה 1894] 8° 24. עמ'. (תוצאה מיוחדת מקובץ „היקב").

——— **גלות יהודה** והוא פשר דבר מכל מלה צריכה פתרון מכל המקרא, וברכת המזון, והגדת פסח ופרקי אבות בלשון איטאליאנו . . . ונוסף עליו עתה בהדפסה זו פי אריה והוא ביאור תבות שנשתמשו בהם החכמים והמפרשים והמחברים בכל חכמה . . . [מהר']. . . . יהודה אריה ממודינא בכה"ר יצחק ז"ל נדפס לבקשת כמ' יוסף פואה בפאדואה . . . [דפוס הראשון ויניציאה שע"ב, נמצא ברש' שט' וצד'. (עם חרוזים מאת: ה) הבח' מרדכי ז"ל בן המחבר. כ) יצחק פאדוונו תלמיד המח'. ג) יצחק ב"ר יעקב מן הלויים נכד המח', ובראש הסי' פ"א נמצאת קינה שכתב המחבר בהיותו בן י"ד שנה, על מות רבו הר' משה, בלשון עברי ואישלקי)]. פ א ד ו א ה (ג. גריאו עללארי) ת' 1640 4° (1)+(4)+105+14 דף. [זכרו יבוא ברשימת ספרי חכמת ישראל בלשונות העמים הנמצאים פה במוזאום].
(St. № 5745,14. Zedn. p. 428. Roest p. 666).

1955. **גלות ספרד** או האנוסים בארץ-שפניה. ספור-מליצי בל"א, מקורות הימים במאה השלישית לאלף הששי. חבר . . . ד"ר פיליפסאן בעל מכתב-העתי צדי"ט. נעתק לעברית ע"י *** [הוא משה אליעזר בעלינסאן]. ווילנא (י. ר. ראם) תר"ך 1859 8° (2)+122+(4) עמ'.
(Zedn. p. 635).

1956. A. **גלת ירושלם בספרד** ספור משנות ראינו רעה . . . בשנת ה' אלפים רנ"ב . . . מאת אליעזר בראן איש מינסק. ווארשא (האלטער ואייזענשטאדט) תרנ"ה 1895 8° 144. עמ'. [ראה: גלות ספרד. גם באות נ' נדחי ישראל].

1957. A. **גליא מסכת** מאת . . . הרב . . . דוד . . . האב"ד דק"ק נאווהרדאק . . . [(נתקבל לאב"ד בש' תקנ"ד בהיותו בן כ"ה שנה, ונפטר שם כ"ד כסליו תקצ"ז). בה"ר משה מקלעצק (שחבר חי' תורה ולא נדפסו). חלק ראשון כולל: שו"ת על שו"ע, עם קינטרס אחרון. חלק שני: דרושים והספדים (ובהם על הר': א) שאול ק"ב מווילנא, בש' תקפ"ה. ב) חיים מוולאזין, בש' תקפ"א. ג) אפרים זלמן מרגליות מבראד, בש' תקפ"ח. ד) אלעזר אבד"ק ברעסטוויץ, חותנו של המחבר (שהיה שם אב"ד קרוב לשבעים שנה ונפטר בן צ"ד שנה בשנת תקפ"ט). ובנו הר' אליהו (גיסו של המחבר) שנפטר בש' הנ"ל. ועל הר' אליהו מ"מ במיר בש' תקפ"ט, ועל הר' דוב בער מ"מ ומ"ץ דק"ק אוטייאן בש' תקפ"ט). ה) משה זאב מביאליסטאק שנפטר ד' טבת תק"ץ. ו) נטע מ"ץ וראב"ד בנאווארדאק שנפטר בן פ' שנה. ז) הילל מו"צ בהוראדנא, חתנו של הר"ח מוולאזין, והר' יחזקאל פייוויל מ"מ דווילנא שנפטרו שניהם ביום ב' אדר תקצ"ג. ח) חיים מפינסק שנפטר באה"ק. ט) אברהם ר"מ דק"ק מיר (שהחזיק בישיבתו יותר מן ק"ך תלמידים). י) אברהם אבלי מווילנא, תקצ"ו). הובא לדפוס ע"י: חתן המחבר הר' יצחק ב"ר חיים, עם הקדמה ממנו, והר' צמח נכד המחבר]. ווילנא (השותפים מן וזימל). [תר"ה] 1844 fol. (6)+186+26+(2)+92+6 עמ'.
(Zedn. p. 202).

1958. „ . . . [על נייר טוב, ומכורך אליו ס' גזע ישישים מספר על המחבר. (ראה גם 1929 №)].

1959. A. **גליון מהרי"ל** או משנת יקותיאל והוא פרק קטן מספרי הגדול . . . יד יקותיאל . . . ביאורים להרבה פרקי משניות ולמבארי המשנה הראשונים. סדר זרעים מהר' יקותיאל ליב בהר' יעקב ז"ל עליאן אבד"ק זעזמיר. הובא לדפוס עם הערות מאת חתנו הר' דוד בהר' יצחק אייזיק גינצבורג מפט-בורג]. ווארשא (נתן שריפטגיסער) תרנ"ג 1893 fol. 86. עמ'. [הסב' הר' יצחק אלחנן מקאוונא, תרנ"א].

1960. **גלילות הארץ** . . . ידיעת כתיבת-הארץ לכל מחלקותיה עם הרבה לוחות וצורים פתוחי-נחושת: תכוניים, הנדסיים, געאלאגיים . . . וטבעים נדפסים במקומם, ועם מפה מכדור הארץ בצבעים. מאת הלל כהנא בר' יהושע . . . [מבאטושאן. חלק ראשון. (לא נדפס יותר)]. בוקארעסט (בדפוס של המו"ל מ"ע „היועץ") תר"ם 1880 8° XLII.+288 עמ' +(עם מפת הארץ).
(Strln p. 121).

1961. **גלילות ארץ ישראל** . . . לגבולותיה, הרריה, מימיה ולמחלקותה שנים עשר חלקים . . . גם נרשמים על פי סדור א"ב כל הערים והמקומות . . . עם מפת ארץ ישראל ומפת מסעי בני ישראל במדבר . . . [עם העתקה אשכנזית (באותיות צו"ר)] . . . מאת מענדל בן מהור"ר חי"ל . . . ברעסלויער. ברעסלויא (ליב זולצבאך לק"ב). תקע"ט [1819] 8° (8)+132 עמ' + (עם ב' מפות). [הסב' הר' גדלי' ליפשיץ אבד"ק חאדזיש, תקע"ט] (ראה ברשי' אות א' ארץ קדומים № 965 ובאות מ' מחקרי ארץ).
(Zedn. p. 158 Roest p. 239).

1962. **גלילי זהב** . . . דרושים . . . [מאת פלאי המאסף פשטים וחי' על פרשיות התורה בשם גדולי פולין. עם קצת חי' ממנו, והוא הר' מאיר ב"ר לוי מזאלקווא, בעל ס' אדני פז (ראה ברשי' אות א' № 227) שמזכירו פה בפ' וישב „מה שנשמט מספרי אדני פז". (גם חבר ס' לקוטי שושנים, יעסניץ תפ"ב, ראה באות ל', ובאות מ' מקשה זהב. וראה באות א' אמרי בינה № 755 כולל ג"כ פלפולים בסגנון זה מאת פלאי אבל כנראה ממאסף אחר אשר ממדינת ליטא מוצאו, „ובכלל רבו ספרים ומאספים כאלה במדינת פולין בימים ההם,

משנת ת"פ והלאה)]. זאלקווא (המחוקקים: גרשון ברח"ד סג"ל, וחתן אחיו דור בן מ"מ, וגיסו חיים דור בן אהרן סג"ל) תקי"ג [1753] 8° (38 דף).
(Zedn. p, 267).

1963. A. **גלילי כסף** . . . [כולל ביאורי שמות נרדפים, מהר' יוסף אבד"ק אסטראב בהר' צבי הירש ז"ל בן הרב אליעזר בע"ס משנה דראב"י. (והוא דוגמא מספרו הגדול עמודי כסף שלא נדפס הכולל ז' עמודים, ובהם חי' ש"ס ופוסקים, שו"ת ודרושים בי' השרשים ובאורי כל מאמרי חז"ל: אל תקרי)]. ווילנא (י. ר. ראם) תר"ך 1860 8° (4)+ 68 עמ'.

1964. A. דיא **גליקליכע מוטטער**. אדער איינע געניטע . . . לעהרערין פיר מוטטער וועלכע איהרע געזונדהייט צו פערהיטען פערלאנגען, אין דער צייט פון טראג ן (שוואנגער-שאפט) אוג' וועהרענד דאם ווייגען דעם קינדעם . . . הערוים געגעבין פאן דער אפראבירטע אקושערקא דער ווילנישען אקארעמיע מלכה בערלאנט געכאהרגע לעוועגשטערן. [בלשון יהודית-אשכנזית, אותיות צוי"ר]. ווילנא (בנימין ב"ר דוד ארי' סג"ל ראטענבערג). תקצ"ו 1836 8° (6)+6+60 עמ'.

1965. A. **הגמול** או היהודים בווארשא בעת המרד האחרון . . . בשנת 1861 . . . מאת פרץ בן משה סמאלענסקין. אדעסא (ט. א. בעלינסאן). תרכ"ז [1867] 8° 52 עמ'.
(Strln. p. 222).

——— „ . . . גמול ישרים בשלשה חלקים . . . [הוא „הגמול" בשינוים רבים, ונוספות גדולות. (נדפס ראשונה בכב"ע „השחר" תרל"ו ראה באות ש'). מחלקה ראשונה מכל „ספרי פרץ בן משה סמאלענסקין" היוצאים לאור בהוצאה חדשה על ידי אגדת חובבי שפת עבר בס פט"ב (ראה באות ס')]. פטרבורג (ישראל לעווי ושותפו). תרמ"ז 1887 8° (4)+IV+468 עמ'.
(Strln p. 303).

1966. A. **גמול אלהים** ספור . . . יסודתו בקורות דברי הימים במאה החמש עשרה, כתב בשפת אשכנז . . . יעקב פאשעלעס בפראג ונעתק לשפת עבר על ידי דוד ארי' פרידמאן. ווארשא (א. בויטריטשער וחתנו ג. גאנשאר). תרנ"א 1890 8° (1)+ 63 עמ'.

1967. A. „ . . [נדפס שנית]. ווארשא (א. בויטריטשער) [תרנ"ד 1894] 8° 63+(1) עמ'.

1968. **גמול עתליה** מליצה . . . כוללת דברי הימים ליואש המלך . . . חברתיה אני . . . דור ן' . . . כה"ר אברהם פראנקו מינדים, פה . . . אמשטירדם . . . והוגה . . . על ידי . . . יצחק בכ"ר אליהו חזקיהו הכהן בלינפאנטי. [(חובר על פי מליצות ראסיני ומיטאסטאסיו). עם מליצות ושירים מאת: ה) שמחה קליסני מו"צ בק"ק ת"ת בויניציאה, תקכ"ו, (מורו של המחבר), ו) אברהם שימונים פיריירה, בלשון הולאנדי, עם העתקה עברית מאחד מאיהביו (המסתיר שמו). ג) שמואל ברוך בינאיניטי הרופא. ד) מרדכי תמה. ה) רי"ב המגיה (יבזוף הס' קול עלה גרף תקיני השגיאות)]. אמשטרדם (על ידי ג. י. יאנסין בבית ישראל מונדוויו). [תק"ל 1770] 8° (7)+33+(1) דף (רשום דף ה—ל"ו). [הסכ' רבני אט"ד, טש' תק"ל (שלמה שלם, שאול)]. (ראה: גוע ישי 1917 №)
(Zedn. p. 255. Roest p. 379).

1969. „ . . . פעם שניה על יד בינש מנדל. ווין (אנטאן שמיד) תק"ס [1800] 8° 41 דף.
(Zedn p. 255. Roest p. 379).

1970. „ . . . [שלישית (על פי הראשונה, בהשמטת המליצות הנ"ל) עם הערות מאת דוד סלוצקי]. ווארשא (ש. ד. זיסבערג) [תר"ך] 1860 8° (2)+66+(2) עמ'. [הסכ' הר' כט' בדפוס הראשון].

1971. ספר **הגן** וגם הדרכה של מה"ר יוחנן לוריא . . . ספר הזה הנקרא גן . . . אשר מצאתי בספר אחר ישן נושן . . . והעתקתי . . . [כולל] . . . דינים ומעשים

. . . [(הנחלקים לז' ימים) חובר בלשון אשכנז מהר' יצחק בר אליעזר מארץ אשכנז, (במאה הט"ו למספרם). ונדפס ראשונה באותיות צו"ר בקראקא שלט ? 1579 4° (נמצא יחיד בעולם ברשימת שט'). ונעתק ללה"ק מר' משה שערטלן ב"ר יששכר הלוי (בעל ס' באר משה, ראה 1043 № באות ב), ונדפס ואשונה, פראג שנ"ז 8° (נמצא ברשי' שט' וצר'), ושניה, ויניציאה שס"ו 8° (נמצא רק ברשי' צערנער). תוצאה שלישית:] פראג (יעקב ב"ר גרשון ב"ק), אהבה ושמחה לפ"ק [שע"ב 1612] 4° [אותיות מרובעות]. (8 דף).
(St. № 5343,3).

1972 „ הגן ודרך משה . . . [הוא תשלום ספר הגן כיום ח' ער יום כ"א שחבר הר' משה כהר' מאיר הכהן נדפס ראשונה באמ"ר תנ"ט 24° (ברשי' שט' צד' וווסט)] . . . ונוסף עוד קונטרס קטן לקוטי ספירים . . . מהזוה"ר . . . ומשאר ספרי יראים, ליום כ"א–כ"ט, כאת הר' אברהם ב"ר יהודא ליב מבראד המביא לדפוס ס' הגן, בש' חקנ"ב בלעמבערג (ברשי' רוסט וישטראלן). זיטאמיר (השותפים שפירא) תרי"ז 1857 16° [אותיות רש"י]. 76 עמ'.

1973. A. „ . . . הגן . . . [על פי ס' חמשה ספרים (שנדפס בלינעוויל תקס"ז ראה באות ח') ומהם נלזו אליו: א) ס' ארחות חיים להרא"ש (ראה באות א' 914 №). ג) זכרון תרועה מר מרדכי ברנדס מנקר, בענין תקיעת שופר]. וואר שא (נתן שריפטגיסער) [תרל"ב] 1872 24° [א' רש"י]. 64 עמ'.

1974. ספר הגן. עץ חיים בתוך הגן יכבר פריו י"ב חוברות לשנה . . . בו נאספו מאמרי תורה . . . והיה לארבע ראשים: א) שלטי הגבורים . . . חלוקא דרבנן, ופלפולים . . . ב) עיון וסברא . . . ג) עומק ההלכה . . . שו"ת הלכה למעשה . . . ד) נגד יראים . . . דרושים . . . נערך . . . מאתי . . . יהודה אריה . . . פרידלאנד. [חוברת ראשונה, כוללת חידושים ושו"ת מרבנים שונים, ובראשה קונטרס הראשון מספרו בית יהודה, עם שער מיוחד, בשם: מסכת יבמות מן תלמוד ירושלמי עם פירוש בית יהודה כולל פירוש תוס' והגהות]. פראנקפורט ע"ג מיין (אלימלך סלאבאטצקי) תרמ"ה [1885] 4°. (2)+2+10 דף. (ראה גם קובץ עץ החיים, באות ע').
(Strln p. 306).

1975. A. גן יוסף עדן דוד . . . חברתי אני . . . יוסף יום בהרב . . . אברהם ליבלי פראנגער זצ"ל . . . על מסכתות יבמות קידושין . . . גם ליקוטי יוסף על חומש ונ"ך . . . [גם מחיברים אליו חי' מאחיו הר' דוד ז"ל על כמה סוגיות בש"ס, עם קצת חי' מאביו של המחבר]. וואר שא (יוסף לעבזאהן). תרנ"א 1891 fol. 10+98+80+30+(1)+114 עמ'. [חסכ' הר': ה) חיים האלבערשטאם מצאנז, תרכ"ה, כ) יחיאל מאיר מגאסטונין, תרל"ו. ג) תנוך גרשון העניך בהרב מאיזביצא, תרמ"ה, ד) ישראל יהושע מקוטנא, תר"ן. ס) אברהם מסאביטשוב, תרמב. ו) נ. צ. י. ב. מוואלזין, תר"ן. ז) אליהו חיים מיזוזל מלאדז, תר"ן. ת) שמואל מאהליווער מביאליסטאק, תרמ"ו].

1976. [גן נעול]. לבנון שם הכולל לענינים המחוברים לבור וללבן יסודות ושרשי לשום הקדש . . . הספר הראשון זה שמו גן נעול וכו' שלשה בתים. הבית הראשון . . . [הדריו עשרה, וחלונותיו ק"י. כולל הצעות וכללים לבאר שרש חכם. על פי למורי חכמת הנפש. מהר' נפתלי הירץ וויזל ב"ר יששכר בער וויזל. עם חרוזים בראשו מהמגיה הר' אברהם יחזקיה בש"ן]. אמשטרדם (האחים: יוסף, יעקב, ואברהם בני הר' שלמה פרופס כ"ץ ז"ל). [תקכ"ה 1765] 8°. (4)+21+98+(1) דף. [הספ' הר' מ"ש תקכ"ה: ה) שאול מאמ"ד, כ) שלמה שלם מאמ"ר. ג) שאול הלוי מהאג]. (מדפוס ראשון הזה חסר פה חלק שני) [שנדפס באמ"ר ע"י יאנסון תקכ"ו 1766 8°. (16)+152 דף (עם חרוזים מהר' יצחק בלינפאנטי) אח"ו נדפסו שנית: לבוב תקס"ו 8° (ברשימת שטראלען) ושלישית ויען תקפ"ט 8° ברשימת צערנער)].
(St. № 7369,1. Zedn. p. 777. Roest p. 1144).

1977. „ . . . בצירוף ח"ב, והוא הבית השני (חדריו י"ג וחלונותיו ק"פ). יתבארו בו כל הכתיבים שנזכר בם שרש חכם או אחת מגזרותיו ובניניו, (הבית השלישי לא נדפס), תוצאה רביעית (על פי הראשונה)]. וואר שא (ע"י ר' יצחק בר מרדכי מטיקטין, בדפוס ד. ל. שקלאווער). [תקצ"ח] 1838 8° (ב"ח בכרך אחד) ח"א: (4)+21+98+(1).

ח״ב: 16+(1)+152 דף. (ומהם חסר דף הכולל חרוזי הר״י בלינפאנטי בראש ח״א). [הסכ׳ הר׳ כמו בד׳ הראשון]. (Strln p. 246)

1978. „ **גן נעול** . . . [חמישית (על פי הראשונה)]. ווילנא (האל׳ וחא׳ ראם). תרל״ב 1871 8° 166+218 עמ׳ (כשני כרכים). [הסכ׳ הר׳ כג״ל].

1979. A. **גן נעול** . . . דינים . . . וגם ישובים ופירוקים ע״ר הראשונים, יחלק והיה לב׳ כרכים ובהם ארבעה כפתורים . . כרך ראשון . . . מאתי אשר ניסן כהרב . . . יהודא ליב . . . מבירז. [לעוועניאהן]. ווילנא (הלל דווארזעץ) תרל״ד 1873 fol. (4)+188+(2) עמ׳. (Strln p. 132)

1980. „ . . . כרך שני . . . תרל״ד 1873 fol. (4)+140+96 עמ׳. (Strln p. 132)

1981. **[גן עדן]**. ספר מצות גדול הנקרא גן עדן, בבאור כוונות המצות שבתורה ודיני ענינים הנכללים בתורה חברו החכם . . . אהרן בעל ספר עץ חיים וכתר תורה . . . בהר״ר אליהו ניקומודיאו . . . [הקראי, (נולד ה״א ס׳ ונפטר בקושטא כש׳ קכ״ט)]. יצא לאור פעם ראשונה מוגה ומתוקן על פי נוסחאות שונות כתיבות יד . . . על ידי יהודה בכ״ט יצחק . . . סאווסקאן הקראי [עם הקדמה ממני]. גוזלווא (בדפוס אברהם בן שמואל פירקאוויץ הקראי). תרכ״ד 1864 4° 197+(5) דף.

1982. A. „ . . . [עם שער חרש, משנת] . . . תרכ״ו 1866 4° (StrIn p. 1).

1983. **גן פרחים** בו יבואו פרחים ושושנים . . . מגדולי הרבנים . . . ונבונים אריתי ולקטתי אני יהושע בן חיים הלוי מיוחס. [ח״א מ״ו מאמרים (ישירים) שונים, ובהם הגהות ותקונים בפירוש הראב״ע על התורה על פי כת״י ישן על קלף של הרש״י פין מעזבון הר״ש דובנא (הנמצא כעת פה במוזעאום, זכרו יבא ברשימת הכתבי יד שאנבי מכין כעת לדפוס) נדפסו רק על ספר בראשית]. ווילנא (י. ל. מ״ץ) תרמ״ב 1881 8° 152 עמ׳. (Strln p. 162).

1984. A. . . . [ח״ב מ״ז מאמרים (ישירים) שונים, ובהם: פליטת סופרים מדברי ימי אחינו בארץ פולין. מאת נחום סאקאלאוו]. ווארשא (דובערוש טורש) תרנ״א 1890 8° 160 עמ׳.

1985 A. „ [ח״ג, מ״א מאמרים (ישירים) שונים, (ובהם מלואים למאמר פליטת סופרים מאת נ״ס הנ״ל)]. ווארשא (מ. י. האלטער). תרנ״א 1891 8° 160 עמ׳.

1986. A. „ . . . הוצאה שניה. ווארשא (וו, טילל). תרנ״ג 1893 8° 160 עמ׳.

1987. A. **גן צבי** . . . חמש עשרה דרושים . . . על ספר בראשית, בנוי על יסודות, חכמי אמת, ועל מחקר העיוני . . . יקראתיו ג׳ן צ׳בי׳ גימטריא נפתלי צבי בהרב . . . ישראל חפץ . . . מק״ק סלוצק . . . ווילנא (אברהם יצחק ובנו שלום יוסף דווארזעץ) תרל״א 1871 fol. (4)+100 עמ׳, [הסכ׳ הר׳ מווילנא, תרל״א: יוסף בר רפאל, בצלאל הכהן].

1988. A. „ . . . מעשר ממאה ועשר דרושים על פרשיות התורה כסדרן . . . וזח יצא ראשונה על ספר ויקרא . . . (החלקים כ׳ ד׳ ה׳ לא נדפסו)]. ווילנא (אברהם יצחק דווארזעץ). [תרכ״ז] 1867 fol. (4)+84 עמ׳. [הסכ׳ הר׳ מ״ז, תרכ״ו—כ״ז: ה) רפאל ו״ט ליפמאן היילפרין מביאליסטאק. כ) יוסף דובער הלוי מסליצק. ג) בצלאל חכהן מווילנא]. (Strln p. 56).

——— **גן רוה** . . . כולל ראשי עניני התורה ומצוות . . . טעמי הברכות ותפלות . . . מחבר ומלקט לתועלת ילדי בני ישראל מאת ליפמן סופר . . . העתק אל לשון צרפת מאתי . . . אליעזר וואג, והסכימו עליו . . . רבני . . . צרפת . . . ללמד בו התינוקות של בית רבן לחנכם בתורת אלהינו, צרפתית ועברית (עמוד כנגד עמוד), פארים (בדפים וויטטערסהיים) שנת לגאלת עולם לפ״ק ושלשה ושבעים שנה לחיי המחבר. [תר״י] 1850 8° XXVIII+296 עמ׳. [הסכ׳ הר׳: ה) קאפמן אינריך מפארים הרב. דמדית צרפת תר״ח. כ) אליעזר איזידאר הרב דפאריס, תר״ח. ג) יהודה מאיר לאמבערט כ״ר שמעון ווילשטאט, במעטץ תר״ח. ד) אהרן בר ליב פ״ב משטראסבורג, תר״ט. ס) זלמן

אולמאן מנאנסי, תר"ט. ו) נתנאל מרקס בר אהרן, מכאיונה, תר"ט. ז) דוד בר יצחק מארקס מבודדא, תר"ט, ח) מיכאל אליעזר הכהן ממיץ במרשילדי, תר"י. ט) שלמה וואלף קליין בר ראובן משה מריקסהיים, הנבחר לרב ולאב"ד בק"ק קאלמאר. ובשפת צרפת, מר"ש מונק]. (זכרו יבוא ברשימת ספרי חכמת ישראל בלשונות העמים הנמצאים פה במוזעאום).

1089. **גן שעשועים** לילדי ישרון מאת א. ראזענפעלד. [„בעקבות הפדגוג הרוססי אושינסקי"]. וו א ר ש ו י א (א. גינז) תר"מ 8° 1880 VIII+140 עמ'.
(Strln p. 202).

1990. A. „ . . . מהדורא חדשה ומתקנת עם הוספות רבות. הלק ראשון לילדים . . . [חלק שני לנערים]. וו א ר ש א (א. גינז) תרי"ן 8° 1890 232 עמ'.

1991. A. „ . . . מהדורא שלישית עם הוספות ותקונים רבים . . . יצא לאור ע"י בית מסחר הספרים של אליעזר יצחק שפירא [עם ראש דבר ממנו (וחרוזים מהד"ר ש. מאנדעל קערן)]. וו א ר ש א (י. אלאפין) תרנ"ג 8° 1893 (4)+248 עמ'.

1992. A. „ . . . מהדורא רביעית . . . וו א ר ש א (י. אלאפין) תרנ"ד 8° 1894 248 עמ'.

1993. A. **גנון והציל** ספור מקורות האנוסים בפורטוגל יסודתו בספורי Grace Aguilar מאת ע. נ. פרענק וו א ר ש א (א. בוימריטטער) תרנ"ג 8° 1893 32 עמ'.

1994. A. **גנזי אקספרד**. ספר כולל פיוטים ושירים . . . ממשוררי ספרד הקדמונים. נאספו בבית אוצר הספרים אשר בעיר אקספרד מאת צבי הירש עדעלמאן ומאת יהודה המכונה ליב דוקעס הובא לדפוס ונעתק ללשון אנגלי מאת מרדכי בהה"ר חיים ברעסלוי. מחברת ראשונה. [(לא נדפס יותר). בשתי מערכות: א) מרצ"ה ח"ט, ב) מרי"ל דוקעס. עם העתק מחתימת יד הרמב"ם „הוגה מספרי אני משה ברבי מימון זצ"ל"]. ל ו נ ד ו ן (גרב ושותפי). תר"י [1850] 8° (4)+XXIV+58+(2)+עמ' + (1) דף חתימת הרמב"ם, הנ"ל. [העתקה האנגלית חסרה בעקו' הזה].
(St. № 4891,1. Zedn. 158. Roest p. 240).

——— „ . . . [עם העתקה האנגלית, הנ"ל]. ל ו נ ד ו ן (בדפים י. ווערטהיימער וחבר)! [תרי"א] 8° 1851 (החלק העברי, כנ"ל, והאנגלי:) XXIV+72+(2) עמ'. [יכרו יבא ברשימת ספרי ישראל בלשונות העמים, הנמצאים פה במוזעאום].
(St. № 4891,1. Zedn p. 158).

1995. **גנזי חכמת הקבלה** מחברת ראשונה כוללת: מסכת אצילות. ספר העיון המיוחס לר' חמאי גאון. אגרת ר' אברהם אבולעפיא נגד הרשב"א . . . כתר שם טוב לר' אברהם דקולוניא תלמיד הרוקח . . . היציא לאור אהרן יעלינעק . . . [על פי כתבי יד עם מבוא בלשון אשכנז]. ל פ ס י א (א. מ. קאלדישץ). גרת"י 8° 1853 52+36 + VI עמ'. [לא נדפס יותר].
(St. № 5800,1. Zedn. p. 320. Roest p. 542).

1696. **גנזי ישראל בס"ט פיטרבורג** . . . נעתקים מאוצר . . . כ"י שרכשה הממשלה הרוסית מבני מקרא לבית פירקאוויטש . . . חברת א'. שלשה ספרי מסעות ממדינת קרים לארץ ישראל. הא') של כ"ר שמואל ב"ר דוד . . . משנת הת"א עד הת"ב, הב') של כ"ר משה ירושלמי בכ"ר אליהו הלוי משנת התי"ד עד התט"ו, הג') של כ"ר בנימין ב"ר אליהו משנת תקמ"ה עד התקמ"ו . . . [הובאו לדפוס עם הערות ופתח-דבר ע"ד ספרי המסעות בישראל, מאת חיים יונה גורלאנד ב"ר יצחק אליהו. (עם מכתב והערות מאת יעקב רייפמאן)]. ל י ק (רודאלף זיבערט). תרכ"ו 8° 1865 (8)+XXXII +88 עמ'.
(Strln p. 90. Roest p. 428).

——— . . . [„החברת השניה היא רשימה מכ"י בחכמת למודיות נדפס בשפת רוסית וגרמנית, ס"ט פט"ב תרכ"ז" (בשני חלקים מיוחדים, זכרם יבא ברשימת ספרי ישראל בלשונות העמים הנמצאים פה במוזעאום)].

1997. „ **גנזי ישראל** . . . חברת ג'. לקוטים שונים: א) מתשעה ספרי הרב . . . בארץ טורקיה במאה הט"ו, כ"ר מרדכי ב"ר אליעזר כומטייאנו . . . ב) משמונה ספרי חכם הקראים בארץ הנ"ל, תלמידו של הרמ"ך, כ"ר כלב ב"ר אליהו אפונדופולי . . . ג) ומארבעה ספרי הרופא . . . אברהם ב"ר יעקב בלי . . . איש דורם וארצם . . . [הלקוטים האלה המה: נוספות לספר תולדות ר' מרדכי כומטייאנו, ובני דורו הרבנים והקראים, שחבר הר' חיו"ג בשפת רוסית להניע למעלת „המאגיסטיר בחכמת ישראל"]. ס"ט פיטרסבורג (מ. עטטינגער) תרכ"ז 1866 8° V1.+38+110+XX עמ'. [תולדות ר"מ כומטייאנו נעתק עברית, בס' תלפיות כרדיטשוב תרנ"ה].

1998. A. „ . . . [הלקוטים (בלי החבור הרוסי)] . . . 8° V1.+38 עמ'.

1999. „ . . . חברת ד', ספר פניני המליצות כולל: קבוץ דברי חכמים קדמונים וחידותם אמרי בינה ומוסר השכל ומליצה ושיר . . . העתקתיו . . . מכ"י „באספת פירקוויטש' אשר באוצר ספרי—המלך . . . בס"ט פט"ב . . . ובהערות . . . מאת . . . כהר"י רייפמאן . . . ומאתי . . . [עם מלואים להקדמתו מהר"ר מ. שטיינשניידער]. ס"ט פיטרסבורג (מ. עטינגער). תרכ"ח 1867 8° (6)+XVI+52 עמ'. (Strln p. 184).

2000. **גנזי נסתרות** בו נאספו העתקות מתוך כתבי יד עם הערות מאת חכמי הזמן על ידי יוסף יצחק קאבאק . . . [מו"ל „ישרון" ראה באות י'] . . . קובץ ראשון ושני, [ובהם גם: א) פירוש רש"י על י"ג מדות של ר' ישמעאל. ב) וכוח טורטושא בשנת קע"ג עם הערות מאת שוחט"ה]. באמבערג (שמידט) תרכ"ח 1868 8° IV+56+64 עמ'.

„ קובץ שלישי, [ובו גם: א) שערי דיני ממונות ושערי שבועות בחרוז לרב האי גאון, עם הערות שוחט"ה. ב) ס' עזרת נשים עם הקדמת שוחט"ה. ג) מלחמת הדת קבוצת מכתבים בעניני המחלקת על ס' המורה והמדע עם הערות מר"מ שטיינשניידער ושוחט"ה]. באמבערג (שמידט) תרל"ב 1872. (4)+200 עמ'.

„ קובץ רביעי. [עם המשך מלחמת הדת]. באמבערג (מ. ה. שולץ) תרל"ט 1878 8° (4)+88 עמ'. (Strln p. 126).

2001. **גנת אגוז** . . . חברו . . . חרב . . . יוסף ן' גיקטילא . . . [ב"ר אברהם („הדר בקצה קשת'ילה במדינת סאלה"), בהיותו בן כ"ו שנה, („והברתי ספר מגלה הסודות בשנת שלשים וארבע למנין אחר חמשת אלפים" כן כתוב בהקדמת ס' גנת אגוז כ"י משנת שכ"א „מקנת כסף יצחק כהן מהראב"ד פרווינצאלי" הנמצא בגנזי הפרופיסור ד"ר ד. חוואלואן פה). בשלשה חלקים, הנחלקים לשערים ופרקים: א) השמות. ב) סוד כ"ב אותיות א"ב. ג) הניקוד, בדרך הנסתר והנגלה. (ראה גם באות מ' מעין גנים, והוא קצור מס' גנת אגוז). הובא ראשונה לדפוס והוגה ע"י הר' זעליקמן ב"ר משה שמעון אולמא]. האנוא (השותפים: אליעזר ב"ר חיים ואליהו ב"ר זעליקמן אולמא). [שע"ה 1614] fol. (78) דף. [עם הגהות כ"י מר' אברהם הלוי מחעלמא]. [הסכ' הר' מש' שע"ד: ה) ישעיה בהר' אברהם סג"ל ז"ל הורוויץ אב"ד פפד"מ. כ) יעקב ב"ר אשר אהרן אבד"ק ווידבורג. ג) משה בר מנחם ז"ל בכרך, (הוא הר' משה מענדליש מפפד"מ]. (St. № 5923,2. Zedn. p. 329. Roest p. 563).

2002. **גנת אגוז** לתלמידי . . . מוהר"ר משה מרדכי פרומקין . . . [דרשה] . . . ליום חתונתו . . . מאתי ראובן וועלער המכונה נ"ר, (הוספה להשתר שנה עשירית חוב' ה') [ראה באות ש'], ווין (ג. בראג, והמנהל פ. ס.) תרמ"א [1881] 8° 24. עמ'.

2003. **גנת אגוז**, חלק א' כולל . . . דרושים . . . וגם ההספד . . . על מות . . . הרב . . . יהושע ראבינאוויץ . . . אב"ד דק"ק קלעצק וק"ק נעשווייז ונלוה בסופו קונטרס . . . פרחי הגן איזה חדושים בש"ס . . . [מהר' אליעזר זלמן ב"ר מרדכי יוסף גראיעוסקי, (נולד בש' תר"ג בעיר מאלאט הממוכה לווילנא)]. בערלין, (צבי הירש איטצקאווסקי). [תרמ"ז 1887] 4° 70.+(2) עמ'. [הסכ' הר': ו) י. א. מקאוונא. תרמ"ז. כ) מ. ל. מלבי"ם מק"ב, תרל"ו. ג) שמעון הלוי איש הורוויץ מלייפציג, תרמ"ז].

2004. **גנת ורדים** . . . שאלות ותשובות . . . כסדר ארבעה טורים הכינם וגם חקרם הרב . . . אב ב"ר במצרים וגלילותיה . . . כמוהר"ר אברהם הלוי זלה"ה בן חרב . . .

מרדכי הלוי . . . בעל . . . דרכי נועם . . . [(ראה באות ד'). חלק ראשון על או"ח וי"ד, (ובסופו קונטר' גן המלך קנ"ד פסקי דינים וכללים). הביא לדפוס ע"י חתנו הרופא ר' חיים ב"ר משה טאויל, עם תי והגהות מהר' יוסף הלוי בר משה נזיר אב"ד במצרים, (עם הקדמה ממנו)]. קושטנדינא. (יונה בן יעקב מולאזוין) בעתה לפ"ק [תע"ז 1717] fol. 162+(4) דף. (St. № 4268,1. Zedn. p. 24. Roest p. 34).

2005. „ . . . חלק שני מספר גנת ורדים . . . משאלות ותשובות . . . [על אה"ע וחו"מ (נדפס קודם חלק הראשון)]. קושט' (יונה בן יעקב). תכין לפ"ק. [תע"ו 1716] fol. 158+(5) דף. (St. № 4268,1. Zedn. p. 24. Roest p. 34).

2006. **גינת וורדים** אשר חבר . . . הרב . . . יוסף בעל המחבר ספר פורת יוסף אשר נדפס בזאלקווא שנה התקט"ז בהרב . . . מאיר נר"ו בעל המחבר ספר ברכת יוסף ואליהו רבא אשר נדפס בזאלקווא שנת התק"ו שהיה מגיד משרים בק"ק לעברטאב ולע"ע הוא מגיד משרים בק"ק לבוב ממשפחת תואמים נכד . . . מוהר"ר שמואל תואמים מפראג בן . . . מוהר"ר ואסקי . . . שהיה אב"ד ור"מ בק"ק קראקא . . . בו מבואר שבעים כללים . . . אשר חפש ומצא . . . בספרים קדמונים כללי וסוגיות הש"ס . . . (ראה באות פ' פרי מגדים ובאות ש' שושנת העמקים). פ"פ דאדר (אלמנת הד"ר גרילא). [תקכ"ז 1767] 4° (6)+74 דף. [הסכ' הר': א) גרשון מספר"א, תקכ"ז. ב) מאיר אבר"ק גליל לבוב, בקאמרנא, תקכ"ד. ג) חיים כהן רפ"פ מלבוב, תקכ"ו. ד) יעקב אבר"ק ליסקא, תקכ"ו. ה) יעקב יצחק בהר' משה חיים אבד"ק ואמושט. ו) אברהם הכהן מואמשט אבר"ק טארלי, תק"ך. ז) אהרן בהר' יהודא ליב ז"ל איטינגא אבר"ק רישא, תקכ"ז, ח) יצחק הכהן אבר"ק סטאבניץ, תקכ"ו. ט) שאול יוסף אבד"ק קאמרנא. י) מאיר פוזנר אבד"ק מעזריטש, תקכ"ז. יא) מאיר ב"ר יוסף תאומים מגיד דלבוב (אביו של המחבר)]. (אח"ז נדפס שנית בלעמבערג תקצ"ז 4° ושלישית שם תר"ך 4°). (Zedn. p. 755. Roest p. 1121).

2007. A. „ . . . תוצאה רביעית על פי הראשונה]. פיעטרקוב (פייבל בעלכאשאוומקי) · תרמ"ד 1884 8° 136. עמ' (ומהם חסר עמ' 89—120)+גם חצרים בסופו הדפים האחרונים (מכלל ס"ו והלאה). [הסכ' הר' כמו בד' הראשון].

2008. דיא **געשיכטע דער יהודים** פֿאן איהרער ריקקעהר אויז דער באבילאניישען געפֿאנגנשאפֿט אן ביז אויף אונזערע צייטען. פֿאן דוד אטטענאפֿער. מיט קופֿפֿערן . . . [פֿאן יוסף הערץ] . . . ערסטער טהייל. פיורדא (איצק ובנו דוד צירנדארף) תקפ"א [1821] 8° [אותיות מרובעות]. (4)+80+(1) דף. עם ציור: חנה וז' בניה).

„ . . . צווייטער טהייל. פיורדא תקפ"א [1821] 8°. (4)+81 דף (עם ב' ציורים).

„ . . . דריטער טהייל. פיורדא תקפ"ה [1825] 8° 135 דף. (בעקו' הזה לא נמצא ציורים בח"ג). (Zedn. p. 623).

2009. A. [**געשפרעכע**] רוססיש—ידיש דייטשע געשפרעכע פיר דיא ידישע יוגענד, וועלכע דיא רוססישע שפראכע לעהרנעט. הערויס געגעבען פֿאן א. גיטטעלם. ווילנא (ב. ראטענבערג) [תקצ"ה] 4° 1835 [אותיות מרובעות ורוסיש]. (2)+54 עמ'.

2010. A. **געשפרעך** פראנצויז אידעש—דייטש קורץ געפאסט הערויס געגעבען פון הירש ב"ר ליב ליאנדאר. [עם הקדמה בלא"ש מאת: לעווין אבראם ליאן דאר אביו של המאסף]. ווילנא (א. דוארזעץ) [תקצ"ו] 8° 1836 [אותיות: צו"ר, מרובעות וצרפתית]. (3)+29 עמ'.

2011. **גפן יחידית**. מדבר מעניני מוסר . . . ומלא תוכחות . . . [בתרווים, שחבר הר'] . . . זאב וואלף בן מוהר"ר יהודא ליב מראונאוי' . . . [אבד"ק לבשוב וא ח"כ ר"מ ורישא דדייני בפינסק, (שהיה כמה שנים בישובת הר' מרדכי אשכנז אב"ר ור"מ דק"ק בריסק, ובשובו לעירו „אשתני שבולי דמתא, אשר נפל איש ויורגה בק"ק ראנוי'"), בעל המחבר ס' עבודת הגפן על הגדה ש"פ (ובו חי' מאביו הרי"ל ב"ר אליהו) שהובא לדפוס ע"י בנו בכורו הר' שלמה ולמן וואלטירן באופיבאך תצ"ב fol. (כרשי' שט' וצד') שם המחבר רשום בראשי החרוזים. עם „אל מלא רחמים על הקדושי' והשבויים במדינ' פאדליי' תל"ו לפ"ק „בק' פוההייץ' (ובעת נדפס באוצר הספרות שנה רביעית, תרנ"ב עמ' 485) „ובמלחמת התוגרמים חלבו בשבי ונשרפה כל הקהלה". ואז יצא משם גם הרב האב"ד ר' משה בן הש"ך. וזמר לפורים כלה"ק ולא"ש, באותיות מרובעות] . . .

עם ספר לוח החיי' המדבר מרפואות הגוף . . . [כולל: קיצור הנהגת האדם בדרך הרפואה, בחרוזים, מאת הר' רפאל, מלוקט מספרי רפואות „מלבד מה ששמעתי מפי מ"ו אביר הרופאים החסיד מהר"ר אליעזר דק"ק קראקא" שנדפס ראשונה בהסכמת ראשי הרופאים דק"ק לובלין, הר' שלמה רופא והר' שמואל ב"ר מתתיה רופא, (ואח"ז הרפיסו מחדש בפראג תכ"ט, הר' חיים באכנר מקראקא), הס' גפן יחידית נדפס ראשונה ע"י בן המחבר, בברלין תנ"ש (ברשי' שט'). ושנית הענא תע"ז (ברשי' שט' ורוסט). תוצאה שלישית (על פי השניה) על ידי הר' יעקב חנוך הענין מגולי פוזנא ב"ר אברהם] · (חמ"ר). [יעסניץ?] תפ [1720] (St. № 7164,3]. Zedn. p. 789, Roest p. 1060). 16° 42. דף.

2012. „ . . . [תוצאה רביעית על פי דפוס הראשון (עם הקדמת . . . הר' יהודא ליב הענא נייטמארק המדפיס בברלין)] . . · הובא שנית לבית הדפוס ע"י . . . כהר"ר אברהם באישה, עם תוספות איזה שירים . . . [מאת: א) ישראל נאגר'. ב) יהודה. ג) אברהם המ"ל (ב"ר שלמה מילידי ירושלים)]. אמשטרדם (משה פרנקפורט דיין). [תפ"ב 1722] 16°. [הזמר לפורים בלא"ש, אותיות צו"ר]. 36.+(3) דף.
(St. № 7164,4. Zedn. p. 789).

2013. ספר גרשין להחכם . . . מהור"ר משה קוררואירו זלה"ה איש צפת . . . ומשאו ומתנו בחדושים ופשטים עמוקים . . . [שחירש בשנת ש"ח (בהיותו מגורש וגולה לכבוד השכינה בחברת המקובלים חבריו) הובא לדפוס ע"י הר' דוד ן' חין סגיא נהור איש סאלוניקי והוגה ע"י הר' יצחק גרשון]. (תמו"ר) [ויניציאה]. (בבית דניאל זאניטו). [סביב שנת ש"ם?] (St. № 6452,4. Zedn, p 571. Roest p. 852). 4° [1600] 24.+(4) דף.

2014. „ . . . [תוצאה שניה. שקלאוו (בדפוס חדש של קארל יאקוולאוויץ מאויאר בערגער, אשר הוקם ע"י אליהו ב"ר שמואל ובנו ברוך). תקנ"ו [1796] 8° 44 דף. [הסכ' הר' משקלאוו, תקנ"ו; (תנוך הענך בר"ש, צבי הירש בר מאיר)].
(Zedn, p. 571).

2015. גרי הצדק. ספור משני חכמי שרי העמים . . . [פאטאצקי וזארעמבע, שקבלו אמונת היהודים, והראשון] . . . מסר נפשו על קדוש השם . . . [הוא הקדוש ר' אברהם הנזכר בקריה נאמנה עמ' 120 שנשרף ביום שני לחג מ"ת שנת תק"ם, בווילנא. (מעשה גר צדק בקצת שינוים נמצאת גם בכ"י ישן פה במוזיאום)]. (חמ"ד) [יאהאננים בורג] (בדפוס א. גאנשא־אווסקי). [תרכ"ב 1862] 16° 32. עמ'.

2016. גירסא דינוקא . . . [לקוטים] . . . שנלקטו מספרי הרקדוק דברים קלים וכללים הכרחיים וקצרים . . . ונתפרשו באר היטב בלשון אשכנז . . . נלקט ונחבר על יד . . . ר' אייזק אויערבך. ווילהרמר שדארף. (הירש בר חיים ז"ל מפיורדא). [תע"ח 1718] 8° 38. דף.
(St. № 4910,2. Zedn. p 63).

2017. „ גרסא דינקותא . . . שחברתי אני ברוך בנעדיט בן הר"ר מיכאל משה מעוריטש סמוך לפ"ם דאדר . . . (נכד הר' יהושע פלק ז"ל דיין דק"ק שיוערין שנפטר בן פ"ד שנה). [כולל קיצור מס' גירסא דינוקא הנ"ל, ומס' שותא דינוקא מהרי"א אויערבך הנ"ל שנדפס בפיורדא תפ"ח (ברשימת שט'). בלה"ק ולא"ש וריני תפילין בקצרה "עם ביאור אשכנזי, מהמחבר. (נדפס ראשונה באלטונא תקס"ח, ברשי' צערנער ורוסט)] . . . נדפס פעם שנית . . . בר עסלא. תקע"ד [1814] 8° 18. דף.

2018. גירסת הנערים . . . מבחר מאמרי עין ישראל היותר קלים וברורים, הנוגעים למוסר . . . סידר . . . יצחק לבית מלאך . . . מ"ץ בק"ק ריגייו . . . לוורנו (בדפוס החדש של האחים: יעקב ואחיו בני הרב י"ש אשכנזי) [תר"ד 1844] 4° (59). דף. [עם הגהות כ"י].
(Zedn. p. 747. Roest p. 1110).

2019. גרש ירחים על מסכת גיטין . . . [מהרב] . . . אריה ליב צונץ . . . אבד"ק פלאנץ . . . [נדפס מכ"י, עם הקדמה מהמ"ל]. וואר שא (יצחק גאלדמאן), תר"ל 1869 fol. (2).+132 דף. [הסכ' הר' דובערוש מייזלש מווארשא, תר"ל].
(Strln. p 208).

2020. גרש ירחים חבור על התכונה מאתי יוסף סאפאק. [בן משה הקראי מניקולאייב, חלק ראשון (ח"ב לא נדפס)]. אודיסא (מ. א. בעלינסאן). תרל"א 1871 4° 140.+(6) עמ'.
(Strln p. 252).

נשלם אות גימל.

קהלת משה

אריה ליב פרידלאנד

אות ד.

קהלת משה

אריה ליב פרידלאנד

אות ד.

2021. A. **דאן מארלאם** יורש העצר בשפאניען. ספור. . . . חוזן . . . בשפת אשכנז מאת . . . פרידריך שילללער . . . ונעתק . . . חפשית . . . על ידי דוד בר ירמיהו ראדנער . . . ווילנא (האל' והאח' ראם) תרל"ט 1879 12° XX.+334 עמ'.

2022. A. „ . . . [נדפס שנית]. ווילנא (בדפוס הנ"ל) תרמ"ד 1883 12° XX.+334 עמ'.

2023. **הדבוק** או השקפה כללית על התפתחות האמונה בגלגול הנפשות מאת פסח רודערמאנן. [בעל המכתבים ב ה ש ח ר נולד בעיר באריסאוו לאביו ר' מרדכי מאדיל (הרב דעיר קניזיץ בפלך מאהליב), ונפטר בווארשא ג' סיון תרמ"ז]. וואר ש א (ישראל ברוך הכהן אלאפין) תרל"ח 1878 12° 48. עמ'. (Strln p. 204)

2024. **דבורה** חזיון יסודתו בחיי העם בארבעה מחזות. הכינו . . . בשפת אשכנז המליץ העברי . . . ד"ר שלמה מאוענטהאל, ונעתק . . . חפשית על ידי דוד ב"ר ירמיהו ראדנער . . . ווילנא (האל' והאח' ראם) תר"ם 1880 8° 114. עמ'. (Strln p. 173).

2025. **דביר**. כולל קבוצת מכתבים שונים, מליצות, משלי מוסר ותולדות אנשי שם . . . מאת מרדכי אהרן גינצבורג. [ובהם: א) העתקות ממכתבי הר"ר ר"א לעווי מנסיעתו לאה"ק, בשנת תקצ"ח. ב) מכתב ע"ד מצב היהודים בווילנא, שלוח להר"ר פירסט מו"ל האריענט, מאת הר' אברהם ב"ר יוסף זקהיים. ג) ספור ליל שמורים מאת טשאקע (נדפס אח"ז גם בפני עצמו בווארשא, ראה באות ל'). ד) ז' פ־קים הראשונים מס' אביעזר מתולדות המחבר שכתב בעצמו (ראה באות א' 27 №). ה) מכתב ע"ד הקראים בכלל וספריהם בפרט, שלוח אל הר"ר יאסט מאת מרדכי נאטהאנזאהן]. ווילנא (השותפים מן וזימל) תר"ד 1844 8° (4)+232 עמ'. (Zedn. p. 271. Roest p. 416).

2026. „ . . . [נדפס שנית]. ווילנא (י. ה. ראם) תרט"ו 1855 12° 234. עמ' (מהם נמצאים 228 עמ' ומשם והלאה חסר).

2027. A. „ . . . [שלישית] . . . יצא לאור ע"י . . . מו"ה חיים זלמן אליאשעוויטש . . . [המכונה בשם חוא"ל]. ווילנא (פין ושותפו). תרכ"ה 1864 12° (2)+202 עמ'.

2028. „ . . . חלק שני. הוצא לבית הדפוס ע"י אחי המחבר . . . מוה' משה ליב גינצבורג. [עם הקדמה ממנו, (ומכתב מאת אלעזר האלבערשטאם מביאליסטאק). כולל פ"ב מכתבים

מהמחבר לאוהביו וקרוביו (ובהם גם ידיעות שונות ממצב היהודים בימים ההם במדינות ליטא וזאמוט). עם ט' מכתבים מהר' יהודא אשר גינצבורג אביו של המחבר]. ווילנא (י. ר. ראם) תרכ"ב 1861 8° VIII+166 עמ'. (Strln p. 86).

2029. **דבק טוב** . . . [ביאורי רש"י על התורה (עם ציורים) מהר' שמעון ב"ר יצחק הלוי אושנבורג מפ"פ דמיין, בעל ס' מסורת המקרא, שהדפיס בלובלין של"ב (ראה באות מ') ונפטר בירושלים. תוצאה שניה] . . . קראקא (יצחק בן אהרן) [ש'ן 1590] 4° [אותיות מרובעות]. (תסר דף ס'—ד', ל"ז—ל"ט, ומדף קע"ס וכלהלן). [ונכרכו בו בפ' וישב דף כ"ח כ"ט ל' מתוצאה שלישית שנדפסה בלובלין סביב שנת ש"ע 4° ודף קכ"ט מדפוס הראשון ויניציאה שמ"ח 4° (שתי אלה ברשי' שט' וצעדנער)]. (St. № 7195,2).

2030. „ . . . [תוצאה רביעית. (ראה ברשימת שטיינשניידער שהטיל ספק במציאותה). נדפסה כנראה על פי הראשונה] . [פראג (סביב שנת ת' ? 1640)] 4° אותיות רש"י] (תסר בער ודף ס—י"כ וכסופו מדף קכ"ח וכלהלן) מראה הניור והאותיות, כמו בס' קול יהודה, על ס' בראשית שנדפס בפראג ת"א 1641 fol. הנמצא באוה"ס ק'. (העקו' החסר הזה היה לפנים באוצר ספרי הר"י מזל מוויאזין 420 №, ומעזבונו בא בעקר ספרי הרא"ל ראבינאוויץ ז"ל שנ"ב דמינסק, שלא נודע לו שם הם, והיה נרשם ברשימת ספריו בשם ביאורי רש"י למהר"י מקרעמניץ, כי לא ראה את הבאור על רש"י שנדפס בפראג שע"ה, ראה באות ב' 1179 №).

2031. „ . . . וכבר היה נדפס לפני מאה שנים . . . [תוצאה חמשית, ע"י הר' שלמה זלמן ב"ר משה רפאל מלונדן, עם הקדמה ממנו]. אמשטרדם (שלמה בן יוסף ז"ל פרופס). [תע"ד 1714] 8°. [אותיות מרובעות]. (2)+(114) דף. [וברשימת צעדנער נמצא גם דפוס ליוורנו תקפ"ו 4°]. (St. № 7195,4. Zedn. p. 703).

2032. **דבק מא"ח** . . . [כולל לקוטי עניינים שונים במערכות א"ב, מאת אברהם חמוי. (ובאות מ' מאותות השמים נכלל: „ס' הבלעי והוא בלתי נודע למי מקדושים . . . והוא כעין ספר רעמים ורעשים שתקן הרב . . . יצחק אשכנזי ז"ל שהובא בסוף ספר מלחמת חובה" ראה באות מ')]. ליוורנו (ישראל קושטא וחבריו, שקנו דפוס משה ישועה טובייאנא). [תרל"ו 1876] 8° (8)+124 דף. (המחבר מונה בהקדמתו מספר חבוריו שכבר הדפיס ובהם גם: א) האזן נפשנו. ד) אחי עזר. ה) אחי נועם). [הסכ' הר'; ו) חיים פאלאגי מאזמיר, תרכ"ו. ג) אברהם אשכנזי מירושלים, תרל"ד. ג) רבני ליוורנו, תרל"ד (אברהם טולוסא. אליהו בן אמוזג. ישראל קושטא). ד) הדיינים בעלי הישיבה בליוורנו. (שלמה ליאוני. יוסף חיים סיניגאליא. יצחק מילול. דוד אוטולינגי. ראובן בר בנימין פונארו). ס) אליהו חזן].

2033. **הדבר** אשר דרש . . . יוסף ראבינאוויטש . . . בקישיניאב ביום שבת 3 אגוסט וביום שבת 5 אקטיאבר 1885. [ראה: בכורי תאנה, באות ב' 1420 №]. קישיניאב (א. סטעפאנאוו). [תרמ"ו] 1885 8° 28. עמ'.

2034. „ . . . אשר דרש . . . בשבתות של 12, 19 אקטאב 9 נאיאב 1885 . . . בלשון יהודית—אשכנז, ונעתק ללשון עברית. קישיניאב (דפוס הנ"ל) [תרמ"ו] 1886 8° 24. עמ'.

2035. A. „ . . . אשר דרש . . . ביום הששי . . . 7 אפרעל 1889 . . . קישיניאב (דפוס הנ"ל) [תרמ"ט] 1889 8° 16. עמ'.

2236. **דבר אליהו** מאת . . . הגאון . . . רבינו אליהו מווילנא . . . אשר למד עם בנו הרב . . . אברהם . . . והוא כתב על הספר . . . ועתה קם . . . הרב . . . אברהם דוב בעריש פלאהם . . . מ"ט דק"ק שעכרשין להביא לבית הדפוס . . . [עם הערות והקדמה ממנו, כולל פי' על איוב א'—ו' ובסיפו לקוטים מהגר"א. (נדפס ראשונה בווארשא תרי"ד 1853 ברשי' צעדנער) תוצאה שניה]. וארשא (צ. א. באמבערג). תרי"ח 1857 8°. (24) דף.

2037. A. „ . . . באור על ספר איוב . . . הובא לדפוס פעם ראשונה ושניה ע"י . . . מוה' אברהם בערוש פלאהם זצוק"ל. ועתה . . . שלישית עם תוספת מרובה באורים ולקוטים . . . [א'—כ"י] שהיו מונחים באמתחות . . . ר' דוד לוריא מביחאוו . . . ע"י . . . ר' נפתלי משכיל לאיתן . . . ווילנא (פין ושותפיו). תרל"ה 1874 8° 64. עמ'.

2038. A. **דבר אליהו** והוא שאלות ותשובות אשר חברתי . . . אליהו בן . . . מוה' אברהם יוזפא . . . מעיר פולאב האבד"ק וואנוואליץ וק"ק טרלא. [לערמאן בעל ס' אזור אליהו ראה 578 №] (עם הקדמה מהר' אברהם יוזפא בן המחבר). כולל צ"ו שו"ת, ובסופו ב' חדושים על מס' מכות מאת היהודי מפרשיסחא ז"ל (הוא הרב יעקב יצחק תלמידו של הר' יעקב יצחק הלוי מלובלין בע"ס דברי אמת ראה גם ס' דברי אליהלך) וד' דרושים לשה"ג מהמחבר]. וואר שא (חיים קעלטער) תרמ"ד 1884 fol. (4)+ 248 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ג: ה) ישראל יהושע מקוטנא, כ) ח. א. וואקס מקאליש בוואר שא. ג) יוסף דובער הלוי בבריסק. ד) ברוך מרדכי לפשיץ משערליץ. ס) ש. מאהליווער מביאליסטאק. ו) י. א. מקאוונא תרמ"ד].
(Strln p. 283).

2039. **דבר אמת** . . . דיני קריאת ספר תורה . . . [נכללו בו: ס' אמת ליעקב, ס' לדוד אמת עם תורת השלמים, ו"ב' אות אמת] . . . ונוסף . . . חי' דינים כ"י מרבני . . . דזמן . . . [הר' מנחם ב"ר שמעון מרדכי מאדריאנופולי, ונלוה בסופו ס' בית שלמה, חידוש דינים על מור וש"ע א"ח מהר' שלמה ז"ל בר מרדכי, בעל ס' חשק שלמה, (ראה באות ח') זקנו של המחבר]. שאלוניקי (בדפוס חרש של המחוקק סערי הלוי אשכנזי). [תר"ג 1842] 4°. (2)+147 דף.
(Strln p. 162).

2040. A. **דבר אמת** מאת אליהו לעווין. [כולל: א) מלאכות משה מאת שיללער, (עם בקרת ע"ז). כ) תולדות אדם הראשון, ובאור הכתובים בסדר בראשית. ג) אשת חיל, מחזה במערכה אחת]. ווילנא (פין ושותפו). תרכ"ו 1866 12°. 110+(2) עמ'.
(Strln p. 134).

2041. **דבר אסתר** והוא מבוא למגלת אסתר . . מאת דוד כהנא. [ובסופו נוספות: איזה פי' על מג"א ממפרשים קרטונים]. וואר שא (א. גינז). תרמ"א 1881 8°. 48 עמ'.
(Strln p. 126).

2042. **דבר בעתו** מה טוב, ובו נכללו שני שערים שער תורה, ושער עבודה מאת . . . אהרן חארינר. [ומצורף אליו: „איין ווארט צו זיינער צייט איבער דיא נעכסטענליבע אונד דען גאנצען עסרינסט נאך דעם פאן . . . אהרן חארין . . . פערפאסטען דבר בעתו", (בלשון אשכנז, אותיות מרובעות), ובסופו בלא"ש ככתבם]. ווין (אנטאן שטרויס) [תק"פ] 1820 8°. 62+48+48 עמ'.
(Zedn. p. 187. Roest p. 277).

2043. **דבר בעתו** בעת הסיר ה' ממנו . . . המחלה הנקראת בשם כהאלערא מארבום, כתוב אשכנזית ומתורגם עברית מאת רפאל בר"י פירשטענטהאל. ב ר ע ם לוי א (דוד שקלאווער). [תקצ"ב 1832] 8°. 16 עמ'.

2044. A. **דבר בעתו** והוא העתקה מדברי מחזיק בית הספר . . . ר' זאב וואלף זייבערלינג—אשר תחת השגחת האזרת נכבד ר' ניסן ראזענטהאל ביום הבחינה לתקופת השנה הראשונה, הנאמרים בלשון רוסיה, עם ספור הכבוד אשר נחלו תלמידי בית הספר ביום הבחינה והעתקה מעלי העתים. מאת שמואל יוסף בר"א פין מורה הדת ולשון עבר בבית הספר הזה. ווילנא (השותפים מן וזימל). [תר"ב] 1842 8°. 16 עמ'.
(Zedn. p. 691).

2045. **דבר בעתו**. כולל מאמרים שונים . . . בחכמה ומוסר . . . מאתי . . . א' ברמ"ז מבראדי. [שמו: אליעזר ב"ר מאדל]. לעמברג (ד. ה. שרענצעל). [תרך] 1860 8°. (8 דף).
(Zedn. p. 807).

2046. **דבר בעתו**. חלק ראשון . . . [ושני, כוללים: חילוקי דרבנן, דרושים והספדים, (ובהם על הר': ה) דוד טעבל ממינסק. כ) משה שמואל פינס ראב"ד במינסק. ג) יוסף אבד"ק סלוצק. ד) ישעיה הומטענער אבד"ק ברעזין שנפטר בברלין ט"ז סיון תרכ"ח), ובסופו לקט אמרים בתנ"ך] . . . מאתי אברהם צרוק . . . [כ"ר] . . . מנחם נחום בוגין ר"מ ומ"ס דק"ק דרוויא. ווילנא (זין ושותפיו). תרל"ג 1873 4°. (16)+152 עמ'. [הסכ' הר': ה) בצלאל הכהן מווילנא. כ) יהושע העשיל הלוי ביואלאוין. ג) נפתלי צבי מ"ט דכלוצק, בעל ס' גן צבי, תרכ"ח. ד) חיים ברלין במאסקווא. תרל"ב. ס) ישראל אשר מ"ט דמינסק, תרכ"ה].

2047. A. „ **דבר בעתו** [גנוסף בו דף, כולל: דברי הרבנים ע"ד ס' דבר בעתו מש' תרל"ג. ו) נצי"ב מוואלאזין. ז) שאול זעליג הכהן מדעגאבארג].

2048. **[דבר בעתו]**. פעולת צדיק לחיים דבר בעתו להגדיל תורה ודעת ביראת אל, ובחכמה והשכל לרומם קרן ישראל. מערכת מכתבים, מאמרים ובאורים מכתבי אחי . . . הרב . . . יהושע העשיל הלוי . . . נאספו ויצאו לאור על ידי שמואל בהרב . . . אלי' זאב . . . הלוי לעווין מווילנא. [עם הקדמה והערות ממנו, ומכתב וחי' מהר' כריך מרדכי ליכטיץ מנאווהרדאק. ראה גם: פליטת ס'פרים באות פ')]. ווילנא (י. ל. מ"ץ). תרל"ח 8° 1878. 36 עמ'. (Strln p. 134).

2049. A. „ . . . [גליון גדול בתבנית 4°].

2050. **דבר בעתו** שירים אהדים . . . מאת יצחק בן מרדכי ראזעט מוויטעפסק. וואר שא (א. גינז) תרמ"א 12° 1881. 32 עמ'. [ונכללו אח"ז בקובץ: שירי יצחק בן מרדכי ראזעט. (ראה באית ש')]. (Strln p. 203).

2051. A. **דבר בעתו**. מאמר על דבר עבודת האדמה בקרב יהודי רוסיא. מאת יעקב ב"ר יוסף גאלדבערג, נדפס עם שנויים מעטים במ"ע המגיד שנת תר"ם. וואר שא (א. גינז) תרמ"ב 12° 1882. 28 עמ'.

2052 A. **דבר בעתו** הוא מיוסד על חוק הדת ובפרט בעניני מאכלות אסורות . . . [מאת פלאי. (הר"מ כהן)] וואר שא (א. בוימריטטער) [תרנ"ה] 8° 1895. 46 עמ'.

2053. **דבר גבורות** . . . תולדות . . . פאסקיעוויטש . . . נשיא וואר שא נראף עריוואן . . . נעתק מאת פייבל שיפער. [ובראשו דברי יעקב טוגענדהאלר]. וואר שא (אביגדור בן יואל ז"ל) [תר"ה] 8° 1845. 88 עמ'.

2054. **דבר חכמה** מאת . . . חיים סטנאבר מבראד. [כולל ה' מאמרים, וכתם: מנסתרות חכמת השבע, ועניני הנפש, בדרך הפלוסופיא. (עם מליצות מאת: ה) א' זיסקינד קאליר. ג) בעריש בלומענפעלר. ג) יהודא סגל לנדא)]. לעמבערג (חוה גראסמאן) [תקצ"ה] 8° 1835. (12)+(113)+(1) דף.
(Zedn. p. 681. Roest p. 1034).

2055. **דבר טוב** . . . כולל דקדוק לשון הקודש . . . והוראתו (בל"א) . . . וספר מרפא לשון להרב . . . משה ן' חביב . . . ולוחות הבנינים ומשקלי השמות ונטיותיהם ועשרה נסיונותיהם . . . [מאת אביגדור בר שמחה סג"ל מגלונא. (ראה ברשי' אות א' № 161) והוגה ע"י תלמידו המביא לדפוס: זלמן בר שמואל בומסלא סג"ל עה"ק בק"ק פראג (ראה הרבי נועם)]. פראג (נדפס על ידי שמואל פלקלש ושמואל בן ליזר בחור. תקמ"ג [1783] 4° (3)+7+(20) דף. [הסכ' הר' יהזקאל סג"ל לנדא מפראג, תקמ"ג].
(St. № 4170,1. Zedn. p. 12. Roest p 17).

2056 A. **דבר כל חזון**. רשימת מספר הזכרון לאחר הסופרים, נערכו וחובאו לדפוס ברשיון המחבר החפץ בעלום שמו, מאת אברהם זינגער. [הדפסה מיוחדת ממכ"ע המליץ לשנת תרנ"ד]. פטרבורג (בעהרמאן וראבינאוויץ) תרנ"ד 8° 1894. (2)+24+(2) עמ'.

2057. **דבר המלך** סובב . . . על . . . עשרת הדברות . . . ויחלק עליהם כל תרי"ג מצות . . . בטעמן ומקורן ובסודן . . . [בשני חלקים: מאת הר' אברהם מבראד ב"ר ישראל (נכד הר' צבי אבד"ק דוקלא, נכד למהרש"א, ומצד השני נכד מהר"ם לובלין). ח"א]. ליוורנו (ג. וו. פאלארני). [תקס"ה 1805] fol. (3)+211 דף.

„ . . . חלק שני . . . על חמשה דברות אחרונות . . . [עם שער כולל לח"א וח"ב (בשם: סמ"ג לרבי אברהם . . .), ובסופי שיר ידידות מאת הר' שמואל בר משה הכהן]. ליוורנו (ברפוס הנ"ל) [תשרי תקס"ח 1807] fol. (4)+112 דף. [הסכ' רבני ליוורנו מש' תקס"ו: (יעקב גוגיס ואים. שמואל ב"ר משה הכהן. שלמה בר דוד חיים מלאך)].
(Zedn. p. 18).

2058. **דבר מצוה** . . . בענין מנין תרי"ג מצות ואזאר דברי הרמב"ם . . . בספר המצות . . . [מהר' ברוך ב"ר אליהו עין מסוויסלאץ] . וואר ש א (נתן שרויפטגיספער). תרמ"ד 1884 8° .(2)+94 עמ'.

2059. **דבר משה** אשר כתבתי אני . . . משה בכמהר"ר שלמה אמארילייו ז"לההה . . . [כולל שו"ת . חלק א' על ש"ע או"ח יו"ד ואה"ע (עם הקדמה וחי' ומפתחות מאת בן אהיו, תלמידו הר' שלמה בר יצחק בר שלמה אמארילייו)] . שאלוניקי (נדפס בבית ת"ת בדפוס בצלאל הלוי אשכנזי) [תק"ב 1742] fol. (7)+186+(3) דף.

" . . . חלק שני והוא חלק ח"מ אשר כתבתי . . . אני . . . חיים משה אמארילייו . . . ובסוף הספר . . . קונטרס בני יונה מקצת שאלות ותשובות להרב . . . יונה נ' ריי זל"הה . . . בעיר קושט' . . . [כ"ה שו"ת (משׁ' תע"ת—תק"ג) . עם הקדמת חתנו ותלמידו הר' מרדכי בן אחיו ר' יוסף בהרש"א] . שאלוניקי (בדפוס ת"ת) [תק"ג 1743] fol. (5)+148 דף .

" . . . חלק שלישי, והוא משאלות ותשובות . . . על סדר ד' טורים . . . שחיבר הרב . . . חיים משה אמארילייו ז"לההה . . . [עם הקדמות מהר' : ה) אהרן אחיו של המחבר . ו) שלמה בן אחיו ר' יצחק) . והוגה ע"י הר' שמואל בן המחבר (עם הקדמה מטנו)] . שאלוניקי (בצלאל הלוי אשכנזי) [תק"י 1750] fol. (2)+80 דף.
(Zedn. p. 47).

2060. **[דבר משה]** . שאלות ותשובות דבר משה והוא חלק אחד מחלקי התשובות אשר לי על ארבעה חלקי חש"ע . . . הכינותי . . . אנכי . . משה תאומים . . . אב"ד מלפנים . . . בק"ק יאבלונוב . . . וכעת בק"ק האראדענקא . . . [ק' שו"ת] . לעמבערג (אורי זאב וואלף סאלאש) [תרכ"ד] fol. 1864 (2)+100 דף.
(Zedn. p. 756).

2061. **דבר המשפט** ח"א . . . חדושי דינים מראשונים והאחרונים . . . [על ש"ע חו"מ (סי' א—ר"ז), מהר' מנחם בר שמעון מרדכי מאדריאנופולי . (בעל ס' דבר אמת וס' דברי מנחם הנזכרים במקומם)] . אזמיר (ן'ציון בנימן רודיטי בר יאושע משה) [תרל"ד 1874] fol. (2)+78 דף.
(Strlu p. 463).

2062. **דבר סדר** יעודתו בהררי קדש . . . אנ"ך דברי תורה ודברי קבלה . . . [לאנשי חברת משמרת חצות לילה במנשובה] . מנטובה (בדפוס הרופא אליעזר שלמה מאיטליה) . תקנ"א 1791 8° 32. דף'.
(Strln p. 141).

2063. **דבר על אודות התלמוד** אם יכול הוא להתרגם כל צרכו, כתבתיו . . . מא"ש. בביה"מ ווינא. [ליום מלאות שבעים שנה להרא"ח ווייס (ער"ח אדר תרמ"ה)] . שרעסבורג (דוד לאווי ואברהם דור אלקאלאי) תרמ"ה 1885 8° 16. עמ'.

2064. **דבר שבקדושה** . . . חברו . . . הרב . . . אברהם ראובן כהן סופר מק"ק פראג אשר חיבר ספר ילקוט ראובני . . . בן . . . מוהר"ר האשקי כץ . . . תתן . . . מוהר"ר אפרים . . . איש לונטשיץ . . . [כולל וידוי על חטא בעשרה מאמרות לכל איתיות א"ב . (נדפס ראשונה וולצבאך תמ"ד 4° ברשי' שט' צר' וויוסט)] . לעמבערג (ליב מדפיס) [תרכ"ב] 1862 16° (34 דף). [ראה באית א' אור תורה 521 №].

2065. A. " . . . וואר ש א (נתנאל דוד זיסבערג) תרל"ד 1873 16° 44. עמ'.

——— ספר **דבר שמואל** והוא פירוש כל מאמרי רז"ל שבספר אלה הדברים רבה . . . [מהר' שמואל חאגיז מפאס (נפטר בשנת שצ"ד) בר' יעקב בן הריין ר' שמואל חאגיז . (עם הקדמת המגיה ר' ישראל זאנוני בר דניאל מגואסטאלה)] . וויניציאה (זואן דגארה) שנ"ו [1596] 4° 54. דף. [ראה באות מ' ספר מבקש ה', שלשה דרשות על כל פרשה מהר"ש חאגיז ונלוה בסופו ס' דבר שמואל] .
(St. № 7018,1. Zedn. p. 672).

2066. **דבר שמואל** . . . שאלות ותשובות של הרב . . . שמואל בכמ"ר אברהם אבוהב זלה"ה . [המכונת רשב"א ברורו (נולד בשנת ש"ע ונפטר ר"ח אלול תנ"ד בויניציאה) . כולל

שע"ז שו"ת ומהם ג' האחרונות בשם זכרון לבני ישראל: מה שכתב בשנת תכ"ח בשם הישיבה הכללית על ענין שבתי צבי ונתן העזתי (שנדפס על גליון גדול בויניציאה תכ"ח, הנשאר עוד לפליטה בקובץ יקר הנמצא באוצר הספרים של הבארון ר' דוד גינצבורג פה). הובא לדפוס על ידי בנו הר' יעקב אבוהב, עם הקדמה מתולדות אביו, וצואת המחבר בשם משמרת הקדש. (הוגה ע"י הר' דוד בר שלמה אלטאראס)]. ויניציאה (ווענדראמין) [תס"ב 1701] fol. (6)+104 דף. (St. № 6994. Zedn. p. 670. Roest p. 1019)

2067. **דבר שמואל**. על מאמרים ודרושים שונים . . . [כולל ששה דרושים, מהר' שמואל הלוי בר מנחם מענדיל ז"ל מורה הוראה בקראטאשין. (עם ב' מכתבים מאת: א) הר' אהרן יושע אלי' הערצפעלד מראוויטש, מש' תר"ז. ב) הר' מ. ל. מלבים מוורעשנא מש' תר"ן)] קראטאשין (דוב בער מאנאש) [תרט"ו 1855] 4° .(8)+112 עמ',
(Zedn p. 675. Roest p. 1026),

2068. A. **דבר השמיטה**. קובץ כל דברי הרבנים . . . המהפכים בכחא דהיתרא . . . שיהיה מותר חרישה וזריעה בא"י בשנת תרמ"ט . . . שהיא שנת השמיטה . . . נאסף ונערך על ידי . . . ר' יצחק הירשענזאהן . . . (מחברת ראשונה). ירושלם (בדפוס המחבר). תרמ"ח [1888] 8° .(4) 110 עמ'.

2069. A. **דבר תורה** בו מביאר . . . המאמר „תורה מביאה לידי זהירות" . . . [של רבי פנחס בן יאיר (שלא בא ביאורו בס' מסילת ישרים לרמח"ל) ט"ז פרקים מאת פלאי (והוא: א. ג. לעוויטאן)]. ווארשא (יעקב זאב אונטערהענדלער). תר"ן 1890 8° .36 עמ'.

2070. **דברי אבל** על מות . . . רבנו יחזקאל לאנדוי הלוי . . . אב"ד ור"מ בפראג . . . מאת . . . יהודה ליב קארלבורג. אופיבאך (צבי הירש סג"ל שפיץ מפ"ב) תקנ"ג [1793] 8° .16 דף. (Zedn. p. 166. Roest p. 252).

2071. **דברי אברהם** ח"ב והוא ביאור . . . על ספר דעת קדושים (מן סי' מ' עד סי' ס') מהרב . . . אברהם דוד . . . ובסופו נספח קונטרס השמות ובו כללים בעני כתיבת שמות בגיטין . . . ממני . . . יחזקאל בהמנוח מו' אברהם אבוש ז"ל פרענקיל . . . בק' הוסאטין. פרעמישלא (חיים אהרן זופניק ושותפיו חיים קנאללער והאמערשמיט) תרמ"ו 1885 fol. .(2)+47+(1)+33 דף. [הסכ' הר' מש' תרמ"ה: א) יצחק אהרן סג"ל איטינגא מלבוב. ב) צבי הירש אורנשטיין מלבוב. ג) יצחק שמעלקיש מפרעמישלא. ד) חיים ב"ר מרדכי פישל סופר מפעסט בעל מחנה חיים, במעדלינג סמוך לוויען. ה) שלום מרדכי הכהן אבד"ק ברעזאן בעל ס' משפט שלום]. (ח"א לא נדפס).

2072. A. „ . . . [בלי קונטרס השמות (הנמצא בכרך מיוחד באות ק')].

2073. **[דברי אגור]** ספר דקדוק הנקרא דברי אגור . . . [מאת ר'] . . . יעקב בכמ"ר יצחק לבית לוי פינצו אשכנזי . . . כללים . . . מדקדוק . . . בדרך קצרה . . . ויניציאה (זואן דגארה) שס"ה [1605] 8° .16 דף.
(St. № 5531. Zedn. p. 302).

2074. **דברי אגרת** מאת המחבר שו"ת דברי מנחם ה"ח הרב . . . מענדל שטיינהארט . . . על אודות איזה היתרים ותקנות אשר יסדו החכמים הרבנים אנשי קונסיסטוריום במדינת וועסטפאלען . . . הובא לדפוס ע"י אחוזת מרעהו. [עם הערות מהמגיה והמדפיס רוו"ה]. רעדלהיים (וו. היידענהיים). תקע"ב 1812 4° (4)+12 דף
(St. № 6370. Zedn. p. 734. Roest p. 1090).

2075. A. **דברי אגרת** . . . לכתוב צחות . . . במאה אגרות . . . [מאת פלאי]. סדילקאב (ע"י הר' יצחק מרפים), תקצ"ו 1836 12° .(3)+(39) דף.

2076. **דברי אגרת ודברי שיר**. קבוצת אגרות ושירים . . . מאתי אהרן צבי הירש קורלאנדער מורה ומנהל בערת ישורון דק"ק קליוזענבורג. [ב"ר דוב בער מקעלעס בפלך קאוונא]. אפען (בדפוס של האוניווערזיטעט) [תרכ"ז] 1867 8° .62+(2) עמ'.
(Strin p. 129).

2077. A. **דברי אלימלך** על התורה אשר חיבר . . . הרב . . . אלימלך . . . האב"ד דק"ק גראדזיסק, בן . . . מו"ה חיים מאיר יח"אל זצ"ל . . . האבר"ק קאזניץ ומאגלניצא, נין ונכד . . . המגיד . . . מקאזניץ, ולמרן . . . בעל המחבר ספר נועם אלימלך. חתן הרב . . . ירחמיאל זצ"ל . . . בהרב הקדוש היהודי . . . מפרשיסחא . . . [(ראה ס' דבר אליהו 2038 №) כולל רמזים עה"ת בדרך החסידות, שני חלקים]. וואַרשא (ח"א בדפוס מ. י. האלטער. ח"ב בדפוס האחים שולדבערג), תר"ן-תרנ"א 91–1890 4° 504 עמ'. (עם שער מיוחד לח"ב).

2078. **דברי אמת** אשר אזן וחקר . . . הרב . . . יצחק בהר"ר דוד זצוק"ל . . . יפרד וחיה לשלשה ראשים החלק האחד קצת שאלות ותשובות . . . והחלק השני אחד עשר . . . קונטריסים . . . בפלפול רב . . . [והשלישי] . . . חמש עשרה דרושים . . . [ובהם הספד על הר' חיים אבועלפיא שנפטר בטבריא ועל הר' חיים ן' עטר שנפטר בירושלם בש' תק"ד, (הוגה ע"י הר' נסים יאודה ן' יקר). עם ד' הקדמות: א) מחתן המחבר הר' אברהם כר אביגדור. ב) מהר' חיים מודעי. ג) אהרן די טולידו. ד) מבן המחבר הר' דוד]. קושטאנדינה (האחים: ראובן ונסים בני יונה אשכנזי ז"ל). [תק"ך 1760] fol. (6)+46+117+12+49 דף. [עם הגהות כ"י בגליון].

(Zedn. p. 364. Roest p. 465).

2079. „ . . . [נדפס שנית]. האלבערשטאדט בדפוס הוקם על בבית ירוחם פישל בן צבי מכונה הירש (ה. מייער). (חש"ד) [תרכ"א 1861 fol. (5)+136+8+39 דף.

(Strln p. 113).

2080. **דברי אמת** על התורה והוא חיבור אחד מהשלשה חיבורים שחיבר . . . הרב . . . יעקב יצחק הלוי הורוויץ מלאנצוט. הובא לבית הדפוס ע"י . . . מוהר"ר יצחק קאפיל הלוי הורוויץ שטערין פעלר נכד הרב המחבר מלובלין. [ב"ר אברהם בן המחבר ז"ל. (ראה זאת זכרון. זכרון זאת באות ז'). עם הקדמה מהמ"ל והתנהגות פ"ב סי' מהמחבר עם לקוטי נו"ך על דרך החסידות וחי' על איזה מס']. זאלקווא (אברהם יהודא ליב מאיר האזער חח"ר מסווירז) תקס"ח 1808 4° (4)+62+12 דף. [הסכ' הר' מש' תקס"ה: א) אברהם יחושע העשיל מאפטא אבד"ק מעזבוז. משולם זלמן אבד"ק לובלין],

(Zedn. p. 291).

2081. A. „ . . . [תוצאה שניה]. סדילקאב (יצחק בן אליעזר). תקצ"ו 1835 4° (2)+58 דף. [הסכ' הר' מדפוס הראשון].

2082. A. „ . . . [אולי על פי תוצאה השלישית לעטבערג תר"י 4° (ברשימת רוסט)]. לובלין (השותפים: יעקב הערשענהארן ומשה שניידמעסער) תר"ן 1890 8° 74. עמ'. [הסכ' הר' כנ"ל].

2083. קונטרס **דברי אמת** . . . [נגד הקונטרס אמת ומשפט. (ראה ברשי' אות א 805 № ולהלן: דמעת עשוקים)]. (המו"ד) [ירושלים. תרכ"ג–כד 64–1863] 4° דף. 4 דף.

2084. A. **דברי אריה** . . . ובו שני שערים . . . א) שער העבודה. . . . ב) שער נדרי תורה . . . חלק ראשון מאת אריה ליב בהרב . . . חיים חייקיל מקלעצק חונה כעת באיטעל הסמוכה לבאברוויסק. ווילנא (הלל בר"א דווא-זעץ). [תרל"ג] 1873 4° 32 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרל"ג: א) רבני ווילנא (יוסף בר רפאל. בצלאל הכהן). ב) אליהו בהר"א גאלדבערג מבאברוויסק. ג) יצחק אליהו לאנדא מ"מ דווילנא].

2085. „ . . . ספר לב אריה . . . הוצאה שניה . . . בהדפסה ראשונה קראתיו דברי אריה, ועתה . . . בשמי ל"א . . . אני . . . אריה ליב מו"צ בעיר איטעל הסמוכה לבאברוסק בן . . . הרב . . . חיים חייקיל נ"י ד"צ בקלעצק. וואַרשא (יוסף אונטער העגדלער) תרל"ח 1878 8° 58. עמ'. [הסכ' הר' כמו בד' א' הנ"ל].

2086. **דברי אשר** הלק ראשון קראתיו מכתב חרבות צורים . . . בענין עשית מצות מילה ופריעה כתיקונה, ויבור בראיות . . . שאין מן הראוי לקרוע העור תרך

שלמשה בצפרני אגודל כאשר היה המנהג ער עתה, כי אם לחתוך אותה באזמל קטן . . . [(המצויר בשער הספר) מאת] . . . אשר בן נפתלי יכונה אנשיל ב"מ הירץ אפנהיים ז"ל מדעסוי . . . (חמ"ר) [דעסוי] תקס"ד 1804 8° (2)+ 38 עמ'.
(St. № 4461. Zedn p. 621. Roest p. 914).

2087. **דברי בינה** . . . [או האמונה וחכמת הטבע, בששה מחלקות (האחרונה כוללת: השקפה על למודי החוקר באקל מהשתלמות האדם), מאת משה באזילעוי-סקי]. זיטאמיר. תר"ל 1869 8° 164 עמ'. (ומכס תסר הסמר).
(Strln p. 20).

2088. **דברי בינה** . . . חידושים על מסכת מכות . . [וגם] . . בשארי מקומות בש"ס, גם בישוב דברי הרמב"ם . . . החמורים בכמה מקומות, חברו . . . מוהר"ר דוב בעריש ברודא . . . בן . . . ר' חיים ברודא . . . מהוראדנא בעה"מ ספר תורה אור ודרך חיים על יו"ד, ונלוה אליו קונטרס . . . בענינים השייכים לחלק אבן העזר, ובשם שנות חיים יכונה . . . בו יבואו גם דברי מר אביו . . . ז"ל מחידושי כת"י שלו. חלק ראשון . . . הובא לבית הדפוס על ידי . . . יוסף שמואל במוהר"נ מזרח ש"ץ ושו"ב במקום מעיני הישועה בעיר דרוזגעניק . . . מחיר הספר . . . קידש לשובת בית התולים אשר בעיר הנ"ל . . . וואר שא (מ. י. האלטער) תרמ"ח 1888 fol. 74+ 18 עמ'. (ראה באות ת' תורה אור ודרך חיים, הוראדנא תקפ"נ).

2089. " . . חלק שני . . . על מס' מכות בפ אלו הן הלוקין. גם . . . בכמה סוגיות . . . השייכים לארבעה חלקי השו"ע, ובסוגיא דתקפו כהן, . . . גם ליקוטים מחי' במס' ב"ק יב"מ ובסוף . . . שו"ת אחת . . . מא"א . . . עם הוספות דברים משלי. ווילנא (פין ושותפיו) תר"ן 1890 fol. 122 עמ'.

2090. A. " . . . [שני חלקים. (בח"א חסר בסופו הקונטרס שנות חיים)].

2091. **דברי הבריית** . . . תקון מסודר . . . להנות . . . בליל קודם יום המילה . . . [מתוקן מאת הר' דב"ש (דוד בר שלמה ראה באות צ' צוף דבש, ציונת הרב דב"ש), אלטאראם, אבד"ק ויניציאה (נפטר י"ג ניסן תע"ד, בן ע"ה שנה), והובא לדפוס על ידי משה חי ב"ר יוסף וינטורין]. ויניציאה (בראגאדין) [תס"ז] 1707 8° 96 דף. (ומהם חסר דף אחרון). [ראה גם באות ב' 1647 № ברית יצחק].
(St. № 3224. Zedn. p. 446).

2092. **דברי הבריית** . . . [על התורה (ער פ' משפטים) מאת הר'] . . . אברהם צבי הירש בן הרב . . . מאיר נר"ו . . . [ממרינת ליטא]. זאלקווי ת"מ פרינץ יאקוב בן מלך. (בדפוס האחים: אהרן וגרשון בניו של ר' חיים דור סג"ל, נכדי הר' אורי פייבש מאמ"ר). [תפ"ט 1729 fol. (3)+73 דף. [הסכ' הר' מש' תפ"ט: ח) ישראל איסרל אב"ד ור"ט דבריסק. כ) ארי' ליב בהר"מ סג"ל הורוויץ בפקודת אביו האבד"ק טיקטין. ג) צבי הירש בהר' שמחה כ"ץ רפאפורט אב"ד ור"מ דק"ק וילקאווישק והגליל (תפ"ח). ד) יושע הלוי מקראקא החונה בק"ק שעכנאווצי, אב"ד ור"מ דק"ק שימויאטיש ונאמן ב"י דד"א. ה) ישראל בהר' שלום ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק זבלודאווא (תפ"ח). ו) יוסף בר מרדכי סג"ל זצ"ל הורוויץ אב"ד ור"מ דק"ק ביאלי. ז) שמשון מקראקא שחיה מקדם אב"ד ור"מ דק"ק ארלי. ח) טובי' בהר' שלמה בכרך, (יושב בבה"מ בק"ק טיקטין). ט) צבי הירש כמוהר"ש ז"ל ברודא החונה בק"ק זבלודאווא, אב"ד ור"מ דק"ק לאזרי (תפ"ח). י) צבי הירש בהר' שמואל הלוי הובי"ק ויסאקי. יא) יצחק אייזיק הלוי אב"ד ור"מ דק"ק לובלין, יב) ארי' ליב מלובלין אב"ד ור"מ דק"ק ואמאשט. יג) צבי הירש אב"ד ור"מ דק"ק מעזאריטש. יד) גר משה ב"ר שלמה זלמן ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק קרינוק ולע"ע ראבד"ק הוראדני (ניסו של המחבר. טו) דוד בהר' ישראל נר"ו הנזכר, אב"ד ור"מ דק"ק אמדור והקהלות תפ"ח. וחותנו של המחבר. טו) חנוך העניך אויערבך אבד"ק בעלזיץ. יז) יואל נקרא זוסמן ב"ר ישכר בער אבד"ק פיעסק ולע"ע ראב"ד בהוראדני. מאיר בר צ"ה ז"ל מנאוויבור, תפ"ח (אביו של המחבר)].

2093. **דברי דוד** . . . חכמה ומוסר . . . [ותוכחות לכל יום, מהרב דוד לירא ב"ר אריה ליב „החונה כעת בק"ק לירא". (נפטר בלבוב כ"ו מרחשון תנ"ו). נדפס ראשונה על ידי המחבר בלובלין תל"א או תל"ד 4° (ברשי' שט'). ושנית עם] . . . תוספות

דברי מוסר ומנהגים . . . מה' צבי הירש לעש במהו"ר נפתלי משה סגל . . . מטשפחת הורוויץ . . [נדפס באיפיבאך תז"ג 1722 8°. (ברשימת שט'). ראה גם באות י' ספר היראה וכו נכלל ס' המוסר הוא דברי דור] . (חמו"ד) , [זעלך וואהלין]. (בדפוס השותפים : יחיאל מיכל בן דוד כ"ץ ויחזקאל בן שבח) . 16° .(24 דף ומשם והלאה חסר בסופו) .

2094. A. „ דברי דוד . . . זיטאמיר (א. ש. שאדאוו) תרכ"ה 1865 16° .58 עמ' .

2095. „ . . . זיטאמיר (י. מ. באקשט) תרל"ג 1872 16° .56 עמ' .

2096. A. „ . . . וארשא (יואל לעבענואהן) . תרל"ג 1873 16° .20 דף.

2097. דברי דוד . טורי זהב . . . והוא ביאור . . . על רש"י שעל חמשה חומשי תורה . . . [מהר' דוד הלוי בר שמואל בעל הש"ז , חתנו של הר"י בעל הב"ח (ובכמה פרשיות מביא ביאורים ששמע ממנו) , האריך ימים יותר משמנים שנה ונפטר בלבוב כ"ו שבט תכ"ו] . . . הובא לבית הדפוס ע"י חתן בנו של המחבר ה"ה הרב . . . משה בהראש הקצין מהר"ר יצחק ר' עזריאל מקרעמניץ הראב"ד ור"מ דק"ק שינאווי . . . וע"י המלקט והמגיה . . . מהר"ר אהרן במהר"ר יעקב הלוי חתן הרב . . . יוסף בן . . . מוהר"ר זדל יצ"ו הראב"ד ור"מ דק"ק קאוולי . . . [עם הקדמה מהמ"ל הר' משה חתן הרב ישעי' הלוי בן המחבר (ובסופו הגהות מהר"מ, ממנו, וקצת חי' מספרו ויקהל משה עה"ת , שלא נדפס) , והקדמת המגיה ר' אהרן הנ"ל חתן הר' יוסף „אב"ד ור"מ דכולא גלילא מינסק". (בס' האזינו מזכיר הש"ז כי „במלכות פולין וליטא ושאר ארצות, משנת ת"ח ואילך שהיתה הרעה של הריגה כמעט לרוב ישראל שבאותו דור ואותן שנמלטו אחורי הנהר ווייסיל מתו עם רב מאד מישראל מתוך חולי שבא מחדרי לבם")] . דיהרן פורט (שבתי משורר) תמ"ט [1689] fol. (1)+79+(3) דף (ומהם חסר האחרון) [תולרות הר' בעל ט"ז בארוכה ראה בס' כלילת יופי ח"א ובס' אנשי שם, ובקצרה מה שכתבתי במכ"ע המליץ תרנ"ד 18 №] .
(St. №4844,1. Zedn. p. 202).

2098. „ . . . נדפס שנית . . . בהגהה מדוייקת ובהוספת ציוני הפסוקים . . . ובציוני הדפים בש"ס . [(בהשמטת הקונט' הגהות מהר"מ)] . וארשא (יצחק גאלרמאן) . תרמ"ב 1882 8° 288 עמ'. (עם שער מיוחד לחלק שני) .

2099. דברי דוד . . . [כולל פ"ז שו"ת על ד" שו"ע , מהר' דוד בהר' רפאל מילדולה [ובראשו מליצות ושירים מאת : ה) יצחק הכהן בלינפאנטי (עם קינה ממנו על מות הר' רפאל מילדולה אביו של המחבר, ביום י"ט ניסן תק"ג) . כ) יוסף שיפרוט די גבאי . ג) יעקב בר אברהם מילדולה] . אמשטרדם (השותפים : הירץ לוי רופא וחתנו קאשמן מו"ס) . [תקי"ג 1753] 8° (2)+240+24 דף. [הסכ' הר' מש' תקי"ב—י"ג : ה) יצחק חיים ן' דנא די בריטו, מאמ"ד . כ) ארי' ליב אבד"ק אש' באמ"ד . ג) יעקב יושע „חונה ספד"מ החותם פה וירמזא יום ד' כ"ב כסליו תקי"ג" (אגרת התנצלות במקום הסכמה , שגדר בעדו לבלי תת הסכמתו על שום ספר חדש , זולת על א' או ב' ספרים הוכרח להסכים בהיותו בד"א בס"ם דמיין , ובעת שכבר פרק מעליו עול הרבנות „ולעיר הקודש שמתי פני" . ראה מה שכתבתי בהמליץ תרנ"ד 7 №), ד) שמואל הילמן במוץ . ס) שאול הלוי מהאג . ו) ישראל בנימין בר ישעיה באסאן מרינייו . ז) משה מרגליות מקידאן , שהיה אב"ד בכמה קהלות במדינת זאמוט ולע"ע באמ"ד עוסק בהדפסת ספרו פני משה על הירושלמי] .
(St. № 4827,1. Zedn. p. 525. Roest p. 784).

2100 דברי דוד וסיר הון יוסף . . . [כולל ע"ר] . . . שו"ת על חלק אה"ע . . . [מהר' דוד בר שלמה בן אבי זמרא (בן זאמירו , ואח"כ נודע בשם בן זמרא, הוא הרדב"ז . אבינו היה מיוצאי ספרד , ובהיותו בן י"ג שנה היה בצפת, ובשנת רע"ד כבר היה במצרים בישיבת הגגיד ר' יצחק הכהן שולאל, והרביץ שם תורה מ' שנה, הוא ביטל חשבו השטרות, ולעת זקנתו עלה ירושלימה , וחי באה"ק כעשרים שנה , נפטר בצפת בן ק"י שנה , ראה באות ש' שו"ת הרדב"ז ה"ח, והס' דברי דוד הוא חלק ששי לתשובותיו, ונדפס החלק הזה מצורף לתשובותיו) נעתק מכ"י והוכא לדפוס ע"י הר' יוסף בר זכריה זאמירו ממשפחת המחבר, וגלוה אליו ס' הון יוסף כולל ל"ג שו"ת בדיני אה"ע מאת המ"ל] . ליוורנו (האחים יהודה יוסף חיים ואליעזר רפאל סעדון) . [תקפ"ח—פ"ט 29—1828 fol. (5)+ 27+109 דף. [הסכ' הר' : ה) רבני ליוורנו, תשרי תק"ץ . (שלמה ברד"ח מלאך . דור מועמי

יהושע בר שלמה ליאוני). רבני תוגם, תקפ"ח (יצחק טייב. יצחק הכהן טנוגי. שלמה זרקא. נתן בורגיל, ישועה בסים. יוסף אריכס. יאודה בר אברהם הכהן טנוגי. יצחק הכהן)].
(Zedn. p. 203. Roest p. 301).

2101. **דברי דוד** כולל שני חלקים חלק הראשון באור . . . על ששת טעם כעיקר . . . והחלק השני חרושי הלכות על מסכת ברכות ומו"ק . . . מאת . . . הרב . . . דוד טעביל . . . שהיה מד"א בק"ק מינסק. בעהמ"ח ספר בית דוד . . . ונלוו אליו איזה הערות וחדושי תורה מבן המחבר . . . יצחק ראבין. [המביא לדפוס, (עם הקדמה ממנו)]. ווילנא (האל' והאחים ראם). תרמ"ו 1886 fol. 4+92+12 עמ'. הסכ' הר' מש' תרמ"ו: א) י. א. מקאוונא. ב) נ. צ. י. ברלין מוואלאזין. ג) שאול בהר' ישראל ז"ל פאדווא אבר"ק ווילקאמיר. (חותנו של הט"ל). ד) משה יהודה ליב מינסק (חתנו של המחבר)].
(ראה № 1274 באות ב' ס' בית דוד).

2102. **דברי זכרון** בדרך חיים תוכחת מוסר . . . חבר . . . מוהר"ר יוסף שטאטהאגן . . . [ב"ר שמשון ממוץ, (בהיותו בן מ"ב שנה). כולל דיני ש"ב בשני חלקים, ובהם נכללים דברי מוסר]. אמשטרדם (עמנואל בן יוסף עשיאש). [תס"ה 1705] fol. (2)+82+32 דף. [הסכ' הר' מש' תס"ה: א) שלמה די אוליוויה. ב) שלמה אזיליון מאמ"ד. ד) משה יהודא בר קלונימוס הכהן באמ"ר. ג) נפתלי הכהן (הרובץ בין המשפתים ק"ק פוזנא והגליל וק"ק פרנקפורט דמיין, אדר"א תס"ד")].
(St. № 6010. Zedn. p. 733. Roest p. 1089).

2103. **דברי חיים** כולל פלפול . . . בענינים מד' חלקי הש"ע ופוסקים . . . מאת הרב . . . יצחק איצק אויערבאך . . . אשר שימש בכתר הרבנות בק"ק דאברין, פלאצק . . . ולבסוף ימיו . . . על כס אביו הרב . . . חיים אויערבאך . . . בעה"מ ספר דברי משפט על הו"ט אב"ד ק"ק לונשיץ . . . ושמה מנוחתם כבוד, ונלוה . . . הקונטרס מים חיים ענינים מלוקטים השייכים לאו"ח ויו"ד מאת אבי המחבר . . . מור"ח הנ"ל, נסדר הכל ע"י בנו הרב . . . מאיר אויערבאך . . . אב"ד ק"ק קויל . . . [עם הקדמה משנת תר"י, והערות ממנו (יבסופו קצת חי' מהר' מנחם אויערבאך ז"ל אבד"ק אוסטראווא, ומהר' אליעזר אויערבאך, ומהר' דוד בר מאיר שלעזינגער, בעל ס' צרה לדרך שהרפיס בברעסלויא תרי"א)]. (חמו"ד) [ברעסלויא, תרי"א—י"ב 52 - 1851] fol. (2)+138+130+(10) דף. [ראה בדשי' אות א, אמרי בינה № 762]
(Zedn. p. 63).

2104. A. **דברי חיים** דרשות . . . על ספר בראשית . . . מאתי חיים . . . [ב"ר] . . . אברהם יואל ז"ל שארין מחאסלאוויטש. ווילנא (פין ושותפיו) [תר"ל] 4° 1870 (4)+76 עמ'. [הסכ' הר': א) משה יצחק אביגדור משקלאוו, תרכ"ד. ב) אברהם שמחה במסטיסלאוו, תרכ"ג. ג) מאיר ברלין במאהליב, תרכ"ד. ד) ראובן בר אברהם הלוי במסטיסלאוו, תרכ"ה. ה) יצחק אלחנן מקאוונא, תרכ"ט. ו) יו"ט ליפמאן בר יהודא ואב הכהן מחסלאוויטש, תרכ"ט. ז) אלעזר משה הלוי איש הורוויץ מפינסק תרכ"ג. ח) בצלאל הכהן מווילנא תרכ"ט. ט) משה נחמיה כהניו מחסלאוויטש, תרכ"ב].

2105. A. „ . . . על ספר בראשית . . . [נדפס שנית]. ווילנא (פין ושותפיו). תרל"ז 4° 1877 80 עמ'. [הסכ' הר' הנזכרים, עם נוספות מהסכ' הר' בחלק במדבר דפוס ראשון].

2106. A. „ . . . על ספר שמות . . . ווילנא (פין ושותפיו) [תרל"א] 4° 1871 (4)+96 עמ'.

2107. A. „ . . . על ספר שמות . . . [נדפס שנית]. ווילנא (פין ושותפיו) תרל"ז 4° 1877 96 עמ'.

2108. A. „ . . . על ספר ויקרא . . . ווילנא (פין ושותפיו). [תרכ"ט] 4° 1869 (4)+126 עמ'. [הסכ' הר' הנ"ל בח"א דפוס א].

2109. A. „ . . . על ספר ויקרא . . . [נדפס שנית]. ווילנא (פין ושותפיו). [תרל"ג] 1873 4° (4)+126 עמ'.

2110. A. „ . . . על ספר ויקרא . . . [נדפס שלישית, (ונוסף בסופו „סיום הספר")]. ווילנא (פין ושותפיו) תר"ם 4° 1880 132 עמ'.

2111. A. „דברי חיים על ספר במדבר . . . ווילנא (פין ושותפיו). [תרל"ב] 1872 4° 94 עמ'. [הסכ' הר' כמו בח"א וה"ג, ונוסף עליהם הסכ' הר': י) ראובן הלוי הנ"ל במסטיסלאיו, תרל"א. יא) יהושע במוהר"ם עקיבא אלטשולר משאוום, תרל"ב. יב) משה ניסן בהר"א משכיל לאיתן משומייאץ, תר"ל].

2112. A. „ . . . על ספר במדבר . . . [נדפס שנית (ונוסף בסופו „סיום הספר")]. ווילנא (פין ושותפיו) תרל"ז 1877 4° 112 עמ'.

2113. A. „ . . . על ספר דברים . . . ווילנא (פין ושותפיו). [תרל"ג] 1873 4° 96 עמ'.

2114. A. „ . . . על ספר דברים . . . [נדפס שנית (ונוסף בסופו „סיום הספר")]. ווילנא (פי ושותפיו) תרל"ח 1878 4° 96 עמ'.

2115. „ . . . [ה"ח בברך אחד] . . . ווילנא . . . 4° [ח"א, תר"ל. ח"ב, תרל"א. ח"ב, תרל"ג. ח"ד, תרל"ב, ח"ה, תרל"ג].

2116. „ [ה"ח בכ"א] . . . ווילנא . . . 4° [ח"א, תרל"ז. ח"ב, תרל"ז. ח"ג, תרל"ג. ח"ד, תרל"ז. ח"ה, תרל"ג].

2117. דברי חיים . . . שני חלקים . . . הראשון כולל שו"ת . . . השני כולל דרושים . . . מאתי . . . חיים זאב וואלף בלא"א מהו' יצחק . . . ירושלם מילידי אסמינא בממלכת רוסיא. איידקוהנען. (כדפוס החדש של השותפים: אברהם צבי קאצינעליבויגין ושמריהו ראבינאוויץ). [תרל"ב] fol. 1872 (2)+104 עמ'. [הסכ' הר' הר' מש' תרל"ג—ל"ד: ח) י. ש. נ"ז מלבוב. כ) מ. ל. מלבים במאהליב. ג) אליהו ניטמאכער מגרידץ. ד) מרדכי קלאצקי מלידא. תרל"א. ס) צ"ה קאלישער מטהארין. ו) בצלאל הכהן מווילנא. ז) גרשון תנחום במינסק. ח) א. ח. מיזיל מלאדז. ט) יעקב אליהו במוהר"א הלוי מסלאבאדקא, תרל"ב. י) ש. זנוויל מוואר שא. יא) ע. הילדעסהיימער מבערלין. יב) י. העשיל לעוזין].

2118. A. „ . . . [עם פתיחה אחרת, ושער חדש משנת תרל"ג fol. 1873].

2119. דברי חיים חלק ראשון והם תשעה דרושים . . . וגם הספר . . . [על אביו הר' בצלאל הכהן מווילנא (שנפטר י' ניסן תרל"ח)] . . . וגם טעמי דקראי על חומש ומעט מתידושי . . . ש"ס ושו"ת אחת בדין הפקר, מאתי . . . חיים אורי . . . הכהן . . . מו"ח בפה וארעצע מגרש ווילנא. [כולל גם חידושים מאביו הרב]. ווילנא (אברהם צבי קאצינעלינבויגען). תרמ"ט 1888 4° 13+84 עמ'. [הסכ' הר', מש' תרמ"ה—מ"ז: ח) שלמה הכהן מווילנא, אחיו של הר' בצלאל. כ) שמואל ב"ר יוסף מלופטש. ג) יעקב מ"מ ומ"צ דווילנא, ד) אלעזר בר אלכסנדר קליינבערג מו"צ בווילנא. ס) שמואל גרשוני רב העדה בדענעבארג. ו) שלמה זלמן דובער זעלדין מ"צ בדענעבארג. ז) יעקב יצחק רייגעס מלידא. ח) דוד בנציון בר אליהו מוואבאלניק. ט) פנחס בר יהודה ליב הכהן מוואבאלניק. י) אברהם ב"ר יעקב מו"צ באנשעקאליץ דווילנא, תרמ"ז].

2120. A. דברי חכמה . . . וואש דראי ברירר האבן בוויזען. [מעשה נעתקה בלא"ש, מאת פלאי]. סדילקאב (משה בן נתן נטע בלאיישטערין). תקצ"ו 1836 12° [אותיות עברי טייטש]. (10 דף).

2121. A. דברי חכמה כולל חמשה מאמרים על מחזות השבע וחקותיה בנופים ובעלי-חיים, על פי מחקרי החכמים האחרונים. עם 43 ציורים פתוחי-עץ מאת משה פעלדשטיין. [בר שלמה זלמן (עם מכתב בראשו מאת חז"ם, מש' תר"ם). „תוכן המאמרים האלה נדפס במ"ע „הצפירה" שנת 81—1880 ויצאו עתה לאור בשנוים ונוספות רבות"]. וארשא (א גינזבורג) תרנ"ה 1895 8° 87 עמ'.

2122. דברי חכמים . . . מתחלק לשני חלקים . . . דעת חכמה והוא מתחלק לארבעה שערים שער השבת שער התשובה שער העבודה שער הידיעות . . . מקור חכמה והם הדינים השכיחים והצריכים בדורינו זה המבוארים בדברי הש"ע א"ח ובהגהותיו על פי

סימניו בנתינת . . טעם . . . לדבריהם . ואחר כל סימן . . . חידושי דינים הנמצאים בספרי היראה ס' הזוהר וכתבי האר"י וש"ה . . . ודברי תוכחה ומוסר השייך לכל סימן . . . והידושי דינים הנמצאים בפוסקים והתשובות אשר היו אחר חיבור הש"ע . . . בשם סולת בלולה, חברם הישיש . . . זה קנה חכמה . . . הרב . . . יהודה ליב . . . פוחאוויטשער אשר איתן מושבו מקום מולדתו מקום תורה ק"ק פינסק . . . בן . . . כמהר"ר יוסף ז"ל בן הרב . . . יהודה ליב פרצאוור . . . (חמ"ר). [האמבורג], תנ"ב [—נ"ג 1692—93. fol. 66+50 דף. (ומהם איזה דפים מקולקלים). [הסכ' הרבנים דחמשה ראשי קהלות מרינת ליטא בהתוועדות קודש ק"ק האמסק י"ט אדר תנ"א, ותתומים: שאול החוב"ק ברוסק, מרדכי זיסקינד רוטנבורג החוב"ק הראדנא. יואל בהר' יצחק אייזק החוב"ק פינסק. הלל ב"ר יונה החוב"ק ווילנא. יצחק מאיר בהר' יונה תאומים החוב"ק סלויצק. [ועוד ג' הסכ' שבאו כבר על ספריו קנה חכמה ודרך חכמה: א) רבני ד"א פולין בועד יערלב בש' ת"ם. ב) רבני ד' קהלות ליטא, בועד האמסק בש' תל"ט. ג) ר"י מפוזנן, ת"ם)].

(St № 5764,1. Zedn. p. 644).

2123. " [עקז' שני מס' הנ"ל, וגם הוא מקולקל בקצת מקומות].

2124. **דברי חכמים** וחידותם והם קושיות ופרוקים . . . וכמה חדושים . . . מספר לקוטי שושנים ואסיפת חכמים ונוסף עליהם כמה דברים . . . אשר שמענו מפי גאוני ארץ . . . [והמה: א) הר"א. ב) הר"א ברודא. ג) אברהם נר"י אבד"ק זאלקוא. ד) יהודה ליב נר"ו אב"ד ור"מ דק"ק לבוב. ה) ברוך נר"ו אבד"ק פיורדא. ו) עוזר ז"ל מקלימנטיב. ז) זלמן גנז מהנובר. ח) יצחק אב"ד ור"מ דק"ק דעסוא. ט) נפתלי הירץ ש היה אב"ד דק"ק לבוב. מסודרים על סדר פרשיות התורה. (עם קונטרס אחרון מאת חמדפים, שהוא גם המלקט]. יעסניץ (בדפוס ר' ישראל בר אברהם) תצ"ו [1726] 8° 64. דף. (ומהם חסר דף האחרון). [ראה אסיפת חכמים באות א' 838 №. גם לקוטי שושנים באות ל'].

(St, № 3440], Zedn. p. 387. Roest p. 493).

2125. **דברי חכמים** אשר אסף וליקט וחיבר . . . מהור"ר יהודא ליב בן הר"ר יקותיאל מלמד וקורא דק"ק בוטשאטש . . . וסידר אותם לפי סדר הפרשיות . . . [עם דברי חכמים וחידותם, בראשו, על ג פ"ת, ובסופו תקוני המסורות על פי ס' אור תורה. (עם הסכמת הר': א) דוד משה אברהם איש טריוש אשכנז החוס"ק ראהטין תצ"ט. ב) ארי' ליב בהר' מרדכי ז"ל החוס"ק בוטשאטש, תצ"ט. ג) מאיר החונה בגליל לבוב. (פלאו"ת). ד) חנניה יוסף בהר' טוביה יחיאל מיכל היילפרין החוס"ק בעיזאן תצ"ט]. זאלקווא (המחוקקים: גרשון בר"ד סגל ותתן אתו דוד ב"ר מ"מ. ובן אחיו חיים דוד ב"ר אהרן סג"ל) [תקי"ז 1757] 4°. (36 דף).

2126. **דברי חכמים** והיא קבוץ אחד עשר ספרים ישנים . . . כלם נקבצו . . . ע"י . . . מהר"ר אליעזר אשכנזי איש פולין הושב בתונים . . . [כולל: א) מדרש ויושע על פי ב' כ"י ודפוס ישן. ב) פירוש איכה לר' יוסף קרא. ג) מאמר העבור להרמב"ם, שחבר בהיותו בן כ"ג שנה. (ומאמר מס' העבור להר"א ב"ר חייא). ד) מאמר הבחירה לר' משה הנרבוני משנת קכ"ב. ה) אגרת יהושע אלורקי אל דון שלמון הלוי. ו) מעשה הרב דון שם טוב בר יצחק ארדוטיל. ז) ס' יסודות המשכיל, י"ג עקרי הדת על פי יסודות הפלוסופיא, מר' דוד בר יום טוב בן בילא מפורטוגאל. ח) אגרת מהרמב"ם להר' יפת ב"ר אליהו הדיין, ט) אגרת מהר' אליהו מירושלים, ששלח בשנת קצ"ח לבניו תושבי פיזארה. י) שו"ת בדבר למוד החכמות ששלח הר יעקב ב"ר דוד פרווינצאלי אל הר' דור בר יהודה מסירליאון, בנאפולו ר"ן. י"א) שירים מקובצים (רובם ע"ד ס' מורה נבוכים). עם מכתב בראשו מהר' שלמה מונק. (וגלוה אליו בסופו: תרגום צרפתי מס' יסודות המשכיל ע"י הר' שלמה קליין, ואגרת הלורקי, העתקה מאת B. H.]. מ י ץ (מאיר שמואל) תר"ט [1849] 8°. (8)+88+(2)+28+(8) עמ'.

(St. № 3444. Zedn p. 56. Roest p. 118).

2127. A. **[דברי חכמים]**. ספורי חכמי יון או דברי חכמים . . . תולדות גדולי חכמי יון . . . ושיחותיהם, אמרי נועם . . . [נעתק עברית מאת יהודה ליב בן זאב. ונדפס ראשונה בחלק שני מחבורו בית הספר, ראה באות ב' 1359 №]. . . . העתקתיו גם בלשון (א י ד ע ש ד י י ט ץ). [עם הקדמה מאת המעתיק מלה"ק, ושמו לא נודע]. ווילנא (אברהם יצחק דוואורזעץ) תרכ"ד 1864 12°. (8)+112 עמ'.

2128. **דברי חכמים** . יכלכל . . מענה הרבנים . . . על שאלת החכם . . . חיים זעליג סלאנימסקי . . . בהמגיה משנת תרל"ב נומר 10 ע"ד העוברים את הים המזרחי איזה שבת ישמרו, ובו יבואר אם יש לנו עפ"י התורה מערדיאן קבוע, ואנה מקומו . . . עם הערות רבות מאתי . . . מרדכי צבי הלוי איש סובאלק. [בר יוסף זעליג ווייסמאן]. וואַרשא (י. גאלדמאן) תרל"ן 8° 64. עמ' [מכתבי הר' מש' תרל"ו: ל) ש. מאהליווער, כ) ח. ז, ס.].

2129. A. **דברי חכמים**, כולל בסדר אלף בית אלף ושש מאות מאמרי חכמים . . . גם אלף ושמונה ושמונים שיריהם . . . אחריהם יבוא שירי קדש כולל ספורי תורה נביאים כתובים בדרך שיר, מאה ותשעה וחמשים שירים, תחתיו יבוא תקון ספרים כלל באורים והגהות על תורה נביאים כתובים, משנה ותלמוד בבלי וירושלמי, תרגומים וכל המדרשים . . . היבא לבית הדפוס ע"י ה"ר משה רווינבערג. זיטאמיר (בדפוס יורשי בראדאוויץ). תרנ"א 8° 1891, (4)+180 עמ'.

2130. A. **דברי חכמים** . . . אשר נתעוררו מחדש . . . לאסור אתרוגי קורפו וסביבותיה . . . מחשש מורכבים אשר בהם . . . והדברים . . . נדפסו בהצפירה שנה זו מפיזורים, ולקטנו אותם למחברת . . . הלביה"ד ע"י הרב משה פריצקער . . . [בר' אשר, מו"צ בברדיטשוב. (כ"ב מכתבים, ובסופו שיר מאת הרב וויסבלאט מעיר מאלין בפלך קיעוו, בעל ס' מחצית השקל התרש, ובראשי החרוזים „אתרוגי אי קרפו פסולים אסורים ומאוסים מדינא")]. ברדיטשוב (יעקב שעפשיל) תרנ"א 16° 1891 .VI+ 34—(2) עמ'.

2131. A. **דברי חכמים וחידותם** . . . חברתי אני . . . אפרים בן מהור"ר שמואל זנוויל העקשיר . . . בעל המחבר ספר ארני פו . . . [(ראה ברשי' אות א' № 226 כולל רי"ג חידות עם פתרונם, בדיני התלמוד. (נדפס ראשינה בחיי המחבר, אלטונא, תק"ג ברשי' צעדנער ורופט)]. לובלין (השותפים: הערשענהארן ושניירמעפיר). תרל"ג 1873 16° 32 עמ'.

2132. A. „ . . . לובלין (השותפים הנ"ל) תרמ"ג 1883 16° 32 עמ'.

2133. **דברי חכמים וחידותם**, הן הנה הגדות הנמצאות בתלמוד בבלי . . . עם פירוש הכינו וגם חקרו . . . צבי הירש סג"ל שפיץ . . . [עם הקדמה בשם מאמר הפרוזדר ובסופו לקוטים: מספרו עירוב פרשיות, ומצירושו ווי העמודים על ס' עמורי גולה, ומספרו מאמר קטן שהגיע לחינוך על ס' החינוך]. אופיבאך (בדפוס המחבר ובנו אברהם שפיץ). [תקס"ב 1802] 4° 75 דף. (Zedn. p. 733).

2134. A. קונטרס **דברי חכמים וחידותם**. הוא ביאור מאמרי רבב"ח שבב"ב ס' הסצינה ע"ד פשוט לקוח מעולם המעשי, מאתי אריה ליב במו"ה בנימין . . . פיינשטיין. וואַרשא (האחים שולדבערג) [תרנ"ה] 12° 1895, 28 עמ'.

2135. A. **דברי חן** . . . על אגדות חז"ל . . . [מהר' מרדכי ראבינאוויץ ב"ר משה מווילנא (ח"א בשם: שלום מרדכי על מדרש רבה עה"ת וחמ"ג, ראה באות ש')]. ווילנא (האלי' והאח' ראם). תרנ"א 4° 1891, 38 עמ'. [הסב' הר' מש' תרנ"א: ל) י. א. מקאונא. כ) צ"ה בהרי"א מ"ט דווילנא, ג) שלמה הכהן מווילנא].

2136. **דברי חנוך** ושאול בן הלוי והמה שאלות ותשובות . . . [בדיני או"ח מאת: הרב חנוך הענדיל ב"ר משה מרדכי פרידלאנד מסמילאוויטש, אבד"ק לאפישש, והשיאל הוא הר' שאול הלוי ב"ר שלמה]. לעמבערג (א. וו. מאלאז) תרמ"ד 4° 1884 (3)+ 79 דף. [הסב' הר' צ"ה אורנשטיין מלבוב, תרס"ד]. (ח"ב הסבונה בשם: שאול בן הלוי, לא נמצא פה).

2137. **דברי חפץ** דרושים . . . [מאת] . . הרב . . . אהרן די טולידו וצוק"ל. [הובא לדפ"ס ע"י הר' יוסף בר יצחק מילכו (עם הקדמה ממנו). כולל נ' דרושים, ובהם נכללים איזה שו"ת]. שלוניקי (מרדכי נחמן ואחיו דור ישראליג"ה). [תקנ"ח 1798] fol. (3)+194+() 1 דף. (Zedn. p. 759).

2138. **דברי חפץ** מערכה א' כתבי יד לגדולי ישראל . . . עם הוספות הגהות והערות מאת . . . צבי הירש עדעלמאן איש חן טוב . [כולל: אגרת לשון הזהב מר"י הרירי. מאמר על הנפש מר' יוסף עקנין. אגרת חרשב"א. שיר על שחוק האישקאק להר שלמה מזל טוב, (עם אגרות שירים ופיוטים מר"י הלוי, רשב"ג, רלב"ג ר"ש דפיירה ר"ש בונפיד ואחרים)]. לונדון [תרי"ג] 1853 8° (4)+IV+26 עמ'.
(St. № 4891,2. Zedn. p. 213. Roest. p. 319).

2139. **דברי חפץ** הוא באור על קהלת מאתי יעקב בלא"א . . . אברהם הכהן . . . מ"מ בק"ק ווידז. [נדפס עם הפנים]. ווילנא (פין וישותפו) תרכ"ד 1864 12° (2)+98 עמ'. [הסכ' הר' י. צ. מעקלענבורג מקע"ב, תרכ"ג].
(Strln p. 43).

2140. A. **דברי חפץ** . . . פשטי . . . מקראות הרבה בתורה . . . [מאת הר'] . . . שמואל בן . . . אברהם יונה . . . יעווינן מהוראדנא. א ד ע ס א (מ. א. בעלינסאן). תרל"ג 1872 8° 32 עמ'.
(Strln p. 104).

2141. **דברי חפץ** יכלכל . . . א) מכתב על דבר ישוב ארץ ישראל; ב) גולי ספרד ופורטוגאל; ג) כבל מימי קדם עד ימי היסותה; ד) חלום נבוכדנאצר; ה) מצרים וכוש; ו) שרידי חרכות מצרים; ז) בני חסון; ח) אי איסלאנד ועוד דברי חפץ . . . מאת קלמן שולמאן. ווילנא (האל' והאח' ראם). תרנ"א 1891 12° 180 עמ'.

2142. **דברי יאיר** . . . פירושים . . . על פירש"י בחומש ועל שלשה תרגומים ועל מאמרי חז"ל . . . בכל פרשה מענינא. גם חמש מגלות וענינו . . . שלש רגלים . . . אגדה של פסח, חנוכה ופורים וארבע פרשיות קצתם דברי אגדה וקצתם דברי הלכה . . . [מהר' יאיר ב"ר משה ציון מק"ק בראד בחר' אפרים שהיה ראש ב"ד בק"ק בראד, עם חי' בשם אביו וא"ז הנ"ל גם בשם בנין ר' משה ציון מלבוב ור' אפרים ציון מיאמפאלא. (חלק ראשון בשם: „פתח דברי יאיר" חובר בעיר יאמפאלא בבית אחיו ר' יקותיאל זיסקינד ציון, יתר החי' על הש"ס ופוסקים שוכר המחבר, לא נדפסו)]. ד י ה ר ן פ א ר ט (ישכר כ"ץ בן נתן גטע כ"ץ ז"ל) תצ"ט [1739] fol. (1)+43 דף. [הסכ' הר' מש' הצ"ט: ה) בענדיט וויזל מברעסלא. כ) צבי הירש בר בנימין וואלף אב"ד ור"מ בק"ק זאלשין. ג) יעקב בהקדוש ר' צבי הירש ז"ל מפינטשוב אב"ד ור"מ בק"ק גרידץ ואנפיה בגליל פוזנן].
(Strln p. 251).

2143. **דברי יא"ך**, על . . . ספר בראשית . . . [מאת יצחק אייזיק ראלליר, ב"ר משלם אלעזר מפריס]. ברלין (צ"ה איטצקאווסקי). אמר"ת 1881 8° (4)+80+XXVIII עמ'.

2144. **דברי יהודא** . . . על פרקי אבות . . . וגם פי' . . . על ט"ו שיר המעלות . . . [מהר' יהודא בר משה מפוזנן, בלובלין, בעל ס' פרי שבת, (גם חבר ספר שיח יהודה על פרקי דר"א, ש"א נדפס)]. (נדפס עם פ"א). ז א ל ק ו ו א (המחזקים: אהרן ואחיו נרשון בני של הר' חיים דור סג"ל ז"ל). תק"א [1741] 12° (74). [הסכ' הר' נפתלי הירץ הלוי אבד"ק זאלקווי, טו"ב אלול תק"א].
(Zedn, p. 553).

2145. **דברי יהושע** והוא דרוש על מערכת ברכות התפלה, בוהן נתתיו בעמי, לחבורי על תכונת אותיות לה"ק. תמונתם והברתם ומספרם, וזה ביתי בית תפלה יקרא . . . [מאת פלאי החתום בסוף הס' י"ב"א, והוא הר' יחיאל ב"ר אהרן העליר אבד"ק סובאלק ופלונגיאן (נולד בש' תקע"ד בקאיידנוב, ונפטר בחדש כסליו תרכ"ב בפלונגיאן)]. (חמ"ד) [ק ע נ י נ ס־ ב ע ר ג?] תר"ב [1842] 8° 36 דף.

2146. A. **דברי יהושע** כולל שלשה מאמרים . . . מרפא לנפש . . . עצה ותושיה . . . התורה והיראה מאת יהושע בן אהרן ז"ל העליר. ווילנא (י. ה. ראם) תרט"ז 1856 8° 88 עמ'.
(Zedn, p. 285).

2147. „ . . . נדפס פעם שנית . . . ווילנא (י. ה. ראם) תרכ"ו 1866 12° 80 עמ'.

2148. **דברי יוסף** . . . [כולל י"ד דרושים והספדים, ובסופו לקט יוסף: פשטים קצרים על איזה פרשיות התורה, וקצת חי' גפ"ת בשם עדות ביהוסף, מהר' יוסף בל מרדכי הכהן שד"ר

מירושלם, תלמידו של הר״מ גאלאנטי (המג״ן, ראה מה שכתבתי בהמליץ תרנ״ד № 14). בעל ס׳ שערי ירושלם: תפלות, ד״ו תס״ז (ראה באות ש׳) והמ״ל ס׳ האדרות הקדושות באמ״ד תס״ח (ראה באות א׳ № 233) וס׳ זבח השלמים של רבו הר׳ המג״ן (ראה באות ז׳). הוגה ע״י הר׳ יהודה בר יוסף פרץ מראגוזה (עם הקדמה ממני), וויניציאה (בראנאדין). ע״ת [1710] 4° 32 דף. [הסכ׳ הר׳: א) רבני ויניציאה מש׳ ת״ע (שלמה ניצה, דוד אלטארס, רפאל ב״ר שלמה די סילווה). ב) דוד אופנהיים מפראג, בוינא תס״ט. ג) משה בהר׳ מיכאל הכהן בעל ס׳ מורה צדק, ת״ע].

(St. № 5957,1. Zedn p. 348).

2149. **דברי יוסף** והוא חלק מכמה שאלות ותשובות . . . הרב . . . יוסף אירגאס בהמהרר עמנואל זצ״ל אשר אור תורתו האיר . . . בעיר . . . ליוורנו . . . [כולל ס״ח שו״ת על סדר ד׳ שו״ע, עם הקדמת הר׳ מלאכי הכהן בעל ס׳ יד מלאכי, כוללת גם תולדות המחבר (נולד בשנת תמ״ה ונפטר ביום ג׳ סיון ת״ץ), הובא לדפוס ע״י בניו: עמנואל ואברהם אירגאס]. ליוורנו (אברהם בר רפאל מילדולה). [תק״ב] 1742 (1). fol. + 110 דף.

(St. № 5915,1. Zed n. p. 242. Roest p, 362).

2150. **דברי יוסף** שחבריתי אני . . . יהוסף שוואריץ . . . [זה ספר תולדות יוסף נחלק לד׳ חלקים. חלק א׳ . . . תבואות השמש ובו ד׳ מאמרים מאמר א׳ כדור הארץ ב׳ אילת השחר. ג׳ צל המעלות. ד׳ דרך מביא השמש . . . ירושלם (ישראל בהר׳ אברהם ב״ק) תר״ג [1843] 8° (8) + 70 + (6) דף.

(St. № 7155,1. Zedn. p. 688. Roest p. 1058).

2151. „ . . . תבואות הארץ והוא חלק ב׳ מספר דברי יוסף נחלק לב׳ חלקים: חלק א׳ מהות איכות וכמות הארץ . . . וביאור תוצאות הארץ, חלק ב׳ מעשה הארץ: והוא דברי הימים למלכי ולישובי הארץ . . . ירושלם תר״ח 1845 8°, (2)+156+52+(3) דף.

(St. № 7155,2. Zedn. p. 688. Roest p, 1058).

2152. „ . . . **דברי יוסף** חלקו השלישי והרביעי כולל פרי תבואה: פרדס: תשובות: ביאורים וענינים שונים בדברי החכמה . . . נפרד לשני ראשים . . . ירושלים (י. ב״ק) כתר״א [1861] 8° (6) + 247 + (1) דף.

„ . . . ראש השני כולל תשובות . . . לשואלי . . . [ג״ט סי׳ עם נוספות]. ירושלים. ברכ״ת [1862] 8° (4) + 170 + (1) דף.

(Strln p. 214. Roest p. 1058).

2153. „ תבואות הארץ נחלק לשני חלקים: נדפס . . . בירושלים בשנת תר״ה והבאתיו שנית לבית הדפוס אנבי יוסף כהן צדק. [עם תיקונים ונוספות בסופו]. לעמבערג (י. מ. שטאנד) [תרכ״ה] 1865 16° (2) + 160 + 50 + (6) דף.

2154. **דברי יוסף** . . . חידושים . . . [על איזה מס׳] . . . מאת הרב . . . יוסף נ״י בהרב . . . יעקב זצ״ל בכרך מחאסלאוויץ בעל המחבר ספר תולדות יעקב יוסף. ווילנא (א. י, ובנו ש. י. דווארזעץ). תרל״א 1870 4° (4)+44 עמ׳. [הסכ׳ הר׳: א) אברהם אבלי מווילנא, תקצ״ג, כ) מנחם מענדיל ב״ר שכנא מליבאוויץ, תקצ״ג. ג) צ״ה אורינשטיין מבריסק, תר״ל. ד) יצחק אלחנן מקאוונא, תר״ל].

2155. **דברי יושר** חלק ראשון . . . כללי הדקדוק . . . חברו . . . הב״ח כה׳ אברהם כן מנחם מנדלי שוואב . . . מק״ק אמשטרדם . . . [ונלוה אליו ח״ב בשם: מליץ יושר חלק שני, בו מבואר כל שם פעל מלה בתנ״ך. מלוקט ומתורגם אשכנזית (באותיות צו״ר ע״י המחבר הנ״ל וחבירו הבחור מאיר ב״ר יעקב „מק״ק רידן במדינות ווועשט פאליע״]. אמשטרדם (בדפוס אשר הוקם מחדש ע״י ליב זוסמנש). [תקכ״ו—(ח״ב תקל״ג ?) 1767] 8°, (2)+12+(2)+62 דף. (לוח כנויי הפעלים בסוף ח״א, חסר בעקו׳ הזה), [הסכ׳ הר׳ מש׳ תקכ״ז: ה) שאול מאמ״ד. ג) שלמה שלם מאמ״ד].

(St. №. 4316, Zedn. p. 688. Roest p. 1057).

2156. **דברי הימים לבני ישראל**. כולל כל קורות בני ישראל . . . וקורות השתלשלות

התורה והחכמה בישראל מגלות בבל עד ימי הדור הזה. מאת שמואל יוסף ב"ר יצחק אייזיק פין. [חלק ראשון. מעת גלות יהויכין לבבל עד מות אלכסנדר המקדוני משנת 597 עד 323 קודם ס"ה]. ווילנא (אין ושותפי). תרל"א 1871 8° (4) + IV + 272 עמ'.
(Strln p. 78).

2157. „ [חלק שני. מעת בוא היהודים תחת מלכות היונים אחרי מות אלכסנדר המקדוני, עד מלכי בית החשמונאים. משנת ג' תל"ז — עד ג' תרנ"ג לבע"ע, מן 323—106 קים"ה]. (לא נדפס יותר). ווילנא (אין ושיתפ"י) תרל"ז 1877 8° (4) + IV + 240 + 44 עמ'.

2158. A. „ . . . [ב"ח בכרך אחר].

2159. A. „ . . . חלק ראשון . . . [תוצאה שניה]. ווילנא (אברהם צבי ראזענקראנץ ומנחם מענדיל שריפשטעטצער) תרנ"ד 1893 8° VIII. + 200 עמ'.

„ . . . חלק שני . . . 8° VI. + 202 עמ'.

2160. **דברי ימי היהודים** מאז היותם ועד היום. כתובים בשפת אשכנז מאת דאקטאר צבי גראטץ. נעתקים לשפת עבר מאת אברהם כהן קאפלאן. [ספר שלישי. (יתר החלקים לא נעתקו)]. ווין (הוצאת האחים ווינטער ברפוס). [תרל"ה] 1875 8° 400. + 86 עמ'.
(Strln p. 89).

2161. **דברי ימי ישראל** לכל בני ישראל (מיום היות ישראל לעם עד ימי הדור האחרון) בשלשה חלקים מאת ד"ר צבי גראטץ . . . מתורגם עברית על ידי שאול פנחס ראבינאוויץ. חלק ראשון . . . חוברת ראשונה . . . [שניה ושלישית]. וארשא (י. אלאפין). תרמ"ח 1888 8° IV + 192 עמ'. (שנכללו אח"ז בכרך הראשון).

2162. A. „ . . . חלק ראשון מיום היות ישראל לעם בארץ ירשתו עד סוף ימי הבית השני . . . וארשא (אלאפין) תרנ"א 1891 8° (4) + IV + 526 + 4 עמ'.

„ . . . חלק שני מימי דור האחרון לפני חרבן בית שני עד חתימת התלמוד . . . תרנ"ג 1893 8° XIII + (3) + 512 עמ'.

„ . . . חלק שלישי מחתימת התלמוד עד תקופת הפרחת הרבנות המחקרית והכמת ישראל בספרד . . . [עם הערות מהר"ר א. א. הרכבי, בחלק הזה. (ובסופו לקורות הכתות בישראל ממנו, שנדפס גם בקונטרס מיוחד, ראה באות ל')]. תרנ"ד 1893 8° (2). + X + 534 + (2) עמ'.

2163. A. **דברי הימים** לעם בני ישראל מיום היותו עד יסוד הישוב החרש בארץ ישראל מאת וואלף יעבץ. מהדורה שלישית בהוספות ותקונים רבים. וארשא (האחים שולרבערג). תרנ"ב 1892 12° (2). + III + (2) + 156 עמ'.

2164. A. קיצור **דברי הימים** מאדם הראשון עד חורבן בית שני מאת זאב קורמאן מווילנא . . . [עם העתקה בלשון עברי טייטש]. וארשא (נתן שריפשטיינספער) [תרמ"ב 1882] 8° (3). + 89 עמ'.

2165. קיצור **דברי הימים** לבני ישראל בארץ צרפת גם סנהדרין גדולה אשר נוסדה ע"פ נאפאלעאן הראשין בעיר . . . פאריז בשנת ה' תקס"ו. עם חקי בית המפקח על ענייני הדת הנקרא (קאנסיסטאריום) . . . נכתב בלשון צרפת מאת א. ע. . . . [חלפין (ראה גם באות ח' תקנות אשר יסדו אנשי שם סנהדרין בעיר פאריש בחדש אד"ר התקס"ז)] . . . העתקה חפשית בשני חלקים מאתי שמואל אהרן במוהר"ר יצחק ראזענבלאטט. וארשא (בדפוס אלכסנדר גינז אשר הוקם ע"י זעליג לאנדסבערג). תרכ"ג 1863 8° 72. עמ'.
(Roest p. 432).

2166. **דברי הימים לבני יחיא** מלאכת . . . אליקים כרמולי . . . פראנקפורט על המיין בבית הספרים של איזק קויפמאן, [ר ע ד ע ל ה י י ם] (דפוס י. לעהרבערגער ושותפ') תר"י [1850] 8° 44 + (2) עמ' (דף האחרון חסר).

(St. № 4647,1. Zedn. p. 166, Roest p. 253).

2167. **דברי הימים של משה רבינו** . . . [בסופי כתוב: „בזה החבור יש דבר' הימים של משה רבי' עליו השלום ופטירת אהרן ופטירת משה . . . וספר טובי בן טוביאל ואלדד הדני ומשלי סנדאבאר ומעשה של ירושלמי וספר חנוך וחידות איזופיטי ומשלים של שלמה ומליצת עפר ודינה" (המליצה הזאת כלתי נמצאת בעקו' הזה כמו ברשימתי צענדער, וישנה רק ברשי' שטיינשניידער, מאסצת רד"א, שיש שם גם הדפסה שניה במחברת מיוחדת בשם מליצה למשכיל, על ידי שונצין ברימיני רפ"ה—פ"ן 4° והשלישית בשם משלי עפר בדפוס אברהם בת שבע, בשאלוניקי 4°). ראה גם: אלדד הדני (באות א' № 642.) הר"א עפשטיין כתב בהערה לס' אלדד הדני (באות א' № 643) ספור ד' „את הדפוס הראשון, קושט' רע"ו לא ראיתי" ובבית המדרש ה"ה (באות ב' № 1339) נדפס עפ"י ד"ו ש"ד]. ק ו ש ט נ ט י ן (ותשלם המלאכה על ידי האומן ר' שמואל ן נעמיאם בעל הדפוס, בחדש חשון שנת חמשת אלפים ומאתים ושבעים ושבעה לבריאת עולם). [רע"ו 1516] 4° (40 דף), [בסוף הס' כתובים הטורים האלה: „נתתי לכמ"ר משה בר קלונימוס הספר הזה בעד חצי שקוד זהב למשכין וכל זמן שאחזור לו חצי שקוד הוא מחוייב להחזירו לי. היו' יו' ב' כ"ט אטובר רצ"ח נאום ישראל בר שלום הלוי ז"ל הי"ד מפוויאה".

(St. № 3442. Zedn. p. 564)

2168. „ . . . דברי הימים של משה . . . וספר טובי . . . וספר אלדד הדני ומשלי סנדאבאר וכתב מעשה של ירושלמי וספר חנוך וחידות איזיפ'טי ומשלים של שלמה המלך . . . הוגה על יד . . . כה"ר נסים שושן . . . [על פי ד"ו ש"ד (ברשי' שט' וצעדנער)] ו ו נ י צ א ה (זואן דגארה). שם"ה [1605] 8° 64 דף.

(St. № 3444. Zedn. p. 564. Roest p. 69).

2169. A. „ . . . דברי הימים למשה . . . ופטירתו ופטירת אהרן . . . ומעשה טובי בן טוביאל אשר חיבר . . . מוהרר אברהם אזולאי . . . ונעתק בלשון צח על ידי הרב . . . שלמה אדהאן . . . [(ונדפס עם ס' בנאות דשא, ראה באות ב' № 1486) עם העתקה עברי טייטש]. ו ו י ל נ א (י. ה. ראם) תרי"א 1851 12° [אותיות מרובעות, וע"ט]. 138 עמ'.

2170. A. „ . . . ו ו י ל נ א (ראם) תרט"ן 1854 12° [א' מרובע' וע"ט] 138 עמ'.

2171. A. . . . . [בלי העתקה ע"ט]. ו א ר ש א (י. לעבענזאהן). תרל"ג 1873 16° [אותיות רש"י] 24 דף.

2172. A. „ . . . דברי הימים למשה רבינו . . . [העתקה ע"ט]. (חמי"ר) [סדילקאב או ווזעפאף] 12° [אותיות ע"ט] 19 דף (ומהם חסר השני).

2173. **דברי ימי עולם** יכלכל תולדות בני האדם והעתים אשר עברו על כל ממלכות תבל מימות עולם, תולדות החכמות והמדעים ותרשת המעשה, תולדות בני ישראל מימי החשמונאים עד היום הזה, ותולדות הישכלה בישראל מימי . . . משה בן מנחם . . . עד ימינו אלה, מאוסף מבחירי החכמים והסופרים יורעי העתים על ידי קלמן שילמאן. חלק ראשון. ו ו י ל נ א (פין ושותפו) תרכ"ח 1867 8° (10). + 298 עמ'.

(Strln p. 213).

2174. „ . . . חלק שני . . . ו ו י ל נ א (י. ה. ראם) תרכ"ט 1868 8° (2). IV + (2) + 298 עמ'.

(Strln p. 213).

2175. „ . . . חלק שלישי. ו ו י ל נ א (י. ה. ראם) תרכ"ט 1869 8° (4). + 309 + III. עמ'.

(Strln p. 213).

2176. „ . . . חלק רביעי. ו ו י ל נ א (י. ה. ראם) תר"ל 1870 8° (2). + XXII + 264 עמ'.

(Strln p. 213).

2177. „ . . . חלק חמישי. ו ו י ל נ א (האלמנה והאחים ראם). תרל"ז 1876 8° 28 עמ'.

(Strln p. 213).

2178. „ . . . חלק ששי. ווילנא (ראם) תרל"ט 1879 8° 206 עמ'. (Strln p. 213)

2179. „ . . . חלק שביעי . . ווילנא (ראם) תר"ם 1880 8° 176 בם'. (Strln p. 213).

2180. „ . . . חלק שמיני. ווילנא (ראם). תרמ"ד 1883 8° 206 עמ'.

2181. „ . . . חלק תשיעי. ווילנא (ראם) תרמ"ד 1884 8° 162 עמ'.

2182. A. „ . . . [ט' חלקים כנ"ל]. ווילנא תרכ"ח—תרמ"ד 1884—1867 8°

2183. A. „ . . . חלק ראשון . . . בפעם השניה בתקונים והוספות רבות. ווילנא האלמנה והאחים ראם) תרל"ב 1872 8° (9) + 309 עמ'. (Strln p. 213).

2184. A. „ . . . חלק ראשון. נדפס פעם שלישית בתקונים והוספות רבות. ווילנא (ראם) תר"ם 1880 8° 296 עמ'.

2185 A. „ . . . חלק שני. הוצאה שניה בהוספות ותקונים. ווילנא (ראם). תרל"ד 1873 8° VI + 298 עמ'.

2186. A. „ . . . חלק שלשי. הוצאה שניה עם . . . הוספות ותקונים. ווילנא (ראם) תרל"ה 1874 8° 312 עמ'.

2187. A. „ . . . חלק רביעי הוצאה שניה עם . . . הוספות ותקונים. ווילנא (ראם) תרל"ה 1875 8° 294 עמ'.

2188. A. „ חלק חמישי [תוצאה שניה]. ווילנא (ראז). תרל"ט 1879 8° 208 עמ'.

2189. A. „ . . . חלק חמישי [תוצאה שלישית]. ווילנא (ראם) תרמ"ז 1886 8° 208 עמ'.

2190. A. **דברי ימי העמים**. כתוב ברוח ישראל בידי זאב יעבץ מירושלים. חלק ראשון. וארשא (האחים שולרבערג). תרנ"ג 1893 12° (2) + IV + 88 עמ'.

„ . . . חלק שני . . . תרנ"ג 1893 12° (2) + IV + 110 עמ'.

„ . . . חלק שלישי . . . תרנ"ד 1893 12° IV + 92 עמ'.

„ . . . חלק רביעי . . . „ „ 12° 94 עמ'.

2191. ספר **דברי הימים** למלכי צרפת ומלכי בית אוטומאן התוגר[מה] . . . [„ספר זכרונות" ובהם נכללו „רוב התלאות אשר מצאונו בארצות הגוים מיום גלות יהודה מעל אדמתו עד היום" שנגזרה שרפת ספרי התלמוד בגליות איטאליאה „ובויניציאה נעשת' השרפה בתרש מרחשון שי"ד". (ראה גם באות ע' עמק הבכא) מהר' יוסף הכהן ב"ר יהושע (הכהן שנפטר ד' טבת ר"פ, בן ס"ח שנה) מן הכהנים אשר יצאו מגואיטי מארץ ספרד. (בגנזי הבארון גינזבורג נמצאים בכת"י, גם ספרי ר"י הכהן שלא באו עוד בדפוס)]. (דפוס ראשון חסר שנת ומקום הדפוס), [סביונימטה (על יד קורניליו אדיל קינר) „יתהי השלמתו בטוף חדש חשון שנת וח"ש" [שי"ד 1553] 8° [איתיות מרובעות גדולות]. 328 דף. [בשער הספר חרוזים מאת זרחיה הלוי בן אחות חמחבר]. (St. № 5943,1. Zedn. p. 345. Roest p. 586).

2192 „ . . . [נדפס שנית]. אמשטרדם (שלמה פרופס). [תצ"ג 1733] 8° [א' מרובעות קטנות]. (1) + 143 עמ'. [הסכ' הר' מאמ"ד, תצ"ג: ה) דוד ישראל עטיאס (יצחק חיים ן'דנא די בריטו). כ) יוסף דיין (משה פ'פ דיין)].

(St. № 5943,2. Zedn. p. 345. Roest p. 586).

2193. „ . . . בפעם השלישית, נתוסף עליו מבוא לבא־ תועלת ידיעת קורות העתים מאת יב"א כהן צדק ועם תולדות חיי המחבר . . . מאת זלמן באנהארר. לעמבערג (השותפים: ש. באק וא. י. מענקעש). [תריט] 1859 8° [אותיות רש"י]. 22 עמ' + 49 + 58 דף [הסכ' הר' אלעזר הלוי איש הורוויטין מוויען, תריט].

(Zedn. p. 346. Roest p. 186).

2194. **דברי הימים לבני הרוסים**. נעתק . . . מאת שלום יעקב בן חיים משה אברמוויץ. [על פי ד. אילאווייסקי (חלק א'. לא נדפס יותר)]. אדעסא (ל. ניטשע וא. צעדערבוים). תרכ"ח [1868] 8°. (4) + 44 עמ', [ראה גם באות ת' תולדות רוסיא].
(Strln p. 104).

2195. A. **דברי הימים למלכי רוסיא**. נאסף מסופרי רוסיא ונעתק לשפת עבר מאתי יוסף אליעזר עפשטיין. ווילנא (האלמנה והאחים ראם). תרל"ב 1872 8° 200. עמ'.
(Strln p. 75).

2196. „ . . . [ונלוה אליו בראשו מכתב מאת אהרן ב"ר אשר קאויראוסקיא משגיח בי"ס הממשלה במערעץ. (עם שער חדש משנת תרל"ג)].

2197. **דברי ימי רוסיא**. חלק ראשון יכיל ראשית תולדות הסלאוים ותולדות רוסיא למן היום אשר היתה לגוי ולממלכה . . . כל ימי ממשלת בית רוריק, עד מלך מלך לבית ראמאנאוו (1613); הליכות ההשכלה וחכמת סופרים ואנשי השם. גם דברים אחדים על אדות תולדות בני ישראל . . . במדינת רוסיא. כתובים על פי מיטב ספרי הזכרונות . . . בפקודת ועד „חברת מרבי השכלה בין יהודי רוסיא". מאת שלמה מאנדעלקערן . . . ווארשא (יצחק גאלדמאן) תרל"ה 1875 8° (4)+VIII+326 עמ'.

„ . . . חלק שני . . . למן העת אשר צמחה קרן לממשלת בית ראמאנאוו, עד ימי מלכות אלכסנדר הראשון (1613—1801) . . . (4) + 106 עמ'.

„ . . . חלק שלישי . . . מן ראשית ימי מלכות אלכסנדר הראשון עד ימי מלכות אדונינו הקיסר אלכסנדר השני . . . (1801 1855) . . . (4) + 106 עמ'.
(Strln p. 157).

2198 A. „ . . . [בשלשה כרכים].

2199. **דברי יצחק**. על יו"ד הלכות מליחה . . . [עם חי' אגדה, מאת יצחק ב"ר אברהם וויסטאנעצקי מהוראדנא בהר' משה הכהן השכל ז"ל מוויסטינעץ]. ווילנא (א. י. דווארזעץ) [תרכ"ח] 1868 4° 64. עמ'. [הסכ' הר' בצלאל הכהן מווילנא, הרכ"ח].
(Strln p. 247).

2200. A. **דברי יצחק** . . . להבין במקראות התורה והמגלות והפטרות . . . ונמצאו בו לקוטים מכי"ק ש"ב הרב . . . אבלי זצ"ל . . . מ"מ דק"ק מינסק ופאלצק שהשאיר בכתובים כמאתים חבורים . . . ונדפס מהם ס' זכרון אברהם ומחזה אברהם, והוא בן בנו של זקן אבי . . . המהולל במדינות זאמוט . . . ר' אבא החסיד מקראז . . . גיסו של . . . ר' ליב חסיד מטעלז . . . חוברו יחד ממני יצחק בן . . . חיים הכהן מקאוונא . . . ח"א על ס' בראשית ופ' שמות (יותר לא נדפס)]. ווילנא (א. צ. קאצינעלינבויגען). [תרמ"ג] 1883 8° (6) + 52 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרל"ז—מ"ג: א) י. א. מקאוונא. ב) א. מ. לפידות מראסין. ג) פסח הכהן פינפער מו"צ בווילנא, (אשר רובי החבורים כת"י של הר' אבלי רוזאנוש הנ"ל, נמצאים בידו). ד) בצלאל הכהן מווילנא. ה) נחום בר עוזיאל מהוראדנא. ו) שמואל זנויל מווארשא. ז) יוסף דובער הלוי בווארשא. ח) יהודא ליב כהן מנאיירא. ט) נחמן יהודא אידל מרגליות מיאקאבשטאט - י) רפאל שפירא מנאוואלאעקסאנדרסקי. יא) שמואל גרשוני (רב העדה) בדענאבורג].

2201. „ . . . על התורה והמגילות וכמה הפטרות . . . [ומעבר לשער השני רשומים חבורי הרב פסח הכהן פינפער (אחיו של המחבר) שלא נדפסו, ובהם פירוש על מדרש פרק שירה הנמצא בידו כפלים מהנדפס על פי ט"ו נוסחאות כ"י ונדפסים] . . . (8)+ 52 עמ', (הוא חלק א' הנ"ל, ולא יותר).

2202. **דברי כהן** אשר דברתי במקהלות עם . . . [בעת הרעמים והפרעות] . . . מאתי משה שמעון בן . . . ברוך ראובן הכהן . . . אנטעקאלסקי. [„דרוש זה הדפסתי אפס קצהו, במ"ע המגיד ש"ז 31 23 №"]. ווילנא (א. צ. קאצינעלינבויגען). תרמ"ב 1881 8° 12. עמ'.
Strln p. 256).

2203. A. „ . . . [גליון גדול, בתבנית 4°].

2204. **דברי מאיר** חלק ראשון . . . על מסכת גיטין וגם . . . על מסכת שבת ראש השנה ובבא מציעא אשר חברתי . . . אנכי . . . מאיר הלוי מגלוגא מתושבי ק"ק פראג באאמ"ו הרב . . . יחזקאל סג"ל גלוגא נ"י אב"ד דק"ק בומסלא . . . [בעל ס' מראה יחזקאל, (ראה באות מ') המתיחש בהקדמתו להר' מאיר סג"ל אבד"ק זאמשט בן הר' משה סג"ל אבד"ק מינסק]. פ ר א ג (פראנץ גערצאבעק). עת"ק **1810** fol. (2)+34 דף. [הסכ' הר' מש' תק"ע: ה) הר"י אביו של המחבר. כ) אלעזר פלעקלש מפראג. ג) שמואל סג"ל לנדא בהר"י מפראג. ד) אברהם בהר' גדלי' אבד"ק גלוגא]. (ח"ב לא נדפס).
(St. № 6305,1. Zedn. p. 272).

2205. **[דברי מלכיאל]**. שאלות ותשובות דברי מלכיאל חלק ראשון . . . [על ד' שו"ע. כהר' מלכיאל צבי הלוי ב"ר יונה הלוי אבד"ק לאמזא]. ווילנא (י. ל. מ"ץ). תרנ"א **1891** fol. 256 עמ'.

2206. **דברי מנחם**. חלק ראשון משאלות ותשובות ובאורים שחברתי אני . . . מנחם המכונה מענדל שטיינהרט בן . . . שמעון ז"ל מהיינספורט, היושב . . . פה עיר מינדן במדינת האנובר . . . [ראה № 2074 ס' דברי אגרת. (אמו היתה אחות הר", שטיינהרט בעל ש:"ת זכרון יוסף, ראה באות ז')]. אופ י באך (צ"ה פ"ב סג"ל ובנו אברהם) [תקס"ד **1804** fol. (2) + 81 דף. (עם השגות כ"י בגליונות הספר). [מכתבי הר' מפראג, מש' תקצ"ד: ה) יהודא ליב בהר' מאיר ר' פישל בומזלא. ג) בצלאל רנשבורג].
(Zedn. p. 734. Roest p. 1090).

2207. **דברי מנחם** ח"א . . . על דברי . . . המור . . . להלק א"ח ליקיטי . . . אורות . . . מפי סיפרי' ומפי ספרים . . . כתיבת יד . . . [מאת הר' מנחם ב"ר שמעון מרדכי מאדריאנופולי]. שאלוניקי (בדפוס החדש של סעדי הלוי אשכנזי). [תרכ"ו **1866** fol. (2) + 140 דף.

, . . . ח"ב . . . [מפי' רצ"ב עד סופו]. שאלוניקי (בדפוס החדש מהקופה של גמילות חסדים). [תרכ"ט **1869** fol. (1). +130 דף.
(Strln p. 163).

2208. **דברי מרדכי** . . . [שו"ת על ד' שו"ע, מהר' מרדכי קרישפין ז"ל שהיה ר"מ ומ"ץ בק"ק רודים, (בע"ס מאמר מרדכי, ראה באות מ'), חתן הר' משה ישראל. ובסופו ליקוטים על איות מס' הש"ס. הובא לדפוס ע"י נכדו הר' יאושע משה מרדכי קרישפין ב"ר יצחק בן המחבר]. שאלוניקי (בלי שם המדפיס) [תקצ"ו **1836** fol. (2)+128 דף [חסכ' הר' מש' תקצ"ו: ה) שלמה ב"ר שמואל חכים מאזמיר. כ) שאול בר יצחק מולכו. מרדכי מאטאלון: רבני שאלוניקי].
(Zedn. p. 194).

2209. **דברי מרדכי**. שאלות ותשובות . . . [מהר' מרדכי ב"ר אריה ליב פרידבורג אבד"ק מאלאסטאווקא (ימקודם בהלוסק ואיהומען). חלק ראשון (לא נדפס יותר) על אורח חיים, וקונטרס עגונות. ובסופו ב' הספדים: א) על אביו הרא"ל שנפטר בהלוסק ב' אייר תר"ז. ב) על הר' משולם פיוויול פרידלאנד (אביו של הרמא"ל, מאסף הספרים). עם חי' תורה וקצת העתקות מכתביו של הרמ"פ הנ"ל, שנפטר בדינאבורג (ב' כסלו תרט"ו)]. ווארשא (א. בויטרישטער ושותפי יצחק ראטהבלאטט) [תרכ"ז] **1867** fol. (1) + 58 +32+15 דף [הסכ' הר' מש' תרכ"ז: ה"ב מיולש מווארשא. כ) מ. ל. מלבים. ג) יעקב געזונדהייט מווארשא. ד) שמואל שטראשון מווילנא. ה) מאיר ברלין במאהליב. ו) א. מ. הירוויץ מפינסק. ז) אליהו גאלדבערג מבאברויסק, תרכ"ד].
(Strln. p. 81).

2210. **דברי מרדכי** . . . על חמשה חומשי תורה . . . גם איזה תשובות . . . ומעט חדושי גפ"ת . . . בשם תשובה למרי דכיא . . . [מאת הר' מרדכי ב"ר אהרן זילבערער מיארמוט, שהיה דיין רב"ד בנייאטץ]. ווין (בדפוס פרידריך יאספער). תרל"ה **1875** 8° (4). 108 + (2) + 21 דף. (ס' תשובה למרי דכיא נדפס עם שער מיוחד). [הסכ' הר': ה) יהודא אסאר מסערעהעלע, תרכ"ב. כ) אברהם שמואל בניטן מזערעסבורג, תרכ"ב. ג) שמעון סופר מקראקא, תרל"ד. ד) י. ש. נ"ץ מלבוב, תרל"ר].
(Strln p. 219).

2211. **דברי מרדכי** . . . שאלות ותשובות . . . ממני מרדכי בהר"ר ידידי' פסח . . . אבד"ק לונא. [ומצורף (י"ט סי'). אליו קונטרס הצב"א הידושים מהר' צבי הירש ארקין ז"ל ב"ר אהרן מלונא (מש' תרי"א—כ"ג)]. ווילנא (י. ל. מ"ץ) תרמ"ז 1887 fol. 140, עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ג: א) יו"ט ליפמאן הכהן במיר. ב) ראובן הלוי מדענאבארג].

2212. **דברי משה** . . . [חברו הרב משה ב"ר נחום מבית קאצינעלינבונין. כולל: מוסר ותוכחת מגולה על דבר פריקת עול תורה שבעל פה, שראה המחבר בהתגוררו באמעריקא]. האמבורג (י. י. האלבערשטאדט). תרי"א 1851 8° 26. עמ'. [ומצורף אליו העתקה אשכנזית (38. עמ'). זכרה יבוא ברשימת ספרי ישראל בלשונות העמים, הנמצאים פה במוזעאום].

(Zedn. p. 441. Roest p. 633).

2213. **דברי משה** על הלכות מילה ודיני פדיון הבן על פי סמני הש"ע יו"ד. אשר אסף . . . המחבר מים התלמוד והפוסקים . . . ומשו"ת . . . ועל סביבו . . . הפלפול לברר וללבן כל דין עם מקורו . . . בשם מלחמות ארי . . . [ונלוה אליו צ"ז שו"ת] . . . מאת הרב . . . משה ארי יכינה אלטר . . . [ב"ר יונה. שהיה מו"צ] . . . בק"ק באטשאן מקום מולדתו ולסוף ימיו נתקבל לאב"ד בעיר באקוי ושם מ"כ . . . . [נפטר ח' תמוז תרל"ג, והובא לדפוס ע"י בניו הר' חיים שמואל והר' יוסף יונה, עם הקדמה מהם, והקדמה מהר' אהרן שמחה מכונה אלטר ליכל תלמידו של המחבר]. לעמבערג, (אורי זאב סאלאט) תרל"ו 1876 fol. (2). + 43+53+(2) דף.

2214. **דברי משה** כולל שאלות ותשובות רובן על חו"מ ומעט . . . על יו"ד . . . וגם איזה חלוקים אשר דרשתי . . . אני . . . משה לוי . . . [ב"ר יעקב זאקס מווילנא, אבד"ק פיליפאווא במחוז סוואלק]. ווילנא (י. ל. מ"ץ) תרל"ח 1878 fol. VIII+ 128 עמ'. [הסכ' הר': א) יצחק אלחנן מקאוונא, תרל"ב. ב) מ. ל. מלבים מקע"ב, תרל"ז. ג) רפאל יו"ט ליפמאן היילפערין מביאליסטאק, תרל"ה. ד) אלכסנדר משה לפידות מראסין. תרל"א. ה) חיים אברהם שפירא מסמארגאן, תרל"ב].

(Strln p. 205).

2215. A. **דברי משה** . . . הרמב"ם . . . ונלוה לזה עוד כתבי יד מרבותינו . . . [(אשר כבר נדפסו בס' כרם חמד ואוצר נחמד). הובאו לדפוס על ידי הר' יעקב מהרש"ק בר משה צבי במוהר"ם מהרש"ק. (עם הקדמות מהמ"ל ומאביו הנ"ל). ח"א כולל ג' אגרות מהרמב"ם. עם תולדות הרמב"ם (לקוחה מס' קובץ תשובות הרמב"ם) ונלוה אליו ס' ארזי הלבנון כולל תשובות רש"י, י"ב סי'. ב) תשובת רה"ג לר"ן. ג) מאמר ר' חדקאי מסדר תנו"א אית ח' (מאוצר נחמד ח"ב, ראה ברשי' אות א' № 392). ד) צוואת ר"י אבן תבון, ראה באות צ', גם באות מ' מוסר אב). ה) הוראה על שאלת המלאכים שהורה הר' אברהם הלוי (מכרם חמד השמיני) עם הקדמה מאת המעתיק (?) הר' צבי יחזקאל ז"ל מיכלזאהן אבד"ק קראסני בראד בר אברהם חיים מפיעטרקוב]. ווארשא (ח. קעלטער) [תרמ"ו] 1886 8° (22)+82+(4) עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ו: א) ח. א. וואקס מפעטרקאוו. ב) נצי"ב מוואלאזין. ג) ש. ז. קלעפפיש, יצחק הכה פייגענבוים מווארשא. ד) משה נחום ירושלימסקי מקאמינקא. ה) שלמה מארקאוו במהר"א מקערטש ב אהרן בהר' יחיאל פישהאל מקערטש. ו) יוסף ישראל האלפערן מאדעסא. ז) חיים יעקב ווידרעוויץ ממאסקווא. ח) שמואל מאהליווער מביאליסטאק. ט) חיים חזקיאו מדיני מקראשוב באזר].

2216. **דברי משפט** על חושן משפט על חלק ראשון וחלק שני . . . אשר חיבר . . . הרב חיים . . . אויערבאך אב"ד ור"מ דק"ק לונטשיץ . . . [בר יצחק איצק מליסא בהר' מנחם ר"מ דפוזנא. הובא לדפוס ע"י בני המחבר: הר' מנחם אב"ד ור"מ דק"ק אסטראווע עם הקדמה וחי' ממנו (ומהר' יצחק איצק בן המחבר, אבד"ק דאברי)]. קראטאשין (דוד בער בן ליב מאנאש). [תקצ"ה 1835] fol. (2)+171+14+21 דף.

(Zedn. p. 63).

2217. **דברי נב"א**. חברו . . . הרב . . . נחמיה זצ"ל . . . שמו ר' פייביל רושניז . . . [ב"ר אברהם דושנת מפראג. (נפטר בחדש טבת ת"ח). כולל חי' על י"ג מסכתות ונלוה אליו ס' פי נב"א, חי' דינים (ראה בשם הגדולים מערכת ספרים אות ד' № 13) הובא לדפוס ע"י הר' ישראל בר חיים בומסלא, גיסו של המחבר]. אמשטירדם (בבית דוד די קשטרו תרטאס. בהשגחת חתנו ה' שמואל טישיירה תרטאס) [תמ"ח 1688] 4° (3).+

152+(1)+10 דף. [תכב' הר' : ה) בנימין וואלף בהרא"ש שפירא (בצירוף ב"ר מ"ש מפראג : 1) שמואל הלמן בן ר' אברהם. 2) אור ש גא ויבוש ב"ר אליעזר מבית חלפן. 3) שלמה זלמן בר כאשיל ס"ל ש"ה). כ) יצחק אבודב מאמ"ד, תמ"ח. ג) יעקב ששפורטש מאמ"ד. ד) משה יחודא הכהן אב"ד ור"ט דאשכנזים באמ"ר. ס) אהרן תאומים מוורמייזא, תמ"ז].
(St. № 6655,1.2. Zedn. p. 612).

2218. **דברי הנביאים** על המשיח . . . [מאת פלאי (46 № מסגרי המיסטיאנערים, הנדפסים בשפת עבר)]. לונדון (א. מאקינטוש) [תקפ"ה] 8° 1825. 24 עמ'.

2219. **דברי נגידים** . . . תוכן ענינו . . . זכרון דברי הימים לחרות היהודים ברעפובליק באטאווע . . . העתקת דברי נגידי העם באטאווע הניערים בהאג הבירה על דבר חרות היהודים . . . העתקת דתי האומה באטאווע המתוקנים כעת לרצון העם . . . לוח בסדר אלפא ביתא פירוש המלות זרות הנמצאים בזה בלשון אשכנז ומהם גם בלשון צרפת . . . [נעתק על ידי הר' צבי הורש מארקום ב"ר מרדכי מעיר אילפעלד במדינת באיירן, „וכעת מתושבי אמשטרדם" (ראה גם: ס' דרך ההשגחה)]. אמשטרדם (שלמה בר אברהם כ"ץ פרופס ז"ל) תקנ"ט 1799 (שנה ה' לחרות באטאווי) 8° 72. דף. [ספרו דורש שלום הנזכר מאת פירשט וההולכים בעקבותיו בן יעקב וציטלין, לא נדפס עוד, ולא נמצא זכרו ברשי' אוצרות הספרים].
(Zedn. p. 765. Roest p. 764).

2220. A. **דברי נגידים** והוא באור חדש על הדברים הקשים שברש"י . . . על חמשה חומשי תורה ועל חמש מגלות: גם על ההפטרות של כל השנה . . . חלק ראשון בראשית. [נחלק לשתי מערכות א) שבט יהודה בחריפות ופלפול מהר' יהודה ליב הכהן ז"ל שנקרא בפי כל החריף מעיר מיצר סמוך לווילנא שהיה ממקורבי הגר"א מווילנא ומבאי בית מדרשו, והוא היה מתלמידי המגיד ר' בער וחותנו של הר"מ מ"ט דקאוויץ בע"ס באר משה (ראה באות כ' №), ונפטר בשנת חקס"ז, בעיר אנטיפאליע, והיא בע"ס אור הגנוז (באות א' 413 № אבל כנראה הרכיב המ"ל שני יוסף בן שמעון). ב) אמרי קדם, על דרך הפשט מהביא לדפוס הר' דוד מאיר ב"ר יעקב קראליאווי עצקי טלאמוא מגיד משרים בעיר ווארשא, (יור חמישי להרי"ל הנ"ל) ועוד נוסף עליהם מבנו הר' יצחק משה יעקב מתושבי קאלנא הוספות והגהות בשם מאמרי קיים]. ווארשא (ישראל אלאפין) תרנ"ג [תרנ"ד] 8° 1894 (8)+288+(20) עמ'. [הסכ' הר"מ ש', תרנ"א—נ"ג: ה) אברהם בר אשר אבד"ק שטאשוב (בפקידת הרב ארי' ליב מגור. כ) אליעזר שמחה ראבינאוויץ אבד"ק קאלוואריע. ג) ישראל יהושע מקוטנא. ד) יוסף דובער הלוי מבריסק, תרנ"א. ס) יוסף בכוה"א מסעראצק. ו) ישראל בן ציון אבד"ק ווישקאווי. ז) נחמיה אלטער אבד"ק ראדזאמין. ת) נח יצחק דיסקין ראב"ד לאמזא. ט) שלמה שמרי' בהר' יצחק מרגליות אבד"ק בריינסק].

2221. A. **דברי נועם** . . . דברים שהיו בין הרב . . . יעקב שמשון משיפיטיווקע . . . ובין הרב . . . יחזקאל לאנדא . . . מפראג . . . [על דבר הס' תולדות יעקב יוסף, שהרב מפראג „דן אותו לשרפה, ונתנו למרמס תחת רגליו" (ראה באית ת': תולדות יעקב יוסף, קארעץ תק"ם)] . . . גם נלוה לזה מעשה ישורון . . . אשר קרה . . . שפ"ג . . . בעיר ראגווזה, המובא בסוף ספר זקן אהרן. [מהר' אהרן הכהן (ראה באית ש' שמן הטוב עם זקן אהרן). ווארשא (מ. י. האלטער) תרנ"ב 1892 12° 32. עמ'.

2222. **דברי נחמיה**. ספר מלא חדושים . . . התורה מפרשים . . . חברו . . . הרב . . . נחמיה חייא חיון מעיר . . . צפת . . . [אשר חבר ס' עוז לאלהים ובית קרש הקדשים. מהימנותא דכלא, להכיר הבורא בדרך השבתי צבי, (ברלין תע"ג 4° שנידון בשריפה, הנמצא ברשי' שט' צעדנער ורוסט ואינגו פה במוזאום. ראה גם באית ר' רזא דיחודא). כולל דרושים עה"ת בדרך הקבלה, (חברו בתוך שלשה חדשים בבית הר' יוסף בן הר"ד אופנהיים בפראג). הוגה ע"י חר' שלמה זלמן בר מתתיהו חד מדיוני ק"ק ליסא].
ברלין (באותיות אמשטרדם בבית בריך בוך בינדר). [תע"ג 1713] 4° (2)+87 דף.
[הסכ' הר' מש' תע"ב: ה) דוד איפנהיים מפראג. כ) גבריאל מקראקא. ג) אהרן אב"ד ור"מ בברלין, ומ"פ על כל גלילות מרק ופמארין, (תע"ג). ד) יהודא ליב בר משה אבר"ק נליונא].
(St. № 6656,1. Zedn. p. 183. Roest p. 270).

2223. „ . . . [על נייר לבן, (מכורך עור, מוזהב)].

2224. **דברי נחמיה** . שאלות ותשובות על . . . אבן העזר מאת הרב . . . [נחמיה הלוי מדובראוונע ז"ל בהר' אברהם בירך מסמילייאן. עם הקדמה והגהות מהר' דוב בער יהודה ליב גינזבורג בן המחבר, הובא לדפוס ע"י הר' שמואל לוריא. (המחבר היה מתלמיד הרש"ז מלאדי, ורובי השו"ת בחלק הזה הם מהרמ"מ מליבאוויץ, ובסיפו תשובת הר' יהושע צייטלעש מאושטעוו, משנת תקע"ו אל המחבר, שהיה נכד אחותי)]. ווילנא (פין ושותפו) תרכ"ו 1866 fol. (12) + 14 + 164 עמ'.
(Strln p. 90).

2225. „ . . . על . . . אורח חיים . . . [גם „השלמה לש"ע רז"ל" עם ביאורים לשו"ע הרב זלמן לאדיער, ובסופו דרושים]. ווילנא (פין ושותפו) תרכ"ט 1868 fol. (14) + 188 עמ'. („הדפסתי רק חמשה מאות עקסעמפלארין"). [הסב' הר' מש' תרכ"ח—ב"ט. א) מאיר ברלין ממאהליב. ב) יוסף תומארקין מקרמענטשוק. ג) פרץ ב"ר אלחנן חין אבד"ק טשרניהאוו].

2226. „ . . . על . . . יורה דעה . . . [ב"ז שו"ת, (ובסופו תשובה ע"ד שינוי הבגדים, בשנת תר"ד)]. ווארשא (נתן שרופטניסער) [תרמ"ז] 1887 fol. (4) + 146 + (6) עמ'.

2227. A. **דברי נצחון** . . . [בעניני אמונה, מאת פלאי]. פטרבורג (בדפוס הסינאד) [תקע"ח] 1818 8° .[אותיות מרובעות] 14. עמ'.

2228. „ . . . דברי נצחון מן הנביאים . . . [כנ"ל (והוא 8 № מספרי המיססיאנערים, הנדפסים בשפת עבר)]. לא נדאן (א. מאקינטוש), [תקע"ט] 1819 8° [אותיות צו"ר] 16 עמ'.

2229. **דברי ספר** מאת משה בן יעקב רייכערסבערג . . . [כולל בקרת ס' שבר גאו, וגאון ושברו (ראה באות ש') שיצאו נגד ס' חד וחלק (ראה באות ח')]. ווארשא! (א. גינז) תרמ"ה 1885 12° 40. עמ'.

2230 A. **דברי ספר** כולל חמשה ושבעים מכתבים . . . מאתי משה ב"ר אברהם ישראל קוקילשטיין מתושבי ווילנא, [ובסופו כ"א משלי מוסר]. ווילנא (פין ושותפיו). תרמ"ח 1888 16° 64. עמ'.

2231. A. „ . . . הוצאה שניה בתקונים והיספות רבות . . . ווילנא (ראזענקראנץ ושריפט-זעטצער) תרנ"ה 1895 12° 96. עמ'.

2232. **דברי פורים** שיר ספורי, דברי מנלת אסתר אשר במקרא ואשר במדרשי חז"ל . . . כל חרוז מסיים במקרא מלא החותם בתיבת בו. ע"ס א"ב . . . נדפס ראשונה . . . בזאלקווא תקצ"ד (ברשי' צעדנער ורוסט)] . . . ע"י המחבר הר' שמחה אריה הלוי . . . [מהרובשוב בע"ס מי' מלא (ראה באות ת', ת'נ'ך, איוב עפ"י)] . . . וכעת נדפס שנית . . . [על ידי תלמידו הר' סענדר רוף הלוי], ווארשא (יצחק גאלדמאן, עם חי' ממנו בדף האחרון). [תרמ"א 1881] 8° (obl.) 16. עמ'.
(Strln p. 219).

2233. **דברי הפיוטים וזעקתם** . . [קונטרס נגד הרחקת אמירת הפיוטים מאת פלאי, והוא הר' שלמה קליין]. (חמו"ר) 8° עמ'. [לא נדפס עליו שער].
(Roest p. 640).

2234. **דברי פני אריה** כולל . . . [מ"ב דרשות מאת הר' פנחס ליב פריעדען בהר' משה מילידי באנהארט, אבד"ק קאמארן]. וויען (א. דעללא טאררע). [תרי"ט 1859] 4° 94. דף (ומסם תסר דף כ' וג' כהקדמה).

2235. A. **דברי צבי** חדושים ובאורים על שו"ע או"ח אשר אסף . . . הרב . . . צבי הירש אבד"ק אבארניק . . . [(ונפטר ער"ח אייר תרל"ה). ב"ר אהרן מפילא] . . . במצות והוצאת חתנו . . . מו"ה אשר וורעשנער . . . הוצאתי אני לאור משה קאשמאן וורעשנער נכד ותלמיד המחבר . . . [„לזכות את הרבים . . . חנם אין כסף"]. ווילנא (האל והאח' ראם). תר"ן 1890 4° 4. 256+ עמ'.

A. —— **דברי צדוק הכהן** . . . אשר דבר, בשפת צרפת, הכהן הגדול מאחיו . . . בארץ צרפת, ה' צדוק כהן, באוני כני נעורים, בהגיע להם תר "בר מצוה" . . . העתיקם לשפת עבר איש נעמי. חוברת א'. [בכתב ולשון צרפת עם העתקה עברית מנוקדת כאת אלימלך בעזרעדקי (וועקסלער) הנודע בשם איש נעמי (תבואת הספר הזה קדש להישיבה בארעסא)]. אדעסא (אבא דוכנא) תרנ"ד 1893 8° 56. עמ' + (הצרפתית מתחלת טעמ' 9 עד 56 בע"ע). [זברון המחברת הזאת תבוא ברשימת ספרי ישראל בלשונות שונות הנמצאים פה בממועאום].

2236. **דברי צדיקים** עם עמק רפאים הוא החזון בעולם האצילות . . . בו . . . נפלאות . . . הקדושים והחסידים בזמננו . . . נדפס . . . ראשונה בווין, [תק"ץ (נמצא ברשי' צעדנער ורוסט) כולל שלש אגרות ושיחה בין שני חסידים בבות תבלתם אשי בקק אלוק על אדות ספר מגלה טמירין (ראה באות מ'). ונוסף בראשי בתוצאה זו: עמק רפאים ב' חזיונות (עם בי-בסא מזמור לבן-יה'דא), מאת "יעקב רקח ממשפחת בן לביא מעיר קצר—עיונים במדינת אל—נגי בארץ סוריא" (הוא: יצחק בער לעווינזאהן מקרעמניץ במדינת וואלין בארץ רוסיא)]. אדעסא (ניטשע וצעדערבוים), תרכ"ז 1867 8° (2) + 38 עמ'. (Strln p. 184).

2237. **[דברי קהלת]**. ספר שושנת עמקים . . . נקרא בשם: דברי קהלת . . . דרכיו שתים. [א) באור על ס' יד החזקה להרמב"ם. ב) חירושים וחלפולים. חוברו מאת הר' שלמה ליכטשטיין (שנפטר ר"ח שבט תקמ"ג, בן כ' שנים) בהרב אברהם יקותיאל זלמן ליכט שטיין אבד"ק פלונצק בעל ס' זרע אברהם על הספרי (ראה באות ס') עם הקדמה ותחימת הספר ממנו, נגמרו והובאו לדפוס על ידי אחיו הר' משה ליכטשטיין אבד"ק דראבנין ולע"ע הונה בק"כ ראזנאווא וק"ק שרענצק, שהוסיף בראשו: הקדמה, והספד עמק הבכא על פטירת אחיו המחבר. (ובסופו חי' מכן אחותו של המחבר הר' שלמה בר יוסף)]. נאוויד וואהר (יהן אנטאן קריגער) [תקמ"ה 1785] 4° (7). +83 דף. [הסכ' הר' מש' תקמ"ח: ה) מרדכי ב"ר יצחק סג"ל מטיקטין. כ) ק"ונימום קלמן ליכטשטיין אבד"ק ביאליסטאק (אחיו של הראי"ז הנ"ל). ג) חיים גינצבורג אבד"ק פלאנץ. ד) ישראל במ"הר"י מ"מ ומ"צ דק"ק ביאליסטאק. ס) אפרים יהודא ליב מייזלש אבד"ק וויסאקי דליטא, ואב"ד בגראדזיסק. ו) ברוך בר יעקב יוסף אבד"ק סאכטשוב. ו) יצחק ב"ר פלטיאל מ"מ בוועגראבי] (St. № 6947. Zedn. p. 437. Roest p. 680).

2238. **דברי קהלת** המוריע מנהגי תפלות ק"ק פראנקפורט על המאין . . . ושאר קהלות אשכנז ההולכות אחריה, ונוסף לכל מנהג טעמי בהערות משלי שלמה זלמן בן מ"ה אהרן יחיאל מיכל גייגר . . . הוצאתי החוברת הראשונה . . . במלאות שבעים שנה . . . לי . . . בשנת ברכ"ת . . . [(ונגמר בשנת ברכו"ת בהיותי בן ע"ח שנה). כולל י"ב חוברות בברך אחד]. פ"פ דמיין (הוצאת י. קויפמאן, ברפוס ה. ל. בראונגער). תרכ"ב—כ"ח [1862—68,] 8° 478. עמ'. (Zedn. p. 267. Roest p. 410).

2239. **[דברי רב משלם]**. שאלות ותשובות דברי רב משלם. חלק ראשון שחבר . . . וב . . . אברהם משלם זלמן זלה"ה בן . . . מוהר"ר צבי . . . הנקרא בפי כל חכם צבי . . . הובא לבית הדפוס ע"י בנו . . . הרב . . . צבי הירש אב"ד ור"ם ומ"ץ בקלויז דק"ק אופטרהא ואב"ד בק"ק באררישטוב ואנפי'. [עם הקדמת, וחרוזים ממנו. כולל שני חלקים: א) שו"ת. ב) חדושי רבינו משלם על כמה מסכתות, הלכות ואגדות (המחבר היה מ' שנה אבר"ק אופטרה). ובהם גם תשובת אביו החכם צבי, והר' מאיר אבד"ק קאשנטין בן אחיו הר' יעב"ץ. עם הספדים וקינות, (ובהם על הר': יהודא ליב אבד"ק פינסק. משנת תקט"ו על הר': אריה ליב אבד"ק אמ"ר גיסו של המחבר. ג) יעקב סג"ל אבד"ק גלוגא. ומשנת תקכ"ז על הר': ד) יצחק הלוי אבד"ק האמבורג. ה) שלום בהר"א בעל ס' מעשה רוקח אבד"ק טיקטין. ו) גרשון אבד"ק פ"פ דאדר. ז) משלם זלמן הנקרא הר"ר זלמן מזרישטר)]. קארעץ, (יהן אנטאן קריגיר מוארשיו) [תקמ"ג 1783]. fol. (3) + 118 דף. [הסכ' הר' מש' תקמ"א: ה) צבי הירש מזאמשטש אבר"ק בראד. כ) אברהם מרדכי אבד"ק זאלקווי]. (Zedn. p. 32).

2240. **[דברי ריבות]**. ספר שאלות ותשובות הנקרא דברי ריבות . . . חברו . . . כמה"ר יצחק בכ"ר שמואל אדרבי . . . [תלמיד מובהק של הר' יוסף טייטצק, (ת"ל שו"ת)].

(דפוס ראשון). שאלוניקי (נדפס בבית דוד ב"ר אברהם אזוביב) [שמ"ב 1582] fol. 267 דף.
(St. № 5303,2. Zedn p. 377).

2241. „ **דברי ריבות** . . . נדפס . . . פעם שנית . . . וויניציאה (בבית זואן די גארה עם אותיות הבונבירגי). חשון שמ"ז [1586] fol. 198 (ובכללם נמצא 20) דף. [עם הגהות בגליון בכ"י ספרדית].
(St. № 5303,2. Zedn p. 377. Roest p. 487).

2242. A. „ . . . [נדפס שלישית על פי ד"ן]. סדילקאב (אליעזר בן מרדכי בילישט). תקצ"ג [1833] fol. (1) + 120 דף.
(Zedn. p. 377).

2243. **דברי ריבות**. חלק ראשון הוא העתק ספור וויכוח אחד שהיה בין מלך אחד ממלכי ארצות המערב ובין שר צבאו ורופא המלך איש יהודי. הועתק לכבוד אחד הרבנים אשר בערב המדינה. מדובר בו . . . מענין שינוי הדעות וחילוף התעודות, לדכא תחת רגלי האמת אמונות כוזבות ודעות נפסדות . . .

„ . . . חלק שני העתק ספור וויכוח שהיה בין בני המלך הנזכר בח"א עם משכילי ה', ונקדש בכבודם, כי שמו ה' מחסם ויתגיירו. בו ריב לאיהבי תעודות, עם שונאי נכבדות, ומלחמות השכל בין אנשי מדות, לבעלי בגידות. במעשה בראשית יבאר חמודות, ועל ס' איוב ידבר נכבדות, ישים . . . רגליו בשערי השלימות . . . עד כי היראה והחכמה תהיינה . . . בו צמדות. [חובר מאת פלאי, עם הסכמת הגאונים, (שמות בדוים: חיים נחמי' מזרחי חוב"ק מוסקא אשר בערב המדינה. אפרים פישיל איש ירושלים מקדם אב"ד בק"ק קראשניק. יוחנן בר שלמה סלמן ס"ט מילידי דמשק). מלאכת ר' יצחק הלוי בר משה (נולד בסטנוב כ"ט אלול הצ"ב, ונפטר כ"ש תקס"ה בבערלין)]. קונשטאנטינא [ב ר ל י ן (חש"ד) תקנ"ט–תק"ם 1800 8° 48+68 דף.
(St. № 7093,4. Zedn p. 373. Roest p. 478).

2244. **דברי ר"ש** . . . הרב . . . שלום חריף זצ"ל . . . אשר הרביץ תורה בהרבה קהלות . . . ומנוחתו כבוד בק"ק לאקענבאך במדינת אונגארן . . . [חידושי גמ"ת, ובסופו חי' מבניו: א) הר' אברהם אולמאן אבר"ק לאקענבאך. ב) שלמה זלמן אולמאן אבר"ק מאקאווא (ראה באות י' יריעות שלמה)]. וויען (אנטאן שטרויס) [תקפ"ו] 4° 1826. (1)+83 דף.
(St. № 7113. Zedn. p. 771).

2245. **דברי שאול** . . . על . . . התורה . . . ועל איזה הפטורת, וכמה פשטים . . . מכמה . . . גדולים . . . והמחבר . . . [הוא הר' שאול טלויטערבאך שהיה אבד"ק ראנשבורג]. פיורדא (השותפים: יוסף פעטשויא ובנו מענדל בער). [תקכ"ה 1765] 4° (40) דף. (דף כ' לא נמצא, ואולי לא נדפס). [הסכ' הר' מש' תקכ"ג: א) הירש הלוי אבד"ק אייזליץ והגליל ואשץ. ב) אלכסנדר בהר' אברהם זצ"ל החופ"ק ברשניץ. ג) מאיר רוט באם חונה בגליל פילזן. ד) גרשון אבד"ק פ"ש דאדר, תשרי תקכ"ד].
(Zedn. p. 681).

2246. **דברי שאול**. על התורה וחמש מגילות . . . [מהרב יוסף שאול הלוי נאטאנזאהן אבד"ק לבוב. (ראה באית ג' גבעת שאול. № 1860)]. לעמבערג (אברהם ניסן זיס סג"ל) תרל"ה 1875 4° (1)+203 דף.
(Strln p. 181).

2247. „ . . . חידושי אגדות . . . לעמבערג (אורי זאב וואלף סאלאט). תרל"ז 1877 4° (1)+140 דף.
(Strln p. 181).

2248. „ . . . והוא ספר עדות ביוסף . . . [כולל: חי' על הרמב"ם והש"ע הלכות עדות, עם לקוטים שונים על ש"ע או"ח אה"ע וחו"מ, וחי' על מס' נדה]. לעמבערג (א. ז. סאלאט). תרל"ח 1878 4° (1)+163 דף.
(Strln p. 181).

„ . . . ויוסף דעת והוא שואל ומשיב מהדורא חמישאה שאלות ותשובות . . . [ראה באות ש' שואל ומשיב] לעמבערג (א. ז. סאלאט, ושותפו ניק). [תרל"ט] 1879 fol. (1) + 97 דף.

2249. „דברי שאול . . . והוא ספר יוסף דעת חדושי דינים והלכה למעשה על שו"ע יו"ד . . . חלק ראשון. לעמבערג (א. ז. סאלאט). [תרל"ט] fol. 1879 (1)+83 דף.

„ . . . חלק שני. לעמבערג (יעקב משולם ניק). תרל"ח fol 1878 (1)+79 דף. (Strln p. 181).

2250. „דברי שאול והוא ספר חלק לשבעה מבאר דברי הנחלת שבעה . . לעמבערג (א. ז. סאלאט, ושותפו ניק). [תרל"ט] 4° 1879 (1). 35 דף. [ראה גם באות ה': הגש"פ, ס' דברי שאול פי' על הגדה ש"פ, נדפס עם פנים ההגדה. לעמבערג תרל"ט 4°]. (Strln p. 181).

2251. דברי שיר כפי דרך המשתבחים לשיר בלילי פורים בשמחת חברים, מהמחבר פלוני אלמוני. נדפס שנית לתשוקת הכחור . . . ישראל שבתי אלתנן בכ"ר שלמה אשכנזי . . . [עם לשון איטלקי בכתבם]. ווניציאה (בדפוס בראגאדין) (חש"ר) [ת"ם ? 1700] 16° 16. דף (ומהם נמצאים רק: א. ה. י"ב. ט"ז). (Zedn. p. 644).

2252. דברי שיר המה שירים שונים . . . [שחבר המשורר ר' מאיר הלוי לעטרים, ובטרם כתבם בספר, נסדרו באותיות הדפוס על ידי המחבר בבית הדפוס של אביו הר' גרשון הלוי ליטערים, בזאלקווא תקפ"ב (ברשי' שט' שטראאלען ווסט). מינסק (בדפוס חדש של גרשון אליהו בלאשטיין, שיסד בית דפוסי קודם עזבו אמונת אבותיו) [תקצ"ב] 12° 1832. 164 עמ'. (השירים האלה נכללו אח"ז גם בסחברתו: תשש כנור ועוגב וויען תר"ך ברשימת צעדנער). (Zedn. p. 430).

——— דברי שיר. להבין משל ומליצה דברי חכמים וחידותם מעשה ידי יוסף יעקב חי טיוולי איש טריאסטי . . . Carmi Ebraico-Jtaliani [ובו גם: מבין חידות (קצתן עם תרגום בלשון וכתב איטלקי) קינות, ומצבות]. פאדובה (בדפוס הסעמינאריום) [תקצ"א] 1831. 4° (4) + 80 עמ'. (ובסופו כ' דפים בלשון וכתב איטלקי, תקירה על שמות החדשים העברים). [מכתבים והסכ' הר' מש' תקצ"א: ה) מ. ש. גירונדי מפאדובה. כ) הלל די לא טורי ב"ר שלמה יחיאל רפאל הכהן. ג) שבתי אלתנן טריויש הרב דמדינת פיימונטי]. (זכרון המחברת הזאת, יבא ברשימת ספרי המוועאום). (Zedn. p. 758).

2253. A. מחברת דברי שיר, ביאור על ט"ו שיר המעלות (תהלים ק"כ—קל"ד), מאת חיים ליב מארקאן. [נדפס עם פנים הט"ו שיה"מ. (המבאר אסף גם מבחר דברי רוב המבארים שקדמוהי)]. ווילנא (י. ל. מ"ץ) תרמ"א 8° 1881. (2)+24 עמ'. [תוצאה מיוחדת מהכרמל שנה רביעית (ראה באות כ')]. (Strln p. 39).

2254. A. דברי שיר והמה העתקות שירי משוררי רוססיא ואשכנז נעתקו לשפת עבר מאתי מאיר זאב זינגער המעתיק ספר משלי קרילאוו . . . ברדיטשוב (חיים יעקב שעפטיל) תרנ"ה 16° 1894. 80 עמ'.

2255. A. „ . . . הוצאה שניה. [בערדיטשוב] (יעקב שעפטיל) תרנ"ו 16° 1895. (8) + 86 עמ'.

2256. דברי שירה . . . הנאמרים . . . בליל שמחת תורה . . . בבית הכנסת הגדולה . . . ובבתי החתן תורה והחתן בראשית טרם ילכו לבית הכנסת ואחרי צאתם . . . [כולל גם פזמונים, ובהם פיוטים מראב"ע וריה"ל רשב"ג ואחרים [רובם בנגון הספרדים וקצתם „נגון ישטעאלי"], עם הקדמה מהמדפיסים]. ליוורנו (השותפים א. י. קאשטילו וא. סערון). [תק"ם 1780] 8° (8)+28 דף. [הסכ' רבני ליוורנו מש' תק"ם (דוד מלאך, דוד חיים חפאן, אליהו בר משה הכהן)]. (Zedn. p. 475).

2257. דברי שירה. [ליום חנוכת בית הכנסת בעיר קרפי מאת אלחנן אליהו שבתי משרת בקדש]. ליוורנו (אליהו בן אמוג וחבריו). (חש"ר). [תרכ"א 1861] 8°. (6 דף).

2258. דברי השכל דרושים ומוסר השכל לבאר הרבה כתובים בתנ"ך, ולגלות אגדות סתומות בתלמוד מאת הרב . . . יצחק וויסטיניעצקי בעל המחבר ס' דברי יצחק ס"ם דסתא הוראנא . . . וארשא (יואל לעבענזאהן) תרל"ד 4° 1874. 79 דף.

2259. **דברי שלום** . . . חברו כמהר"ר יצחק בכ"ר שמואל אדרבי זלה"ה . . . נדפס . . . פעם שנית עם תוספת מורה מקום לפסוקים ולמאמרים . . [(על ידי הר' אליעזר בר שבתי בלגיד) . כולל : שלשים דרושים שדרש בק"ק שלום בשאלוניקי, ואח"ו דרשות כסדר פרשיות התורה, ומובאים בהם דברי רבו הר' יוסף טייטצק . וקונטרס אחרון על קצת פרקי אבות, תהלים וישעיה . ובסופו דברי אחר מתלמידי המחבר, הר' שלמה בר שמואל בן שושאן המביא את הדרושים ראשונה לדפוס בשאלוניקי (ש"ם fol. 1580 ברשי שט' וצעדנער)] ווינציאה (בבית זואן דנארה, עם אותיות הבוגבירני) ר"ח אלול שמ"ו—חשון שמ"ז [1586], fol. 168 דף, [תוצאה שלישית ד"ו ש:"ז fol. 1596 ברש" שט' וצעדנער] .
(St. № 5303,4. Zedn p. 377. Roest p. 487).

2260. **דברי שלום** . . . טובב הולך על דברי . . . הארי" . . . ובסופו . דרושים . . . על דרך הקבלה, [מהר' רפאל אברהם שלום מזרחי דידיע שרעבי ז"ל מירושלים, תלמידו של הר' יו"ט אלגאזי . הובא לדפוס ע"י הר' חיים אברהם גאגין, הוא הר' אג"ן חתן המחבר (עם הקדמה ממנו . ובסופה „מנהגי הק"ק בית כדרשינו בית אל")] . ירושלים (ישראל בר אברהם ב"ק) [תר"ג 1843] fol. (6)+154 דף. [הסכ' רבני ירושלם מש' תר"ג : (ה) שמואל בר דוד דידיע מאגאר . כ) יעקב פינצי . ג) מאיר בנימן מנחם דאנון . ד) יהודה בר שלמה הכהן . ס) יצחק פארחי . ו) דוד מזרחי . ז) שלמה יעקב נתן אריה ח) משה ברדע . ט) מרדכי אליעזר סיזין . י) רפאל אברהם מבליף חייט . י"ה) רחמים מנחם מזרחי . י"כ) חיים משה פיזאנטי . י"ג) פרחיה סאראנוסי . י"ד) דניאל אלקלעי . ט"ו) יעקב אישטרומשה . ט"ז) יצחק בר שלמה . י"ז) נסים שמואל יהודה ארואץ . י"ח) ידידיה אביאלעזיה . י"ט) יעקב קאפילוטו . כ) מרדכי חיים בר יוסף מיוחס . כ"ה) אברהם אשכנזי . כ"כ) מאיר יו"ט פארחי . כ"ג) אליהו יעקב נסים . כ"ד) יצחק חיים פיזאנטי . כ"ה) יהודה פאזו ן' פלא . כ"ו) ידידא סוזין)] .
(Zedn. p. 556).

2261. **דברי שלום** לבני ישראל . [מאת פלאי . (38 № מספרי המיסטיאנערים בשפת עבר) . נדפס מחדש] . לאנדאן . (בדפוס של החברה) . [תר"ל] 8° 1870 [אותיות מרובעות] 16. עמ' .

2262. **דברי שלום** או משפט הקבלה והוא חלק ראשון בענין רמז וסוד, וספר שביעי לספרי מ'ר'ב'י שלום מאת משה ראזענסאן בן יוסף . . . [ראה באות א' 555 №] . ווילנא (פין ושותפיו) . תר"ם 8° 1880 144. עמ' .

„ . . . חלק שני . . . שמיני לספרי מרבי שלום . . . תרמ"א 8° 1880 176. עמ' .

2263. „ . . . דברי שלום או ברכת שלום והוא חלק שלישי . . . וספר האחד עשר לספרי מרבי שלום . . . וארשא (י. אונטערהענדלער) . תרמ"ג 8° 1883 VIII. +168 עמ' .

2264. A. **דברי שלום** על התורה והעבודה . מיוסר על יסודות . . . הארי" והבעש"ט . . . [מהר' שלום מקאיידנוב, כעת בלידא . ובתוכו גם כמה מאמרים מאביו הר' ברוך מרדכי מקאיידנוב (שנפטר ב' דר"ח תרל"א) . עם הקדמה מתולדות משפחתו (ומהם : הר' אהרן מקארלין שנפטר בש' תקל"ב בן ל"ו שנה בחיי רבו המגיד ממעזריטש, ראה באות צ' צוואה מהר"א מקארלין . ותקדוש ר' שלמה הלוי מקארלין, שנהרג באמצע תפלתו על ידי איש חיל פולני, כעת המלחמה של פולין ורוסיא בש' תקנ"ב . ומתלמידי הקדוש הנ"ל היו : הר' אשר מסטאלין בן הר' אהרן הנ"ל והר' מרדכי טלעכווישט, שנפטר בסטאלין והניח ג' בנים : ה) הר' נח טלעכוויץ . כ) הר' שלמה . ג) הר' אהרן חתן הר' אשר מקארלין . בנו של הר' אהרן הוא הר' שלמה חיים שהיה בנעוריו אב"ד ומו"צ . בעיר טוראוו, ואחרי פטירת דודו הר"ן מלעכוויץ הנ"ל, העתיק מושבו לעיר קאיידנאוו, ונפטר שם י"ז אב תרכ"ב ואחרי מות בנו הר' ברוך מרדכי הנ"ל ישב על כסאו בני הר' אהרן פערלאוו שליט"א, ראה גם באות ש' שפת אמת) . עם מכתב ששלח הרב „נח מלעכוויץ לחזקאת ישראל בנדכת אח"ק בחורף שנת תקפ"א] . ווילנא (א. צ. קאצינעלינבויגען) . תרמ"ב 4° 1882 132. עמ' . [הסכ' הר' : ה) מרדכי קלאצקי מלידא, תרמ"א . כ) יצחק אלחנן מקאוונא, תרמ"כ] .
(Strln p. 295).

2265. **דברי שלום ואמת** לקהל עדת ישראל, הגרים בארצות ממשלת הקיסר . . . יאוזעפום השני . . . מאת נפתלי הירץ ווייזל. [מכתב ראשון על דבר החנוך. (חמו"ר). [ב ר ל י ן, תקמ"ב **1782**] 8° .[אותיות רש"י]. (18 דף).
(Zedn. p. 777. Roest p. 1143).

2266. „ . . . מכתב שני תשובה לאנשי . . . טריעסט . . . על כתב יושר אשר כתבו לנו, בהגיע אליהם מכתבנו דברי שלום ואמת, ושם התשובה הזאת **רב טוב לבית ישראל** . . . [דפוס ראשון (ובסופו העתקה מהקדמת הר' משה מדעסויא שכתב בלא"ש בראש העתקתו לס' תשועת ישראל מר"מ בן ישראל (ראה באות ת'), (חמו"ר). [ב ר ל י ן תקמ"ב **1782**] 12° [א' רש"י] (42 דף). [נדפס אח"ז שנית בשנת תקמ"ה בהשמטת הדף האחרון מפני כבודו של הר' רפאל הכהן (ונמצא ברשי' צעדנער ורוסט)].
(Roest p. 1143).

2267. „ . . . מכתב שלישי . . . כתובים בו משפטי אמת, מפי שבעה . . . רבנים . . . מורי הוראות בקהלות . . . איטליא . . . אשר שפטו . . . בדבר התלונות . . . על מכתבנו דברי שלום ואמת. קראנו שם המכתב הזה עין משפט . . . ב ר ל י ן (בדפוס חנוך נערים). [תקמ"ד **1784**] 8° [א' רש"י] .48 עמ'.
(Zedn. p. 777. Roest p. 1143).

2268. „ . . . מכתב רביעי . . . הוא יפרש דברי המכתב הראשון . . . ויוסף לדבר עוד בענין סדר הלמוד וגדול הבנים . . . קראנו שם המכתב הזה **רחובות** . . . ב ר ל י ן (חנוך נערים). [תקמ"ה **1785**] 8° .[א' רש"י] .77 דף. [ראה באות כ' כתב יושר, להצדיק את הרנה"ו וספרו דשו"א, ברלין תקנ"ה, ובאות מ' מכתבי הרבנים, מאיטליא, אלטונא תקנ"ו].
(Zedn. p. 777. Roest p. 1143).

2269. „ . . . על **תורת האדם ותורת החינוך לנערי בני ישראל** . . . בעת צאת דבר מלכות מאת מלך אוסטריא הגאור יוזעפום השני ללמד בני יהודה כתב ולשון . . . [מכתב א—ד, עם] . . . **תולדות** . . . המחבר . . . [על פיס' זכר צדיק ראה באות ז'] . . . מאת . . . קלמן שולמאן . . . **ווארשא** (מאיר יחיאל האלטער). [תרמ"ו] **1886** 16° [אותיות מרובעות]. 368+32 עמ'.

2270. A. „ . . . 368 עמ'. [תולדות המחבר עם שער מיוחד, ראה באות ת'].

2271. **דברי שלום ואמת** אודות הספר המהולל **דרכי המשנה** ודברי פלגות עליו . . . מטני . . . שלמה יהודא ליב כהן רפאפורט. [ראה: דרכי המשנה, וברשי' אות א' № 804 האמת והשלום אהבו: אגרת הרש"ז קליין אל הרב שי"ר ע"ד ספרו דשו"א]. פ ר א ג (ש. פרוינד), [תרכ"א] **1861** 8° (2)+36 עמ'.
(Zedn. p. 648. Roest p. 950).

2272. **דברי שלום ואמת** מאת הרב . . . שלום . . . בהרב . . . יהושע . . . חתן . . . מו"ה זלמן מווילנא. [כולל ג"ח: א) שבחי הר' שלמה זלמן א"א של המחבר, עם הערות, נוסף על שני חלקי ס' תולדות אדם (ראה באות ת'). ב) בית המדות: מוסר ומדות, מלוקט מתלמוד מדרש וזהר. ג) שו"ת על שו"ע אוח ויו"ד מהר' שלום ז"ל שהיה אבד"ק יאנישאק מ"א שנה ונפטר כ"ד אב תרל"ב, הובא לדפוס ע"י הר' בנימין בינש אחיו של המחבר]. ווילנא (האל' והאח' ראם). תרל"ג **1873** 4° (6)+118 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרל"ב: ד) יצחק אלחנן מקאוונא. כ) אליהו בהר' בנימין שי"ק מז"ח. תרל"ג. ג) יוסף רוזין מטעלז. ד) אלכסנדר משה אבן לפידות מראסיין].

2273. **דברי שלום ואמת** ע"ד . . . שאלות הרבנות יצא לאור על ידי יעקב הלוי ליפשיץ מקאוונא. ווארשא (א. גינז) תרמ"ד **1884** 8° .62 עמ'.

2274. **[דברי שלמה]**. חלק ראשון מספר דברי שלמה והוא אמרות טהורות . . . מרי שבת בשבתו . . . על . . . סדר הפרשיות . . . עם . . . הה' מגילות . . . ופי' ספר תהלות . . . חברו הרב . . . שלמה לבית הלוי . . . [ב"ר יצחק ז"ל בן הרופא מאשטרי ר' שלמה לבית הלוי המגורש מפורטוגאל, (ראה באות ח, חשק שלמה, ובאות ל' לב אכות).

כולל דרשות עה"ת שדרש בשנות שכ"ח—של"ה, בשאלוניקי, עם הספרים ובהם על הרדב"ז שנפטר בצפת. (החלקים האחרים: דרשותיו מש' של"ו—שנ"ג, ועל חמ"ג ותהלים לא נדפסו)]. ויניציאה (בבית מטיאו זאניטי וקומינו פרייזיניי). [כסליו שנ"ו 96 - 1595] 14+318. fol. דף. (ומהם חסרים המפתחות י"ד ד' בסופו).

(St. № 6954,1. Zedn. p. 722. Roest p. 996).

2275. **דברי שלמה** פי' על התורה על כל סדר וסדר . . . מדרש, הלכות ואגדות . . . הכינו . . . הדיין . . . כמהר"ר שלמה בכמהר"ר יחיאל שלם . . . בעיר סופיאה . . . פראנקפורט דאדרה (ד"ר ופרופיסר גרילא). [תקי"ג 1753] fol. (2)+108+(3) דף. (עם הערות כ"י בגליון). [הסכ' הר': א) דוד מברלין, תקי"ג. ב) גרשון ראש ב"ד בפ"פ ד"א תקי"ד].

(St. № 6977,1. Zedn. p. 667. Roest p. 983).

2276. **דברי שלמה** חידושים על גפ"ת . . . [מהרב שלמה זלמן ריבלין משקלאוו (שנפטר י"ד סיון תרכ"ז אחר שהגיע לגבורות) בהרב „הילל ריוולין ז"ל משקלאב" (בהר' בנימין ריבעלעס משקלאוו תלמידו של הגר"א מווילנא). (עם הגהות והוספות מחתנו ותלמידו הר' אשר לוריא בר יקותיאל זלמן, בשם הגהות מהר"ל. (הובא לדפוס על ידי תלמידו הר' אלעזר זאלקינד משקלאוו)]. ווארשא (יצחק גאלדמאן) [תרכ"ח] 1867 4° 8+(2)+13+10+30+14+(2). דף.

2277. „ . . . על עירובין פסחים יומא תענית וחגיגה, ונלוה עליו חדושי הרא"ל . . . [הנ"ל. (הובא לדפוס ע"י הר' שמואל לוריא)]. ווילנא (י. ל. מ"ץ) תר"מ 1879 4° 112. עמ'.

2278. A. **דברי שלמה** פי' על התורה ועל מגילת אסתר ועל איזה אגדות, ממני יוחנן במ' שלמה ז"ל קירשבוים מילידי ק"ק ביזון . . . מתושבי ק"ק וולאלצוועק. ווארשא (נתן שריפטגיסער). תרל"ג 1873 4° 140+(4). עמ'. [הסכ' הר' מש' תרל"ג: א) שמשון ארינשטיין אבד"ק אזערקאוו. ב) יוסף חיים קרא מוולאצלאוועק, תרל"ב. ג) ישראל יהושיע מקוטנא. ד) מיכאל דוד בהר' ישכר ז"ל אבד"ק לויביטש. ה) עזריאל ארי' ליב בהר' אברהם אבלי ז"ל אבד"ק פלאצק].

(Strln p. 125),

2279. **דברי שמואל** . . . דרושים . . . על התורה . . . [ס' בראשית שמות ויקרא, מאת] . . . הרב . . . שמואל זנוויל במהר"ר חנוך זצ"ל מלובלין, אשר . . . תקע אהלו בק"ק יאס, וגם היה סוף ימיו אב"ד בק"ק מעניץ. [נפטר כנראה בשנת תל"ז. (עם חרוזים בסופו מאת המדפיס יעקב די קורדווה בן משה רפאל)]. אמשטירדאם (דוד די קאסטרו תארתאס). [תל"ח 1678] fol. (2)+78 דף. [הסכ' הר': א) דוד הלוי בעל ט"ז (הוא כותב על המחבר חתן אחי הר' ישעיה סג"ל ז"ל). ב) יצחק בר"א מפוזנין. ג) יוסף הלוי הורוויץ אבד"ק פרעמיסלא. ד) יצחק ב"ר זאב וואלף אבד"ק אפטא, (חתום בפינטשוף, י"ח סיון תל"ג). ה) צבי בהר' החסיד ר' זכריה זצ"ל אבד"ק לבוב והגליל. ו) ישראל בהר' נתן שפירא ז"ל אבד"ק קאליש, ט"ז אב תל"ד. ז) נפתלי בהר' וואלף אבד"ק פינשוף. ח) רבני ד"א פולין, בהתוועדות בפינטשוף. 1) ישראל בר שמואל מטרנפאל חוב"ק לאדמור. 2) יהודה המכונה ידל בר משה רבי יאסף ז"ל חוב"ק לבוב דח"ל. 3) משה חוב"ק ווילנא. 4) יצחק בר אורי שרגא פייבל מקראקא חוב"ק טורבין. 5) יקותיאל בהר' אהרן ז"ל חוב"ק חעלם. 6) יצחק בר יחיאל מיכל ז"ל מגזע שפירא חוב"ק טאמשוב). ט) מאיר שטערן מאמ"ד. י) מנחם מענדיל בר משולם אויערבך אבד"ק קראטשין, י"ד מנחם תל"ח, (מחותנו וש"ב של המחבר. יא) הילל בר נפתלי חופ"ק אלטונא והמבורג, תל"ה].

(St. № 7021. Zedn. p. 679).

2280. **דברי שמואל** אשר חבר . . . הדיין . . . כמוהר"ר שמואל הצרפתי נר"ו תושב מתא פאס . . . [(נפטר בשנת תע"ג ראה באות נ' נמוקי שמואל) ב"ר אברהם בן הר' וידאל הצרפתי. כולל חי' על מסכתות, וקצה שו"ת. עם הקדמה מהר' יוסף ביבאס תלמידו של המחבר. הובא לדפוס על ידי הר' אהרן הצרפתי אחיו של המחבר (והוגה ע"י הר' אליקים חזן, עם חרוזים בסופו מאת יעקב די קורדווא. נדפס במצות הבחור שלמה בן יוסף כ"ץ ז"ל פרופס מ"ס, ובהשגחת הר' שמואל טישיירה)]. אמשטרדם (בבית משה בן אברהם מינדים קויטניו). [תנ"ט 1699] 8° 51. דף. [הסכ' הר': א) שלמה די אוליוירה מאמ"ד, תנ"ט. ב) משה צרפת בירושלים, י"ח אדר תנ"ז].

(St. № 7083,1. Zedn. p. 670. Roest p. 1019).

2281. A. **דברי שמואל**. מאמר בששה פרקים המבקר את הספר אמונת חכמים . . . [(ראה באות א' № 730) מאת שמואל אלכסנדראוו. עם מאמר מאת הרב פנחס ראזאווסקי המבקר את המאמר מאי חנוכה והמחברת אגדת פך השמן (ראה באות א' № 129)]. ווארשא (מ. לעווינסקי) תרנ"ג 1893 8° 20. עמ'.

2282. **דברי תורה** אשר חברתי אני . . . יהונתן שמעון בהרב . . . יעקב פרענקיל תאומים . . . [כולל חי' גפ"ת]. לעמבערג (ה. גראסמאן) תקצ"ג 1833 fol. (1)+10+(1). דף. [הסכ' הר': א) יעקב אורנשטיין מלבוב. ב) משה סופר מפ"ב. ג) נחום טריביטש מנ"ש. ד) מרדכי זאב אורנשטיין בהר"י מלבוב. ה) יצחק מייזילש מקראקא בע"ס חוסן ישועות. ו) עקיבא שטיין הארט אבד"ק קיבנא (נכד הרב זכרון יוסף ומשביר בר). ז) זאב וואלף פרענקיל אבד"ק פשעווארסק. ח) יצחק לאנדא אבד"ק וולאדווי. ט) אברהם אבלי כ"ץ אבד"ק טארני. י) שמחה אבד"ק קלאסני].

2283 **דברי תורה**. מלוקט מש"ס ומדרשים . . . נדפס . . . שנית, בתוספות חדשים . . . . . ועוד נתוסף חידושי תורה . . . מכתבי . . . הרב . . . ר' שמעלקי ז"ל מניקלשפורג הרב . . . יעקב יצחק ז"ל מלובלין, הרב . . . אברהם יהושע העשיל ז"ל ממעזביז, הרב ר מאטלי ז"ל טשארנאבלער וממורי . . . ר' ירחמיאל ז"ל מפשיסחא ומורי . . . ר' חיים מאיר יחיאל ז"ל ממאגאלניצא. [בלי שם המחבר והוא בעל ס' רוממות נשמת ישראל (ראה באות ר') (חמו"ד). [ווארשא. תרי"א 1851] 8° 95.+(1) דף (ומסם חסר דף לב, ל"ג). [הסכ' הר': א) חיים מאיר יחיאל חופ"ק מאגלניצא וקאזניץ, תר"ו (אחר שנדפס ראשונה בווארשא תר"ד). ב) ישעי' מושקאט מפראגא, תרי"א].

2284. A. „ . . . [ונוסף בסופו: צוואת הרב אהרן מקארלין, והנהגות ישרות מבנו הר' אשר מסטאלין, וזמר לשבת מהר' אהרן הנ"ל]. זיטאמיר (אריה ליב שפירא) תרט"ז 1856 16° 246. עמ'. (אולי על פי דפוס יוזעפאף 1852 8° הנמצא ברשי' צעדנער).

2285. A. „ . . . זיטאמיר (א. ל. שפירא) תרי"ז 1857 16° 246. עמ'.

2286. A. „ . . . [על פי דפוס ווארשא תרי"א]. ווארשא (יואל לעבענזאהן). תרל"א 1871 16° 114+(6). דף. (Strln p. 64)

2287. A. „ . . . ווארשא (י. לעבענזאהן) תרל"ד 1873 16° 117. דף.

2288. A. „ . . . [על פי ד' ווארשא]. לובלין (השותפים: יעקב הערשינהארן ומשה שניידמעסיר) תרמ"ט 1889 8° 124. עמ'.

2289. A. „ . . . [עפ"י ד' לובלין הנזכר]. לובלין (בדפוס החדש של השותפים: אברהם פעדער ובריך זעצער). תרנ"ד 1893 6° 108. עמ'.

2290. A. **דברי התורה**. כולל חידושים . . . בגופ"ת וש"ע . . . [חו"מ, מאת הר' צבי הירש אויערבאך אבד"ק קאנין בהר' מנחם אבד"ק אסטראווע (ראה: דברי חיים № 2103 בן הר' חיים אויערבאך בע"ס דברי משפט, (הובא לדפוס ע"י ר' יצחק איצק אויערבאך בן המחבר)]. ווארשא (א. בוימריטטער) אמר"ת 1881 fol. 124. עמ'.

2291. **דברי התענוגים** . . . [על ס' בראשית ושמות, מאת הר' בנימין וואלף רייכלש, שהיה אבד"ק ניקלשבורג, ואח"כ נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק שאפי, והיה שם כ"ז שנה (נפטר בן פ"ג שנה, ו' אייר תקמ"ו). ומצורף אליו ס' עונג נפש, חי' לכל פרשה מאת חתנו הר' יוסף לערנער מטריטש אבד"ק ליכטענשטאט בעל מרפא לנפש על ס' ארחות חיים להרא"ש (ראה באות א' № 916)]. פראג (עלזינוואנגר) [תקנ"ה 1795] 4° 122+(6). דף. [הסכ' הר' מש' תקנ"ד—נ"ה: א) מיכאל ב"ר זנוויל בכרך מפראג. (אלעזר פלעקליש). ב) שמואל סגל לנדא מפראג. ג) מרדכי בנעט מנ"ש. ד) אלעזר קאליר מקעלין. ה) לוי ממ"ד אבד ור"מ בטריטש בע"ס בית הלוי, ו) יוסף במוהר"מ דייטש אבד"ק רוידניץ. ז) ישעי' חלוי סגל אבד"ק איידליץ. (הסכ' הר' הלל אבד"ק אייבשיץ גיסו של הר' יוסף, הבטיח להביא בחלק שני, שלא נדפס)]. (St. № 4567. Zedn. p. 652).

2292. **דברים אחדים** על דברות אסיפת הרבנים אשר ניעדו בברוינשוויג מאת ישראל דויטש . . . [אבד"ק] . . . בייטהען . ב ר ע ס ל ו י א (הירש זולצבאך) [תר"ה 1845] 8° (1)+9 דף. (Zedn. p. 208).

2293. **דברים אחדים** כוללים ביאור על המתניתין דריש פרק אלו נערות . . . וגם ביאור על סוגיא דשמעתין בסוף פרק כל הכלים דף קכ"ו מאתי יעקב דע לעהוו . . . בן . . . כהר"ר חיים . . . [מליידען, בעל ס' אחזת מרעים (ראה באות א' 591 №) וס' פרי עץ חיים (ראה באות פ')] . ל י י ד ן (ה. ר. דע ברעוק) . תרי"ג [1853] 8° 48. עמ' . (Zedn p. 426. Roest p. 663).

2294. **דברים אחדים** ממערכת הדומם (מינעראלאגיע) מאת [יהושע בר"י סירקין] . א ד ע ס א (ניסשע וצעדערבוים) תרכ"ח 1867 8° (2)+14 עמ' . [ראה : שלשה פרקים מידיעת מ ע ר כ ת ה ד ו מ ם . באות מ'] .

2295. **דברים אחדים לתועלת שפתנו** מאת משה אלעזר אייזענשטאדט . (נדפס במכה"ע „המגיד" שנת תרנ"א) . ב ר ל י ן (צבי הירש ב"ר יצחק איטצקאווסקי) . תרנ"א [1891] 8° 16. עמ' .

2296. A. **דברים אחדים** . מאמרים ושירים . . . א) האדם והספר , ב) היהודי הנודד והאמת . . . [ראה גם באות י'] . . . ג) עשיר ורש נפגשו , ד) נצח ישראל , ה) ליום מלאת מאה שנה להשר משה מאנטיפיורי . . . מאתי משה בן אלחנן . . . קאלמנסאהן . ווילנא (האל' והאח' ראם) [תרנ"ד] 1894 8° 68. עמ' .

2297. **דברים טובים** ביאור מגלת קהלת להחכם . . . מוהר"ר משה אלשיך זצוק"ל . . . על ידי . . . כמה"ר חיים אלשיך בנו נר"ו . . . [עם הקדמה ממנו, הוגה על ידי ה"ר יצחק גרשון . ראה גם באות ש' שושנת העמקים] (דפוס ראשון, עם הפנים)] . ו י נ י צ י א ה (זואן די נארה) [שס"א 1601] 4° 42. דף. [ובסופו כתוב : „קדש לחברת הזקן הנכבד והמעולה כמ"ר יהושע מספוליטי יצ"ו"] .

(St. № 340.c. Zedn. p. 143. Roest p. 217).

2298. **דברים נחומים** ביאור מגלת איכה . . . [מהר"ם אלשיך , נדפס ע"י כנו הר"ח והוגה ע"י הרי"נ . (דפוס ראשון, עם הפנים)] . ו י נ י צ י א ה (נ. דיגארה) [שס"א 1601] 4° 38. +(1) דף. [ראה גם באות ש' שושנת העמקים] .

(St. № 340.c. Zedn. p. 142. Roest p 216).

2299. A. **דברים נעימים** שלשה ענינים . . . דברי תשובה . . . דברי גאולה . . . דברי הלכה . . . גם גלוה . . . בסופו חידושים . . . בשתא סדרי משנה . . . בשם דברים נוספים לספרי לקט המשנה . אשר זה זמן הוצאתיו לאור . . . [(איגנו פה במוזעאום) . מהר' מנחם חיים ב"ר צבי הירש הלוי לעווינסאהן] . ו א ר ש א (יעקב זאב אונטער-העגדלער) . רנ"ת 1890 4° (2)+168 עמ' . [הסכ' הר' יוסף דובער הלוי מבריסק, תר"ן] .

2300. **דברים עתיקים** . . . [יצאו לאור על ידי הר' יצחק אייזיק בן יעקב מווילנא . קונטרס ראשון כולל : פתרון תשעים מלות כודדות לרבי סעדיה גאון (אשר נדפס אח"כ בפרעמשלא תרמ"ו , מוגה ומתוקן עם הערות מהר' שלמה באבער בשם פשר דבר) , ב) אגרת המוסר הכללי לאריסטוטלוס (על פי שני כ"י הנמצאים בלייפציג, וכשונים קצת מהנדפס בריווא ש"ך שלא היה בידי הרי"א בן יעקב המ"ל, ראה ברשי' אות א' 187№ אשר נשמטה בדפוס שם הערה זאת)] . ל י י פ צ י ג (פר. גיעס) תר"ד 1844 8° 18. עמ' , [ומכורך אליו דברים עתיקים קונטרס שני] .

(St. № 4541,4. Zedn. p. 86. Roest p. 147).

2301. , . . . דברים עתיקים קונטרס שני כולל . . . [א) שם הגדולים . ר ש י מ ה מ ג ד ו ל י הראשונים וחבוריהם . לחר' אהרן ב"ר אברהם נגד מהר"ש שליצשטט' (עם הערות „מגדולי זמננו"] . ב) קבוצת כסף לה' יוסף אבן כספי , ר ש י מ ה מ ע ש ר י ם ס פ ר י ו ומהותם . ג) מלאכת שלמה דוגמאות מקצת ספרי הר' י אבן כספי הנ"ל (מכ"י מינכען עם קצת הערות מהר' שלמה זלמן ווערבלונער ,

ד) שפת חכמים באור מלות פרסיות וערבות בתלמוד תרגומים ומדרשים על פי סדר א"ב מאת אהרן יעללינעק. הובא לבית הדפוס ע"י יצחק אייזיק בן יעקב הנ"ל. ליפציג (פ. א. בראקהויז). תר"ו 1846 8° 40. עמ'.
(St. № 4541,5. Zedn. p. 84. Roest p. 148).

2302. **דברים שבקדושה** לאומרם מי שאינו יכול להתפלל עם הצבור ובפרט הולכי דרכים. הביאם אל הדפוס . . כמהה"ר שמואל חיים כצ"י בכמה"ר אליעזר ז"ל מתושבי אליסאנדריאה . . . מנטובה תל"ו [1676] 8° (4 דף). [ראה באות ת' תפוחי זהב והוא קצור ראשית חכמה חברו הר' יחיאל מילי ועור נוסף עליו דברים שבקדושה של הר' מנחם עזריה מזאנו (שנדפס ראשונה במנטובה שפ"ג ונמצא ברשי' שט' וצעדנער)].
(Zedn. p. 529).

2303. **דברת שלמה** . . . על התורה, דרושים . . . חברו . . . הרב . . . שלמה לוצקיר זצ"ל . . . מ"מ ב"ק סקאהל, תלמיד מובהק של . . . ר' דובבער . . . מ"מ ד"ק מעזריטש. (וע"כ קרא שם הספר דברת שלמה כי ר"ת של דבר"ת הוא תלמיד רבינו דוב בער). [(ראה באות ל' לקוטי אמרים, מגיד דבריו ליעקב, עם הקדמת הר"ש ב"ר אברהם). הובא לדפוס ע"י הר' דוב בן המחבר מ"מ דסקאהל ואבד"ק אלעסק]. (דפוס ראשון) זאלקווא (שאול דוב מאיר האפפער) [תר"ח] 1848 4° (1). 36+ 30+(8) דף.

2304. **דבש לפי** והוא ח"ב מקונטרים מדב"ר קדמו"ת . . . [כולל] . . . הקדמות מרז"ל ומהמפרשים . . [על סדר א"ב מהר' חיים יוסף דוד אזולאי. ונלוה אליו קונטרס פה אחד פירוש הגדה ש"פ, עם צנא דדובשא הגהות והשמטות. ורף אחרון: זכרונות והגהות על הזהר אחר שנדפס הזהר בליוורנו (ראה באות י' יעיר אזן עם ח"ב נקרא מדבר קדמות)]. ליוורנו (אליעזר סעדון) [תקס"א 1801] 4° 108+11 דף. (מדף ק"ט והלאה עד דף ש"ב. הוא ס' ככר לארן ראה באות כ').
(Zedn. p. 67).

2305. " . . . [תוצאה שלישית על פי השניה, שנדפסה בלבוב תרכ"ב 8° (ברשימת רוסט)] . . . והוספנו הגהות . . . מאת . . . הרב . . . יוסף שאול הלוי נאטאנזאהן ז"ל אב"ד דפה . . . לעמבערג (אודי וואלף סאלאמ) [תרט"ב] 1882 8° 91+(1) דף.

2306 A. **דבש מסלע** . . . פירוש על מסכת אבות . . . [מהר' שלמה מאיר ב"ר דוד ברוידא (נדפס עם הפנים)]. ברדיטשוב (חיים יעקב שעפטיל) תרנ"ה 1894 8° 120 עמ'. [הסכ' הר' מש' תר"ן—נ"ג: ה) הנצי"ב מוואלאוין. כ) אהרן זאב וואלף וויל מקיוב. ג) אברהם יחזקאל ארלאזאראוו מחארקוב. ד) ישראל יעקב יעבץ מקרעמענטשוק. ה) יוסף קאסקאווסקי הלוי אבד"ק פריאסלאוו. ו) צ"ה שלעז מקארסון].

2307. **דגול מרבבה** והוא פירוש על שיר השירים מכמה וכמה מדרשים . . . חברו . . . כמה"ר רפאל טריוויש נר"ו בקרתא ירושלם . . . [ב"ר ברוך טריוויש, בע"ם צה ואדוז (ראה באות צ'). ובסופו פסקים בהלכה]. קושטאנדינא (האחים ראובן ונסים אשכנזי בני הר' יונה ז"ל). [תק"ג 1743] 4° 204 דף. [הסכ' רבני ירושלם, מש' תק"ב: [אליעזר נהום. יהודה דיוון. חיים משה מזרחי)].
(Zedn. p. 761).

2308. **דגול מרבבה** . . . חרושים הנכתבים על ירכתי הארבע שלחן ערוך כתיבות יד . . . מוהר"ר יחזקאל הלוי לנדא . . . ואני בנו . . . ישראל הלוי לנדא העתקתי ולקשתי הגליונות של ארבע ש"ע . . . בשם דגול מרבבה . . . כולל . . . פלפולים וחדושים בפוסקים . . . והשני קראתי בשם שולחן השהור המטהר כל ארבע ש"ע מהקלקולים הנשמטים באורח חיים וביורה דעה דפוס אמשטרדאם ובאבן העזר וכחשן משפט דפוס פיוורדא . . . וחבל על . . . הש"ע אבן העזר אשר הי' . . . מסובב . . . כחדושיו ולקח אחד מתלמידיו ונתן אותו לעשית הכרך, והאומן לא השגיח ותתך כל הגליונות . . . פראג (בדפוס עליזינוואנגר). [תקנ"ד 1794] 4° (8)+64 דף (ומסכ תסכ כ' דף כסכ' ס') [הסכ' הר' קש' תקנ"ד: ה) צבי הירש מברלין. כ) יוסף מוואלקוויי אבד"ק פוזנא, חתן המחבר. ג) משולם טפרעסבורג. ד) דיוני מו"ש בפראג: שלמה זלמן בר גומפל עמריך. ה) מיכאל בכרך, יעקב נינצבורג. אלעזר פלעקלש. ו) שמואל לנדא בן המחבר. ז) משלם זלמן כהן מפיורדא. ח) צ"ה מואמושט, בגלוגא. ט) מרדכי בנעט מנ"ש. י) משה מינץ מאובן. יא) יעקב משה מאט"ר. יב) שמחה בונם בר"צ ראפפורט מבוגא. יג) אברהם י. ל. מעזריטש

מהאג. יד) נח חיים צבי ברלין ממגנצא. טו) הירץ שייער ממגנצא. טז) פנחס הורוויץ מפ"פ דמין, ובית דונו. יז) אלעזר קאליר מקעלין. יח) ארי' ליב ברעסלא מראטערדאם].
(St. № 5643,2. Zedn p. 422. Roest p. 654).

2309. **דגול מרבבה** ספר תולדות מלך רב נאפאלעאן הראשון . . . [מאת] . . . אברהם מענדיל מאהר מלבוב. טשערנאוויץ (יאהאן עקהארדט, ובנו) תרט"ו 1855 8° .(4)+228 עמ'. [ראה גם באות ת': תולדות נאפאלעאן מאת פ. שיפער].
(Zedn. p. 557. Roest p. 832).

2310. **דגל מחנה אפרים** . . [על התורה, בדרך החפידות, מאת] . . . הרב . . . משה חיים אפרים זצ"ל שהיה אב"ד דק"ק סדילקאב נכד של הרב . . . ישראל בעש"ט . . . היה טמון . . . בכתב . . . וקם בן אפרים . . . [הוא הר' יעקב יחיאל והוציאו לאור. (גם הוסיף בכופו ו"ז הלומות מכ"י המחבר שראה בשנות תק"ט—ט"ה)]. (דפוס ראשון חמו"ר). [בארדיטשוב, תקס"ט—תק"ע ? 10—1809] 4° (2)+41+36 דף. [הסכ' הר': ס) לוי יצחק מבארדיטשוב, חתום בסטאוויטשט, ה' אלול תקס"ח. כ) ישראל מקאוויניץ, תקס"ג. ג) יעקב יצחק בר אברהם אליעזר הלוי הורוויץ מלובלין, תקס"ג. ד) א. י. ה. מאפטא, תקס"ג. ה) מנחם מענדיל ראבין אבד"ק ליסקא, תקס"ג. ו) חיים בר שלמה אב"ד"ק באטושאן].
(Zedn. p. 596. Roest p. 883).

3311. A. „ . . . וגם הוספנו . . . כתבי קודש מאחיו הרב . . . ברוך . . . ממעויבוז, ונקרא בשמו לקוטי אמרות טהורות . . . [שנכתבו בחייו, ונעתקו בשנת תקצ"ו, (ונדפסו אח"כ בקונטרס מיוחד, ראה באות א' אמרות טהורות 750 № ובאות ב' בוצינא דנהורא 1086. №)]. זיטאמיר (האחים: ה"ל א"ל וי"ה שפירא) תרי"ז 1850 4° 200. עמ'.

2312. A. . . . . [על פי דפוס הראשון]. יוזעפאף (כריך זעצער). תרמ"ג 1883 8° 178. עמ' [הסכ' הר' כמו בדפוס א' הנזכר].

2313. **דגל מחנה ראובן** . . [מהרב] . . . ראובן לנדא סג"ל אשר שימש בכתר הרבנות ארבעים שנה בק"ק פאדוטורק וכבר יצא לאור עולם ספרו מהלך הכוכבים על תכונה וספר מדה ברורה על מדידה . . . כולל: „ביאורים לדברי אגדה ומדרשי חז"ל". ובסופו הספד על המחבר (שנפטר ער"ח תמוז תרמ"ג) מאת גיסו הר' מתתיהו לנדא אבד"ק פאדוטורק בהר' יוסף לנדא אבד"ק יאס, (תותנו של המחבר) בע"ס ברכת יוסף (ראה באות ב' 1770№) וס' קול נהי שנדפס בטשערנאוויטץ תרי"א]. (הובא לדפוס ע"י הר' שלמה נהר' יוסף בנין של המחבר, עם הקדמת גיסו הנ"ל). טשערנאוויטץ (אלישע הילפערן). תרמ"ד [1884] 8° (3)+44+(3) דף.

2314. **דוב"ב שפתי ישנים**. בן יסופר . . . מעללין ומעשיו הטובים של . . . הרב . . . דובערוש מייזלש זצ"ל, אשר בימי עלומיו עלה על כסא הרבנות . . . בק"ק קראקא . . . והיה שם אב"ד כ"ו שנה . . . ובשנת תרט"ו . . . נתקבל לאב"ד פה . . . ווארשא . . . [ונפטר] . . . כליל ד' ט"ו אדר ראשון שנה זו . . . [תר"ל] . . . ממני בנימין דוד ראבינאוויץ מ"מ דפ"ק ווארשא . . . [ובסופו מכתב מהר' יהושע העשיל אשכנזי מלובלין (ראה גם באות א' 632 № איש חיל)]. ווארשא (י. גאלדמאן) תר"ל 1870 8° 16. דף.
(Strln p. 196).

2315. **דובר מישרים** . . . על . . . הרמב"ם . . . [וכו גם צוגים וחי' על הש"ס מאת הרב רפאל מרדכי יהושע שאול ז"ל, עם נוספות וחי' מאת גיסו הר' דוד מורדוך ז"ל, ומהר' אברהם שאול בן המחבר, המ"ל. ומצורף אליו: דרכי מישרים, ט' דרושים והספדים, וכתם על אביו הר' אברהם שאול, בירושלים. בתשלום שנתו תק"ן. (והאחרון על פטירת המחבר, מאת בנו המביא לדפוס]. שאלוניקי (בצלאל הלוי נ"ע) [תקפ"ח 1828] fol. (2)+73+39+(4) דף. [הסכ' רבני שאלוניקי מש' תקפ"ח: (משה ברכה, יעקב מנשה].
(Zedn. p. 683).

2316. **[דובר מישרים]**. מאמר דובר משרים. מדבר משלשה דברים: א לגלות מה שעשו ידי זרים ויחסו הגהות . . . [על הש"ס להר' מרדכי יפה בעל] . . . הלבוש . . . ב השמטות ממסכת ברכות ושבת עם ביאורים, אשר דלגו מגיהי הגהות אלו המדפיסים

אותם עתה שנית . . [בש"ם הנדפס בווייען] . . ממה שנדפס בראשונה בעיר נאווי דוואהר . תקמ"ב (ראה באות מ' מסורות חדשות)] . . . ג השעותים אשר טעו מגיהים אלו . [מאת פלאי והוא הר' זכריה ישעיה הכהן יאללעש מלבוב . (נפטר במינסק תרי"ג , בן ל"ח שנה) ראה גם זכר ישעיהו באות ז' ובאות ע' עת לדבר] . לעטבערג (נפתלי הירץ גרושמאן) תקצ"א 1831 8° 16. דף. [עם הגהות שנעתקו מכ"י המחבר , על ידי הרא"ל ראבינאוויץ שו"ב במינסק] .
(Zedn. p. 326).

A. —— [דוד מרדכי מאת הקראי ר' מרדכי הקוכיזובי ב"ר נסן . כולל תשובות לשאלות החכם הנוצרי יאקאב טריגלאנד בליידן , ששאל אודות חלוקת הקראים והרבנים מאיזה זמן נהיתה . סדר והעתיק תשובותיו בשנת תנ"ט בעיר קראסנוי אוסטרוו בתחום רוסיא (סמוך לעיר לבוב) . נחלק לי"ב פרקים , במספר שבטי ישראל , ונדפס ראשונה על ידי החכם י'. כ'. וואלף עם העתקה לאטינית ממנו (בשם : Notitia Karaerorum) בהאמבורג תע"ד 1714 4° (זכרו יבא ברשימת ספרי המוועאום)] .
(St. № 6254,1. Zedn p. 562 Roest p. 838).

2317. „ . . . דר מרדכי . . [שנית עם נוספות , ומצורף אליו : א) ס' אורח צדיקים כולל באור חלוקת הקראים והרבנים , מאת הקראי ר' שמחה יצחק בן משה מתושבי לוצק , בשנת תקי"ז , ובסופו רשימה מספרי הקראים , הנדפסים וכתבי יד , (עם זכרון י"ט חבורי המחבר ר' שמחה יצחק הנ"ל המכונה עולם צעיר) . ב) קצור ענין השחיטה מס' אדרת אליהו , שקצרו הקראי ר' יוסף המכונה מלינווסכי בן מרדכי הקדוש הטראקי . ג) הלכות שחיטה של הקראי ר' ישראל המערבי אשר חברם בארץ מצרים בשנת ה"א ס"ן] . ווין (אנטאן שמיד) [תק"ן] 1830 4° . (4)+36+(1) דף .
(St. № 6254,2. Zedn. p. 562. Roest p. 838).

2318. A. הדוד משה—בן—מנחם חזות . . במערכה אחת . העתקה מאת ברוך יקותיאל זוסמאנאוויץ—ברוילי היהודי . . . בסלאנים , וואר ש א (מ. י. האלטער) תרנ"ד 1893 12° . 36 עמ' .

2319. דודאי מהרא"י על התורה . חברתיו . . . אני . . . יצחק איצק יוסף עטטינגער . . . בערת פלעשען . . . [כולל פירוש קצר על ח"ח] . קראטאשין (ב. מאנאש) תר"ז 1847 8° . 180. (4)+ עמ' .
(Strln p. 75).

2320. דודאים . קבוצת שירים , וספורים שונים מאה יהודה קלאצקא בווילנא . [העתיקם בהיותו בן ט"ז שנה , (טרם עזבו אמונת אבותיו) . ראה גם באות מ' מנחת תודה שהדפיס בשנת תקצ"ח לכבוד אביו ר' צבי הירש קלאצקא] . ליפציג (ק. ל. פריטצשע) . [תר"ב] 1842 8° (קטן) . (8)+76 עמ' . (ומסה תסר דף בספר סכומי) .
(Zedn p. 414. Roest p. 639).

2321. A. הדודאים . קבצת שירים שונים מאת העלם משה בן ר' שלמה האפרתי יליד וואלקאוויסק . וואר ש א (מ. י. האלטער) תרנ"ג 1892 16° . 32 עמ' .

2322. A. רבי דונש בן לברט קובץ שיריו נערך עם תולדות המשורר , מבוא והערות ע"י דוד כהנא . הוצאת „אחיאסף" . וואר ש א (האחים שולרבערג) תרנ"ד 1894 16° . IV+(6)+86.
קדמונים . כרך ראשון . כו : א) מיסר השכל להרה"ג (ראה באות מ') . ב) רבי שלמה שרביט הזהב (ראה באות ש') . ג) דונש] .

2323. אגרת דופי הזמן . . . הכינה . . . כמה"ר יצחק עובדיה נר"ו . . . [ב"ר יעקב משאלוניקי] . . . לעורר את האהבה לשוב ממשובה . . . ועוד בה . . . קצת . . . מאמרי . . . רז"ל קשי ההבנה . . ועוד לו . . . קצת אגרות . . . [ובהן אגרת שלוחה להר' משה אלמושנינו מאת הר' יוסף הלוי ן' חכים , ואגרת תשובה מהר' יחיאל אשכנזי בר משה אל המחבר . (גם „כתבים המספרים משלילות וביזת ומאורעות העיר פטראץ" על ידי „הלועזים בני פרנקויא" „בשנת ה' שנ"ו") . הוגה על ידי הר' שמואל ן' דויסוס (עם הקדמה קצרה ממנו)] . וויניציאה (ע"י זואן דגארה) [שנ"ח 1598] 8° (קטן) . 121. דף .
(St. № 5406. Zedn. p. 367).

2324. **דור דור ודורשיו** הוא ספר דברי הימים לתורה שבעל פה עס קורות סופריה וספריה מאתי איזק הירש וויס בן . . . הר"ר מאיר . . . רב בבית המדרש הגדול בעיר וויען. חלק ראשון. מקדמתה עד חרבן הבית השני. וויען (בהוצאת הערצפעלד עט בויער, ובסיוע חברת „תומכי התורה והחכמה" בווין. דפוס י. האלצווארטה). (חש"ד). [תרל"א 1871] 8° XIV.+242 עמ'. (ראה 2345 № דורש רשומות בקרת על חס' דו"ר). (Strln p. 245)

2325. „ . . . חלק שני. מחרבן הבית השני עד אחר חתימת המשנה. [בסיוע חברת כי"ח, בוויען, ובית המדרש]. וויען (אצל האחים ווינטער, בדפוס של געארג בראג ושותפו פ. סמאלענסקין). (חש"ר). [תרל"ו 1876] 8° (8)+264 עמ'. (Strln).

2326. „ . . . חלק שלישי. מחתימת המשנה עד שנסתיים התלמוד. וויען (פרעסבורג, אצל דוד לאווי ואברהם דוד אלקאלאי). תרמ"ג 1883 8° (8)+328 עמ'. (Strln).

2327. „ . . . חלק רביעי. מחתימת התלמוד עד סוף האלף הששי. וויען [פרעסבורג] (ד. לאווי וא. ד. אלקאלאי) תרמ"ז [1887] 8° (8)+368 עמ'. (Strln)

A. —— „ . . . חלק חמישי. מתחלת האלף הששי עד גלות ספרד האחרונה. וויען (מאריטץ קנאפפלמאכער) תרנ"א [1891] 8° (10)+304 עמ'. (זכרון החלק האחרון הזה יבא ברשימת ספרי המוזעאום).

2328. A. „ . . . חלק ראשון . . . תוצאה שניה ומתקנת בהוספות רבות. בהוצאות בית מסחר הספרים של יעקב הכהן גינזבורג בבאבריוסק . . . ווילנא (ראזענקראנץ ושריפטזעצער) תרנ"ג 1893 8° XII.+236 עמ'.

2329. A. „ . . . חלק שני . . . תוצאה שניה ומתקנת בהוספות רבות. [הוצאת גינזבורג הנ"ל]. ווילנא (ראזענקראנץ ושריפטזעצער) תרנ"ג 1893 8° (3)+240 עמ'. [ראה גם באות ז' זכרונותי מילדותי עד מלאת לי שמנים שנה. מאת א. ה. וויס, עם תמונת המחבר. הוצאת בית מסחר הספרים של גינזבורג הנ"ל. ווארשא תרנ"ה 8°].

2330. A. **דור ודורשיו** . . . תולדות גאוני עמנו, גדוליו וראשיו החיים . . . היום . . . ספריהם, חדושי תורתם בדפוס ובכ"י, מעלת יחוסם ומפעליהם בצרכי האומה בכלל ופרט. בשתי מערכות: א) אספת חכמים. ב) אספת ספרים. . . . מאתי אליעזר בהרב . . . בן ציון . . . אפרתי מחבר ס' אבן ציון . . . תושב קאוונא (יליד סובאלק). [חוברת א' אספת חכמים אות א' (אבי עזרי זעליגמאן אויערבאך — ארי' ליב ראשקעס) ס"ו סי'. (יותר לא נדפס)]. ווילנא (האל' והאח' ראם). תרמ"ט 1889 8° 64. עמ'. [הסכ' הר' מש' הרמ"ט: ה) י. א. מקאוונא. ב) נפתלי ארלר הכהן מלונדון. ג) א. מ. אבן לפידות מראסטין. ד) שלמה הכהן מווילנא. ה) י. י. רויז עס מלידא. ו) יצחק מאיר אבד"ק וויליאמפול (סלאבאדקא דקאוונא). ז) צ. י. מיכלואהן מקראסניבראד. ח) יצחק בלאזער מקאוונא. (הסכ' הר' מש' תרל"ב על ספריו: אבן ציון ח"ב אבן אליעזר שו"ת שלא נדפסו. ט) שמעון סופר מקראקא. י) אברהם יענער מקראקא. יא) בצלאל הכהן מווילנא. יב) שלמה פלעסנער מפוזנא. יג) אליהו פלעסנער מאסטראוו)].
(StrIn p. 267).

2331. **דור וחכמיו** לחקר תולדות ספרות ישראל וגדולי סופריה בדור הזה. יכלכל תולדות . . . תמונות פניהם וחתימות ידיהם . . . [של החכמים הנודעים: ט) א. י. אסקולי (נולד ט"ו תמוז תקפ"ט). כ) ש. באבער (נולד ה' שבט תקפ"ו), ג) ב. ז. באבער (נולד ר"ח שבט תר"י). ד) א. בערלינער (נולד י"ג אייר תקצ"ב). ה) א. א. הרכבי (נולד כ"ב חשון ת"ר). ו) ש.ו.ה.ה (נולד כ"ב אדר תקצ"ב). ז) ח. י קאהוט (נולד כ"ד אייר תר"ב). ח) ש. י. קאעמפף (נולד יב אייר תקע"ח). ט) י. ל. לעווינזאהן (נולד כ' ניסן תקע"ט). י) כ. מורטארה (נולד כ"א אייר תקע"ה). יא) י. פראנק (נולד כ"ג חשון תק"ע). יב) ש. שיללער-סינעשי (נולד בחשון או בכסליו תקפ"א)] . . . מאת משה ריינעס . . . חלק ראשון בשנים עשר פרקים. [לא נדפס יותר (ראה באות א' 369 № אוצר הספרות שנה ג' ונלוה אליו תשורה ס' דור וחכמיו)]. קראקא (יוסף פישער) תר"ן 1890 8° 188. עמ'.+(12 תמונות).

2332. A. **דור חכם**. מונוגרפיה ע"ד חכמי עמנו המצוינים במאה הי"ט ותקופתם. מאת ד"ר ש. בערנפעלד. הוצאות „תושיה". וואַרשא (האלטער ואייזענשטאדט) תרנ"ו 1896 12° 90 עמ'.

2333. A. **דור רבנין וסופרין** . . . בולל תולדות הרבנים . . . והסופרים, החיים אתנו כיום, ושמות ספריהם . . . (וגלוי אליו שמונה תמונות). מאת בן-ציון בן משה אייזענשטאדט. וואַרשא (האלטער ואייזענשטאדט) תרנ"ה 1895 8° 54+(2) עמ'. [עם ב' לוחות ובהם תמונות הרבנים: י. מ. עפשטיין בנאוואַרדאק. א. י. משכילאיתן בהאסלאוויטש. י. דאנציג בפט"ב. א. ל. פיינשטיין מבריסק, והסופרים: י. ל. ראבינאוויץ מו"ל „המליץ" בפט"ב, ש. צ. סקאמראוסקי דאקטור בזיטאמיר, יהל"ל המשורר בטאמאשפאל. ישראל בריסטיגער בלבוב].

2334. A. **דור תהפכות** ספור מדברי השנים האחרונות מאת יוסף אליהו טריוואש (ש. פלטיאל). וואַרשויא (א. גינזי), תרמ"א 1881 12° 68 עמ'. (ראה באות א' 213 №) (Strln p. 307).

2335. **דורות עולמים**. מספר קורות ימי קדם, למיום ברוא אלהים אדם על הארץ עד הדור הזה . . . מאת . . . זלמן סאבעל, מילידי לבוב . . . [על פי ספרו של הפרופיסור ברעדאוו]. וואַרשא (ח. קעלטער ושותפי גאלדמאן) תרכ"ה. [1865] 8° 90+(8). עמ', [הסכ' הר': ה) דובערוש מיזולש מוואַרשא, תרכ"ה. כ) חיים אלעזר וואקס מקאליש, תרכ"ד]. (StrIn p. 223. Roest p. 1084).

2336. **דורש אל המתים תשובה** . . . לבעל „אגרת צער בעלי חיים" הדובר סרה על בני הנעורים. מאת . . . יוסף יהודה לערנער. אדעסא (מ. א. בעלינסאן) תרכ"ח 1868 16° 16. עמ'. (ראה באות א' 213 №).

2337. **דורש לציון**. חלק ראשון . . . בחריפות ובקיאות אשר חיבר הרב . . . יחזקאל סג"ל לנדא . . . בימי עלומיו בהיותו אב"ד בק"ק יאמפיל . . . [י"ג דרושים מש' תק"ה—תקי"ג, ונספחים אליהם איזה דרושים מבן המחבר, הר' שמואל סג"ל לנדא, המעתיק והמסדר, עם הגהות, הקדמה ומפתח ממני]. פראג (בדפוס ר' משה לנדא נכד המחבר). תקפ"ז 1827 fol. 86+(7) דף. (St, № 5643,3. Zedn. p. 422. Roest p. 655).

2338. A. „ . . . סדילקאב (יצחק מרפיס) תקצ"ד 1834 fol. 62 דף.

2339. A. „ . . . וואַרשא (י. גאלדמאן) [תר"ם] 1880 fol. 128 עמ'.

2340. A. „ . . . וואַרשא (ז. טילל) [תרנ"ד] 1894 fol. 128 עמ'.

2341. **דורש לציון** כולל באורים ותיקונים על הסימנים אשר בש"ס. מאת יעקב ברילל רב דק"ק קאיעטיין . . . ווין (השותפים שלאסבערג ובענדינער). תרכ"ד 1864 8° (8)+53+(3) עמ'. (Zedn. p. 804. Roest p. 243).

2342. A. **דורש לציון**. הוצאה שניה . . . מדובר בו ע"ד ישוב אדץ ישראל . . . מאת חיים יעקב קרעמער . . . מחזיק בית ספר „לתורה ולתעודה" בעיר לאדז. וואַרשא (פ' בוימריטער) תרנ"א 1891 8° XII+(2)+98 עמ'. [הסכ' הר' שמואל מאהליווער מביאליסטאק, תרמ"ה, (כמו בתוצאה א' שנדפסה בוואַרשא תרמ"ו 8° הנמצאת ברשי' שפראאלען)].

2343. **דורש משפט** והוא תוספת קצת מורה מקום שנשתמט מספר מורה צדק, עם הרבה תדושים ורמזים מרבנים אחרים. [שאסף הר' שלמה בר שמואל פלורינטין, מ"מ נחי' על טור חו"מ מגליון החו"מ של אביו הרש"פ אחרון ז"ל ואחי' מרבו הר' ברוך אנג'יל נר"ו, ומהר' שלמה ן' חסון ז"ל, ומהר' שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי ז"ל ומהר' רגיאל אישטרושה נר"ו. (ראה באות מ' מורה צדק). שאלוניקי (נדפס ע"י המחוקק הר' אברהם הגר). [תט"ו 1655 4° 37 דף. (St. № 6915. Zedn. p. 727).

2344. A. **דורש משפט** ספור מימי ההוה מאת אברהם מרדכי פיורקא. [(ובסופו איזה שירים) חוברת ט' מן „ספורי ילדים למקרא ולשעשועים לילדי ישראל" (הספרים: אהבת אחים. אוד

מצל מאש. אחרית רשע, יבא זכרם במלואים לאות א')]. וואַרשא (האחים שולדבערג) תרנ"ג 1893 16° 24 עמ'.

2345. A. **דורש רשומות** בקרת על הספר דור דור ודורשיו מאת שר העדולמי. חוברת ראשונה. [(לא נדפס יותר) ראה דור דור ודורשיו 2325 №. (גם ראה באות ח' חכם ושר' תולדות שר העדולמי הוא הר' שמחה ראובן ערעלמאנן)]. וואַרשא (מ. י. האלטער) תרנ"ג 1893 12° 78 עמ'.

2346 A. **דורש רשומות האגדה** להכיר האותות והרשומים הנמצאים באגדות חז"ל על דבר: א) משפט שלמה, ב) אבנימוס הגרדי, ג) און . . . גליון, ד) וכוח אדריאנוס, ה) הצדוקי דיום הכפורים, ו) מהיכן נבראת האורה, ז) תחית המתים בבקעת דורא. מאת נחמיה שמואל ליבאוויטש . . . [ב"ר יצחק מקאלנא מתוז לאמזא]. נוי יארק (א. ח. ראזענבערג) תרנ"ג 1893 12° (4)+40 עמ'.

2347. שו"ת **די השב** . . . [מאת הר' דוד בונאן והר' יהודה הלוי רבני תונים, ונלוה אליו ס' נשאל דוד מהר' דוד הנ"ל שנשאל אחרי מות ר' הלוי, ובסיפו קינטרים המרת דת פוסלת, מאת הרב ישראל אליקים. (ראה באות א' 341 № ס' אהלי יצחק מהר"י בונאן ז"ל ונלוו אליו פסקי ר' ישעיה הראשון על מס' ר"ה תענית וחגיגה. הובא לדפוס על ידי הר' דוד בונאן בן המחבר בליוורנו תקפ"א, וברשי' צערנער ורוסט נמצא ס' אהל ישרים, ובסופו ס' די השב מהר' דוד בונאן והר' יהודה הלוי, ליוורנו תר"ו fol.). הר' דוד הנ"ל נפטר קודם גמר הדפסת הספר, שהובא לדפוס על ידי בנו הר' יצחק בונאן, עם הקדמה ממנו]. ליוורנו (משה ישועה בן יעקב טובייאנא) [תרי"ז 1857] fol. (3)+75+25 דף.

(Zedn. p. 161).

2348. **דיואן** לרבי אברהם בן עזרא, ובתוכו אגרת חי בן מקיץ. הוציאו לאור ראשונה על פי כתב יד אחד ואין שני עם הגהות והערות עקיבא בן מחו' יוסף אינר . . . Dr. Jacob Egers] עם הקדמת מסדר הדיואן, בלשון ערבי, והעתקה אשכנזית ומבוא מאת המ"ל (שהוציאו ליום מלאת שבעים שנה להד"ר ר"מ שטיינשניידער). כולל ר"ס שירים שונים (ובהם גם סדר עבודה „אמוני לבב" ליו"כ), ואגרת חי בן מקיץ (ראה באות ח', ובאות ק' קובץ על יד, של חברת מקיצי נרדמים ובאות ר' ראשית חכמה דפים קושט' תצ"ו). ובסוף הס': א) לוח שירי הדיואן. ב) מפתח פיוטי הראב"ע שלא באו בדיואן. (ראה גם מפתח הפיוטים באות מ')]. בערלין (צבי הירש איטצקאווסקי) תרמ"ז 1886 8° XX.+188 עמ'.

(Strln p. 5).

2349. **דיואן** ר' **יהודה הלוי** . . . יוצא לאור . . . על ידי חברת מקיצי נרדמים . . . מגלה ראשונה כוללת פ"ו שירים עם הקדמה והערות מאת שד"ל. [עם לוח השירים הנמצאים בדיואן חלק א' ומפתח השירים הנמצאים בח"ב, עם לוח שירי ריה"ל המפוזרים במחזורים וספרים שונים, (ראה גם מפתח הפיוטים באות מ')]. ליק. קעניגסבערג (גרובער עט לאנגריען)]. תרכ"ד 1864 8° (2)+16+42 דף. [ראה באות י' רבי יהודה הלוי, קצת משיריו ומליצותיו נערכו מחדש ע"י הד"ר א. א. הרכבי ובסדר חדש ע"י הד"ר ח. בראדי (תוצאת החברה מקיצי נרדמים שנוסדה מחדש) בערלין תרנ"ד 8°].

(Zedn. p. 399. Roest p. 614).

2350. A. „ . . . [ומכורך אליו: הערות ותקונים לס' תשובות הגאונים והדיואן. (ראה גם באות ה')].

2351. **דין אמת** . . . [על הרמב"ם והראב"ד ומפרשיו ור"י בעל התורים ומרן הב"י בחלק חשן המשפט, ובסופו י"ג שו"ת בחלק יו"ד, מהר' יצחק נבון (נפטר ח' כסלו תקמ"ז בירושלים בן נ"ד שנה) בהר' יאודה נבון ז"ל בע"ס קרית מלך רב (ראה באות ק') בן הר' אפרים נבון בע"ס מחנה אפרים (ראה באות מ'), הובא לדפוס ע"י הר' חיים יאודה נבון בן המחבר. (עם הקדמה ממנו, והקדמה מהר' אפרים ב"ר יאודה נבון, אחיו של המחבר)]. שאלוניקי (השותפים מרדכי נהמן ודוד ישראליג'ה) [תקס"ג 1803] fol. (4)+79+25 דף. [הסכ' הר': א) רבני ירושלם מש' תקס"א (ותתומים: יו"ט אלגאזי. מרוכי הלוי. אפרים נבון. יצחק קובו. חנניה מיכאל יצחק אריה. משה מרדכי יוסף בב"ר מיוחס). ב) רבני שאלוניקי מש' תקס"ג: (ותתומים: יוסף ן' יעיש. אברהם ב"ר בינבינישתי גאטיניו. חיים יוסף בר עזריאל הכהן ן' ארדוט)].

(Zedn. p. 602).

2352. **דינא דחיי** ח"א, והוא ביאור על ספר הסמ"ג . . . [מהר' חיים בנבנשתי (נפטר באזמיר י"ט אלול תל"ג. בן ע"ד שנה לערך), בע"ס כנסת הגדולה (ראה באות כ'), ח"א כולל: עשין. ח"ב לאוין. הובא לדפוס והוגה ע"י הר' שלמה אשכנזי (עם הקדמה ממנו) על פי כ"י שנמצא בבנזי הר' שלמה בהר' חיים אלפאנדארי]. קושטנדינא (האחים: ראובן ונסים אשכנזי בני ר' יונה אשכנזי נר"ו). [תק"ב 1742] fol. (2)+136+211 דף. (כנראה חסר השער לח"ב). [הסכ' רבני קושט', מש' תק"ב, (והתומים: אברהם בר יוסף רוזאניש, שבתי הלוי. יצחק בכ"ר דוד. יצחק רוזאניש)]. (Zedn. p. 180).

2353. **דיני ומנהגי בהכ"נ** מלוקטים . . . מאת . . . מו"ה רפאל זאב גינסבערג הכה ז"ל בעזר . . . מו"ה קלמן במ"ו שמעון פראגער . . . מקאליש, עם הערות מאת הרב . . . יעקב יהודה . . . [ליב, שהיה אבד"ק דיהרנפורט וכעת רב"ד ומ"ץ בברעסלויא] . . . ומאת . . . מ"ד"פ . . . [הוא ר' מרדכי דוב פרידענטהאל]. ברעסלויא (ליב זולצבאך ובנו) תקצ"ג [1833] 8° 32 עמ' [הסכ' הר' ש. זלמן בהר"א טיקטין מברעסלויא, תק"ץ]. (ברשימת רוסט עמוד 416 נמצא ספר זה בשם: דינים ומנהגים לבהכ"נ דחברת האחים, מלוקטים . . . מאת . . . מו"ה רפאל וואלף גינסבערג ז"ל ובהוספות רבות בפנים ובהערות . . . מאת . . . מד"פ . . . ברעסלויא תקצ"ג 8° (6)+44+(2) עמ', עם הסכ' הר' הנ"ל).

2354. **דיני שחיטה ובדיקה** בלשון ערבי. ונוספו בו שירים . . . שכבר נדפסו ומהם, שלא נדפסו עדנה, וחסדי כמנהג הערבים . . . [עם הקדמת המוציאים לאור: הר' יהודה שתרוג והר' יוסף שמאמא. (השירים כולם בלשון עברי, מאת הר': א) אברהם מימון. ב) אליהו סדבון ז"ל. ג) דוד מטבריה. ד) יהודה שתרוג, המ"ל. ה) יוסף זרקא ז"ל. ו) יוסף שמאמא, השר ז"ל. ז) ישראל נגרא. ח) פרג'י. ט) קלימס. ובסופו קינה מהר"י קושטא המדפיס, על מות השר נסים שמאמא)]. ליוואָרנו (ישראל קושטא וחברו) [תרל"ג 1873] 16° [איתיות מרובעות] . 32 דף. (Strln p. 208).

2355. A. **דינים ומנהגים** על בית עולם דפ"ק ווילנא . . . שהועתק מפנקס [חברה קדישה גומלי חסד של אמת] שנתיסדה בשנת רמ"ז . . . ערכתי וסדרתי אנכי . . . יצחק ב"ר צבי סג"ל עפשטיין. [שהדפיסם ראשונה בש' תר"א, (ראה באות ס' סליחות לט"ו בסליו), ושנית בש' תרי"ט]. ווילנא (א. צ. קציענעלינבויגן). [תרמ"ג] 1882 12° 36 עמ'. [הסכ' רבני ווילנא: יוסף ב"ר רפאל, ישראל איסר בהר"מ איסערלין, שלמה הכהן (עם חי' דינים ממנו)].

2356. A **דינים מלוקטים** על פי ספר שלחן ערוך אורח חיים, ללמד בני ישראל תורה ודרך ארץ בבתי ספר למתחילים. על ידי אברהם בן עוזר אינטראלינאטער מורה בבית הספר „תלמוד תורה" . . . פטרבורג (בעהרמאן וראבינאוויץ) [תרנ"ה] 1895 8° 50 עמ'.

2357. A **דלתי תשובה** חלק ראשון על יורה דעה . . . כל הדינים המחודשים מגאוני קדמאי ובתראי . . . שהיו בזמן [הר"כ פתחי תשובה] ולא הובאו בספרו, ובין איתן שנתחדשו אחריו עד היום הזה. יתולק לשלשה חלקים . . . ובסוף כל חלק יבואו שאלות ותשובות . . . [מהר' יעקב ווילענציק בהר' דוד מסטופצי, אבד"ק פיקעלי]. ווילנא (י. ל. מ"ץ) תר"ן 1890 4° 204 עמ'. [הסכ' הר' מש' תר"ן: א) י. א. מקאוונא. ב) נצי"ב מוואלאזין. ג) מלביאל צבי הלוי מלאמזא. ד) יוסף ב"ר רפאל ושלמה הכהן מווילנא].

——— „ . . . חלק שני . . . ווילנא (מ"ץ) תרנ"ה 1895 4° 208 עמ'. [הסכ' הר' כמו בח"א (ונוספו מכתבי הרבנים דק"ק: שאוויל, קראסובאזאר. ראחמוסטריבקא, דווינסק, בערלין, קאמינקא, אלאפאליא, יעליסאוועטגראד, ליאדי). (ח"ג מסי' קכ"ר עד סוף יו"ד, עוד לא נדפס).

2358. **דלתים ובריח** למי השלוח מענה . . . לטענת הרב . . . בעיר וויסענבורג אשר הציע בענין הגט בקונטרס מי השלוח חברתי אני . . . גאטטליב פישער. [ב"ר גבריאל. (ראה באות מ' מי השלוח)]. ווין (א. דעללא טארדע). [תרט"ו] 1855 4° 36 דף. [הסכ' הר' מש' תרי"ג: ה) יצחק משה פערלם מברודא אבד"ק באנהארד. כ) פנחס ליב פריעדען מקאמארן. ג) שלמה קוועטש טנ"ש אבד"ק לייפניק. ד) חיים יוסף פאללאק אבד"ק טרעביטש. ה) אברהם פלאטשעק אבד"ק באסקאוויטץ]. (Zedn. p. 251).

2359. A. **דם נקי** ספור בימי הבית השני. מאת אברהם מרדכי פיורקא. [ובסופו איזה שירים, (חוברת ז' מספורי ילדים (ראה 2344 № דורש משפט)]. וו א ר ש א (האחים שולדבערג) תרנ"ג 1893 16° 24. עמ'.

2360. **דמעת העשוקים** על הקונטרס . . . אמת ומשפט, וכל הקורא בו יראה עם מי האמת ומשפט . . . מאתי . . . שמואל שלמה מהוראדנא . . . [בויארסקי. (ראה למעלה: דברי אמת 2083 № ובאות א' 805 № אמת ומשפט)]. י ר ו ש ל י ם (ישראל ב"ק) [תרכ"ד 1864] 4° (1)+15+ (ודף אחרון בשם: דבר ה' מירושלים, על גליון גדול).

2361. **דמעת ציון** שירים . . . מאת אליעזר גולדשמידט . . . ב ר ל י ן (שראויטש ובנו תרנ"א 1891 16° 38.+(2) עמ'.

2362. **דמשק אליעזר** והוא חבור ופירוש מספיק על תורת החטאת הקצר אשר קצרו . . . בעצמו . . . מוהר"ר משה איסרלש . . . בדיני איסור והיתר כפי הש"ע יורה דעה, ובו תמצא כל חידושי דינים טורי זהב ושפתי כהן ובית הילל ומנחת יעקב ופרי חדש, הכל עפ"י המסקנא . . . ובו יכואר השגות של . . . הויכוח מים חיים . . . [ראה באות ו'] . . . חברו . . . מוהר"ר אליעזר בן . . . יהושע נר"ו מק"ק שעבערשין. ו ו י ל מ ר ש ד א ר ף (הירש בן חיים מפיורדא) תע"ח [1718] 8° (4).+74 דף. [הסכ' הר' מש' תע"ח: ה) מנחם מענדל אשכנזי אבד"ק באמבורג (יכעת מצ"פ בק"ק ווירמיישא). כ) מנחם מענדל בהרב דוד הכ"מ ראב"ד דנ"ש ונתקבל למלאות מקום אביו בטריביטש. ג) פנחס יצחק בהר' נפתלי כ"ץ נר"ו אבד ור"מ בקרעמזיר. ד) חיים בהר' יהושע סג"ל חורוויץ אב"ד ור"מ בק"ק בארטניץ (בע"ם מים חיים). ס) אריה יהודא ליב בהר' מענדיל נר"ו אבד"ק מעזריטש במעהרין]. (St. № 6483,21. Zedn. p. 576. Roest p. 849).

2363. **דמשק אליעזר** על תורה נביאים וכתובים, והוא פי' . . . על כל המסר' . . . [(בדרך „בעל המורים"). מהר' אליעזר ב"ר יהודה מפינטשוב, ראש ב"ד דק"ק פיורדא, (שהיה רב בכמה קהלות, ולפנים פרנס הדור בגליל קראקא) נגר הר' צבי הירש וצ"ל אב"ד ור"מ דק"ק לובלין והגליל. (ראה באות מ' מדרש רבה עם פי' משנת ר' אליעזר)]. י ע ם נ י ץ (ישראל ב"ר אברהם) [תפ"ג 1723] 4° (4)+127+(3) דף. [הסכ' הר': ה) רוזני מנהיגי דר"א פולין, בהתיועדות ק"ק ריצוואל, ח' אלול תפ"א. (ותתומים: 1.) אברהם בהר' ישראל איסר ז"ל מלובלין פ"ה דר"א. 2) שמעון בהר' יהודה ליב יאליש מקראקא, 3) דוד טעבל בהר' אפרים פישל מלאדמירא. 4) יוסף יוזפ בר פרץ מאוסטרהא. 5) יהודא בה"ר צבי הירש סג"ל לנדא מאפטא. 6) צבי הירש בר פנחס זעליג מהעלמא. 7) יהושע העשיל בר מא"ד מנ"ח. 8) שלמה בר משה מרישא. 9) יצחק בר נחמיה מטיקטין. כ) יהודא ליב מקראקא, תפ"ב. ג) נפתלי הירץ מפינטשוב (בר אליעזר שהי' אב"ד ור"מ בפינטשוב). תפ"ב, ש"ב של המחבר. ד) יוסף יצחק בר גרשון מרעפוא. ס) אהרן שמואל בר עזריאל לעמל שפירא אב"ד ור"מ בשעברשין, תפ"ב. ו) צבי הירש בהרנ"ה ז"ל מהלברשטט, (ש"ב של המח')]. (St. № 4993,1. Zedn. p. 222. Roest p. 347).

2364. **דמשק אליעזר** שחבר . . . הדרשן . . . מ"ו אליעזר במ"ו זאב . . . מגיד מישרים בק"ק ראדזין . . . הממוך לגליל לובלין . . . [כולל: א) איזה חי' על גפ"ת לדונמא, ב) דרושים להדש אלול ויו"נ. ג) בי' על ט"ו שירי המעלות. ד) לקוטים ודרושים שונים] . . . בעל המחבר ספר כלילות יופי . . . [ראה באות כ'] . . . וספר אמרי שפר . . . [דרושים, פאריצק תקמ"ו 8° ברשימת שטראאלען]. פ א ר י צ ק (בדפוס השייך לששה המשותפים, ושלשה מהם ה"ה: א) חנוך העניך חלוי חתן הרב ישראל הלוי אבד"ק לאשטשוב. ב) חיה אלמנת ר' אלימלך. ג) מרדכי בר פינחס יחיאל מפאריצק). [תק"ן 1790] 4° (28 דף). [הסכ' הר' מש' תק"ן: ה) יונה בנימין זאב ב"ר טובי' אבד"ק ראדזין. כ) אהרן יואל אבד"ק לובמלא. ג) יוסף נחמן בהר' מאיר אבד"ק פולנאה. ד) ישראל הלוי מקאוולי' שהיה אבד"ק לאשטשוב (חופ"ק פאריצק)]. (Strln p. 70).

2365. **דמשק אליעזר** . . . מברר ומלבן דברי . . . באורי הגר"א מאו"ח . . . מאת . . . אליעזר בא"א . . . הרב . . . שמואל לנדא . . . [מווילנא, בהוראדנא] . . . חלק ראשון . . . [וחלק שני]. ו ו י ל נ א (פין ושותפו). תרכ"ח 1868 fol. 112.+(2)+136 עמ'.

2366. A. „ . . . [ב"ח בשני כרכים].

2367. **דמשק אליעזר** על ספר בראשית. כולל: מדרשים תמוהים ואגדות שונות, מלוקט מספרים שונים, ומסודר על פרשיות התורה, עם פירוש מאת הר' זוסמאן אליעזר סופר ב"ר מרדכי אפרים פישיל מפרעסבורג אבד"ק האללאש וק"ק מאישא באונגארן. (עם איזה דרשות, גם מלואים לספרו לקוט אליעזר, ראה באות י') . פרעסבורג (דוד לוי ושותפו אברהם אלקלאי) תרי"ם [1880] 8° .(2)+VIII עמ' + 62 דף. [הסכ' הר' הילל ל"ש מוועטש אבר"ק קאלאמי תר"ם].

„ . . . על ספר שמות . . . תרמ"א [1881] 8°, VIII+(2) עמ' + 80 דף.

2368. „ . . . על ספר ויקרא [מהר' הנ"ל שנתקבל לאב"ד בק"ק פאקש באונגארן, (על כסא הרבנות של חותנו הר' יואל אונגאר ז"ל)]. פאקש (איצק ליב ראזענבוים תרמ"ה 1884 8° .VI עמ' + 49 דף.

„ . . . על ספר במדבר . . . (1)+37 דף.

„ . . . על ספר דברים . . . תרמ"ו 1886 8° .(4) + XXXII עמ' + 58 דף.

2369 A. **דמשק אליעזר** כולל שאלות ותשובות . . . מאתי אליעזר . . . אב"ד דק"ק האלינקא . . . [ב"ר דוד יהודא „הכ"מ" מפרווינא. חתנו של הרב יצחק צבי אבד"ק סעמיטיץ. (חדושים בהלכות חו"מ)]. ווילנא (י. ל. מ"ק) תר"נ 1889 fol. 124. [הסכ' הר' מש' תרמ"ו—מ"ט: 6) י. א. מקאוונא. כ) נ. צ. ב. ברלין מוואלאוין. ג) יוסף דובער הלוי מבריסק. ד) יהוחנן יהודא ליב במינסק].

2370. A. **דמשק אליעזר** כולל כ"ה דרושים מאת אליעזר ב"ר יהורא . . . שעבשאיץ, מעיר מיר . . . חלק ראשון. קישיניעב (א. סטעפאנאווא) . [תר"ן] 1890 8° .72 עמ'.

2371. **דן מדניאל** חלק ראשון כולל הגהות והערות על מסכת ברכות וסדר מועד, וסדר נשים מן הש"ס, וחדושים על כל התורה. ממני . . . דניאל פרוסטיץ שטיינשניידער מגיד מישרים . . . פה ק"ק פרעסבורג . . . ונלוה אליו ג"כ פירוש על חוספתא פליאה מאת אאמ"ו הרב . . . ישראל המכונה איסרל פרוסטיץ זצוק"ל בעל מחבר ספר מקוה ישראל על מסכת אבות, שהיה מ"מ פה ונוסף גם הוא עליו פי' על פרשת העקדה, מאת אא"ו הרב . . . דניאל פרוסטיץ . . . שהיה ראש ב"ד בק"ק פרעסבורג המשים שנה ונפטר ו"ו אדר שנת תר"ו לפ"ק. פרעסבורג (דוד לוי ושותפו אברהם אלקאלאי) תרמ"א [1881] 8° .(2) + 4 + 30 דף. (הסכ' הר' מאנדל בר שמואל שעהן אבד"ק רעטהע, תרמ"א]. (Strln p. 296).

2372. **דנא פשרא** אשר חבר הרב . . . אליהו הכהן זצוק"ל. [כולל ג' סדרים: א) אגן הסהר על שיה"ש. ב) בשורת אליהו על רות. ג) אורה ושמחה על אסתר, ברוך קצרה, עם לקושים. ובסופו פי' על כל „אל תקרי" שבמס' ברכות וס' מועד. הובא לדפוס מכ"י (בהוצאות נין ונכד המחבר, הר' משה חזן בר רפאל אליהו בר חיים בן הר' בע"ם תיזה דוד) על ידי הר' משה יצחק הלוי (עז הקדמה מסני)]. [שאלוניקי (השיתפים: מרדכי נחמן ודוד ישראליג'ה). [תקנ"ו 1796] 4° .(3)+128 דף. (תתום עליו הרמ"ש גירונדי) [הסכ' הר' יצחק מאיזו, והר' יוסף בר חיים חזן רבני אזמיר, מש' תקנ"ו], (Zedn, p. 234).

2373. A. **דניאל דירונדה**. ספור כתוב אנגלית ביר ג'יארג' עליוט . . . [היא הסופרת מרת מערי עז עינם. (נולדה כשנת 1819 ומתה בש' 1880)] . . . ינעתק לעברית על ידי דוד פרישמאן . . . הוצאת „אחיאסף". [ד"ח (כ"ר חוברות) בכרך אחד]. וואר שא (האחים שולרבערג) תרנ"ג 1893 16° (3) + 774 עמ'. [ראה גם באות ב' כן—עמי № 1475 נלוה אליו בסימנים מיוחדים: דניאל דירונדה, 80 עמודים, ולא נשלם].

2374. **דעו—אל** . . . תשובה נצחת לאיש . . . אשר יצא לחרף . . . ולדבר סרה על תורת ה', בהשענו על סופרי העמים . . . מאתי אשר אנטשיל בן יום טוב פאווים ש"ב. [ראה באות ת' תולדות גויי ימי קדם מאת משה אריגשטיין, (שנדפס ראשונה בהשחר שנת תרמ"א)]. בוקארעשט (בדפוס של „היוצץ"). תרמ"ב [1882] 16° .16 עמ'.

2375. **הדעות והמדות** . . . [נאספו מתוך פירושי הרלב"ג על תנ"ך . . . מאת יחיאל בן שלמה מהרי"ח. [מסובאלק. (נפטר בשנת תרל"ג בן מ"ח שנה). חוברת ראשונה נ"א שערים, (לא נדפס יותר) ראה גם באות ת' תועליות הרלב"ג מחמשה חומשי תורה וס' יהושע, (דפוס ריווא דטרינטו ש"ך)]. ווארשא (ש. ארגעלבראנד) הכת"ר 1865 8° (5)+50+(6) דף. [הסכ' הר' מש' תרכ"ד—כ"ה: א) דו"ב מייזילש מווארשא. ב) מ. ל. מלבים מלונטשיץ. ג) ש. א. תוספאה מקארלין. ד) ישראל מסאלאנט, בקאוונא. ה) יהושע יהודא ליב בהר' בנימין, שהיה אבד"ק קאוונא וכעת בלאמזע. ו) אברהם נתן בהר"ח שטערין מ"ץ בסובאלק (גם חתום הר' יעקב בהר"א מ"ץ). ז) בצלאל הכהן מווילנא. ח) נ. צ. י. ברלין מוואלאזין].

2376. ספר **הדעת** על מסכת כלים מהרב . . . סענדר פאליר ממעזריטש . . [ב"ר אריה ליב. (חלק א', לא נדפס יותר) לבאר איזה דברים בדברי הגר"א מווילנא בס' אליהו רבא על סדר טהרות, והשגות על ספר סדרי טהרות (ראה באות ס') במקומות שהשיג על הגר"א]. ווארשא (פ. לעבענזאהן, וד. פרידמאן) תרל"ז 1877 8° 24. דף. (Strln p. 194).

2377. **דעת אלהים בארץ** . . . [חקירה בדרך הפלוסופיא] . . . ובו שלשים ושתים נתיבות . . . מאת אברהם הכהן קראכמאל. [לעמבערג] (בהוצאת ובדפוס מיכל וואלף). [תרכ"ג 1863] 8° (6)+114 עמ'. (Zedn. p. 419).

2378. **דעת זקנים** . . . [כולל שני פירושים על פי' רש"י] . . . על התורה. הראשון מרבותינו בעלי התוספות ז"ל על ביאור התורה ושקלא וטריא על פירש"י כדרך שעשו בש"ס . . . והשני ספר מנחת יהודה מרבינו יהודה ב"ר אליעזר . . . [להבין דברי רש"י, ומביא פירושים מספר פשטים שחבר רבו ר' אליקים ב"ר מנחם, (וגם מדברי החזקוני). „יסדתיו בשנת ע"ג" (כן כתוב מפורש בכתבי יד, ולא בש' ע"ז)] . . . לאלף הששי, ועד עכשיו לא נתגלה לאור הדפוס . . . ובתוכו מפתחות . . . לעמוד על דברי רש"י והרא"ם . . . בשם עפר יעקב. מידי . . . יעקב . . . בכמוהר"ר יצחק יוסף נונים ואים . . . [המעתיק מכ"י שנכתב בשנת רמ"ח (ע"י הר' ישעיה ב"ר יעקב מאסראן), ומצורף אליו ספר עפר יעקב מ"מ ולקוטים ממפרשי רש"י והרא"ם גם איזה בי' מהר' משה זכות, (שהעתיק המ"ל מכ"י) עם חי' ממנו. (בראש הספר, ב' שירים מאת, הר' שמואל בר משה הכהן, והר' משה אהרן פייאצה)]. ליוורנו (השותפים א. י. קאשטיל וא. סעדון) [תקמ"ג 1783] fol. (8)+90+29 דף. [הסכ' הר מש' תקמ"ג: א) רבני ליוורנו (והתומים: דוד מלאך. אברהם יצחק קאשטילו. אליהו ב"ר משה הכהן). ב) חי"ד אזולאי. ג) ישמעאל הכהן אבד"ק מודונא (הר' ינו"ן המ"ל הוא בן אחותו). ד) מאיר סאנגויניטי בליוורנו. ה) אברהם טובייאנה]. (St. № 3449. Zedn. p. 618. Roest p. 910).

2379. „ . . . דעת זקנים מרבותינו בעלי התוספת. . . . וספר מנחת יהודא . . . עם מפתחות . . . בתוכו . . . בשם עפר יעקב . . . בשנת תקמ"ג . . . הובא . . . לדפוס בעיר ליווארנא . . . התעורר עתה . . . הרב . . . אהרן קוטנא ממלא מקום אביו הרב . . . יוסף קוטנא ז"ל אב"ד בק"ק טאטעס, והביא הספר . . . הזה שנית על מזבח הדפוס על הוצאתו, והוסיף משלו אחר כל סדר דרוש מענין הפרשה . . . שארית יוסף. [חלק ראשון (ס' בראשית ושמות)]. אפען (בדפוס של האוניפערזיטעט) תקצ"ד 1834 4° (2)+70 דף. [הסכ' הר' מש' תקצ"א—צ"ב: א) משה סופר מפ"ב. ב) משה מינץ מבראד אבד"ק אובן ישן. ג) זאב וואלף חיות אבד"ק פאלאטא. ד) מאיר יהודה איסטרייך מאובן, ד"צ. (יודא סעמניץ דיין באובן)].

„ „ . . . [חלק שני (ויקרא במדבר ודברים)]. (חמו"ד). [לעמבערג תר"י 1850] 4° 36. דף. (כנראה לא הרגיש הר"י צעדגער בזה שנדפס ח"ב בלבוב). (Zedn. p. 618).

2380. A. „ . . . רבותינו בעלי התוספות על חמשה חומשי תורה . . . ומחובר . . . [לזה] א) ריב"א הוא רבינו יהודה ב"ר אליעזר . . . ב) ברטנורא הוא רבינו עובדיה מברטנורא . . . [ראה באות ע' עמר נקא על פירוש רש"י מהר' ע"ב. פיסא תק"ע]. ווארשא (בדפוס ראטינסקי, לפנים בערגער) תרמ"ט 1889 8° (1)+52+50+25+29+26 דף. (על פי דפוס ווארשא תרל"ו 8° הנמצא ברשימת שטראאלען).

2381. A. „ . . . ווארשא (בדפוס פיליפאוויץ, לפנים בערגער). תרמ"ט [תר"ן] 1890 8° (1)+52+50+25+29+26 דף.

2382. A. **דעת חכמים**, פתחי תשובה. שני חלקים . . . [שו"ת דעת חכמים ודעת הזבח, בעניני שחיטות, ובדיקת הריאה. מאת הר' מיכאל בר מנחם מענדיל שו"ב בק"ק רדאמסק המביא לבית הדפיס ס' תיקוני זבח]. פיעטרקוב (טובי' פייבל בעלכאטאוו-סקי). תרמ"א 1880 4° (4)+114 עמ'. [ראה גם באות ת' ס' תיקוני זבח ומכורך אליו ס' דעת חכמים, כמו ברשימת שטראאלען].

2383. **דעת קדשים** כולל בקיצור כל כללי חכמת הדקדוק. חברו . . . כמוה"ר בנימין שמעון הלוי זצ"ל מאמשטרדם. [עם הקדמת המביא לדפוס, הר' צבי הירש הלוי בן המחבר]. לונדון. [תקל"ג 1773] 4° (1)+30 דף.
(St. № 4559. Zedn. p. 87).

2384. **דעת קדושים** כולל דרושים . . . בהלכה והגדה . . [מהר'] . . . רפאל . . . [בן] . . . הרב . . . יקותיאל זיסקינד כ"ץ . . . חינה בשלש ק"ק אה"ו . . . אלטונא (האחים: יהודה ושמואל בני ר' משה בון סג"ל). [תקנ"ז 1797] 4° (2)+82 דף. [ראה באות ז' זכר צדיק].
(St. № 6797,1. Zedn. p. 654. Roest p. 961).

2385. A. „ . . . [שנית]. ווילנא (א. צ. קאצינעלינבויגין). תרל"ט 1878 8° 6+128 עמ'.

2386. **דעת קדושים** . . . [כולל: דברי הפוסקים על סדר הד' טורים בסדר א"ב (ובהם תשובות רבות מח"ג של שו"ת הרדב"ז, שהיה בכת"י אצל המחבר, הוא) הרב דוד הכהן רפאפורט מלובלין מרבני ירושלים בע"ס בן הא הא (ראה № 1444 באות ב). הובא לדפוס מכ"י עם הקדמה והגהות בחלק או"ח בשם שלל דוד מהרב יעקב דוד יקותיאל הכהן שד"ר מירושלם, דור ששי להמחבר]. (ח"א: א"ח ויו"ד, ח"ב: אה"ע וח"מ). ליוורנו (האחים דניאל ושמואל סעדון) [תקס"ט 1809] fol. (3)+90+(3)+96 דף. [הסכ' רבנו ליוורנו, מש' תקס"ט, (וחתומים יעקב נונים ואים, אליהו חיים ואלנסין. שלמה גאליקו)].
(Zedn. p. 205).

2387. **דעת קדושים** והוא חלק ראשון מספר הגדול קדשי דוד אשר השאיר אחריו . . . הרב . . . אברהם דוד זצ"ל אבד"ק בוטשאטש . . . בהלכות שחיטות ובכל הלכות טרפות, ונוסף בו כללים . . . בהוראה. סדרתיו ותקנתיו והוספתי בו הגהות גידולי הקדש ומקדש מעט . . . אנכי . . . פייבל הלוי אבד"ק בראדשין וכעת ראב"ד בק"ק קאלמייא . . . יצא לאור פעם שנית עם . . . הפנים באותיות גדולות . . . בו כמה הוספות ותיקונים . . . מאת הרב הנ"ל . . . הכל על מקומו. [המחבר נפטר ער"ח חשון תר"א. וספרו יצא ראשונה בלבוב תרל"א fol.]. לעמבערג (פעסיל באלאבאן). תר"מ 1880 fol. (2)+195 דף. [הסכ' הר' יוסף שאול הלוי נ"ז מלבוב, תרל"א (על דפוס הראשון)]. (ראה באות ב' 1059 № בגד ללבוש ובו השגות על גידולי הקדש ומקדש מעט. ובאות מ' משמרת הקדש כולל השמטות לס' דעת קדושים, ובסופו קונטרס מעדה בגד להשיב על השגות ס' בגד ללבוש).

2388. **דעת קדושים**. כולל זכרונות לתולדות משפחות רבות המתיחשות להקדושים שמסרו נפשם בגזרת עלילת דם שהיתה בש' תי"ז—תי"ט (1657—59) בראזינאי (פלך הוראדנא). עם סליחות על הקדושים (ה"ה ר' ישראל בר שלום ור' טוביה בר יוסף שלמה בכרך, שנגמר דינם על ידי היעזואיטים ונהרגו עקד"ה ביום ב' דר"ה ת"ך) אשר חבר ותיקן הר' שמעון בן הקדוש ר"י הנ"ל. (מכת"י על קלף הנמצא פה במוזעאום האזיאטי). עם הרחבת הדעת כולל שלשלת יחס המשפחות: אייזינ-שטאט, בכרך, גינצבורג, היילפרין, מורוויץ, מינץ, פרידלאנד, קצי-נעלבויגן ראפפורט, רוקח ועוד משפחות זולתן. גם גלוה בסופו קונטרס מיוחד בשם יתרון דעת כולל לקוטים מבתביד ובהם שלשה צוואות. כתב רבנות משנת ת"ם, סליחה משנת ת"ג שחבר הר' שמשון בכרך ורשימת תוכן ענינים הנכללים בכרכים שונים מחבורים וקובצים של בנו הר"ב חות יאיר. אבני קודש ששים מצבות. עוד נוסף בסופו פסק החרם של הר' יעקב פולק נגד הר' אבי"ה מינץ על הצדיקו את המוחרם עמנואל נורצי מפיררה, בשנת ר"פ. עם שני פסקים לבטל הפסק הנזכר א) מהר' יודא ליווא מפיראדה, ב) מהר' עזריאל דיינא, מרחשון רפ"א. נעתק מקובץ שו"ת ופסקים כת"י הנמצא פה במוזעאום. עם מזכרת רבני איטליאה

הבאים בקובץ הנוכר משנת ר"פ עד תקע"ח, בסדר א"ב. ובהם זכרונות לתולדות הר"י פולק וישיבתו בפראג קראקא ולובלין, מאת המעתיק. גם נוספות למשפחת מינץ: שלשלת היחס של המשפחה הנזכרת, שחבר בקצרה המגיסטר לחכמת המשפטים ר' שמואל פייוויל מינץ בריגא. כל אלה חוברו ונאספו על פי מקורים נאמנים מספרים נדפסים יקרים ומכתבי יד, במצות והוצאות הרה"ג ר' משה אריה ליב פרידלאנד מאסף הספרים הנרשמים בקהלת משה Bibliotheca Friedlandiana ונכתבו בספר על ידי הר' ישראל טוביה אייזינשטאט ז"ל בראזינאי, ובמהדורה שניה השלים חבורו תחת השגחת הרה"ג ר' ישראל יעקב גינצבורג בווארשא. ואחרי מות המחבר (כ"ה טבת תרנ"ג) יוצא לאור ערוך ומסודר עם הערות ונוספות רבות מאת שמואל ווינער]. פטרבורג (בהרמאן ושותפו) תרנ"ז 8° 1896 (עד היום ר"ח כסליו נדפסו 19 גליונות עמ' 224—1 עמו' 80—1).

WIENER St. Petersburg. W. O. B. Pr. No 4.

2389. **דעת תבונות** . . . [הנקרא מאמר הויכוח (בין הנשמה והשכל) מהר' משה חיים לוצאטו (שהשלים חבורו ער"ח אדר"ש הצ"ד) ונדפס על פי כ"י שהועתק בשנת תקפ"ג בעד הרמ"ש גירונדי בפאדובה. (עם הקדמה ממנו) ובסופו ב' מכתבים מרמח"ל: ה) להר' שמשון מורפורגו מש' ת"ץ. כ) לחברי בית מדרשו בפאדובה, ששלח ע"י אביו מאמשטרדם כש' הצ"ט (נלקחו מכרם חמד השלישי). גם גלוה אליו מאמר הגאולה, ובסופו תפלה וט"ו שירים ללל התקדש חג הפסח, ופירושם, עם פי' על פיוטי ר"ה ויו"כ ע"ד הסוד, הובא לדפוס מכ"י על ידי הר' שמואל לוריא]. וואר שא (יוסף אונטער-הענדלער) [תרמ"ט] 8° 1889. 76+36 עמ'. [הסכ' הר' ישעי' באסן, רבו של הרמח"ל משנת תצ"ד, שנזכרה בשער הספר, לא נדפסה].

2390. A. „ . . [נדפס שנית]. וואר שא (נ. שריפטגיסער) [תרנ"א] 8° 1891. 76+36 עמ'.

——— [דקדוק]. ספרי דקדוק מראש המדקדקים ר' יהודה חיוג. הלא המה א' ספר אותיות הנה. ב' פעלי הכפל. ג' הנקוד. אשר העתיקם . . . ר' אברהם בן עזרא . . . מערבי לעברי . . . והוצאתים לאור עם הערות, אני יהודה המכונה ליב דוקעס איש פרעסבורג. (על פי כ"י מינכען ואיזה פרקים של ס' אותיות הנ"ל על פי העתקת הר"מ גיקטיליא, מתוך כ"י שד"ל). פראנקפורט אם מיין (נדפוס באך) [תר"ד] 8° 1844. (8)+204+(2) עמ'. [הספר הזה הוא חלק שלישי לחקורות ודרישות לקורות באורי כתב הקדש ותהלוכת הדקדוק, שחברו החכמים: היינריך עוואלד ויהודה ליב דוקעס, (חלק השני כולל חקירות על דבר „שמות זקני לשון הקדש" שהזכיר הראב"ע, מאת ה' דוקעס) שטוטגארד 1844 (זכרו יבא ברשימת ספרי המוזעאום). [על רובי חקירותיו של ה' דוקעס, אין לסמוך כעת אהרי צאת לאור ספרי דקדוק מהקדמונים על ידי חכמים מומחים בחו"ל כמו הד"ר באכער והד"ר פאזנאנסקי ודומיהם, ופה בארצנו הפרופיסור פאול קאקאוונצאוו (ראה באות י' יתר הפליטה)] (St. № 5696. Zedn. p. 244. Roest p. 367).

„ . . . שלשה ספרי **דקדוק** הלא המה א' ספר אותיות הנה והמשך ב' ספר פעל הכפל ג' ספר הנקוד אשר חברם בלשון ערבי ראש המדקדקים ר' יהודה הנקרא חיוג . . . ותרגמם ללשון הקדש ר' משה הכהן המכונה בן נקטילה . . . ויצאו לאור בפעם הראשונה עם העתקתם ללשון אנגליקא על ידי יוחנן ביליאם נוט. [על פי כ"י הנמצא באוקספורד. נדפס בליי פציג (אסקאר לייענער)]. אשר וחברהו: לונדון וברלין, בשנת תר"ל 8° 1870 (2)+132 עברית+XV ערבית, ובלשון אנגלית: (2)+146+XIV עמ'. [זכרו יבא ברשימת ספרי המוזעאום]. (Strln p. 280). ——— A.

2391. **ספר הדקדוק** קטן הכולל שרשי השמות והוראות הפעלים וכל משפטי הנקודות וטעמים . . . לר' משה אריה . . . [ב"ר זאב מביאליסטאק], ווילנא והוראדנא (השותפים: טן וזימל) תקצ"ב 8° 1832. 34 דף.
(Roest p. 882).

2392. **דקדוק אליהו** . כללים על חכמת הדקדוק מהגאון ר' אליהו מווילנא . . . על הניקוד וטעמים ופעלים עם ביאורי שבארתי . . . צבי הירש באאמ"ו מנחם נחום . . . צפת, אשר כבר חברתי הלכה למעשה ופרשתי דרכי הגיקו' של ר' משה הנקדן : ג"כ כארתי ביאור הגר"א לפי' הרמב"ם לבית מאתים בסוף הספר , [עם בי' מהמעתיק הראשון הר' אהרן במהר"ש, על המשנה הזאת . (ובסיפו „חידה מהמפרש לרגש קל ולרגש חזק" עם ביאור, היא החידה הנזרעת : „הן קלותי וידים רפות חזקתי" שחבר הר' אהרן בן קלמן תארינר אבד"ק אראד , שנדפסה בסוף ס' צחות המליצה ראה באות צ', ובהמאסף לשנת תק"ע, ראה באות מ')] . ווילנא והוראדנא (בדפוס של השותפים מן וויטל) תקצ"ג 8° 1833 (2)+24+(2) דף. [הסכ' הר' יעקב משה מסלאנים בהר"א בן הגר"א מווילנא, תקצ"ג] . (כללי הדקדוק מהגר"א מווילנא נדפסו שנית מתוך הכ"י שנדפס בשנת תקצ"ג הנ"ל, מתוקן ומבואר, בתוספות חערות רבות מאת אריה ליב גארדאן, בווילנא תרל"ד, בשם משפטי הלשון העברית, ראה באות מ'). (Zedn. p. 233. Roest p. 340).

2393. **קצור הדקדוק** . ראשי החקים והמשפטים אשר לשפת עבר . מאושר ומקוים ע"י שר השכלת העם למורים העברים בכל בתי הספר אשר בארץ רוסיא . פיטרבורג (בדפוס בית עקד התכמה אשר להקיר"ה) תר"ז 8° 1847 (2)+50 עמ' .

2394. „ . . . מאושר ומקוים ע"י פקדת השכלת העם לבתי ספר העברים אשר בארץ רוסיא . ווילנא (י. ר. ראם) תרי"ג [1853] 8° 124. עמ' .
(Zedn. p. 281).

2395. A. **דקדוק לשון עבר** . . . בדרך קצרה בלשון אשכנז המדובר בין העברים יושבי ארץ רוסיא . יצא לאור על ידי נ"ש פייגענזאהן . ווילנא (י. ל. מ"ץ) תרל"ד 1874 12° [אותיות ע"מ] . (2)+94 עמ' . (Strln p. 77).

3396. A. **דקדוק לשון עבר** בדרך קצרה . מאת מרדכי צבי אלכסנדר . אדעסא (א. שולצטע) [תרמ"ן] 1887 8° 48. עמ' .

„ . . . חלק הנקוד . . . [תרמ"ח] 1887 8° 16. עמ' .

2397. A. **דקדוק לשון ארמית** . כולל יסודות . . . דקדוק ושמוש לשון הארמית, כפי הנמצא בכתבי קדש , דניאל ועזרא, בתרגומים , בתלמוד ומדרשים ובשאר ספרים . . . עם לוח השמות והפעלים והכנויים . מאתי חיים צבי לערנער . . . וארשא (י. גאלדמאן) תרל"ה 1875 8° 64. עמ' .

2398. „ [ומכורך אליו : ב) תולדות הדקדוק, ווען תרל"ו (ראה באות ש' השחר שנה ז', ובאות ת'). ג) דקדוק לשון תלמוד בבלי] .

2399. **דקדוק לשון תלמוד בבלי** מאת שמואל דוד לוצאטו . . . נעתק לעברית מאת חיים צבי לערנער . [על פי העתקה אשכנזית, שהעתיק מאיטלקית הר"ר מ. ז. קריגער] . פעטרבורג (צעדערבוים וגאלדענבלום) תר"ם 8° 1880 (4)+40. עמ' .
(Strln p. 287).

2400. A. **דקדוק לשון רוסיא** Русская Грамматика מאת מנחם מענדיל לעווין מורה לשון רוסיא בבית הספר . . . במינסק . [בעקבות המדקדק הרוסי נ. י. גרעץ] . ווילנא (מ. ז. טיפאנגראף) . [תר"ן] 8° 1846 (4)+192+(4) עמ' .
(Zedn. p. 434).

2401. שפר **דקדוקה של נפש** . . . וידוי לשכיב מרע . . . נדפס לבקשת . . . חברת בקור חולים שבק"ק תלמוד תורה ספרדים . . . וראשיהם . . . כמה"ר בנבנשתי בכמ"ר יעקב . . . כמה"ר רפאל בכ"ר שלמה די סילווה . . . כמ"ר יצחק בכה"ר יוסף ברוך קארבאליו . . . [(בראשו שיר וברה"ח חתום אליקים). עם סדר וידוי לחולה מהר' שניאור אבן דנן ז"ל, ובסופו קצת דיני קריעה ואבלות] . ויניציאה (בדפוס ברגאדין, על ידי צעיר המדפיסים יוסף בר יעקב הכהן) . תמ"ה [1685] 8° 16. דף .
(Zedn. p. 446).

2402. דקדוקי חברים . . . חידושים על מסכת תענית . . . [פרק ראשון שחבר (בשנת תקמ"א) הרב חיים אברהם מיראנדה ז"ל ב"ר שמואל. ובראשו תפלה לעצירת גשמים. הובא לדפוס עם הקדמה מהר' אברהם בהר' משה בן יצחק די בוזאלדו]. שאלוניקי (באותיות קושטאנדינא). [תקס"ג 1803] fol. (4) + 103 דף. (Zedn. p. 544)

2403. דקדוקי סופרים כולל נוסחאות וגירסאות הנמצא בתלמוד כתב יד משנת ק"ג לאל"ף הששי המונח בעיר מינכען בעקר הספרים אשר לממלכת בייערן, השונות מנוסחאות התלמוד המצוי בידינו בדפוס, עם הגהות נקראות דברי סופרים, כוללים: נוסחאות שונות מגמרא כתב יד . . . ומדפוסים הראשונים מגמרא משניות ועין יעקב, והערות לברר את הנוסחא הישרה על פי דברי הראשונים . . מאת רפאל נתן נטע במו"ה שלמה זלקינד ראבינאוויץ. [ט"ו חלקים כרך ראשון: מס' ברכות וסדר זרעים. (עם מאמר על הדפסת התלמוד, משנת רמ"ד עד היום)]. מינכען (היניך רעסעל) [תרכ"ח] 1837 8° 84. + 394 + (6) + 64 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרכ"ז: ה) יוסף שאול נ"ז מלבוב. כ) שלמה קלוגער מבראדי. ג) יעקב יוקב עטטלינגער מאלטונא. ד) א. ש. ב. סופר מדערעסבורג. ס) יצחק אלחנן מקאוונא. ו) שמעון סופר מקראקא]. (Strln p. 196. Roest p. 1106).

. . . [כרך שני: מס' ביצה חגיגה מועד קטן]. מינכען (ה. רעזל). [ע' הובער]. תרכ"ט 1869 8°, (16) + 12 + (4) + 94 + (2) + (4) + 108 + (12) עמ'. [הסכ' הר' הנ"ל, מלבוב אלטונא וקאוונא, משנת תרכ"ט]. (Strln. Roest),

. . . [כרך שלישי: מס' תענית, סוכה]. מינכען (ע. הובער) תר"ל 1870 8° (6) + 6 + 188 + (4) + 186 + (6) עמ'. (Strln Roest p.).

. . . [כרך רביעי: מס' ר"ה, יומא] . . . תרל"ב 1871 8°. (6) + 10 + 108 + (4) + 342 + (8) עמ'. (Strln, Roest).

. . . [כרך חמישי: מס' עירובין] . . . תרל"ג 1873 8°. (12) + 416 + (4) עמ', (Strln, Roest).

. . . [כרך ששי: מס' פסחים] . . . תרל"ד 1874 8°. (10) + 388 + (2) עמ'. (Strln, Roest).

. . . [כרך שביעי: מס' שבת] . . . תרל"ה 1875 8°. (8) + 388 עמ'.

. . . [כרך שמיני: מס' מגילה, שקלים] . . . תרל"ז 1877 8°. (8) + 160 + 84 + (4) עמ'. (וגלוה אליו בסופו:) מאמר על הדפסת התלמוד אן נדפס ומתי, וכמה פעמים וכיצד נדפס ואיך נשתלשל מדפוס לדפוס משנת רמ"ד שהוחל הדפסתו עד שנת תרל"ז . . . מינכען (ע. הובער) תרל"ז 1877 8°. 132 עמ', [וכו נוספות רבות מאד ושינוים גדולים ממאמרו הנדפס בראש כרך הראשון הנ"ל בשנת תרכ"ח].

. . . [כרך תשיעי: מס' סנהדרין]. מגנצא (יחיאל בריל) תרל"ח 1878 8°. (6) + 6 + 368 עמ'.

. . . [כרך עשירי: מס' ע"ז, מכות, שבועות, הוריות ועדיות] מינכען תרל"ט 1879 8°. 8 + 150 + (4) + 50 + (4) + 112 + (4) + 48 + (2) + 10 עמ'.

. . . [כרך י"א: מס' בבא בתרא] . . . תרמ"א 1881 8°. 20 + 468 + 50 עמ'.

. . . [כרך י"ב: מס' בבא קמא] . . . תרמ"ב 1882 8°. 8 + 312 עמ'.

. . . [כרך י"ג: מס' בבא מציעא] . . . תרמ"ג 1883 8°. 8 + 358 + (2) עמ'.

. . . [כרך י"ד: מס' זבחים] . . . תרמ"ד 1884 8°. 8 + 256 עמ'.

. . . [כרך ט"ו: מס' מנחות] . . . עם הגהות נקראות זכרון אברהם . . . [מזכרת להר' אברהם מערצבאכער, אשר „נפטר בשנת העי"ג לחייו כ"א סיון תרמ"ה" (ראה גם ברשי' אות א' 280 № אהל אברהם)]. מינכען (ע. הובער) תרמ"ו 1886 8° 10 + 274 עמ', (Strln p. 196).

[הרב רנ"ן נולד בזאגר חדש בשנת תקצ"ה ונפטר כ"ה כסליו תרמ"ט, (במסעו דרך עיר קיעוו, ושם מנוחתו כבוד) טרם גמר הדפסת כרך ט"ז, למס' חולין. (ראה גם באות ר' רשימת כפרים ישנים גם חדשים הנמצאים בבית מספר הספרים של רנ"ן ראבינאוויטש במינכען. 15 חוברות משנת תר"מ עד תרט"ט. ראה בהקדמה לרשי' אות א' ולאות ב')].

2404. **דקדוקי רש"י** יורה דעה למה, ומה, ומי הכריחו, במקומות העמוקים לפרש . . [על פי דרכי הדקדוק, מאת פלאי (שבתב דקדוקיו, לערך בשנת 1440) הובא לדפוס ע"י הר' יוסף אוטלינג, והוגה ע"י הר' יעקב מרקריאה הרופא]. ריווא דטרינטו ש"ך [ונשלם ערב ר"ה שכ"א 1560] 4° 48. דף. [ראה גם באוצר הס' לבן יעקב אות ד', 280. №]. (St. № 3450. Zedn. p. 719. Roest p. 71).

2405. **דרבוני זהב** . . . פירוש על מסכת שקלים . . . [מתלמוד ירושלמי (נדפס עם הפנים) וכסופו קצת שו"ת מאת המחבר, הוא הר' משה הכהן מווייגרשהיים]. פיורדא (איצק בן ליב כ"ב) [תקמ"ה 1785] 4° (1)+49 דף. [הסכ' הר': א) אהרן ב"ר משה אבד"ק שוואבאך ומדינות אנשבאך, תק"ם. ג) משה מארקשאעלד אבד"ק מרקבריוט, תקמ"ג. (St. № 2050. Zedn. p. 750. Roest p. 1115).

2406. **דרוש וקבל שכר** דרשות גור ארי' יהודה ליב שיפמאן ליום התונתו בעה"ק טבריא . . . [עם הרווים מאביו הר' דוד שיפמאן (בע"ס הבכורים והראיון, ראה באות ב' № 1424)]. (חמו"ד). [י ר ו ש ל י ם] 8° 10. 22+ עמ'.

——— [דרוש, דרושים, דרשה ודרשות. ראה להלן: דרש].

2407. **דרישת הזאב** וחקירת הלב . . . דרושים . . . להתעוררות אל התשובה תפילה וצדקה מלוקטי' מכמה ספרי הקדמונים . . . [עם העתקה בלשון אשכנז, מאת הר' זאב וואלף ב"ר יוסף ב"ר אהרן דיין מברלין]. ב ר ל י ן (אהרן בן משה רופא מליסא). [ת"ק 1740] 4° [אותיות מרובעות וצו"ר]. (2)+36 דף. [הסכ' הר' מרדכי ב"ר אברהם מליסא ראש ב"ד דברלין, (וחתום אחריו הר' נפתלי הירץ בהר' בנימין זאב ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק פילא, דיין ומ"ץ בברלין) ת"ק]. (Zedn. p. 789).

2408. **דרישת הזאב** . . . מחידושי . . . מו' זאב וואלף זצ"ל . . . טפה ק"ק מאהלוב שהי' נקר' בשמו . . . ר' וואלף ר' היללם נכד . . . מוה' יוסף סג"ל הורוויץ אב"ד דק"ק פרעמסלא, והוא כ"י . . . אשר רשם לעצמו בקיצור נמרץ על ששה סדרי משניות . . . [הובא לדפוס על ידי בנו הר' ישראל איסר אבד"ק וויניצא, (בעל ס' שער משפט, מאהלוב תק"ע—ע"ב. ראה באות ש')]. מ א ה ל ו ב (צבי זאב בן דוד רבין שטיין). תקע"ו [1816] 12° 28. דף.

2409. **דרישת מרדכי** . . . [פי' על פרקי אבות מהר' מרדכי ב"ר יוסף יוזפא מק"ק הענא דיין ומ"ץ דק"ק המבורג. (עם פנים הפ"א), ובסופו דרוש לחג השבועות]. אמשטרדם (בדפוס החדש שהוקם ע"י ר' ליב זוסמנש). [תקכ"ו 1766] fol. (2)+24 דף. [הסכ' הר' יצחק הלוי איש הורוויץ מאלטונא הו"ב, תקכ"ה. (ראה: אגרת מרדכי באות א' 128 №)]. (Zedn. p. 553)

2410. **דרישת ציון** הוא סיפור . . . מארץ מצרים בכללה. מגבולות הארץ והאגמים. מיושבי' מיום הוסדה עד היום הזה . . . [מאת הר' יחזקאל ב"ר יצחק תאומים מפריאישטאדט. (עם הרווים בראשו מאת עקיבא בן אליהו). ובסופו „העתק האגרת" ששלחו עדת היהודים בשקלאוו אל יהודי בוכארא, בשנת תקס"ד לתשובה על מכתבם (כהובה ע"י הר' אליהו בעל מגיה, שנדפסה שם בשנה ההיא). עם מכתב היהודים מבוכארא לעדת שקלאו מש' תקס"ג (בשער מבוא מצרים)]. פ"פ דאדר (פראעפעער עלסנער). תקס"ו [1806] 8° 34. +(2) דף.
(Zedn. p 755. Roest p. 1120).

2411. **דרישת ציון** לחברת ארץ נושבת . . . [מהר' צבי הירש קאלישער] . . . וגלוה עמו ספר ראשון לציון אשר הוסיף המחבר . . . בפלפולי' שונים אשר הי' לו בזה עם חכמי הדור . . . לעשות מסלול לזה בפועל כפינו בחברת ישוב הארץ. הספר דרישת ציון נדפס פעם אחת . . . [בשנת תרכ"ב נלוה לס' אמונה ישרה ח"ב, (ראה באות א' 718 №), והובא לדפוס] . . . שנית עם ההוספות . . . ראשון לציון, נעתרתי להדפיסם לבקשת סיחרים נכבדי ארץ רוסי' אשר היו מריצים מכתבים העומדים לנס בתוך ספרי סלו המסלה. מאתי נתן במוה' יוסף . . . פרידלאנד . . . [ראה באות ס'] . ט ה א ר ן (ק. דאמבראווסקי) . [תרכ"ו 1866] 8° 45. דף. (דף ב' כנראה לא נדפס) . [הסכ' הר' : ה) י. צ. מעקלענבערג, מקע"ב. כ) אלי' כגרודץ, (מש' תרכ"א על דפוס א' הנ"ל). ג) ישראל יהושע מקוטנא, תרכ"ח . (עם מכתב מהר' חיים דוד חזן, הכם באשי מירושלם)] .

2412. „ . . . [ומכורך אליו ס' שלום ירושלים הוספות חדשות לספר דרישת ציון . . . מאת המחבר (טהארן תרל"ח) ראה גם באות ש'].

2413. **[דרך אבות]** . פרק אבות עם פי' הגאון רבינו אליהו מווילנא ועם פירוש . . . בשם דרך אבות . . . מאתי . . . מאיר בן . . . הרב . . . אליהו בן . . . מוהר"ר אברהם זלה"ה אחי הגאון . . . מווילנא . . . בעל ס' נחלת אבות . [(ראה באות נ') . נדפס עם פנים הפ"א, ובסופו ליקוטי תורה על סדר הפרשיות] . ו ו י ל נ א (א. דווארזעץ), תקצ"ו 1836 4° 47. + (14) דף. (דף ג. ד. ה לא נדפסו) . [הסכ' הר' אברהם אבלי מווילנא, תקצ"ן] . (Zedn. p. 554).

2414. **דרך אבות** ביאור חדש על מסכת אבות מאת הרב . . אליהו זצ"ל . . . שיק, בעלמ"ח עין אליהו (על עין יעקב) אב"ד בקאברין, ומקודם הי' אב"ד בדרעטשין ובלידא ובזאגר חדש, בן . . . הקדוש מו"ה בנימין שי"ק בהרב . . . יו"ט ליפמאן שי"ק . . . אב"ד בהנ"ל ובפרוזין בהגאון . . . חנוך העניך . . . אב"ד שקלאוו . . . הובא לבית הדפוס ע"י בנו . . . [הר' פנחס שי"ק. (עם הקדמה והערות ממנו)] . ו ו י ל נ א (י. ל. מ"ץ) . תרמ"ב 1882 4° 92. עמ' .

2415. „ . . . ספר דרך אבות על מסכת אבות . . . [שנית (עם הפנים)] . . . יצא לאור ע"י נכדו הרב חנוך העניך שי"ק. [ב"ר פנחס שי"ק בן המחבר. (עם הקדמה מהמ"ל)] . פ י ל א ד ע ל פ י א (בדפוס אהרן לעווין) תרנ"ה [1895] 4° (4)+92+(4). עמ' . [הסכ' הר', ה) יעקב יוסף, הרב הכולל, מש' תרנ"ד . רבני פילאדעלפיא מש' תרנ"ה : כ) דוב אליעזר ב"ר אברהם בלידן . ג) דוב בער אבראמאוויץ . ז) אברהם צבי ד"ר ערשלר] .

2416. I. **דרך אמונה** . [כולל: חקירות פילוסופיות בעניני אמונה הישראלית (בשלשה חלקים חלקים לשערים) מהר' אברהם ב"ר שם טוב בן ביבגי] . (חמ"ר) . [ק ו ש ט '] נשלם (הדפוס) בחשון שנת רפ"ב [1521] fol. 102. דף. עם הגהות רבות כ"י בגליון מחכם ספרדי] . (St. № 4193,1. Zedn. p. 28. Roest p. 41).

II. —— זה ינחמנו . זה החבור נקרא זה ינחמנו חברו החכם השלם כ"ר אברהם ביבאגוי ז"ל [כולל דרוש על פרשת בראשית בדרך מחקר על דבר סוד המציאות, שדרש ברבים . ובו ט"ו שערים (כבר נזכר מהמחבר בספרו דרך אמונה, שער ג') : מה שבארתי בס' עץ חיים במאמר זה ינחמנו"] . (חמו"ד) [ש א ל ו נ י ק י רפ"ג (?) [1522] fol. (14) דף) . [עם הגהות כ"י כנ"ל] . (St. № 4193,2. Zedn. p. 28.

2417. **דרך אמונה**, בדרך תשובה שאלה על דרך הקבלה . . . חברו . . . מהר"ר מאיר בן גבאי ז"ל . [להשיב לתלמידו הר' יוסף הלוי בעניני העשר ספירות, והשלימו כ"ג אדר א' רצ"ט . הובא ראשונה לדפוס והוגה ע"י הר' שמואל פיהם בן הקדוש ר' יצחק פיהם . (עם הקדמה ממנו) .] הר' מאיר ב"ר יחזקאל ן' גבאי, היה מנולי ספרד והשלים ספרו הראשון תולעת יעקב בשנת רס"ו בהיותו בן כ"ו שנים (נדפס ראשונה אחרי מות המחבר על ידי חתנו הר' שניאור בר יהודה לבית פאלקין בקושט' ש"ך, ושנית בקראקא שמ"א ראה באות ת') ובסוף ספרו עבודת הקדש (נדפס ראשונה בויניציאה שכ"ז fol. ראה באות ע', על ידי חתנו הר"ש פאלקון הנ"ל גיסי של הר' אב"א בעל ס' אור השכל, ראה באות א' 440 № שהביא

לדפוס שם בשנה ההיא, ודפוס ראשון, מנטובה ש"ה המובא באוצר חס' לבן יעקב אות ע' 20 № לא הד"מ). הנקרא גם ס' מראות אלהים, כתב המחבר „התחלתי להתעסק בחבורי ואני בן ארבעים ושתים שנה וגמרתיו ואני בן חמשים שנה" בשנת רצ"א. ס' עבודת הקדש עם הגהות מהר' חיים גבאי בן המחבר (כמו בנדפס) נמצא כת"י ישן פה במוזעאום]. פדואה (ע"י לורינצו פשקוואטו ושותפיו, בשם סידרו דיל פורטיל וועקיוו). כסליו—טבת שכ"ג [1562] 4° [אותיות מרובעות גדולות]. 28 דף. [עם הגהות כ"י מחכם ספרדי]. (St. № 6303,1. Zedn. p. 819. Roest p. 778).

2418. „ . . . [על פי דפוס הנ"ל, ומצורף אליו] . . . פירוש עשר ספירות על דרך שאילה ותשובה מהמקובל . . . רבינו עזריאל . . . רבו של הרמב"ן . . . [יצא לאור ע"י הר' נחמן אברהם בהר' יעקב משה גאלדבערג, שהעתיקו מכ"י ביסליכים הנזכר ברשימת „הפליטי". (עם הקדמה מהמעתיק). ברלין (קארנעגג) תר"י [1850] 8° [א' מרובעות קטנות]. 5+23 דף. (St. № 6303,2. Zedn. p. 519. Roest. p. 778).

2419. A. „ . . . [על פי דפוס בעדלין (בהשמטת הקדמת המעתיק) ונלוה אליו ספר ע"ב ידיעות (ראה באות ש' שבעים ושתים ידיעות) עם מאמר שבתות ה', (מעשרה מאמרות שחבר הר' מנחם עזריה מפאנו. הובא לדפוס ע"י הר' שמואל לוריא]. וואר שא (מ. י. האלמער) [תר"ן] 1889 8° [א' מרובע (והע"ב ידיעות א' רש"י)] .44+40+(2) עמ'.

2420. דרך אמונה כולל מופתים וראיות מוכיחות כי הדת המשיחית נובעת מאת האלהים, נעתק משפת אנגלית. [על ידי ע. מרגליות (מחבורו של ראש הכהנים Whateley)]. לונדון (כדפוס של חברת המיססיאן). [תרמ"נ] 1883 8° 80. עמ'.

2421. A. דרך אמונה. כולל ארבעה מאמרים: א) ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך. ב) בני שמויפת. ג) ספר יונה. ד) הרמב"ם והרמב"ן. מאת יוסף ראזענטהאל . . . וואר שא (האלטער ואיזענשטארט) תרנ"ד 1893 8° (2)+60 עמ'.

2422. דרך אמונה להוכיח צדקת חז"ל בענין נס חנוכה וכל הנסים בכלל, ולהוכיח צדקת הרמב"ם . . . ודעותיו בענין כל הנסים וקדה"ח ותשובות נגד יחר המבקרים נגד חז"ל. מאתי יהודא ליב ליפשיץ החונה בק"ק מערטש . . . [נגד מאמרו של ה' חז"ם בהצפירה שנה י"ח 278 № בשם מאי חנוכה, והמחזיקים בידו (ראה באות א' 129 № אגדת פך השמן, גם 730 № אמונת חכמים)]. וואר שא (האלטער ואיזענשטאם) תרנ"ה 1895 8° 276. עמ'.

2423. דרך אמת . . . [כולל הגהות ונוספאות על הזהר עד דף רצ"ט ע"ב (ראה גם באות ז' זהר עם הגהות כת' דרך אמת) ועל תיקוני הזהר בשם אורח לצדיק (מיוחסות להר' יצחק לוריא אשכנזי „אמנם בקצת ס' שמות לבי בספק ספקא" אם המה מהאר"י, כן כתב המגיה רמ"ז בסוף הספר) והוא חלק א' מספר אור נגה על ס' הזהר שחבר הר' יוסף חמיץ. (יהחחיל להדפיס גם ח"ב בשם יודעי בינה פי' על הזהר עד דף ל"ג טפ' בראשית שהוגה ע"י הרמ"ז, ומשם והלאה פירש הר' משה זכות לבדו והשלימו עד תומו. וכנראה נאבד הס' יודעי בינה טרם יצא מבית הדפוס ולא נודע עד כה ס' שלם ממנו רק כמאה דפים נדפסים מאמצע הס' היו למראה עיני הרב חיד"א, כמ"ש בשה"ג)]. (חמו"ד). [וויניציאה תכ"ג ? 1663] 4° .36+30+79 דף. (בלי שער, כמו ברשי' שט' וצעדנער, וכנראה לא נדפס עליו שער). [ראה גם מה שכתב הרמש"ש בהערה לאוצר הספרים של כ"י, אות א' № 526].
(St. № 5386,1. Zedn. p. 378).

2424. A. דרך אמת . . . מוסר השכל . . . של הרב . . . משולם פיבוש . . . מזבריז . . . [נדפס ראשונה חטו"ד, (גם נלוה אל: ספר מרבי ישראל בעש"ט, הוא פירושו על מזמור ק"ז בתהלים, שנדפס בזיטאמיר תקס"ח). ראה גם ספר דרכי צדק, ונלוה אליו ס' דרך אמת]. זיטאמיר (ח"ל וי"ה שפירא) תרט"ו [1855] 24° 24. עמ'.

2425. A. דרך אמת ביאור למפת הארץ, אשר יבואר מסעי בני ישראל וגבולי ארץ ישראל . . . מאתי אביגדור ב"ר מרדכי מאלקאוו, תושב סוראז (פלך טשערנינאוו). וואר שא (אפרים בוימרישטער) [תרנ"ה] 1894 8° XVIII + (2). + 80 עמ'. (טלבד מפת הארץ).

2426. מחברת **דרך אמת ואמונה**. הובא לבות הדפוס על ידי ר' מענקי מגלוגא . . . [ב"ר זאב וואלף. כוללת: טענות נגד המחדשים, וראיות לחזוק האמונה, מאת פלאי]. ברלין (חברת תנוך נערים) תקע"ח [1818] 8° (2)+23+(1) דף.
(Zedn. p. 534).

2427. **דרך אניה** בלב ים התלמוד . . . פלפולים . . . בחמשה שיטות המה מס' ברכות שבת ביצה ע"פ ובמס' מנחות . . . ובהנוגע מהן כמה הלכות, בהלכות ברכות, שבת וי"ט ציצית תפילין ס"ת מזוזות . . . [מהר' מאיר ב"ר זלמן שיף כ"ץ ראש ב"ד בק"ק פ"פ דמין (המכונה מהר"מ שיף הצעיר)]. פיורדא (יצחק בן דוד צ"ד) [תקנ"ח 1798] fol. (3)+92 דף.
(St. № 6326. Zedn. p. 684).

2428. **דרך החשגחה** . . . יתחלק לארבע נתיבות . . . יבואר בו, מציאות ואחדות הבורא, הדוש העולם והשגחתו, בדרך חקירה ואמונה . . . [מהר' צבי הירש בר מרדכי מעיר אילפעלד, באמשטרדם. והוא חלק י"ב מספרו הישר מרדכי "הכולל דרכים נפרדים" שלא נדפס]. אמשטרדם (יוחנן לוי רופא ובנו בנימן) [תקס"ה 1805] 8° (2)+30 דף.
[ראה גם № 2219 דברי נגידים].
(Zedn. p. 765).

2429. [**דרך החיים**]. מסכת אבות עם פירוש רש"י . . . וגם . . . ביאר . . . מהר"ר יהודה ברבי צלאל גר"ו. הנקרא מהר"ר ליווא . . . וקרא שם ביאורו דרך החיים . . . [(דפוס ראשון), בראשי העמודים שמו דרך חיים]. קראקא (יצחק בר"א מזרוסטוין). שמ"ט [1589]. fol. [אותיות מרובעות, פנים הפ"א מנוקד, ופירש"י באותיות רש"י] 117+(1) דף. [ראה גם באות מ' משנה, מס' אבות עם קיצור מס' דרך חיים בשם גשמת חיים, ופי' עגת אלי'. קראטאשין תרי"ט 4°].
(St. № 1449. Zedn. p. 551. Roest p. 825).

2430. „ . . . דרך חיים . . . הובא לבית הדפוס ע"י . . . אורי זאב וואלף . . . [על פי דפוס ווארשא תקצ"ג 4°]. לעמבערג (דוד צבי הירש בן זאב וואלף שרענציל) [תרט"ז] 1856 4° [אותיות רש"י, והפנים מרובע בלי נקוד']. (3)+55+61 דף. [הסכ' הר': ה) יוסף שאול הלוי נ"ז מלבוב, תרט"ז. כ) שלמה זלמן מפוזנן אבד"ק ווארשא, תקצ"ג. ג) ארי' ליב צינץ מפלאנץ בווארשא הקצ"ג (על דפוס ווארשא הנזכר)].

2431. A. „ . . . וארשא (ה. קעלטער) תרל"ו 1876 8° [א' רש"י, ופנים הפ"א מרובע בלי נקוד'], 252 עמ'.
(Strln p. 290).

2432. **דרך חיים** הוא שולחן ערוך לעוברי דרכים, ותיקוני תפלות . . . ושארי חידושי דינים ודרושים . . . גם . . . חידושי דיני פסחים . . . וחידושי מסכת מגילה ובנסתר . . . וסגולת ורפואת . . . וסודות . . . ופרק שירה עם קצת ביאור . . . והוא קיצור מספר דרך חיים ושארי ספריו הארוכים, אשר . . . חיבר . . . הרב . . . חיים יצ"ו בן מהר"ר משה ליפשיץ הנקרא בפי כל, הרב . . . חיים אוסטרא . . . [אבד"ק סווינך. (כולל גם פיוטים וסליחות ממנו. עם „תיקון שסדר נתן הנביא מעזה להפסקה של ששה ימים") הובא לדפוס על ידי תלמידי המחבר. א) הר' מאיר ב"ר יצחק מלאקטש. ב) אשר זעליג בהרב יצחק מדובנא (שהוסיף בסוף הס' חרושים על פרקי אבית ודרוש א' מדרושי אביו הר"י ז"ל מדובנא)]. זולצבאך (אהרן בהר' אורי ליפמאן ז"ל הדרשן מווין). כסליו [תס"ג 1702] 4° (2)+93 דף. (ראה גם מה שכתב הר"י עמדן בס' תורת הקנאות, דפוס ראשון דף ע"א). [הסכ' הר' מש' תס"ב: ה) דור אופנהיים מפראג. ב) אברהם ברודא מפראג. ג) יששכר בערמן בר דוד יצחק זעקיל סג"ל אבד"ק פירדא, ומצ"פ על מרינות אנשבאך, שניוטך וזולצבאך, תס"ג. ד) בנימין וואלף בהר"ש שפירא מפראג. ה) אלי' בהר"ב וואלף שפירא מפראג ומצ"פ על ק"ק טיקטין יהגליל. ו) אשר אנשיל בהקצין ר' מיכל ווינר, דיין מ"ש בפראג. ז) יואל בהרי"א היילפרין אבד"ק אוסטרה, תס"א. ח) יצחק בהר' משה מאיר כ"ץ ז"ל רפאפורט ר"מ בקלויז דק"ק אוסטרהא תס"א].
(St. № 4697. Zedn. p. 438)

2433. „ . . . [**דרך חיים**. חידושים לחדד בהם את התלמידים על מס' שבת, פסחים ביצה, (וחי' על מג' רות) יומא, ר"ה, סיכה, תענית (ומג' איכה), וחגיגה (על דרך הקבלה) ובסופו חדושי רש"י ומרו"ל לפי סדר הפרשיות (ומביא גם חי' בשם רבו הר"י רפאפורט

מאוסטרא)]. (חמו"ד) 4°. 20 דף (בלי שער, כמו ברשי' לקו"ש מאוצר ספרי הגר"מ שטראשון בווילנא № 1009). הנייר והאותיות משונים מרפוס זולצבאך].

2434. **דרך חיים** . . . התרת נדרים וקללות . . . שנהגו . . . חסידי וקדישי עה"ק ירושלם . . ותפלת ישרים על הים . . . ביום ר"ה אחר תשליך . . . [ועוד תפלות מלוקטות מס'] . . . מורה באצבע וצפירן שמיר . . . [הובא לדפוס ע"י הר' יעקב משה עאייש, ומוגה ע"י הר' שמואל בר משה הכהן]. ליוורנו (אליעזר סעדון). [תק"ן 1790] 8°. 30 דף.
(Zedn. p. 446).

2435. **דרך חיים** כולל שלשה ספרים . . . הראשון עניני שמות גרדפים . . . השני שעיפי לילה ידבר מתאורת הלילה . . . ובתוכם . . . מעט מקורות תולדותי, והשלישי . . . הגיון לבב עברי יספר בשיר חדש ומליצה חידות לו מכל הבא על עדת ישראל . . . מאתי חיים בן הרב . . . ארי' ליב . . . [לעוונשטאם ו'ל, בע"ס שו"ת פני אריה (ראה באות פ')]. עם מליצות ושירים מאת אחיו הר' מרדכי לעיונשטאם, (ומר' זלמן הלוי בר רפאל מגלוגא)]. דעסוי (מ. פיליפזאהן) [תקע"ב] 1812 8°. 13+(1)+123+(2)+10+17+44 דף. [הספ' הר': א) יעקב מליסא, תקע"ב. ב) אברהם טיקטין מגליגא, תקע"ב. ג) מיכאל שמעון מייא מברעסלויא תקע"א. ד) אברהם אבד"ק מעזריטש תקע"א (אחיו של המחבר)].
(Zedn. p. 496, Roest p. 744).

2436. **דרך חיים** ותוכחת מוסר השכל . . . הועתק מגוף כי"ק של . . . אדמו"ר הרב . . . דוב בער שיחי', והוא חלק שלישי משער התשובה. [ראה באות ש': שער התשובה והתפלה חלק א' וב' שקלאוו תקע"ו—ע"ח], (דפוס ראשון). קאפוסט (ישראל ב"ר יצחק יפה) [תקע"ט 1819] 8° [אותיות רש"י]. (5)+189 דף. [הדפוסים מש' תקנ"ט ותקס"ט הנזכרים מאת פירשט וההולך בעקבותיו בן יעקב, להד"מ, (וגם צערנער טעה בחשבון)].
(Zedn. p. 210).

2437. A. „ . . . הובא לביה"ד ע"י נכד אחיו ה"ה . . . רפאל מרדכי . . . בהרב . . . ברוך שמואל . . . וע"י נכדו . . . מוה' לוי יצחק . . . בהרב . . . ברוך . . . זיטאמיר (האחים ח, ל, ו, שפירא) תרכ"ג 1863 8° [אותיות מרובעות]. 222 עמ'. [ראה באות ש' שער התשובה, כנ"ל]. (כבר נדפס שנית, יאס תרי"ט 8°, כרשימת שטראאלן).

2438. **דרך חיים** מאת חיים צבי בן הרב . . . נתן ז"ל אב"ד דק"ק מייזלינג. [נייפעלד. טליצה בסגנון ספר בחינת עולם, על דבר האמונה בה' ואהבת מין האנושי, עם העתקה בלשון וכתב הוללאנדי מאת המחבר (בעזרת הדרשן הנוצרי J. Decker Zimmerman עם הקדמה הוללאנדית ממנו)]. אוטרעכט (בדפוס יאהאנן אלשהער) [תקצ"ד] 1834 8°. VIII+94 עמ'.
(Strln p. 182).

2439. **דרך חיים** על הש"ע מטור אורח חיים על הלכות פסח . . . חברתי אני . . . יחיאל מיכל בא"א הרב . . . אברהם מאיר זצ"ל חונה פה ק"ק ציפסער . . . [בע"ס חיי עולם על ש"ע יו"ד, (ויען תק"ץ 4° ברשי' שט' וצערנער): נחלק לשני ראשים: א) דרך הקצר. ב) דרך הארוך. (רובי דבריו בדרך הארוך לקוחים אות באות מס' מגן האלף ח"א שנדפס בספר שר האלף ווארשא תקע"ז 4° ברשי' צעגדער. ומח"ב שנדפס בספר שם חדש ווארשא תקע"ז 4° הנמצא גם פה בטוועאום, ראה באות ש' שם חדש, מבלי להזכיר שם מהרא"ל צינץ בע"ס מגן האלף)]. פרעסבורג (אנטאן שמיד) תקצ"ז 1837 4°. (1)+50 דף [הספ' הר': א) מרדכי בנעט מנ"ש, תקפ"ג. ב) אליעזר אבד"ק סאנטאב, תקצ"ה. ג) משה סופר מפ"ב, תקצ"ו. ד) נחום טריביטש מנ"ש, תקצ"ו].

2440 A. **דרך החיים** . . . [כולל: קובץ דינים הנהוגים בכל השנה מהר' יעקב אבד"ק ליסא, (נדפס ראשונה בלויח סדר תפלה, זאלקווא תקפ"ח 8°, ברשי' צעגדער. ראה גם באות ת' תפלות מכה"ש. ובאות נ' נתיב לדרך החיים, תי' הערות ומ"ט להדינים ווארשא תר"ב 8°)]. ווילנא (האל' והאח' ראם) תרל"א 1871 16°. 182 עמ'.

2441. A. . . . ומחובר לזה נתיב החיים אשר הוסיף הרב . . . אברהם דוד לאווט אב"ד דק"ק ניקאלאיעוו. [כולל אספת דינים הנמצאים בשו"ע הרב רש"ז מלאדי, בשינוי מפסקי בעל דה"ח]. ווילנא (האל' והאח' ראם) תרל"א 1871 8° .138 עמ'.

2442. **דרך חכמה** והוא דרך ישרה שיבור לו האדם אשר על ידו יבא לחיי העוה"ב, ומתחלק לשלשים ושתים נתיבות וכל נתיב . . . לכמה שבילים . . . והיא חלק השני . . . [מספר קנה חכמה (פ"פראדר, תמ"א. ראה באות ק'). שחבר הרב יהודה ליב פוחאוויטשר מפינסק בע"ס דברי חכמים (ראה 2122 №). בגתיב גזל ורבית נעתקו עשרים סי' מכת"י „תקנות דשנת שס"ז לפ"ק שנעשו ביוזר גראמניץ בלובלין מכת"י הגאון מהר"ר פלק כ"ץ ז"ל בהסכמת רבני הארצות" (הוא הקונטרס מן עניני רבית שנדפס ראשונה בזולצבאך תנ"ב, ברשימות שט' צעדנער ורוסט). גם יש בו: ע"ד סדר הלימוד בימיו, ובסופו סדר תיקוני תשובה. (ובחלק הראשון ממנו המכונה קנה חכמה, מספר המחבר בהקדמתו „מהנס הגדול חנעשה לי שנת ת"ך כאשר נלכדה במרמה העיר ביחאוו במדינת רייסן ליל א' כ"ט כסליו ונהרגו קרוב לג' מאות נפש מאחינו"). פרנקפורט דאודר (באותיות חדשות, בבית יוחנן קריסטוף בעקטן דאקטר ופרופסר). [תט"ג 1683] 67. fol. דף. (St. № 5764,2. Zedn. p. 644).

2443. **דרך חכמה** . . . [כולל שיחה בין רב ותלמיד, על דבר דרך חכמה ישרה שיבור לו האדם, חובר מהר'] . . . משה חיים לוצאטו זצ"ל, והובא על מזבח הדפוס ע"י . . . מוהר"ר בצלאל בנימין מעלי הכהן . . . [מירושלם, היושב בבח"מ עץ חיים באמ"ד. עם, הקרמה ממנו) על פי כ"י המחבר שנמצא בגנזי תלמידו הר' דור פראנקו מינדיס. (עם חרוזים ממנו). ונלוו אליו ג' מאמרים מרמח"ל, (בשערים מיוחדים): א) מאמר על ההגדות: על דברי חז"ל והגדותיהם. ב) מאמר העיקרים: על ה' ועל משיחו, על הנבואה ועל ההשגחה. על גן עדן ועל גהינם, על התורה ועל העבודה, על הנסים ועל הנפלאות. ג) מאמר החכמה. אור הגנוז: על תפלת ראש השנה, על הגלגול על סדר ליל פסח ועל עשר ספירות]. אמשטרדם (האלמנה עם יתמי יעקב פרופס, והמאמרים הנלוים, בבית יתמי הנ"ל). [תקמ"ג 1783] 8°. (5) + 5 + (1)+3+7+(1)+10 דף. [הסכ' הר' מש' תקמ"ג: ה) דוד הכהן די אויודו מק"ס באמ"ד. כ) שאול מאמ"ד. ג) אברהם טובייאנה דיין דק"ק ארגיל]. (Zedn. p. 502. Roest p. 753).

2444. „ . . . [ספר דרך חכמה, וג' מאמרים הנלוים, תוצאה שניה (וממנה נמצא רק)] . . . מאמר החכמה, אור הגנוז . . . [זאלקווא. תקנ"ט 1799] 12° .(12 דף).

2445. A. „ . . . [תוצאה שלישית] עם מאמר על ההגדות ומאמר העיקרים). סדילקאב (אליעזר בן מרדכי ביליטש). תקצ"ג 1833 12° .20+8+20 עמ'.

2446. A. „ . . . [עם מאמר ההגדות ומ' העיקרים]. זיטאמיר (האחים שפירא) תר"ח 1848 16° .36 עמ'.

2447. A. „ . . . [עם מ' ההגדות ומ' העיקרים]. וואַרשא (צבי יעקב בר"א ז"ל באמבערג) [תרי"ח] 1857 12° .(24 דף).

2448. „ . . . [על סי דפוס זאלקווא תקנ"ט, (עם ג' המאמרים, בראש הס')]. (תמו"ר) [קעניגסבערג] (הובא לדפוס ע"י הר' שמואל לוריא) [תרי"ח 1858]. 12° .31 דף. [הסכ' הר' צבי מעקלענבורג מקע"ב].

2449. A. „ . . . [עם מ' ההגדות ומ' העיקרים]. אדעסא (מ. א. בעלינסאן). תרל"ב 1872 12°. .32 עמ'.

2450. A. **דרך חכמה** . . . [על חו"מ סי' א—ס"ה מהר' דובערוש הכהן אבד"ק ראקוב בהר' יצחק אברהם אבלי כ"ץ אבד"ק פינטשוב בעהמ"ח כתר כהונה, שו"ת שנדפס בשנת תקס"ה (ראה באית כ') בן הר' דובעריש כ"ץ בן ה' יצחק כ"ץ בהר משה בן הש"ך. הובא לדפוס ע"י הר' אברהם דובערוש ב"ר יקיר ז"ל מענדלואהן שהיה התן הר' שבתי כ"ץ פינקעלשטיין מחענטשין ב"ר דור כ"ץ בן המחבר]. וואַרשא (מאיר יחיאל האלטער ומאיר אייזנשטאדט) [תרנ"ד] 1894 64, fol. עמ'. [הסכ' הר' חיים אלעזר וואקס מפיעטרקוב, תרמ"ו].

2451. **דרך חסידים** בולל חמשה וששים ענייניים . . . של חכמת הבעש"ט . . . מלוקט ומקובץ מהספרים . . . של הרב . . . דוב בער . . . המגיד . . . דמעזריטש ומספרי תלמידיו ותלמידי תלמידיו . . . [בסדר א"ב, מאת פלאי (המלקט ס' לשון חסידים, ובו נ"ג ענינים כנ"ל מספרי תלמידי הבעשט, הר' בע"ס תולדות יעקב יוסף ומספרי חבריו והבאים אחריהם, ראה באות ל')]. לעמבערג (יעקב משולם ניק) תרל"ו 1876 8° 152. דף. (Strln p. 66).

2452. A. **דרך החקור** הוא הדרך אשר דרכו בה אבותינו . . . [תוכחת מוסר בל"ה פ"קים מאת ר' דובער בהר' משה יעקב בהר' אברהם ראבינאוויץ]. ווילנא (א, צ. קאצינעלינבוינען). [תרנ"א] 1891 8° 60+(24). עמ'. [הסכ' הר' מווילנא, תר"ן: א) לוי חיים בר משה יהודא דיין. ב) יעקב דובער מו"ץ. (שבתי שעפטיל ב"ר משה שלמה ד"ץ. אברהם זלמן יעקב בר מרדכי צבי כהנא ד"ץ). ג) אליהו יצחק בר משה מרגליות ר"מ].

2453. [**הדרך הטוב והישר**]. ספר אור עולם אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. נר הרביעי הדרך הטוב והישר אשר . . . חבר . . . מיהר"ר מאיר זצ"ל . . . סהרב . . . צבי הירש מרגליות . . . מיאזלוויץ . . . אב"ד ור"מ ור"ג בגליל לבוב . . . ובק"ק אוסטרה . . . [בע"ס מאיר נתיבים, שו"ת ודרושים בשני חלקים (ראה באות מ'), וס' הצוואה שלו הנקרא סוד יכין ובועז הוא הנר השלישי, אוסטרהא תקנ"ד 4° (ברשימת רוסט)] . . . וזה הספר הוא הנר הרביעי סימנים . . . על כל דיני' הכוללים בארבעת טורים . . . הובא לבית הדפוס . . . [עם פירוש מבנו הר' יוסף נחמן אבד"ק פולנאה ע"ח]. פולנאה (בדפוס אשר הוקם ע"י שניאור בן בצלאל ז"ל מגזע שור). [תקנ"ה 1795] 4° 40. דף [הסכ' הר' החתומים: א) מאיר בהר' יעקב ישראל יעב"ץ. ב) נפתלי הירץ הכהן חוב"ק שדה לבן מיושבי הקלויז דאיסטרהא. ג) לוי יצחק אבד"ק פינסק ודק"ק בארדיטשוב. ד) מאיר מבראד. ה) חיים סג"ל לנדא. ו) שמואל בהר' המחבר באר יצחק ז"ל מיאזלוויץ חוב"ק זאלישטשיק. ז) דוד צבי בהר' ארי' ליב אויערבך חוב"ק שארי גראד. ח) אברהם יהושיע העשיל מזמינראד החב"ק קאלבסוב]. (Zedn p. 512).

2454 A. „ . . . נדפס שנית על ידי משה הכהן פרענקיל . . . [עם הקדמה ממנו, ומאביו הרב יהודה ליב הכהן פרענקיל באדעסא בהר' ארי' משה בן בתו של המחבר]. אדעסא (אבא דוכנא) תרנ"א 1890 8° 37. דף. [הסכ' הר' מש' תר"ן: א) י. א. מקאוונא, ב) עזריאל אריה ליב בהר' אברהם אבלי חופ"ק מאריאמפאל, ומלפנים בפלאצק. ג) חתימית הר' כמו בדפוס א' הנ"ל].

2455. **דרך טובים** . . . [הוא ס' שנדפס ראשונה חמו"ד (בנראה בלובלין קודם שנת ש"ס. 8°) בשם: למען תלך בדרך טובים ותמצא רעים אהובים, סדר הדרכה אשר תיקן הדרכה זו לעצמו ולהמון עם . . . הירש צבי בר זונדל משה חנוך ז"ל מלובלין. (הוא המפרש מחזור, סליחות ותפלות כה"ש). שנית בשם סדר הדרכה קראקא שס"ד 8°. שלישית קראקא שפ"ה 8° (ג' דפוסים הראשונים נמצאים רק ברשי' שט') ואח"ז נלוה בדפים אל ס' יורה חטאים (ראה באות י')]. ווארשא (יוסף לעבענזאהן) [תרל"ד] 1874 8° (2)+10 עמ'.

2456. **דרך ילדים** או ספור מירושלים . . . אשר קרה בימי הורדוס מלך יהודה בבית שני . . . מאת שרה פייגה פאנער מבית מיינקין. וויען (מאריטץ קנאפאלמאכער) תרמ"ו 1886 8° 16. עמ'. (ראה גם אהבת ישרים באות א' № 264).

2457. **דרך ישר** להצעיר ישעיה בן הגאון כמהר"ד אליעזר חיים מניצה זצוק"ל, והוא פי' כמה מעשי' יפים ונאי' משלים ופשטי' מכמה פסוקי' . . . [ובהם קצת מס' דמשק אליעזר „חבור מז' מאות דפי'" שחבר אביו הרא"ח, (ולא נדפס)]. ויניציאה (במצות הקומיסאריאה של השר ייואני וינדראמין) שצ"ג [1633] 16° 38. דף. [גם חבר ס' ישעיה, ח"א פי' מלות זרות בס' הזהר, וח"ב דרך ישרה בהנהגת השלחן ע"ד האמת מהמקיבל ר' יוסף בן שרגא, ד"ו שצ"ז 4° (ברשי' שט' וצערנער)]. (St. № 5807,1. Zedn. p. 386).

2458. **דרך הישר** הוא נתיב הראשון מחיבורי הכולל מסילה לאלקינו בו ידובר מסדר הלמוד דת ישראל הקדושה הכלולה בשתי תורות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה . . . [נתיב השני: ס' ברית אברהם חדושי דינים מסודרים על פי סדר המצות הכתובות בתורה, נתיב השלישי: ס' רביד הזהב. ג' דרושים, מאת הר' משה יוסף הכהן שפירא הרב דק"ק האברען, בבעהמען]. פראג (פראנץ גערצאבעק אים גאלליקלאסטער) תק"ע 1810 fol. (2)+46+(2). דף. [הסכ' הר' מש' תק"ע: א) אלעזר פלעקלש. ב) שמואל סגל לנדא. (דייני מו"ש בפראג). ג) וואלף הלוי באסקוויטץ וקעלין]. (St. № 6571. Zedn. p. 732).

2459. **דרך הישר** והוא באור . . . על אגדות חז"ל מכל הש"ס, ובתוכם . . . מאמרי רבה בר בר חנה וסבי דבי אתונא . . . [מאת הר' צבי פנחס בר ישכר בער ליפשיץ ר"מ דק"ק באברוויסק]. ווילנא (פין ושותפו) תרכ"ד 1864 4° 148 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרכ"ב—כ"ד: ה) גרשון תנחום ממינסק. ג) יצחק אלתנן מנאווארדאק. ג) שמואל אביגדור מקארלין. ד) אלעזר משה מפינסק. ס) יצחק אייזיק בהר"ד מוויטעפסק. ו) בצלאל מווילנא].

2460. A **דרך הישר לעולם הבא** . . . [כולל דינים היותר נחוצים ועניני מוסר בלא"ש מ' פרקים, מהר' יחיאל מיכל בר אברהם סג"ל עפשטיין. בעל המחבר ס' קיצור של"ה]. (נדפס ראשונה בפ"פ דמין תס"ג 8° ברשי' שט')]. ווילנא (בדפוס החדש של יהודה ליב בן המחוקק ר' אליעזר ליפמאן מ"ץ). תרל"ד 1874 8° [אותיות ע"ט].

2461. **דרך ישרה**. מגיד לאדם יושרו מנהיגו ומדריכו בדרך ישרה . . . [כולל מדות והנהגות עם תקוני תשובה בט"ו שערים, (ובהם: שער השירה, בו פרק שירה, ש' דרך ארץ ובו גם פרק דרך ארץ). מאת הר' ראובן ב"ר אברהם מעיר אישטיפי, חתן ר' אברהם בעלזל הדיין בירושלים, בע"ס תקוני הנפש, ללועזים בלשון ספרד „אשר טצחתי ורביתי זה כ"ה שנים" (וברשי' שטראלן, שאלוניקי תקכ"ה 4°)]. (דפוס ראשון). שאלוניקי (השותפים: מרדכי נחמן וחיים ליאון קלעי), [תקמ"ה 1785] 4° (4)+129 דף. [הסכ' הר': ה) רבני ירושלם מש' תקמ"ה: (יו"ט אלגאזי, מרדכי יוסף בכר מיוחס. אביגדור עזריאל, יעקב בורלה. שמואל מאיימאראן. אליה צבי). ג) דוד פארדו]. (תוצאה שניה ליוורנו תקמ"ח 1787 4° ברשימת צעדנער).

2462. **דרך ישרה** מוסר . . . להנהו בני פרקי . . . בהכנסם אל יום . . . בר מצוה . . . [מאת הר' משה אהרן רחמים פייאצה (ובסופו שירים ממנו)]. ליוורנו (ג. וו. פאלארני) [תקנ"ז 1797] 8° (2). 24 דף. (Zedn. p. 636).

2463. A. **דרך ישרה** על ש"ס והוא פשט והגהות בגמרא וברש"י באיזה מקומות . . . מלוקט מסגיותי ומפרשי הש"ס ומה שחדשתי אני . . . משה יהודה בלא"א מו"ה שמשון אלעזר ז"ל . . . אבד"ק ראוישטש במחוז וואלין, בעל המחבר ספר זכרון על א"בעה ש"ע . . . חלק ראשון על מס' ברכות וקצת שבת. וארשא (האלטער אייזענשטאדט) תרנ"ו 1896 8° 16 עמ'. [ראה באות ז' ספר זכרון מהרמ"י לערנער].

, . . . חלק שני על מס' שבת מן דף כ"ה עד סוף . . . 26 עמ'.

2464. **דרך המלך** . . . [על הרמב"ם וגושאי כליו. מאת הר' רפאל יוסף בן רבי. (ובסופו דברי הרב חיד"א השייכים לדף ק"ה)]. ליוורנו (השותפים א. י. קאשטילו וא. סעדון), תקו"ם [1786] fol. (3)+122 דף. [הסכ' הר' יו"ט אלגאזי מירושלם, תקמ"ג]. (Zedn. p. 89).

2465. **דרך המלך**. שחיבר . . . הרב . . . יחיאל מיכל במוהר"ר יהודה ליב מק"ק קלווריע, על הטסורות . . . [בדרך דרש, נחלק לר' חלקים ובהם הספר על הר' גדלי' אבד"ק קאפינהאגין, שנפטר בש' תקמ"ב, (ח"ר „על פליאות ודרושים' רובם „בשם הרב המגיד דק"ק ווילקאווישק" (ראה באות פ' פארי הלבוח)]. (חמ"ר). [שקלאוו] „תחת ממשלת האדון הגדול יענעראל פארוטשיק קוואליר סעמען גאווירלוויץ זאריץ יר"ה" [תקנ"ח 1798] 4° 60 דף. [הסכ' הר': ה) תוך הענך ב"ר שמואל שי"ק מ"צ בשקלאוו, (וחתום אחריו, הר' צבי הירש בהרב מהר"מ ז"ל) תקנ"ו, ג) דוד בר אברחם שהיה אבד"ק האמיו ולע"ע מגיד שעור בבה"כ הגדולה דק"ק ווילנא, תקנ"ה. ג) מנחם אליעזר בהרב הקדוש מ' לוי בע"ס עטרת ראש, בווילנא, תקנ"ו, ד) שלמה זלמן ליפשיץ אבד"ק סלוצק (עיר מולדת הכתבר), תקנ"ה. ס) בית דין בסלוצק, תקנ"ה (ותתומים חיים בהר' אריה ליב ז"ל מ"ץ, פסח אויער בוך מ"מ. אלכסנדר בהר' אריה ליב ז"ל). ו) יהושע ב"ר אור שרגא רב"ד, ס"צ ומ"מ דק"ק קאפיל, תקנ"ה. ז) אריה בר ברוך מ"מ ומ"צ דק"ק טשערהי"י, ח) יהודה בר ישראל מקלווריע יושב על כסא הוראה בק"ק דענעבורג ומצ"פ במדינת איפלאנד, תקנ"ז. ט) זאב וואלף בר דו"ב אלטשיל טלוצין, תקנ"ו. י) ארי' ליב ב"ר אליעזר חוס"ק אישאץ. יא) שמואל ב"ר יצחק אייזיק חוס"ק קראסלווי, תקנ"ו]. (Zedn. p. 319).

2466. **דרך המלך**. כולל חדושים וביאורים על שמנה שיטות: פסחים, ביצה, מועד קטן, יומא, ראש השנה, מגילה, תענית, סוכה, חברם הרב . . . מאיר קיש . . . יושב ק"ק ליבחאוויץ במדינת בעהמען. פראג (שאלל עט לאנדא) תקפ"ד 1824 fol. (1)+50 דף. (עם השגות ר"י מאת פלאי בגליון) . [הסכ' הר' נחום טריביטש מפראג].
(Zedn. p. 414).

2467. A. קונטרס **דרך הגלך** יבאר דרכו של . . . הרמב"ם . . . בפירוש הסיגיות מש"ס שנתקשו בהם לפסקיו בספרו יד החזקה. מאת הרמ"ה. [הוא הר' מאיר הלוי בהר' משה יצחק לעווין מקיוב] ברדיטשוב (יעקב שעפטיל) [תר"ן] 1890 8° IV+30 עמ'. (ראה גם באות י ס' יד רמ"ה).

2468. **דרך מצותיך** להרב . . . יהודה רוזאנים . . . בעל ספר . . . פרשת דרכים . . . [(נראה באות פ', ומשם לוקח ונדפס בכרריטשוב תק"ע, ברשי' שטראלען). כולל בי' על מנין המצות לדעת הרמב"ם והרמב"ן והסמ"ג, עם השגות על ס' החנוך (ראה גם באית ח')] . וארשא (י. גאלדמאן) [תר"ל] 1870 8° 22. דף.

2469. **דרך הנגב** . . . בית המדרש הלכות ואגדות . . . [מאת הר' נסים גבאי, בעהמ"ח ס' פאת הנגב שו"ת על ד' שו"ע. (שאלוניקי תקנ"ו, ראה באות פ'). כולל י"ב דרושים, ובהם הספד על אמו שנפטרה בשנת תקל"ב. ובסופו שיטה על קצת מקומות מהש"ס. עם הקדמה מהר' יעקב חי ן' חסון המעתיק ומגיה, (הס"ל גם ס' פאת הנגב)]. שלוניקי (השותפים מרדכי נחמן ודוד ישראליג'ה). [תקנ"ז 1797 fol. (1)+36 דף.
(Zedn p. 262).

—— A. **דרך סלולה** בו נכללו כל השמות, פעלים ומלות הנמצאים בתנ"ך . . . ומתורגם, בכתב עברית ואשכנזית . . . [מאת יהודה קראן ב"ר אליעזר הכהן. (בסופו הר סיני, מליצה כוללת: „השמות והפעלים אשר נמצאו בתנ"ך בשין שמאלית", עם באור)]. ווילנא (בדפים של המיספיאן) תקפ"ו 1826 8° (16)+176 עמ'. [זכרו יבא ברשימת ספרי ישראל בלשונות הנמצאים פה במוזעאום].
(Zedn. p. 419).

2470. **דרך סלולה** לידיעת אמיתיות האמונה. הוברה מספרי הקידש . . . על ידי אחר מילדי העברים ושמו אשר טעמקין . . . [עם העתקה בלשון רוסיא. (ראה באות י' יסין צרקי נגד טענות המומר א. ט.)]. ס"ט פטרבורג (בדפוס האקאדעמיא למדעים של הקיר"ה) תקצ"ה 1835 8° 164. עמ'. (נדפס גם בלשון רוסיא לבדו, זכרו יבא ברשימת הספרים הנמצאים פה במוזעאום).

2471. **דרך סלולה**. כולל . . . עניני מוסר . . . על סדר א"ב . . . חברתים . . . אני משה יהודה ליב בן . . . מוהר"ר יצחק אליעזר גאלדבערג . . . בק"ק סמאלעוויץ . . . ווילנא (י. ל. מ"ץ) תרל"ט 1879 8° 32. עמ'.

2472 A. „ . . . [שנית] ווילנא (מ"ץ). תרמ"ג 1882 8° 32. עמ'.

2473. **דרך עץ החיים**. סובב הולך על קצת סימני רבי' בעל הטורים . . . [מטור יו"ד, אה"ע וחו"מ (ואיזה חי' על הרמב"ם). ובסופו שו"ת מ"ה סי' וקונטרס הכללים ע"ס א"ב. עם י"ד דרושים והספדים. מהר' חיים יצחק אלגאזי בר יהודה אלגאזי ראב"ד ומ"ץ באזמיר (נפטר בש' תקע"ט) בע"ס שער יהודה (ראה באות ש')]. שאלוניקי [תקס"ד 1804] fol. (1)+147 דף. [ראה באוצר הספרים לבן יעקב עמ' 118 אות ד' № 465].
(Zedn. p. 41).

2474. A. **דרך צדקה**. פרטי חג היובל . . . ביום מלאת שבעים שנה לזקן נדיבינו מר קלונימום זאב וויסוצקי נ"י ביום י"ב תשרי התרנ"ד. יו"ל ע"י אגודת מכבדיו (עם תמונת בעל היובל). וארשא (האלפער ראיזענשטאדט) תרנ"ה 1895 8° 144. עמ'+(2).

3475. **דרך הקדש** . . . דרכי לשוניגו הקדוש לכל הלכותיו . . . חברו המדקדק . . . מוהר"ר אלכסנדר זיסקינד בן הדיין . . . מוהר"ר שמואל זנוויל ז"ל מק"ק מיץ. [נחלק לבתים, ובסופו בית הטעמים, עם בית הפירושים, פי' הטעמים בלא"ש]. קיטן (ישראל ב"ר אברהם) [תע"ז 1717] 4° (2)+50 דף+(2 לוחות הנגינות). [הסכ' הר' יוסף יצחק ב"ר גרשון אבר"ק דעסוי, טבת תע"ח].

(St. № 4399. Zedn. p. 39. Roest p. 56).

2476. **דרך הקדש** יבאר יסודי דת העברית לפי יסודי חכמת האמת הידועה להמקובלים . . . והשטות אשר היו לפנים בישראל ובעמים . . . מאת הרב . . . יחיאל צבי בהר"ם . . . חונה בק"ק יאס . . . [הוא המומר ליכטענשטיין. בעל חזוק אמונת אמת נגד ס' חזוק אמינה, ומחברת שבע חכמות בתלמוד (ראה באות ש'). כולל: א) מאמר האלהות והעולם. ב) התגלות האלהות. ג) ההשגחה ומעשה איש. ד) התורה והמצוה, ה) ימות המשיח ועולם הבא. ו) מסתרי הנביאים כסדר הת"ך. (כתוב בטעם המיסיאנערים, על יסור קבלת הבעש"ט והבאים אחריו)] . . . נדפס פעם שנית בערלין (יוליוס זיטטענפעלד) [תרל"ב 1872] 8° 158 עמ'.

2477. **דרך שיח** . . . כולל . . . כללי . . . הדקדוק . . . הכינו . . . כמהר"ר יודא ליווא בהמנוח כהר"ר שמואל זנוויל זצ"ל אופנהיים מווירמייזא נכד . . . במהר"ר שמעון וואלף אופנהיים . . . הגז' בספר תוספת י"ט מתושבי ק"ק גלוגא. ורנקפורט דמיין [חשוון תנ"ג 1692] 8° 28 דף. [הסכ' הר': א) יוסף שמואל ב"ר צבי הירש מקראקא אבר"ק פ"פ דמיין, תנ"ג. ב) ישכר בער בהקדוש ר' עובדיה הי"ד רבר"ק גלוגא, תנ"ב, ולע"ע אבד"ק זאלקווא. ג) דוד לידא ב"ר אריה ליב מלבוב, שהיה אב"ד ור"מ באמ"ד ובשאר קהלות, חותם בברעסלא ר"ח תמוז תנ"ב. ד) אהרן בר מאיר ז"ל מגורש מווין הנקרא ר' אהרן בעל דקדוק מליסא, חותם בגלוגא, תנ"ב].

(St. № 5760,1. Zedn p. 622. Roest p. 914).

2478. **דרך תבונות** . . . בו כללי . . . ה"ס, להבין בנקל דרכי התלמוד . . . בדרך קצרה. חברו הרב . . . משה חיים לוצאטו . . . נדפס פעם אחת באמשטרדם . . . [תק"ב (ברשי' שט' צעדנער ורוסט, שנית באופיבך תקמ"ח, ברשי' צעדנער ורוסט. שלישית בלעמבערג תקצ"ג, ברשי' צעדנער). רביעית על פי הראשונה] . . . הבאתיו לבית הדפוס . . . אברהם שמואל במו' בן ציון . . . ווינשעל, [מזודר, עם הקדמה ממנו]. מינסק (דפוס חדש של גרשון אליהו בן יצחק בלאנשטיין) תקצ"ו 1836 8° 40. עמ'. [הסכ' הר' ב"ד דמינסק, תקצ"ה (וחתומים יהודה ליב במוהר"א ז"ל, יצחק במוהר"ג הערץ פינס ראב"ד, ברוך ב"ר צבי. ישראל מיכל ישורון, זאב וואלף בר משה סו"ד. שמואל בר משה. (עם הקדמה המניה בדפוס אמ"ד הר' דוד בר רפאל מילדולה, וחרוזים מהר' דוד פראנקו מינדיס)].

2479 A. „ . . . וארשא (צ. י. באמבערג) תרי"ח 1857 12° .(24 דף).

2480. „ . . . עם ביאור דעת לנבון והוא מראה מקומות לספר מלות ההגיון להרמב"ם . . . וביאור במקומות הסתומים. חובר מאתי . . . יהושע כהן בישקאוויטץ מיושבי . . . ירושלם . . . [בהר' קלונימוס בן הרב נחמן הכהן מאורלי', שהוציא לאור ס' שבת אחים בווילנא תקצ"ג (ראה באות ש)]. בסופו מכתב (על דבר ביאור הרמח"ל על האדרא) מהר' אברהם שמחה ממסטיסלאוו, תרי"ט]. ירושלם (יואל משה בהר"ם שאלאמן). [תר"ם 1880] 12° .6+(2)+38 דף. [הסכ' הר' ישראל ליפשיטץ מראציג מש' תר"ח].

(Strln p. 155).

2481. A. **דרך תמים** . . . לבאר דברי הש"ע אורח חיים בהלכות ההומין, ועירוב תחומין . . . [מהר' אברהם מו"ץ דק"ק בערעזוב בהר' ברוך הלוי ז"ל מאלכסנדריא (נכדו של הר' יעקב מ"מ דק"ק אניפאליא מתלמידי הבעש"ט). נדפס עם פנים הש"ע]. ברדיטשוב. (חיים יעקב שעפטיל) תרנ"ה 1895 4° .(6)+138 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרנ"ב—נ"ד: א) יעקב ארי' מ"מ דטריסק. ב) מרדכי דוב מ"מ דהארנסטאפליא. ג) יצחק אלחנן מקאוונא. ד) הלל ליב ליבשיטץ מלובלין. ה) דוד אורשינבערג מו"צ דבררוטשוב. ו) משה נתן הלוי רובינשטיין מדובנא]. (גם נמצא מהמחבר הנ"ל ס' אות לטובה: קונטרס אחרון לספר טוב גיטין. בררוטשוב תרנ"ה 4° זכרו יבוא במלואים לאות א').

2482. **דרכה של תורה** להצדיק התורה שבע"פ בכלל ולהגן על המשנה בפרט ולבאר בהם כמה מלות זרות ע"ך הבקרת והחיפוש בשינוי הנוסחאות בתוספתא וספרא וספרי ותלמוד ירושלמי ובבלי ונספח אליו גם חשבון המולדות קביעות חג פסחנו ופסחם ולוחות השנים לדורשי קדמוניות . . . [מאת צבי מנחם המכונה הירש מענדל פינולישׁ (ש'ל'ש) ב"ר שלמה (נולד ער"ח טבת תקס"ו בטיסמיניץ, גאליציען. ונפטר בגאלאץ, רומעניען ט' באב תר"ל). ראה באות כ' כך היא דרכה של תורה, השגות על ד'ש'ת]. ווין (פריעדריך פארסטער ואחיו). [תרכ"א] 1861 8° 280 עמ'. [כמי ברשימת רוסט, (וברוב העקז נמצא 360 עמ' שנתיספו כנראה עוד 80 עמודים בשנת תרכ"ג 1863)].
(Zedn. p. 637. Roest p. 934).

2483. **דרכי ה'** . . . דרך . . . ומפתח למצוא תרי"ג . . . מצות . . . [בסדר א"ב (ובסופו איזה נוספות ותי' לספרו דרכי נועם, וחרוזים מר' שלמה די אוליוריה המחבר)] (תמו"ד) ["אמשטילרדאם" (בבית המדפס אורי בן"ר אהרן הלוי ז"ל) [תמ"ט 1688] 8° (קטן). 28+(4) [ולא נדפס עליו שער, ובסופו כתוב: "ותשלם כל המלאכה הזאת מלאכת שלמה ביום האיתנים אחר החג חבור של פרקים וחלקים יקרא שמו מוסר השכל שם כולל כל חלקי הכרך כלו, מלא בעשרה מאמרות יהבאר בהם ענין הדקדוק ושרש דבר ובנין אבני ההלצה והשיר ומנין דרכי התלמוד והליכות בתורת משה" (ראה באות א' 618 № אילת אהבים. וס' דרכי נועם 2503 № ובאות י' יד לשון, ובאות ע' עץ חיים, ובאות ש' שרשת גכלת)].
(St. № 6964,3. Zedn. p.715. Roest p. 930.

2484. **דרכי הוראה** . . . בהתנהגות החכמים בהוראות ודינים, ובענינים המנהגים, ואיזה תשובות המתיחסים לשאלות . . . אשר מתעסקים בהם משכילי זמנינו. ממני . . . צבי הירש חות חופ"ק ואלקיוא והגליל. [ובסופו "הוספות לספרי" תורת נביאים (ראה באות ת') תשובות על השגות גדולי הדור, ובראשם הר"מ סופר (עם מכתב ממנו מש' תקצ"ח)]. זאלקווא (שאול דוד מאירהאפער). [תר"ג] 1842 4°
(Zedn. p. 173. Roest p. 260) .(4)+24+13 דף.

2485. **דרכי הוראה** כולל: א) קנה המדה בירורי המדות . . . ובירור דברים המשוערים . . . ב) דרכי הוראה ספיקות והכרעות בדרך ההוראה . . . [מהרב יהונתן בהר' מרדכי עליאסבערג בכאריאמפאל]. ווילנא (י. ל. מ"ץ) הרמ"ד 1884 +XVI, fol. 68+88 עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ד: ו'. א. מקאיונא. ב) מרדכי בהר' יוסף מבויסק (אביו של המחבר)].

2486. A. **דרכי החיים** על שלחן ערוך אורח חיים. ועליו שני ביאורים סביב. ונקראו בשמם: מקור חיים, חלקי בחיים. האחד מציין מקור כל דין, והשני הערות וביאורים באיזה מקומות בדברי ט"ז והמ"א ושו"ע בעל התניא . . . רש"ז . . . ופר"מ. וגם חידושי דינים היוצאים מדבריהם . . . ומסודר על סדר הא"ב . . . [מהר' יוסף מו"צ בעיר טשעהרין ב"ר זאב נין ונכד הר' אברהם ראביצענקיר מתלמידי הבעש"ט. (חלק ראשון, ובסופו איזה וקצת שו"ת בדיני אהע"ז)]. פיעטרקוב (פייבל בעלבאטאוסקי) [תרמ"ד] 1883 4° 256, עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ג: ו'] יוחנן בהר' מרדכי מראחמיסטרובקע (והתימת בניו הר' דוד והר' מרדכי). ב) יעקב יצחק בהר' מנחם נחום במקאריב. ג) מרדכי דוב בהר' משולם זוסיא מ"מ דק"ק הארניסטייפאל, וטשערקאס. ד) יוסף שאול הלוי נ"ז מלבוב, תרל"ד. ה) אפרים בהרב אבד"ק מאציב חתן המגיד ר' אברהם מטריסק. ו) דוד אורטינבארג מבארדיטשיב].

2487. A. **דרכי חיים** . . . קבוצת . . . הנהגות טובות . . . ודרכי ישרים ועניני עבודה מרבנן קדישי . . . בלשונם ממש . . . [מלוקט מספרים שונים, רובם מספרי החסידים, על ידי הר' חיים ישעיה הכהן מק"ק ראחיב. ונכלל בו ס' ארחות חיים, הנהגות הרא"ש ראה באות א' № 914]. לובלין (הערשענהארן ושניידמעסיר) [תרמ"ו] 1886 8° 72. עמ'. [הסכ' הר' מש' תרמ"ח: ו'] חיים אלעזר וואקס. ב) חיים ברוך בר יחיאל צבי אבד"ק לענטשנא. ג) יהודא ליבוש ליבט אבד"ק פשיסחא וק"ק פיאסק].

2488 A. " . . . [שנית, ונוסף בסופו קונטרס פרק שירה עם תוספת חיים (ראה באות פ'). גם שיר היחוד מבני משה (שנדפס "בספר תהלים ישן נושן מאנשי שפאניא")]. לובלין (משה שניידמעסער ואלמנת שותפו הערשענהארן הנ"ל). [תרנ"ו] 1886 8° 72. 32+ עמ'. [הסכ' הר' הנ"ל].

2489 **דרכי החשבון**. כולל מלאכת חשבון הפרטי (אריטמעטיק). . . [מאת יחיאל מיכל ב"ר ישכר בער עפשטיין מואגער בווילנא. (בהיותו „בן חמש עשרה שנה"] ווילנא והוראדנא (מן וזימל) [תקצ"ו] 1836 12° (2).+50 דף+(ובסופו ג' ציורים).

2490. **דרכי יוסף** חלק ראשון הנקרא חלק העבודה. . . חברתיו אני. . . יוסף אליעזר ליבר הלוי עדל מ"מ דק"ק סלאנים. . . בהרב. . . מוהרי"ל. . . בעה"מ ספר אפיקי יהודה. . . וס' איי הים. [(ראה באות א' .№ № 603.858) כולל דרושים על רוב פרשיות התורה, עם בי' בשם יאיר נתיב על פסוקי התורה ומאמרי חז"ל המובאים בדרושיו, הנחלקים לי"א דרכים]. (תמ"ר). [יאהאננים בורג] (חיים ארי' מדפים) [תרי"ט 1859] 4°.(5)+213 דף. [הסכ' הר' : ת) יוסף מאיר מסלוצק. כ) דוד שעביל ממינסק, תרמ"ו. ג) ש. א. תוספאה מקארלין, תרי"ח. ד) יצחק אלחנן מנוואהרדיק, תרמ"ז. ס) דו"ב מיזלש מווארשא, תר"ט. ו) רפאל יו"ט לפמן היילפרין ממעזריטש, תרי"ז. ו) יהושע יהורא ליב בהר' בנימין מלאמזא, תרי"ח]. (לא נמצא ברשי' צעדנער).

2491. „ . . . חלק שני הנקרא חלק הגמול. . . בביאור במה פרשיות. . . בתורת ה'. . . וכמה סימנים. . . בדברי. . . ספר תילים. . . [כולל דרך י"ב—כ"א (ובהם הספרים על הר' : א) אליעזר מסלאנים, שנהרג ברעש שהיה בצפת בש' תקצ"ז. ב) אברהם אבלי מווילנא. ג) דוד בע"ס גליא מסכת. ד) ארי' ליב מבריסק. ס) ר"ע איגר מפוזנא. ו) יעקב מקארלין. ז) בנימין ראב"ד בהוראדנא ואבד"ק לאמזי שנפטר בש' תר"ד. ת) דו"ב אשכנזי מסלאנים אבד"ק לובלין, בש' הרי"ב. ט) אחיו שלמה הלוי עדיל, משערשאב, שנפטר בקארלין, תרט"ו. י) אפרים זלמן אבד"ק ראזנאי) ובסופו קצת חי' על מס' פסחים כתובות וקדושין מבן המחבר ר' שרגא פייבול הלוי עדיל, שנפטר בן כ"ז שנה, ו' אלול תרי"ג]. (תמ"ר) [יאהאננים בורג]. (ת. א. מדפים, א. גאנשאראווסקי). [תרכ"א 1861] 4°.(4)+188+(4) דף. [הסכ' הר' משי' תרט"ו—י"ח : ת) מרדכי במהר"א מראזנאי', בפינסק. כ) ברוך מרדכי ליפשיץ מוואלקוויסק. ג) משה צבי בהר"י היילפרין ממינסק. ד) י. צ. מעקלענבורג מקע"ב].
(Zedn. p. 213).

2492. **דרכי יושר** והוא חדושים. . . על רוב מסכתות הש"ס. . . אשר השאיר אחריו . . . הרב. . . משה יעקב יעקל. . . שהיה ראב"ד ומו"צ בק' אושפצין. . . הובא לבית הדפוס ע"י בנו. . . מו"ה דוד שארף נ"י מעיר קאלוואריע סמוך לקראקא. . . [המחבר רמ"י בר אפרים, נפטר בן פ' שנה, (והיה תלמידו של הרצ"ה העללער)]. פרעמישלא (חיים אהרן זאפניק ושיתפיו) [תרל"ב] fol. 1872 (2)+57+28+29+(3) דף. [הסכ' הר' : ת) חיים האלברשטם מצאנז. כ) יוסף שאול נ"ז מלבוב, תרל"ב. ג) שמעון בהר"מ סופר מקראקא, תר"ל].
(Strln p. 209).

2493. **דרכי חיים**. . . [מהר' רפאל יצחק מאיוו מאזמיר, בע"ס שרשי הי"ם (ראה באות ש')]. כולל דרושים והספרים ובהם על הר' : א) אברהם בר יצחק אררויט, ב) חי"ד אזולאי. ג) משה פרישקו מקושטי'. ד) יעקב שאול. ה) אפרים אררויט, שנפטר כש' תקכ"ט. ו) יעקב אלבעלי שנפטר בחדש אדר תקל"ד. ז) יו"ט אלגאזי. ח) אהרן מאיוו אביו של המחבר. נפטר כ"ד כסליו תקל"ט. ט) חיים אבולאפיע בע"ס נשמת חיים נפטר כ"ד אדר"ש תקל"ה. ובצורף אליו : דרך השער דרושי רבו מהר"י נוניש שנפטר בליוורנו, בע"ס שער המלך (ראה באות ש') ובהם הספרים על הר' : א) אברהם אררויט. ב) יעקב אלגאזי שנפטר בש' תקי"ז. ג) אליהו חאקו, ד) אברהם גירון. ה) על חמיו שנפטר בשנת תקל"א. ו) יצחק ראפפורט בע"ס בתי כהונה שנפטר בירושלים. ז) ברוילי יעב"ץ בע"ס לשון למודים. (רבו של המספיד). ובסופו ב' הספדים על המחבר (שנפטר בשנת תק"ע) מתלמידיו : ת) הר' חייא פונטרימולי. כ) הר' מרדכי נחום (בנו חורגו המביא ספרו לדפוס, עם הקדמה ממנו). שאלוניקי (סעדי הלוי נכד בצלאל הלוי אשכנזי) [תקע"ג 1813] fol. (1)+211 דף.
(St. № 6800, Zedn. p. 515).

2494. A. **דרכי ישרים**. . . הנהגות ישרות. . . מפי קדושים. . . [הר' ישראל בעש"ט והר' דו"ב ממעזריטש, נלקטו ע"י הר']. . . מנחם מענדיל מפרעמשליין. . . [נדפס ראשונה בסוף ספר מר' ישראל בעל שם על תהלים מזמור ק"ז, בזיטאמיר תקס"ה, (ושנית לאשצוב תקע"ז 8° כרישמת צעדנער)]. זיטאמיר (א. ל. שפירא) תרט"ז 1856 16°.
22, עמ'.

2495. „ . . . וגם הוסיף נופך מילים שנמצא ת"י . . מיה' אברהם אבלי מטשודנאב שהי' מקרם מ"צ ומ"מ בק"ק וידקאב . . . [שלשה מכתבים . א) מהרדו"ב הנ"ל לר"י ליב ב"ר יוסף הנקרא ר' ליב שרהם מראויני „העוסק במצוה רבה שאין למעלה הימנה כאשר יפרש שיחתו באר היטב פה אל פה דברים שאין להעלותן על הכתב". ב) מהרי"ש משיפטווקע להרב ברוך. ג) מהרצ"ה מוידישוב לחסידי בראר, ובסופו צוואת הרב מתלמידי הריב"ש]. לעמבערג (א. י. מרפים [תרכ"ה] 1865 8° (9 דף).

2496. דרכי הלשון לתועלת המתחילים להבין ולהורות דרכי דקדוק לשון הקודש . . . מלוקט . . . ומסודר . . . מאת . . . דובערוש בר"ש כהנא . [ומצורף אליו משקלי השמות, (עם שער מיוחר)]. וואר שא (כדפוס החרש של המחוקק אבינדור בר יואל ז"ל לעבענזאהן). תקפ"ב 1822 8° (4).+106+(2)דף+(1)+45+(6) עמ'. (Zedn. p. 211).

2497. דרכי לשון עברית . . . דקדוק . . . עם מפתח המבאר שרשי המלות . . . והעתקתן בלשון אשכנז, מאת יוסף זאננענבליק מורה לשון עבר בתלמוד תורה באדעסא. אדעסא (בעלינסאן) תרכ"ח [1868] 8° 22.+12+(2) עמ'. (Strln p. 227).

2498. דרכי משה מטור אורח חיים. חברו . . . מהור"ר משה איסרליש . . . [הנקרא מהאחרונים דרכי משה הארוך להרמ"א. [כולל דינים מהפוסקים שלא נזכרו בבית יוסף על הטורים. („והוא מקור ספר המפה שלו אשר פרש על השלחן ערוך"). טורים עם דרכי משה הקצר נדפסו ראשונה בברלין תס"ב—ס"ג]. (הובא לדפוס מכ"י על ידי המדפיס). פיורדא (חיים בן צבי הירש) [תק"ך 1760 fol. [אותיות רש"י] .(1)+87 דף. [הסכ' הר' מש' תקי"ט—תק"ך: ח) שמואל הילמן במיץ. כ) יצחק זעקל עטהויון מפפערשא. ג) נתנאל אשכנזי וויל מקארלסרוא]. (St, № 6483,1. Zedn p. 575).

2499. „ . . . מטור יורה דעה . . . [(דרכי משה הארוך) הובא לדפוס על פי כ"י] עם הגהות, ותשובות על השגות האחרונים על הרמ"א בשם אורח מישור מהר' יוחנן בר מאיר קרעמניצר מקאליש מתושבי ק"ק פולין גדול, בעל המחבר ס' ארח מישור על מס' נזיר, (ראה באות א' 906 № שנמצא שם בסופו „מהדורא בתרא מאורח מישור על דרכי משה מי"ד")]. זולצבאך (משה בר אורי שרגא ממשפחת בלאך). [תנ"ב 1692] fol. [אותיות מרובעות]. (2)+108 דף. [הסכ' הר' מש' תנ"ב: ח) נפתלי בר"י כ"ץ מפוזנן. כ) יודא בר נימן אב"ד ור"מ דק"ק קאליש, ג) שמואל ב"ר אברהם סג"ל אבד"ק מעזריטש דפ"ג, חתן הר' יצחק ז"ל מפוזנן, ד) בנימן וואלף בהרא"ש ז"ל מפראג, תנ"ג. ס) אברהם בורדא מפראג אבד"ק רודניץ, ומצ"פ במדינות פיהם. ו) שמואל ברצ"ה מקראקא בפ"פ דמיין. ז) שמואל בר אורשרגא פייביש אבד"ק פירדא. ח) מנחם מענדל בהר"ש ז"ל אשכנזי אבד"ק באמברג]. (St. № 6483,2. Zedn. p. 575. Roest p. 847).

2500. דרכי המשנה ודרכי . . . תוספתא, מכילתא, ספרא, ספרי מאת זכריה פרנקעל חלק ראשון: פתיחה להמשנה. [לא נדפס יותר]. ליפסיא (ה. הונגער בדפוס א. מ. קאלריטץ) תרי"ט 1859 8° X.+342+(2) עמ' (ומסס תסכים ד' דפים נהקדמה). (Zedn p. 255. Roest p. 380).

——— „ . . . הוספות ומפתח לספר דרכי המשנה מאת זכריה פראנקעל. ליפציג (דפוס הנ"ל) תרכ"ז 1867 8° (4).+68 עמ'. (מכורך עם דרכי המשנה). [ראה גם באות א 804 № האמת והשלום אהבו. ולמעלה 2271 № דברי שלום ואמת, ובאות מ' ממתיק סוד, גם מפני קשט. ובאות צ' הצופה על דרכי המשנה]. (Roest p. 380).

2501. A. דרכי המתרגמים הארמים בבאוריהם הוא עזר רב לתולדות באורי המקראות . . . מלאכת יעקב רייפמאנן. [נדפס ראשונה במכ"ע המליץ]. פטרבורג, (בערמאן וראבינאוויץ). [תרנ"ב] 1891 16° (2).+18 עמ'.

2502. דרכי הנסיגה בו יבואר מתי יסגו העמים אחור מפני קרבת טעם אחר ומתי יעמדו על מקומם. הועתק משפת רומי ע"י המחבר יצחק יוסף בן ציון המכונה ווינקאפפ. [שהדפים בליידען 1881]. אמשטרדם (האתים לעוויזאן. פירמא דור פרופס ז"ל), (חש"ר) 8° (2).+42 עמ'.

2503. **דרכי נועם** עם מרפא לשון . . . שני חיבורים . . . להורות . . . יסודי הלשון . . . ודרכי שיר . . . חוברו בשנת רו"ם . . . [מהר' משה ב"ר שם טוב ן' חביב. וגדפסו ראשונה ס' מרפא לשון עם דרכי נועם, בקושט' סביב שנת ר"פ 4° (ברשי' שט' צעדנער ורוסט), ושנית ויניציאה ש"ו 8° (ברשי' הנ"ל). שלישית ראה 2055 № ס' דבר טוב עם ס' מרפא לשון פראג תקמ"ג 4° ורביעית כעת עם נוספות מאת הר' וואלף היידנהיים בצירוף מאמר מיוחד מתכונת שירי העברים כס' מאור עינים להר"ע מהאדומים, (עם שער מיוחד בשם מבוא הלשון כולל ס' מרפא לשון עם מאמר בתכנית הלשון מהר' בנימין ב"ר יהודה איש רומי)]. ר ע ד ל ה י י ם (המשותפים: רוו"ה וברוך בשוויץ) תקס"ו 1806 8° 38 דף.
(Zedn. p. 594. Roest p. 881).

2504. **דרכי נועם** הם אמרות טהורות ומפתח הכללים לבא אל פתח שער לימוד התלמוד . . . סדרו וחברו הה"ר שלמה די אוליוירה . . . [ונלוה אליו קונטרס טוב טעם ודעת, דרכי הטעמים במקרא וא"ך ספרי הקדשוטעמי א'מ'ת, (עם כללים על י"ד שרשים במנין המצות להרמב"ם)]. (חמ"ד) [אמשטרדם] (בבית דוד תארתאם) תמ"ח [1688] 8° (קטן) 45+(3) דף. [ראה באות א' 618 № אילת ארבים, ואספת הבוריו בכללם נקראו מהמחבר בשם: מוסר השכל ראה 2482 № דרכי ה' הוא „החלק האחרון" מהם].
(St. № 6964,4. Zedn. p. 715. Roest p. 990).

2505. **דרכי נועם** והוא חיבור תשובות ושאלות . . . הכינם . . . הרב . . . מרדכי הלוי זצ"ל אב ב"ד במצרים . . . [(התנו של הר' אברהם מאריקה, שנפטר במצרים תי"ב) . . . על סדר ארבעה טורים ובסוף הס' יבא קונטרס . . . במשפט מנין ימי המילה . . . [מבנו הר' אברהם הלוי (בעל שו"ת גנת וורדים, ראה באות ג' 2004 №)], ויניציאה (האחים ויצינצו ואלוזי בראגדין). [תנ"ז—נ"ח 1697—98.] fol. 282+41 דף. [מעבר לשער נמצא צורת הביה].
(St. № 6245. Zedn. p. 562. Roest p. 837).

2506. **דרכי נועם** . . . [שחבר הרב שמואל בר אליעזר מקאלווארייע, על מאמרי רבה בר בר חנה בסס' ב"ב, בדרך פ'ר'ד'ס]. קיניגשבערג [תקכ"ד 1764] 4° (2)+117 דף [(ומהם חסר. השער עם) הסכ' הר': ה) הר' אבד"ק לבוב. כ) הר' אבד"ק טיקטין. ג) הגר"א מווילנא].
(Zedn. p. 672).

2507. **דרכי נעם**. אדער איבערזעצונג פאן ספר משלי, פאן הערן אייכעל. נעבסט אייניג מאראלישן ערצעלונגן געזאמעלט אונד העראויסגענעבין פאן מאזעס פהיליפזאהן, [תרגים אשכנזי של הר"י איצק אויכעל נדפס ראשונה עם ספר משלי, בערלין תק"ן 8°]. ד ע ס ו י א (היינריך הייברוך) תקס"ד [1804] 8° [אותיות מרובעות]. 80+V1 עמ'.
(Zedn. p. 134. Roest p. 208).

2508. **דרכי נועם** אלה התקנות והנהגות ישרות אשר נוסדו יחד לתועלת בני עניים דקהלתינו ק"ק אלטונא . . . בהמבורג, לגדלם ולחנכם ביראת ה' וללמדם ספר . . . נתייסד . . . בשנת תקס"ה והובא לדפוס במצוות והוצאות המשגיח . . . ר' שמואל בר' אלי' פ"ס . . . אלטונא (האחים יהודה ושמואל בון סג"ל). תקס"ח [1808] 8° 16. דף. [הסכ' הר' צבי הירש מואמשט ז"ל שהיה אבד"ק אלטונא ער"ח אב תקס"ו]. (לא נמצא באוצרות חיים, ואיננו ברשי' צעדנער ושטראאלן).
(Roest p. 71).

2509. A. **דרכי נועם** עם שושנת דרכים . . . כ"ו דרושים . . . [מהרב שלום דוב בער ב"ר שמעון אבד"ק דרעטשין בעל שו"ת היכלי שן (ראה באות ה')]. וו א ר ש א (האחים בני ש. ארגעלבראנר). [תרליו] 1876 fol. (4)+152 עמ'.

2510. **דרכי הנקוד והנגינות** של ר' משה הנקדן, אשר סביב מערכת המסרה . . . הגהתיו ופרשתיו . . . צבי בא"א מו"ה מנחם נחום . . . בעל המחבר הלכה למעשה. [(ראה באות ה') נדפס ראשונה בסוף ח"ד מתנ"ך מק"ג בווינציאה רפ"ד—פ"ו (ראה באות ת'), ועם הביאור של הרצ"ה מטשאוום, יצא ראשונה בווילנא תקפ"ב (נמצא ברשי' צערנער ורוסט)]. ווילנא (השותפים מן וויטל) תקפ"ז 1827 8° (32). דף. [גם יצא לאור מוגה עם ט"ם והערות מאת הר' זלמן פרענסדארף, בהנובר תר"ז 8° (ברשי' צעדנער ורוסט)].
(Roest p. 840).

2511. **דרכי עולם** . . . מאמרים מפוזרים מאת ספר . . . מעב"י הגדול . . . וקצת מאמרי חז"ל בש"ס בבלי, המדברים מענינים כאלה . . . [י"ב שכיולים, בלי שם המלקט, (טס' מעבר יבק]. וואר שא (בדפוס החדש של אברהם באמבערג). כת"ר 16° 1860 (59) דף. [הספר הר' מאיר אויערבאך מקאליש, תרי"ז (כנראה, על דפוס ראשון שנדפס תרי"ח, ואינני פה במוזאום)].

2512. A. „ . . . [גם בו לא נמצאו הדפים: ח—ט"ז כמו בהקודם (וכנראה לא נדפסו)].

2513. **דרכי צדק** . . [הנהגות טובות . . . בעבודת ה' . . . נמצא מועתק אצל . . . הרב . . . מוהרר"מ מענדל ני' האב"ד דק"ק ליסקא . . . מפי א' מתלמידי הרב אלימלך זצ"ל ולפי הנראה ככתבו וכלשונו של הרב זכרי' מענדל זצ"ל מ"כ בק' יערסלוב. (הובא לדפוס על ידי הר' יהושע מק"ק סמאטריץ שר"ר ממעות א"י, עם הקדמה ממנו)]. (דפוס ראשון) לבוב (יהודית אשת הרצ"ה אבד"ק לבוב). תקנ"ו 12° 1796 (18 דף. חסר מדבור המתחיל „עוד הנהגות טובות לעבודת הבורא", עד סופו).

2514 A. „ . . . זיטאמיר (האחים שפירא) תרט"ז 24° 1856 62. עמ'.

2515. „ . . . עם דרך אמת . . . מהרב . . . משולם פייבש זצ"ל הלוי העליר מק"ק זבאריז. [(ראה גם 2424 № דרך אמת)]. לעמבערג (א. י. מדפים) [תרכ"ה] 8° 1865 (14 דף).

2516. A. „ . . . [בלי ס' דרך אמת. (כנראה על פי דפוס זיטאמיר הנ"ל)]. וואר שא (פ. לעבענזאהן וד' פרידמאן). תרל"ז 16° 1877 40. עמ'. (Strln p. 265).

2517. [**דרכי הרפואה**] . . . מורה דרכי הרפואה. העתקת ספר Enchridion Medicum או ספר יד . . . למתחילים בחכמת הרפואה . . . [(ובסופי לוח התרופות בלשון לטיין עם העתקה עברית) מאת הרופא ח. וו. הופעלאנד פראפעססאר באקאדעמיע דברלין. עם הערות, והוספות רבות מאת הרופא גריגארי שאקאלסקי אשר העתיקו ללשון רוסיא, ועתה נעתק ללשון עברי מאת יעקב פאהנבערג מורה לשון עבר בבית הספר המיוסד מהממשלה, בבאלטע]. זיטאמיר (א. ש. שאדאו) [תר"ל] 8° 1869 (8)+168+(18) עמ', [ובראשו דברי הדר' יהונדב ב"ר אהרן דרייא מאדעסא].

2518. A. „ . . . [עם השער החצון בשם: ספר דרכי הרפואה].

2519. **דרכי הרפואה** מאת דוד גארדאן. חלק ראשון. [לא נדפס יותר (יצא לאור ראשונה במכ"ע „המגיד")]. ליק (ר. זיעבערט). תר"ל [1870] 12°. (6)+146 עמ'.

2520. **דרכי שחיטה ובדיקה**, בקיצור . . . ממני . . . אליעזר יונה קסטיל בולוגניסי בן . . . מהללאל . . . מתושבי מודונא . . . ריגיו (חגניה אלחנן הי כהן) תקפ"ב [1822] 8°. 32. עמ'. (Zedn, p. 168).

2521. **דרכי השינויים** מבאר דרכי חז"ל בתלמודים ובמדרשים בשנותם את המקראות בדרכים שונים לצורך דרשותיהם בהלכה ובאגדה . . . גם מביא כמעט כל הדרשות הנוסדות על הדרכים ההם ונמצאית בתלמודים ובמדרשים המצויים, עם ביאורים והערות שונות, חברתי אני שמואל וואלדבערג אב"ד בעיר יארסלב, לעמבערג (א. י. מענקיש) [תר"ל] 8° 1870 .83+(1) דף. (Strln p. 307).

2522 A. **דרכי התלמוד** שעשה . . הרב . . . יצחק קאנפנטון . . . [מגאוני קשטיליא (נפטר בפיניפיל בשנת רכ"ג) בן הר' יעקב קנפנטון „שעשה ספרים במספר ובתכונה ובתורה". נדפס ראשונה בקושט' לערך בשנת ר"פ 4° 1520 (נזכר ברשי' שט' ונמצא בר"י צעדנער) עם הקדמת המ"ל ר' ישראל אברהם ב"ר שלמה רידיץ עלין מארץ המערב תושב צפת, תיצאה שניה]. וויניציא (ע"י המדפים קריסתופלו די זאניטי) שכ"ה [1565] 4° [אותיות רש"י] 14. דף. (St. № 5326,2. Zedn. p. 367).

2523. „ ספר **דרכי הגמרא** שעשה . . . הרב . . . יצחק קאנפנטון . . . להורות התלמידים הדרך ילכו בה בלימוד . . . הגמרא והטפרשים. [תוצאה שלישית: בשם דרכי הגמרא, מפני הגזירה שלא להזכיר שם התלמוד בגלילות רומי]. מנטובה (בבית טומאשו רופנילי, בשם האחים יצחק ושלמה בני ר' שמואל מנורצי ז"ל). [שנ"ג 1593] 4° [אותיות מרובעות]. 12 דף.
(St. № 5326,3. Zedn. p. 367).

2524. „ . . . [חמשית, (על פי תוצאה הרביעית שנדפסה בצירוף ס' הליכות עולם, באמ"ד תס"ו 1706 8° ברשי' שט' וצעדנער), על ידי הר' יעקב סרוק ב"ר שלמה חזקיהו מאמ"ד (שהוציא לאור גם ס' הליכות עולם ומבא הגמרא, ראה באות ה')] . . . והוסיף על הראשונים ב' קונטריסין . . . שנקרא בשם דרכי ויסוד התלמוד אשר חיבר . . . כמוהר"ר דוד מילדולא . . . [בהר' רפאל] (עם הקדמ' ושירים מהר' יצחק הכהן בילינפאנטי). אמשטרדם (יאן יאנסון) [תקי"ד 1754] 8° [אותיות רש"י]. (4)+13+19 דף. [הסכ' הר' אליהו בר רפאל שלמה סג"ל מאליכסאנדריא דילא פאליא, תקי"ג, על ס' דברי דוד מהר"ד מילדולא [הסכ' רבני אמ"ד ראה הליכות עולם באות ה')].
(St. № 5326,5. Zedn. p. 367. Roest p. 469).

2525. „ . . . הוצאתי לאור מחדש אייזק הירש ווייס. [ששית על פי התוצאות ב' וג' הנ"ל, בשם דרכי הגמרא, עם מ"מ, הערות ותקונים על פי נוסחא אחרת שהיתה לפני הרב בעל של"ה (גם נוסף מאמר קצר הנוגע לדרך הלימוד של המחבר, מתוך ס' כבוד אלהים לר' אברהם אבן מגאש, דפוס קושטנ' שמ"ו 1585 4° הנודע עד כה רק ד' עקזעפלארים, ומהם אחד בגנזי ד. חוואלזאן פה 516 № ברשימתו שנדפסה כעת)]. ווין (מ. קנאפל-מאכער) תרנ"א 1891 8° (4)+20 עמ'. [הדפסה מהודרת על נייר יפה (שהוציא תראה"ו ליום מלאת שבעים שנה להד"ר א. יעלינעק)].

2526. A. „ . . . [שביעית (על פי הששית)] . . . בהוצאות . . . יעקב גינזבורג בבאברויסק. ווילנא (ראזענקראנץ ושריפמוצער) תרנ"ד 1893 8° VI.+26 עמ'. [ע"ד התוצאה הזאת, כתבתי בבשורת ספרים חדשים, במכ"ע „המליץ" תרנ"ד № 1].

2527. A. **דרכי תשובה** על שו"ע יו"ד הלכות שחיטה וטריפות. קובץ גדול מאסף חידושי דינים מכמה מאות שו"ת וספרים שונים . . . שלפני הבאה"ט והפתחי תשובה ואת שלאחריהם אשר לא הובאו כדבריהם. מאת הרב . . . צבי הירש שפירא מו"צ במונקאטש (אונגארין) . . . [נדפס עם פנים השו"ע יו"ד] . . . ועם א) באר הגולה מהרב . . . משה רבקש . . . מווילנא. ב) באר היטב מהרב . . . זכריה מענדיל . . . אב"ד ור"מ בק"ק בעלז, ג) פתחי תשובה ונחלת צבי מהרב . . . צבי הירש אייזינשטאדט . . . חלק ראשון הלכות שחיטה. [חלק שני הלכות טריפות]. ווילנא (האל' והאח' ראם). תרנ"ג 1892 4° VI.+714 עמ'. (עם שער מיוחד לח"ב). [הס' הר' מש' תר"ן—נ"ג: ח) י. א. מקאוונא. ב) יצחק אהרן סג"ל איטינגא מלבוב. ג) שלמה הכהן מווילנא].

2528. **הדרמה** בכלל והעברית בפרט מאת אברהם יעקב פאפירנא . . . ע"י המו"ל מ"ע „המליץ", אדעסא (ל. ניטשע וא. צעדערבוים) תרכ"ח [1868] 8° (2)+26 עמ'. (ראה באות ע' עין משפט, נגד מאמר הדרמה).

2529. A. „ . . . [ומצורף אליו בסופו מכתב מאת יעקב אייכענבוים להפרופיסר הערמאן בערמאן בקעמבריטש (הנודע לפנים בישראל בשם הירש בער הורוויץ מאומאן)].

2530. **דרש משה** בו כל הגדה מפרשה אשר בכל . . . התלמוד . . . בבל וירושלמי . . . חברו . . . וביארו . . . כמה"ר משה בן . . . כמהר"ר יצחק מפיזענץ . . . כולל רנ"ו מאמרים מעין יעקב [עם פנים המאמרים, (וחרוזים בראש הס' ובסופו)]. קראקא (יצחק בן אהרן מפרופטיץ) [שמ"ט 1589] fol. 70.+(1) דף. [ברשי' שט' נמצא ממנו ס' הא הידיעה. קראקא שנ"ה 8°].
(St, № 6475,1. Zedn. p. 574).

2531. **דרש משה** . . . כמהר"ר משה אלבילדה זלה"ה . . . [ב"ר יעקב, משאלוניקי. כולל דרשות על התורה, ובסופו הספרים, (ובהם על הר' יוסף קארו שנפטר בצפת

י"ג ניסן של"ה) גם דרשות למועדים וזמנים שונים. הובא לדפוס ע"י בניו הר' יאודה ואברהם (עם הקדמה מהם) והוגה ע"י הר' יצחק גרשון]. ווינציאה (בבית זואן דגארה). שס"ג [1602] fol. (6)+125 דף. (St. № 6427,1. Zedn. p. 571. Roest p. 851).

2532. **דרשה** שדרש הרב . . . משה ב"ר נחמן . . מגירונא, מארץ קטלוניא: לפני המלך והשרים בסרקושטא . . . [תהלתה: „תורת ה' תמימה" ועניניה, להוכיח מעלת התורה וישראל, לעיני העמים. (נדפסה ראשונה בסוף ס' נופת צופים מהר"י אלפואל בשם דרוש הנחמני, קושט' שמ"ב 4° ברשי' שט' וצעדנער). ובמחברת מיוחדת:] פראג (גרשם בן יוסף בצלאל כ"ץ ז"ל). [חשון שנ"ו 1595] 4° [אותיות רש"י]. (11 דף). (St. № 6532,20. Zedn. p. 589),

2533. A. „ . . . דרשה . . . והוספתי בו הגהות, ועם ציונים בכ"מ אשר נמצאו מדבריו . . . בפירושו על התורה, ומחובר לזה אגרת קינה ונחמה . . . [מהרמב"ן, המתחלת: עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים" . . . ,ביום תשיעי לירח אלול משנת חמשת אלפים ועשרים ושבע"] . . . הובא לבית הדפוס במצות והוצאות . . . מו"ה שלמה זלמן . . . [כ"ר] . . . שמואל יכבדש. ווילנא (א. דווארזעץ) [תקצ"ן] 12° 1836 [א' רש"י]. 18 דף.

2534. A. „ . . . דרשת . . . [עם ההנהות והאגרת הנ"ל]. זיטאמיר (א. ל. שפירא). תרט"ז 16° 1856 [א' רש"י]. 38 עמ' (ומסך תסר דף סלתחון).

2535. „ . . . דרשה . . . עם תקונים רבים [והספכת השבושים אשר היו בראשונים], מאת אחד הנבונים. [הוא הר"ר יעללינעק, שהוציא לאור הדרשה הזאת בשם תורת ה' תמימה בלייפציג תרי"ג 8° ברשי' צעדנער ורוסט) ועל פי ההוצאה הנ"ל נדפסה שנית בקצת השמטות ע"י י"ב (הר' יעקב בכרך). ובסופו מכתב קצר מהרמב"ן ע"ד המטבעות (העבריות שקל כסף ומחצית השקל) שנמצא בעכו]. קעניגסבערג (גרובער עט לאנגריען). [תרי"ח 1858] 12° [א' רש"י]. 16 דף. [הסכ' הר' י. צ. מעקלענבורג מקע"ב, תרי"ח].

2536. „ . . . תורת ה' תמימה דרשה שדרש הרמב"ן . . . בבית הכנסת של ברצילונה על מעלות התורה . . . הוצאתיה לאור שנית מצורפת ומלובנת מהשבושים הנמצאים בדפוסי קושטאנדינא פראג ולפסיא בעזרת העתק כתב יד יה"ש, אני אהרן יעללינעק . . . ווינא (בדפוס ה. גערבערס, לפנים ה. האמבער). תרל"ג 8° 1872. VI+42 עמ'. (Stln p. 177).

2537. A. „ . . . ווארשא (י. גאלדמאן). תרל"ה 12° 1875 [א' רש"י] 32 עמ'.

2538. **דרוש** מכבוד . . . מוהר"ר יהודא ליווא בן בצלאל . . . אשר . . . דרש . . . בעיר פראג בשבת שובה בשנת דש"מ ויצא לאור הדפוס בשנת הנ"ל . . . [ברשי' שט' וצעדנער] . . . ווארשא (צבי יעקב באמבערג ושותפו). [תר"א] 1841 4° [אותיות מרובעות]. 11 דף. [הסכ' הר' מש' תר"א: ת) חיים דודזאהן מווארשא. כ) יצחק כמוהר"ש מווארקי].

2539. **דרושים נאים** . . . הדרוש האחד אשר דרש . . . בשבת תשובה בשנת שר"מ והדרוש השני בשבת הגדול בשנת שמ"ט . . . היבאו מחדש אל ביה"ד ע"י ר' יעקב חיים ב"ר שמואל . . . מייזל מטורעץ. ווארשא (יצחק גאלדמאן) [תר"ל] 8° 1870 [איתיות רש"י]. (1)+41 דף [הסכ' הר' מש' תר"ל: ת) אלי' חיים מייזל מלאמוא. כ) יעקב דוד אבד"ק אמשנאוו (בהרב מווארקי ז"ל)]. (Strln p. 121).

2540. **דרוש** דרש . . . מהר"ר יודא ליווא . . . בן בצלאל . . . על התורה . . . ועל העבודה . . . ובפרט . . . לנגדיין שאסרו חז"ל. בק"ק פאזנא . . . במתן תורה שנ"ב . . . והניהו . . . כמהר"ר יצחק . . . בר שמשון כ"ץ . . . ועוד הוסיף . . . ציונים מראה מקום . . . כל מאמר . . . וכל מקרא . . . [עם חרוזים מר"י כ"ץ הנ"ל חתן מהר"ל]. פראג (השותפים שלמה בן מרדכי כ"ץ, ומשה בן בצלאל הכהן). [שנ"ג 1593] 4° [אותיות מרובעות]. 40 דף.

(St. № 6153,7. Zedn. p. 404. Roest p. 632).

2541. A. „דרוש על התורה ועל המצות . . . [על פי תוצאה השניה ווארשא תקצ"ו 4°] . ווארשא (י. גאלדמאן) תרל"א 1871 8° [אותיות רש"י] . (1) 25 דף.

2542. „ . . . נדפס ראשונה בק"ק פראג שנת שנ"ג . . ווארשא (גרשון ופסח לעבענזאהן) . תרל"ג [1873] 8°. [א' רש"י] 50 עמ'.

2543. דרוש נאה ומשובח שחיבר מהר"ר אכסלראד בענדט בן א"א יוסף סג"ל ז"ל. שחיבר מקדם ספר בן דעת פי' על תהילים וספ' עבודת הלוי פירש על התורה, ועתה חיבר מחדש ביאור נכון על מדת הענווה מיוסר היא על המזמור שהיה מצויר בציור המנורה שרוב היה נושא על לבו בקמיע כשהיה יוצא למלחמה ונוצח אויביו ע"י זה . . . עם צורת המנורה ובה המזמור למנצח בנגינות עם תפלות, ובסוף הדרוש כתב: ,ורמז לזה צום קול ממון גי' ת"ח והוא השבון הקץ לפי הזוהר על פסוק בזאת יבא אהרן, וכל מי שנזהר לכוון בכל יום ולאומרו המזמור בצורת מנורה שיוצא ממנו השם של קול גי' עניו, הוא יתעורר על מדת הענווה ויבא הקץ אחר ת"ח שנים באלף הששי ויבוא משיח שנאמר בו עני ורוכב על החמור" . . . (ראה גם ברשי' אות א' 865 № אפריון שלמה ד"ו שנת משיח"י ובסופו חשוב קץ הגלות על שנת ת"ח, על פי מדרש הנעלם בזוהר פ' תולדות)] , (חמו"ד) [קראקא ? ת"ן ? 1647] 4° (4 דף, וכנראה לא נדפס עליו שער). [נקנה מרשימת רנ"ר XII, 162 №. המחבר ר"א המבונה בענדט „שומר משמרת הקודש בק"ק איסטרווה" במדינת פולוניא בר יוסף הלוי מלעמבערג, חבר: א) ס' בן דעת ק"ן דרשות על ס' תהלים', נדפס עם הפנים, הענוואה שע"ו 4° (ברשי' שט' צעדנער ורוסט). ב) דרוש על עשרת הדברות, שם שע"ו 4° ג) עבודת הלוי דרושים עה"ת, ס' בראשית קראקא שצ"ט fol. שניהם ברשי' שט' וצעדנער)] .

2544. דרוש לשבת הגדול פרשת צו . . . מדובר בו משעבוד וגלות של מצרים וגאולתנו . . . הכינה אברהם הלוי שמשוני מק"ק פראגה . [ובסופו חרוזים בשבח הדרוש מאת הר' יצחק מן הלויים „הנצב על הדפוס"]. ווניציאה (בבית אנטוניאו קאליאיני) ת"ט [1649] 4°. 10 דף. (St. № 4314. Zedn.p. 794).

2545. דרוש יקר מרבינו . . . שבתי כהן . . . בעל הש"ך . . . על הפסקא כמה מעלות טובות למקום עלינו, (שדרש בשנת תכ"א בהעלישויא) [נדפס ראשונה מכ"י בס' כרם שלמה על יו"ד מהר"ש האאס מהעלישויא (ראה באות כ') ושנית בקונטרס מיוחד ע"י הר' משה ב"ר שלמה הכהן מהלוסק]. לעמבערג (פ. גאלינסקי ושותפו ש. ל. פלעקקער) [תרכ"א] 1861 8°. (8 דף). [הסכ' הר' י. ש. הלוי נ"י מלבוב].

2546. דרוש ההספד שדרשתי אני . . . שלמה זלמן בא"א מ"ו הרב . . . יהודא ליב זצ"ל . . . הנקרא בפי כל ר' ליב מירקש מק"ק טיר. בבהכ"נ הגדולה דפה . . . קיניגשבערג . . . הספדתי את הרב . . . אברהם . . . אב"ד וו"מ דק"ק פ"פ דמיין, וה"ה הרב . . . מורדכי אב"ד וו"מ דק"ק דיסל דארף . . . וה"ה הרב . . . נתנאל ווייל אשכנזי אב"ד וו"מ דק"ק קארלסרוא . . . בעל המחבר קרבן נתנאל, וה"ה גיסי הרב . . . דוד בן חותני הרב . . . חיים הכהן שהיה אב"ד דנליל סמרגאן . . . ביום א' ח"י תמוז . . . תקכ"ט . . . [גם על ,ההרג רב אשר נעשה בזו השנה שנשחטו כמה אלפים יונקי שדים וגמולי מחלב ותיקונות של ב"ר ומי יוכל לשער כמה אלפים איש ואשה זקן וזקנה בחור ובתולה אשר נמסרו כצאן לטבח ונשפך דמם כמים . . . וגם עתה בעו"ה נתהווה גודל השערורי' ואחינו ב"י נסקלין ונתלין ומי יודע מתי יהיה חמת המלך מלכו של עולם שככה" . . . (ע"ד גזירת תקכ"ח ראה באות א' אגודת אזוב 136 № איתן האזרחי 637 № ובהמליץ שנה ל"ב 94 № גם באות מ' מכלל יופי דרשות ומוסר פ"פ דאדר תקל"ה)]. ומצורף אליו בסופו: דרוש התוכחה אשר דרשתי בק"ק קינישבערג . . . בשבת פ' כי תצא] . . . קיניגשבערג (יאהן פרידריך דריסט) [תקכ"ט 1769] 4°. 6+10 עמ'. [הסכ' הר' ארי' ליב הלוי עפשטיין מקע"ב, ער"ח אב תקכ"ט].

(Zedn. p. 726).

2547. דרוש השבת והודאה. אשר דרש . . . הרב . . . יחזקאל סג"ל לנדא . . . ביום ב' ער"ח מרחשון בבהכ"נ מייזל . . . [על נצחון חיל הקיסר יאוזף השני במלחמה נגד הישמעאלים]. פראג [תק"ן 1789] 12° (6 דף ובסופו חסר). [הסכ' הר"ל המחבר על שם המביא לדפוס, (ר' אברהם קיש שמש של האב"ד ובית דינו דמו"ש)].

2548. **דרוש וחדוש** רבי עקיבא איגר . . . בהרב . . . משה . . גינז מק"ק אייזנ-שטאדט . . . אב"ד ור"מ בק"ק פוזנן . . . ספר שני. כולל חלק א' מן חדושים . . . ברכות וסדר מועד כולו . . . יבמות וכתובות, ודרושים ששה עשר בהלכות חמורות במסכתות אלו. [ובסופו כתבים ושו"ת. הובא לדפוס ע"י בניו הר' אברהם והר' שלמה, עם הקדמה מהם (ראה: תשובות ר"ע איגר ספר ראשון, באות ש']. ווארשא (אביגדור בן יואל ז"ל לעבענזאהן). [תקצ"ט] 1839 fol. 13+48+38+44 דף. (ומסס תסריס כסופו דף י"ח, י"כ). (Zedn. p. 270).

2549. A. „ . . . ווארשא (ה. קעלטער) [תרל"ו] 1879 fol. 96 דף.

2550. A. „ . . . ווארשא (מ. י. האלטער). תרנ"ב 1892 fol. 188 עמ'.

2551. **דרוש** . . . בדברי הלכה ואגדה מאת . . . הרב . . . יעקב שמחה רעהפיש רב"ד דק"ק קעמפנא . . . בשבת הגדול . . . תקצ"ט . . . (חמ"ד) [קראטאשין]. תקצ"ט [1839] 8° 62 עמ'. [הסכ' הר' מש' תקצ"ט: ה) עקיבא גינז מפוזנן. כ) משה סופר מפ"ב]. (Zedn. p. 652. Roest p. 957).

2552. **דרושי רמ"ץ** . . . [עם בי' על וויכוח ריב"ח עם סבי דבי אתונא (עם פנים המאמרים. מאת הרב מאיר צבי וויטמאיר ז"ל אבד"ק סאמטער מבית ישיבתו של הרא"ז טרגליות טבראד (שהיה אב"ד כחמשים שנה בסאמבאר משנת תקפ"ה) בעל ס' שו"ת רמ"ץ שני חלקים (ראה באות ש' שו"ת)] . . . עם הגהות והוספות פרי חיים מאתי המו"ל חיים קנאללער מילידי עיר פרעמישלא בעהמח"ס פרי חיים הנדפס בשנת תרמ"ג. פרעמישלא (זופניק קנאללער עט האמערשמיד). תרמ"ז 1887 8° (10)+106 דף. [הסכ' הר' מש' תרמ"ז: ה) יצחק שמעלקיש מפרעמישלא אבד"ק לבוב. ג) יחזקאל שרגא הלברשטאם בהר"ח מצאנז, אבד"ק שינאווא. ד) דוד כהר"ח ה"ש מצאנז אבד"ק קשאנאוו. ס) צבי אלימלך שפירא מבלאזוב בהר' דוד ז"ל בע"ס צמח דוד בן הרצ"א מדינוב. ו) מאיר יהודא שפירא בהר"ר הנ"ל, אבד"ק באקאווסק, משה תאומים מהראדענקא. ת) בנימין ארי' הכהן וויס אבד"ק טשערנאוויץ. ע) ישעיה נפתלי הירץ שפירא ז"ל שהיה אבד"ק דינאוו, (משנת תרמ"ד) בהרר"ש הנ"ל. י) שלמה הלברשטאם מווישניצא. יה) אליעזר צבי ספרין בע"ס אור עינים, ב"ת, בהר' יצחק אייזיק ז"ל מקאמרנא. יכ) יהושע הורוויץ מדזיקוב בע"ס עמק הלכה. יג) א. ב. קלונר מבראדי]. (Strln p. 247).

2553. A. **דרושים לכל חפציהם** המה דרושים . . . בעניני פרשיות התורה . . . לארבע פרשיות ודרושים לימים נוראים . . . מאת הרב . . . יצחק אליהו לנדא בהרב . . . שמואל לנדא . מווילנא . . . ווילנא (אברהם יצחק וכנו שלום יוסף דוואריץ). [תרל"א] 1871 4° (2)+34 עמ'.

2554. „ . . . מחברת שניה ממאה ראשונה . . . [ד' דרושים, ובסופו זמר לשבת „על אהבתך אשתה נא גביעי" (המיוחס להראב"ע)]. ווילנא (י. ל. מ"ץ). [תרל"ז] 1876 8° 36 עמ'.

2555. A. **דרושים** לשבתות ולמועדי השנה מאתי ברוך בהרב . . . שלמה כהנא . . . בעהמ"ח שו"ת מקור ברוך מו"צ ביעליסאוויטשנראד . . . א) דרוש למתן תורה. ב) לחדש אלול. [ובסופו לט"ו באב, (לא נדפס יותר)]. אדעסא (מ. א. בעל נסאן). תרל"ב 1871 8° 32 עמ'. (ראה גם באות א' אמרי שפר 798 №).

2556. [**דרשות על התורה**. מהר' יהושע אבן שועיב (תלמיד הרשב"א, ורבו של הר' מנחם בן זרח בע"ס צדה לדרך) קושטנטינא (שלמה בן הר' מוֹל טוב) רפ"ג [1523] fol. (אותיות רש"י). (126 דף). [(בלי שער, כמו בכל העקז' הנודעים לנו). וחמשים שנה אח"ז נדפס שנית בקראקא של"ג—ל"ה fol. ברשי' שט' צעדנער ורופט].
(St, № 6050,1. Zedn. p. 358. Roest p. 604).

2557. **דרשות התורה** להחכם הכולל האלהי ר' שם טוב ן' שם טוב ז"ל. [בעל הפי' על ס' מורה נבוכים, בן הר' יוסף בע"ס כבוד אלהים. (ראה באות כ') בן הרש"ט בעל ס' האמונות (ראה באות א' 720 №). ובסופו עשרה „דרשות של התשובה" (משנת רמ"ט)]. (דפוס ראשון). [שאלוניקי (בבית הישיש דון יהודה לבית גדליה) שנת העי"רה [רפ"ה 1525] fol. [אותיות רש"י], (88 דף). [לא נדפס עליו שער]. (לא נזכר ברשימת שטיינשניידער). [נדפס שנית באותיות מרובעות, ויניציאה ש"ז fol. (ברשי' שט' וצעדנער ורוסט), ושלישית פדואה שכ"ז. fol. (ברשי' שט' וצעדנער) ובאוצר ספרי גינצבורג נמצאים כל התוצאות הנ"ל, כמו ברשימת צעדנער]. (Zeda p. 697).

2558. [**דרשות ר' שלמה מלכו** (תוצאה רביעית)] ספר המפואר להחכם השלם הקדוש רבינו שלמה מלכו . . . [כולל דרושים בדרך הקבלה וסודות מעניני הגאולה, הרשומים בראשי העמודים ובראשם „דרשות רש"ם, מכראשית" (ובסופו מפתחות)]. (חמו"ד) [קראקא ת"ל (?) 1670] 4° 33.+(1) דף. [ראה בס' דברי הימים של ר' יוסף הכהן, זכרון שנת רנ"ב]. ובאוצרות בית דוד הבארון גינצבורג פה, נמצא דפוס הראשון תחלתו: „אמר החכם המקובל התסיד הר' שלמה מלכו נר"ו, למען אחיי ורעי הנאהבים היושבים בשאלוניקי הדורשים מטני לשלוח להם איזה דרוש על דרך האמת או איזה פירוש על שום פרשה או מאמר מרבותינו ז"ל וכדי למלאות שאלתם ובקשתם ראיתי לכתוב החבור הזה אף כי לא נכחד ממני קוצר השגתי והבנתי, כי עונותי גרשוני מהסתפח בנחלת ה' ונתגדלתי בין הגויים" . . . (ואח"ז ח' פסוקים מתחלים קי"ט ובהם חתום שמו, ומעבר לדף מתחיל „תחלת דברי", ראה ברשימות שט' וצעדנער) נדפס על ידי יוסף טיד ואליא ריקי, בשאלוניקי ונשלם ר"ח אלול טרף 1529 4° אותיות רש"י, 36 דף, וברשי' שט' ושטראלן יש גם תוצאה שניה קראקא ש"ל 1569, והשלישית קראקא שנ"ח נמצאת רק ברשימת שט'). (St. № 6959,4. Zedn p. 729. Roest p. 1014).

2559. „ . . . הובא אל הדפוס פעם שנית ע"י . . מהר"ר יחיאל בהר"ר צבי . . . מק"ק קאוולא גליל וואלין . . . חתן . . . מוהר"ר משה דבורקש דיין מצויין דק"ק חנ"ל. [עם הקדמה ממני ע"ד קץ הגלות וביאת משיח בש' תפ"ד. (ראה באות מ' מעולפת ספירים, הובא לדפוס ע"י הר' יחיאל הנ"ל, באמ"ר תס"ג)]. (תוצאה חמשית). **אמשטרדם** (בבית משה בן אברהם מינדיס קויטיניו) [תס"ט 1709] 4° 26 דף. [הכל' הר' יחורא אריה ליב מאמ"ד, תס"ט]. (ברשי' שטראלן נמצא דפוס מינקאוויץ תקס"ג 8° גם ווארשא 1883 4°). (St. № 6959,5. Zedn. p. 729).

2560. **דרשות מהרב רבינו נסים** ז"ל. [ב"ר ראובן בר נסים גרונדי, כולל שנים עשר דרושים שדרש בשנת קכ"א (י"ג שנה אחרי מגפת ק"ח). והוא הר"ן מפרש הרי"ף, בעל חי' הר"ן על הש"ס (ראה באות ח') ושו"ת הר"ן (ראה באות ש' שו"ת). ובסופו „לשון הר"ן על ההפרש שיש בין לו ובין אליו, על פי דקדוק לה"ק (עם מפתחות). (דפוס ראשון, ראשון, חמו"ד, בלי שער). [קושט'. ר"צ ? 1530] 4° (80 דף). (חסר בסוף המפתחות, וברשימת רוסט נמצא שלם ובו קס"ד עמודים]. (St. № 6674,1. Zedn. p. 616. Roest p. 909).

2561. „ . . . [תוצאה שלישית (על פי השניה ד"ו שנ"ז 4° ברשי' צעדנער ורוסט)]. **לבוב** (יהודית אשת הרב צבי הירש אב"ד ור"מ דלבוב) [תקנ"ז 1797] 4° (1)+73 דף (בלי מפתחות).

2562. A. „ . . . [ששית, על פי הרביעית שנדפסה בפראג תקע"א 4 (ברשי' צעדנער) או החמישית לבוב הרי"ח 8°] . . . והוספנו בו בדפוס הזה ציוני מראה מקום בתנ"ך וש"ס . . . [עם מפתחות בקצרה]. ווארשא (י. גאלדמאן) [תרל"ה] 1875 8° 88. עמ'.

2563. [**דרשות**] שנים עשר דרשות מדרשות . . . כמוהר"ר שמואל יודא נר"ו בן הרב . . . כמוהר"ר מאיר ז"ל קצנאילבוגן מק"ק פאדווה. במצות השר זואן בראגדין בן הארון אלווויז בראגדין ע"י נאמן ביתו אשר פורינץ. [(עם הקדמה ממנו). כולל גם הספרים ובהם על: א) הר"י פוסקאטו. ב) יצחק פואה. ג) משה איסרלן מקראקא, הוא הרמ"א קרובו של המפיד (ועל הר' יוסף טגיש שנפטר בצפת). ד) יוסף קארו. ה) זלמן כ"ץ ממנטובה („הספד

עשיתי בהצר הגעט . . . כי כל הב"ב היו סגורים כפני הכנפה"]. ווניציאה (על יד זואן דגארה) [שנ"ד 1594] 4° 65.+(1) דף. [עם הגהות ב"י מחכם איטלקי, הכותב על המחבר „הרב נר"ו", (הרב שי"ק אבד"ק ווניציאה, נפטר בן ע"ו שנה, ו' ניסן שנ"ו. ראה מה שכתבתי בהמליץ תרנ"ד 4 №)].

(St. № 7047. Zedn. p. 679. Roest p. 1030).

2564. „שנים עשר דרשות . . . מהר"י מינץ . . . הובא שנית לבית הדפוס. לעמבערג (יהודית אשת הרב צבי הירש אבד"ק לבוב) [תקנ"ח 1798] 4° (42). דף.

2565. A. „ . . . שלישית בהוספת מראה מקומות . . . וארשא (י. גאלדמאן תרל"ו 1875 8° 68. עמ'.

2566. **דרשות גבר"י**. חלק ראשון מאת הרב . . . גבריאל במוהר"ר יעקב כ"ץ . . . מק"ק זורעשנא החונה בקהל . . . טערשטיגעל . . . כולל ל"ב דרשות . . . [ובהם הספרים, עם הספר בסיפו על הר' מאיר בר שמחה ווייל, שנפטר בברלין בש' תקס"ו] . . . בתוכו דרוש אחד אשר מצא בכתיבת יד מהרב . . . יהונתן . . . בעהמ"ח ספרי אורים ותומים . . . [ומצרף אליו חלק שני כולל ל"ט שו"ת בשם: השובת גבר"י]. פ"פ דאדר (בדפוס טראויטש ובנו, באיתיות צ"ה באשוויץ) [תקפ"ו 1826] fol. (1)+39 דף. [הסכ' הר' מש' תקס"ו: ה) שמואל זנוויל אבד"ק ווילשטיין. כ) ארי' ליביש ב"ר זאב וואלף מגזע מהרש"א, אבד"ק טעורישש. (מכתב מהר' אהרן בן זאב מווילשטיין שנתקבל לראב"ד בהילדעסהיים].

(Zedn p. 262. Roest p. 402).

2567 A. **דרשות הנערים** לברית מילה, לתנאים, לרגלים ולחנך הילדים . . . אוף עברי טייטש . . . סדילקאב (מדפיס) [תקצ"ה] 16° 1834 [אותיות ע"ט]. (18 דף).

2568. A. **דרשו משפט**. פירוש על שיטה . . . בסכת מכות בדין נמצא אחד מן העדים קרוב או פסול גלוה לזה עיד שו"ת בדיני או"ח ויורה דעה . . . מאת . . . הרב . . . סענדער בן . . . מוהר"ר ברוך פרידענבערג אב"ד בק"ק פראשוויטץ ועתה דירתו בווארשא. בעל מחבר ספר באר בשרה וספר דברי שלום . . . [(חסרים פה במוזעאום). הובא לדפוס ע"י בן המחבר הר' אלטער אהרן פרידענבערג]. וארשא (נתן שריפטגיסער), תרנ"א 1891 8° 32. עמ'. [הסכ' הר' מש' תר"ן: ה) שמשון ארינשטיין מקאליש. ג) יחיאל מיכל משעפס. ג) יוסף רוזין מדינאבורג. ד) יעקב דוד מווארשא בהר' אליה חיים ז"ל אבד"ק ריקא. ה) יעקב מייזל מלאסק בהר' ד"ב ז"ל].

2569. ספר **הדת והאמונה** יוכיח שהדת היא אינגה אמונה, כי אם הדעת הטהורה היא הדת, בחמשה חלקים . . . מאת שלום יוסף בן אהרן זילברשטיין. [(בעל המחברת גלוי עינים, באות ג' 1951 №). חוברת ראשונה (פרק א—י"א) כוללת „סוד מציאות ה'". (המחבר הולך וכיל, וכופר בעיקר, מבטל בהבל פיו את הדת הישראלית, ותורת משה בפרט, גם ריב לו בכלל עם בעלי דתות אחרות אשר ממקור ישראל יצאו)]. נויארק (בדפוס השיתפ"ב יצחק אהרן בראדי ויעקב צעליטער) שנת תרמ"ז לספירת ישראל 1887 8°: 168+(8) עמ'.

2570. „ . . . [חלק שני עם שער מיוחד בשם] ספר מציאות יהוה והעולם . . . [פרק י"ב בריאות העולם והשבע ובו עשרה סעיפים (סעיף ג' לא נשלם, ואולי לא נדפס יותר)] נויארק (אברהם ח. ראזענבערג) תרנ"ג 1893 8° VIII + 184 עמ' (חסר בסופו).

2571. [**דת אש**]. שאלות ותשובות דת א"ש חלק ראשון וגם חיבור על הרמב"ם של כלאים שחיבר הרב . . . אורי שרגא פייבש זצ"ל מבית חלפן . . . [שהיה „ראש ב"ד מורה שוה" ודרשן בפראג, ואחר שריפת העיר בשנת תמ"ט, נתקבל לאב"ד ור"מ בק"ק בומסלא, ואח"כ היה אבד"ק ברודא. בן הר' אליעזר מנליש פרנס ומנהיג ק"ק ווינא. הובא לדפוס ע"י בנו הר' משה יוסף, הרב דמדינת סיהם ודיין בק"ק ברודא. (עם הקדמה ממנו, החתום יוסף משה)]. ברלין (אהרן בן משה רופא מליסא) [תק"ג 1743] 4°. 15+37+(4) דף. [הסכ' הר': ה) מאיר בר"י אבד"ק א"ש, תצ"ח. כ) יצחק ב"ר דוד בע"ס פני יצחק זטא, אבד"ק גאיי במדינת מעהרין, תצ"ח. ג) מרדכי מליסא ראב"ד דבערלין והמדינה. (וחתום אחריו הר' נפתלי הירץ בהר' בנימין זאב ז"ל שהיה אבד"ק פילא, וכעת דיין ומ"ץ בברלין), תק"ב].

(St. № 732, Zedn. p. 174).

2572. **דת ודין** . . . [דרושים עה"ת, ובסיפו י"ט שו"ת, מהר' אליעזר בכמה"ר נסים ן' שנגי', נין וגכד להר' אפרים ן' שנגי, רופא המלך אלפינסו החמישי מפורטיגאל ואח"כ רופא השולטאן מחמד השני בקושט'), אב"ד בקושט' (נפטר בשנת תע"ב והם אוד מוצל מאש בשנת הע"ב בשריפת בית מדרשו וספריו של המחבר (ובחג קיבץ תשובות ממנו ומאחיו הר' יעקב ן' שנגי' דיין בקושט' שנפטר בן מ"כ שנה בש' תנ"ו). הו"ל ע"י הר' חיים בן המחבר (שהיה בן אחותו של הרב בעל כנסת הגדולה, ראה באות כ' כנה"ג ח"ב מיו"ד, עם הקדמת הר"א ב"ן שנגי, קושט' תע"א). עם הקדמות: א) מהר' יצחק מראביט. ב) מהמ"ל. נ) מהר' יהושע כלב. ד) מהמסדר הר' יוסף ששון (עם חרוזים ממנו בסיף הס')]. קושטנדיא ('יונה בן יעקב) [תפ"ו 1726] fol. (2)+78+17+(1) דף. [בשער הס' כתוב „מנחה היא שלוחה מאת בן הרב המחבר הח"ר שמואל ן'שנגי". . . ותחום: יצחק זרחיה אוולאי, ואח"ו בא הס' ליד בנו הר' חיד"א ותתם עליו בליוורנו ר"ח אייר תקס"ד. (גם הוסיף בו מפתחות ב' דפים בכת"י)].
(St. № 5008, Zedn. p. 11, Roest p. 16).

2573. **דת—ודין** (והוא שלחן—ערוך קצר מתורגם רוסית) לתועלת צעירי עמנו . . מלוקט מהספר . . . יד החזקה להרמב"ם . . . עם הערות ע"י משה בר"ל פרענקיל . . . מילידי עיר קרעמנין. בשני חלקים. [עם העתקה בשפת רוסיא (וקצת תפלות ישראל, עם תרגום רוסיא)]. אדעסא (בדפוס של „אדעסקי וויעסטניק"). [תרמ"ח] 1888 8° 88 עמ'.

2574. A. **דת והחנוך** ששה מכתבים בודדים על דבר מקום הדת בחנוך מאת פ. נעמץ. [ג' הראשונים כבר נדפסו במכ"ע המליץ תרנ"ב ותרנ"ג]. ווילנא (האל' והא' ראם) תרנ"ו 1896 8° VI+166 עמ'.

2575. A **דת יהודית** אשר חברו הרבנים . . . כמהר"ר אברהם לאריד זלה"ה וכמהר"ר יצחק הלוי זלה"ה . . . [כולל דיני נידה חלה הדלקת הנר (עם דיני מליחה ותולעים, דיני טומאות וטהרות לבני ישראל „בלשון איספניל". (נדפס כבר בליוורנו תקפ"ו 8° כרשימת צעדנער) הובא מחדש לדפוס עם תוספת מאת הר' אפרים בר משה שד"ר מירושלים (שחוסיף גם סגולות מהר' שר שלום שערבי) גם תקן את הלשון ספרדי' לשפה בלולה שהורגלו בה היהודים באפריקי (ברשימת צעדנער נמצא גם ס' דת יהודית בלערבי שנעתק מספרדית ללשון ערבי. בער היהודים באלגיר, ארגיל תרט"ו 8°)] ירושלים (אליהו ומשה חי בני הרב אברהם ששון ז"ל) [תרל"ח 1878] 18° [אותיות רש"י]. (2)+41+(1) דף.

נשלם אות דלית.

Напечатано по распоряженію Императорской Академіи Наукъ

Непремѣнный Секретарь Академикъ *Н. Дубровинъ.*

Январь 1897 г.

M.T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.
Типо-Литографія Берманъ и Ко. Почтамтская д., 13.
1897.

BIBLIOTHECA FRIEDLANDIANA.

CATALOGUS

LIBRORUM IMPRESSORUM HEBRAEORUM

IN

MUSEO ASIATICO

IMPERIALIS

Academiæ Scientiarum Petropolitanæ

asservatorum.

OPERA ET STUDIO

Samuelis Wiener.

FASC. III (ג et ד).

PETROPOLI, 1897.

Commissionnaires de l'Académie Impériale des sciences:

à ST.-PÉTERSBOURG: MM. Eggers et Cie et J. Glasounof

à RIGA: M. N. Kymmel.

à LEIPZIG: Voss' Sortiment (G. Haessel).

Prix 80 Cop.=2 Mrk.

B
729.

BIBLIOTHECA FRIEDLANDIANA.

CATALOGUS

LIBRORUM IMPRESSORUM HEBRAEORUM

IN

MUSEO ASIATICO

IMPERIALIS

Academiæ Scientiarum Petropolitanæ

asservatorum.

OPERA ET STUDIO

Samuelis Wiener.

FASC. III (ג et ד).

PETROPOLI, 1897.

Commissionnaires de l'Académie Impériale des sciences:

à ST.-PÉTERSBOURG:	à RIGA:	à LEIPZIG:
MM. Eggers et Cie et J. Glasounof.	M. N. Kymmel.	Voss' Sortiment (G. Haessel).

Prix 80 Cop.=2 Mrk.